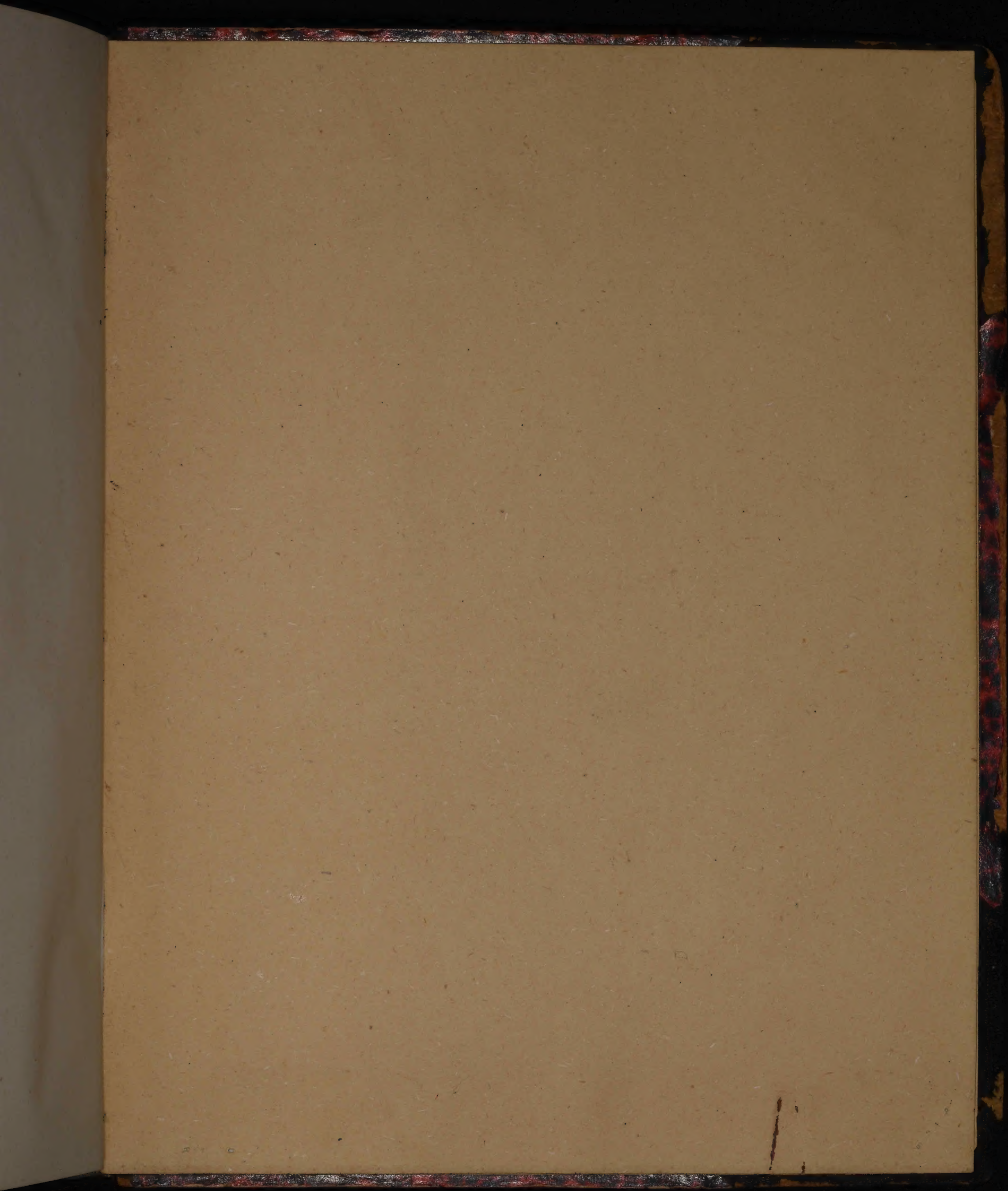


BABAD DIPANAGARA I.

colorchecker

mm



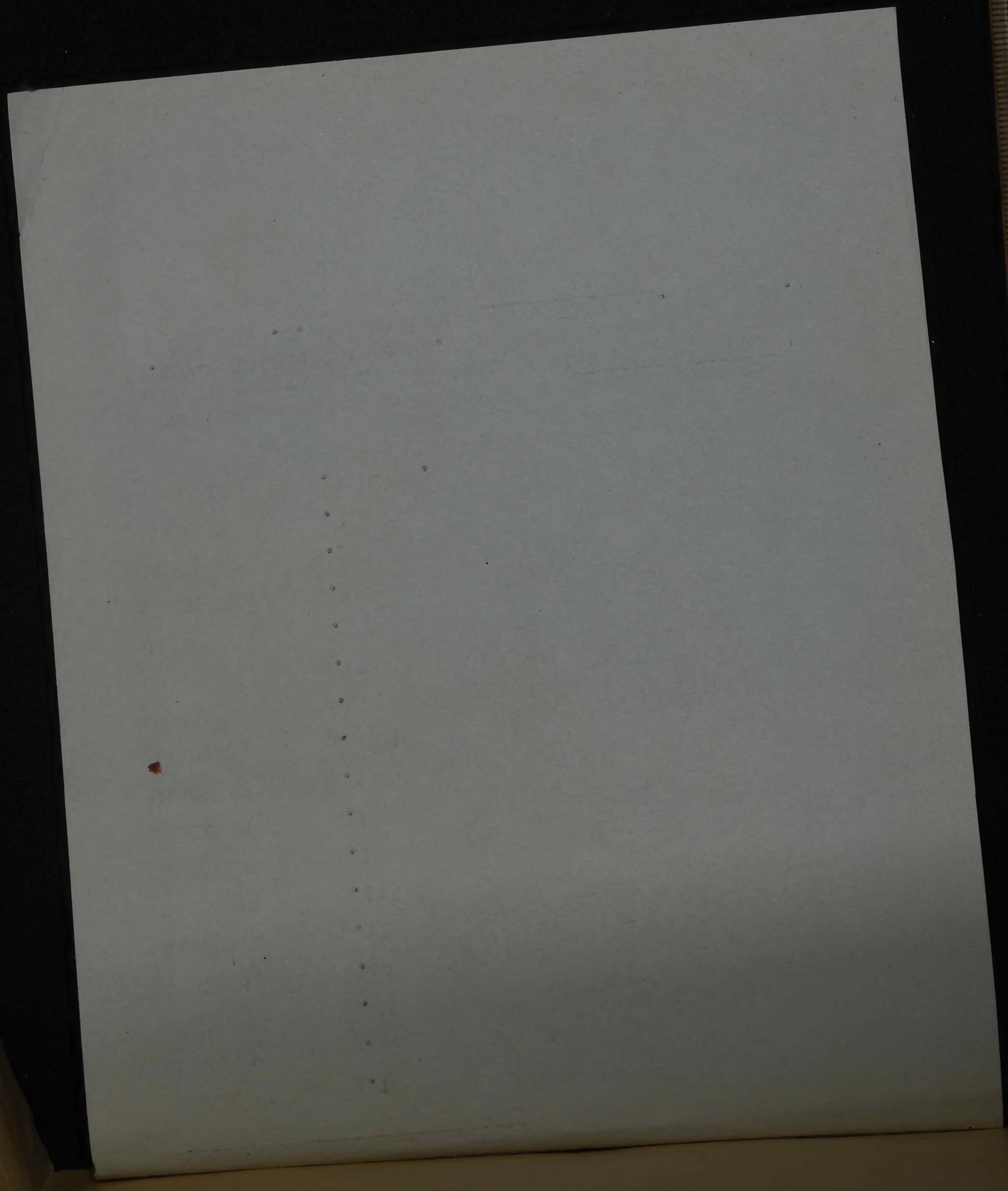
CANTO. page numbers Volume I:

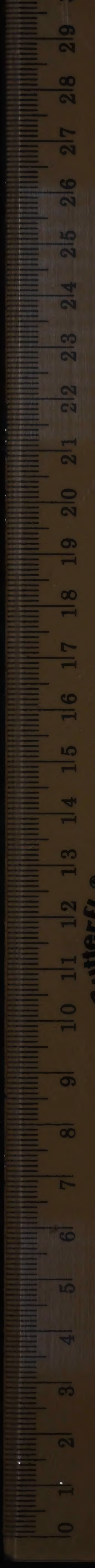
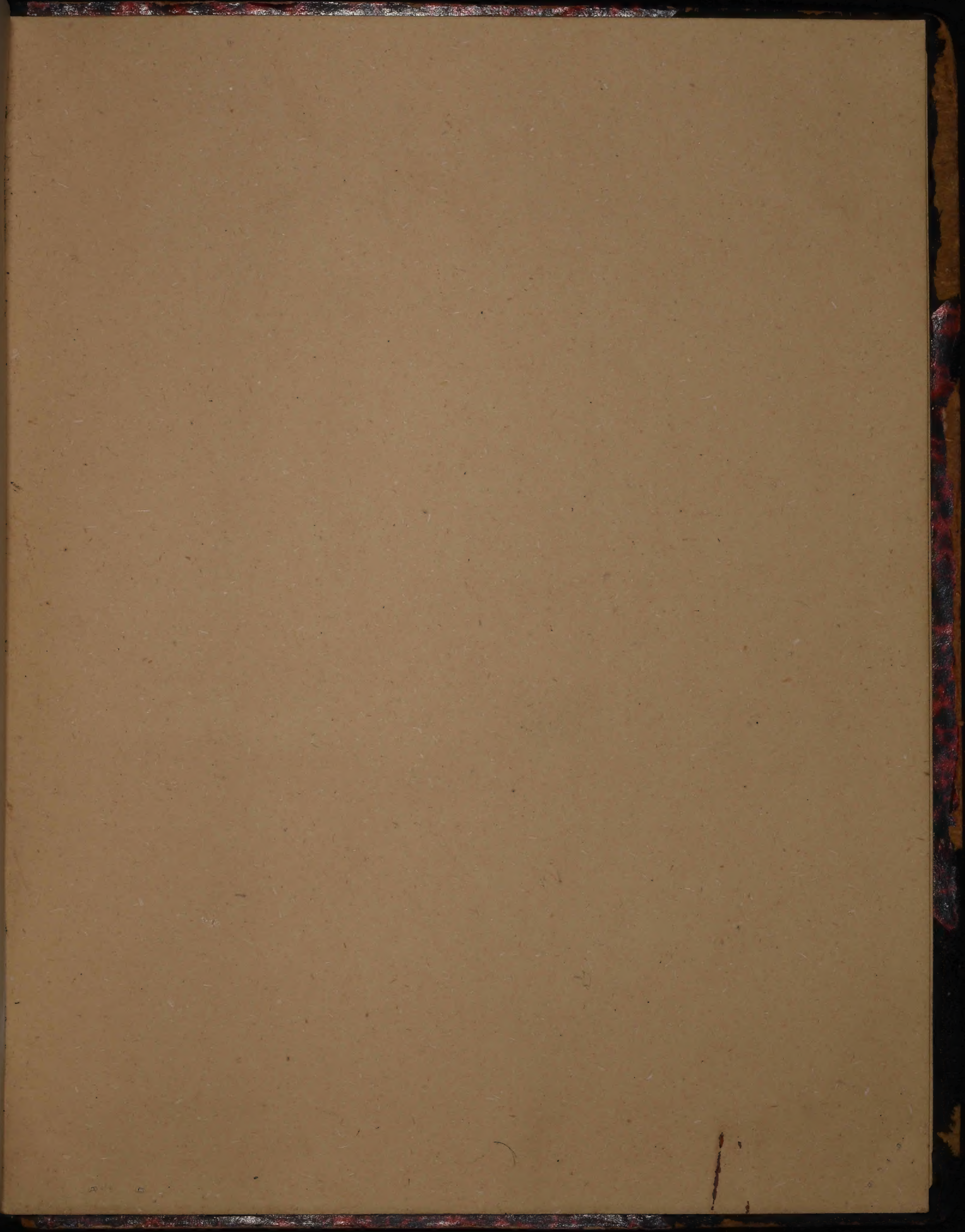
II b	CANTO 14	p.1	Vol II (b) verse 59
	CANTO 15	p.12	
	CANTO 16	p.41	
	CANTO 17	p.64	
	CANTO 18	p.92	
	CANTO 19	p.113	
	CANTO 20	p.137	
	CANTO 21	p.159	
	CANTO 22	p.182	Vol III (c)
	CANTO 23	p. 201	
III c	CANTO 24	p.228	
	CANTO 25	p.251	
	CANTO 26	p.306	
	CANTO 27	p.330	
	CANTO 28	p.357	
	CANTO 29	p.384	
	CANTO 30	p.411-437.	

Rese of
Canto numbers refer to the complete Babad Dipanagara which is described in Soegiarto's list of first lines 10.867-c Leiden Catalogue. The Babad Dipanagara in the Leiden U.B. Collection is L/Or 6547 a-d. (4 Vols).

Page Numbers in Brackets Refer to Rusche 1970.







Metodologi

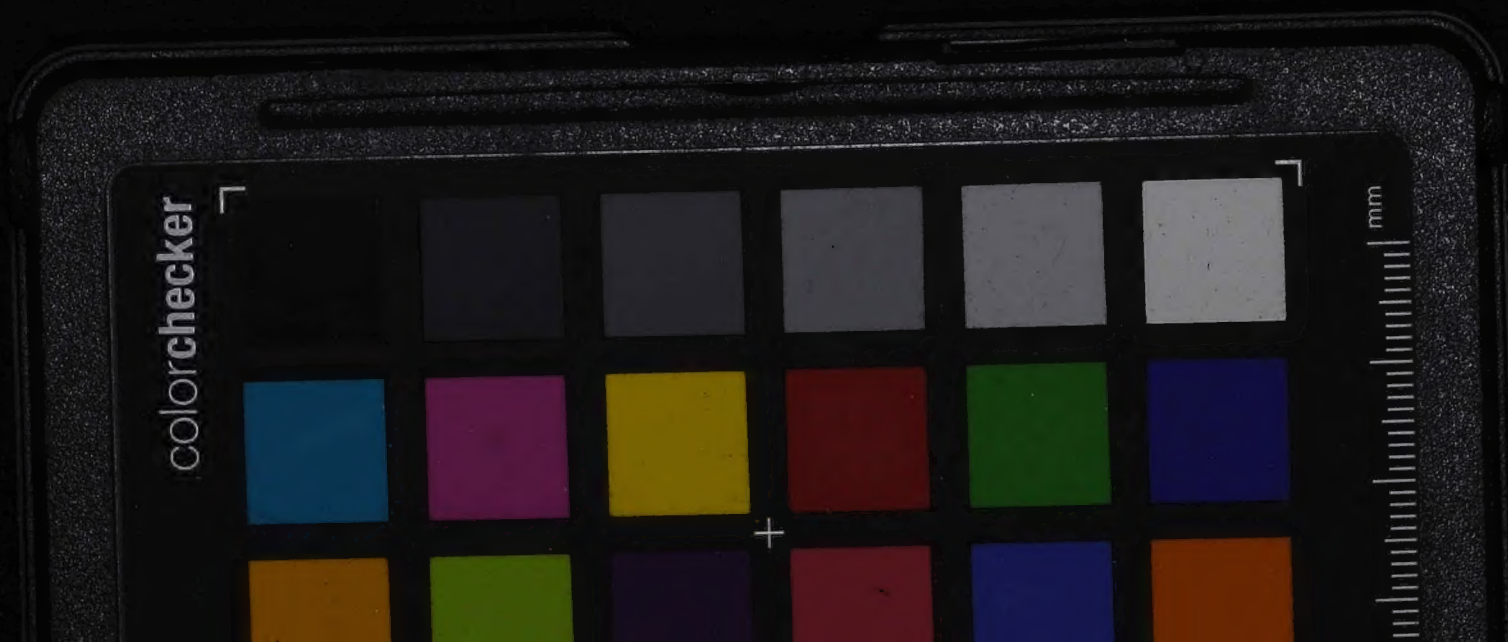
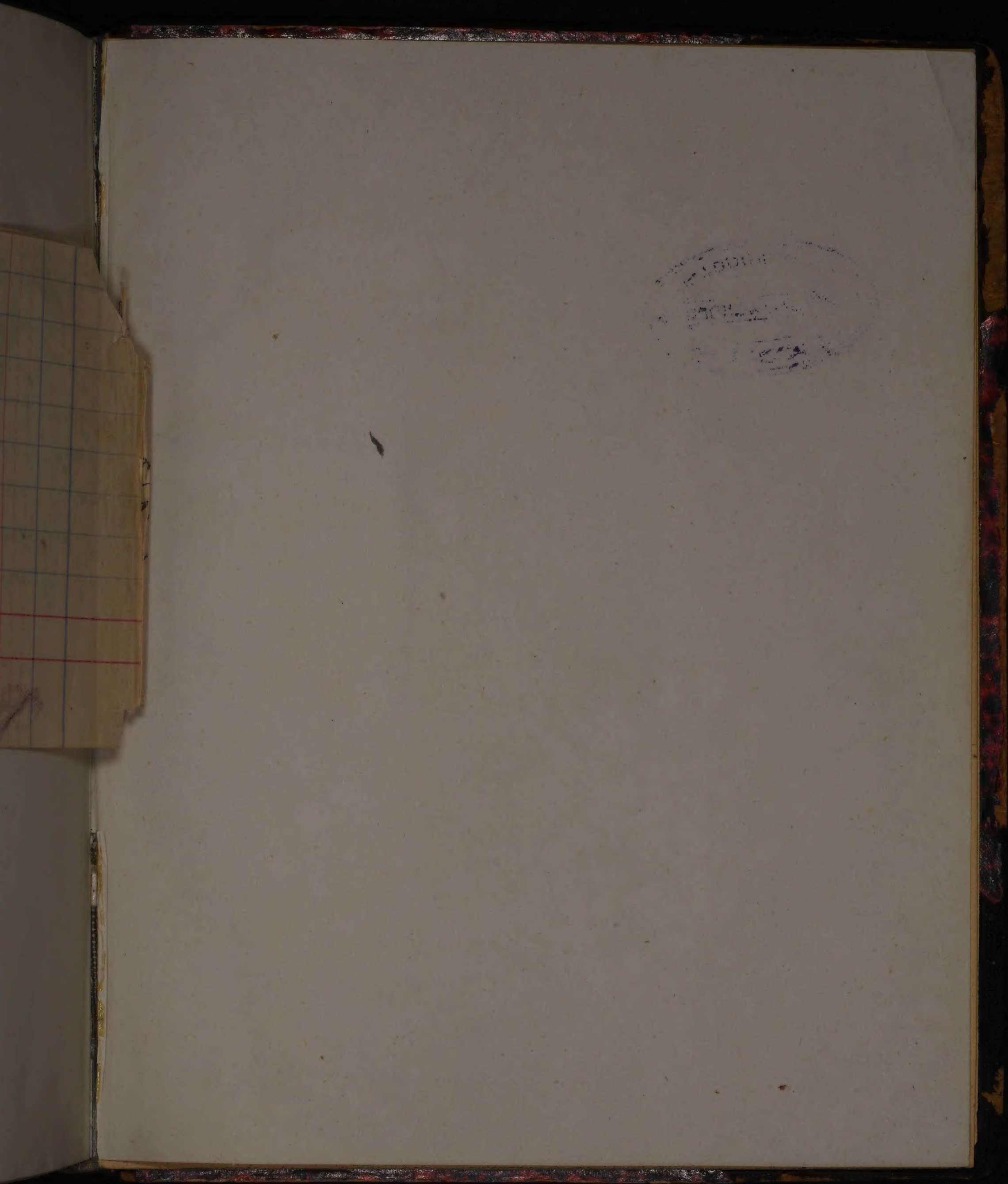
Metodologi

Metodologi

Metodologi
Metodologi
Metodologi
Metodologi
Metodologi

Metodologi
Metodologi
Metodologi

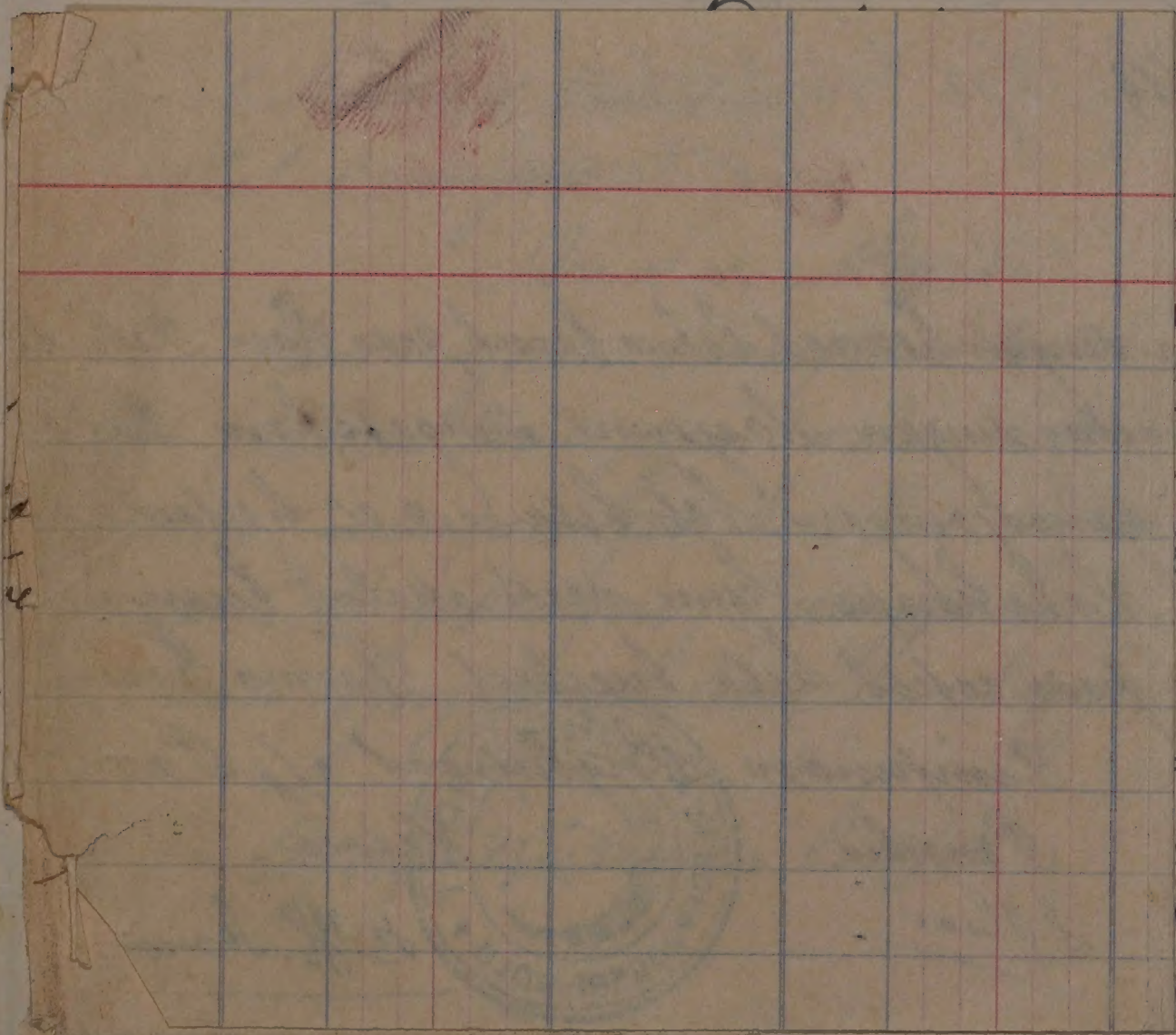




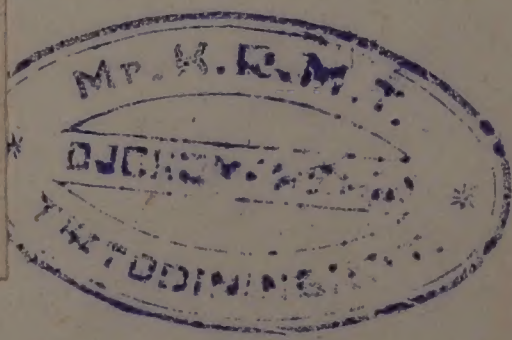
Tirindjral

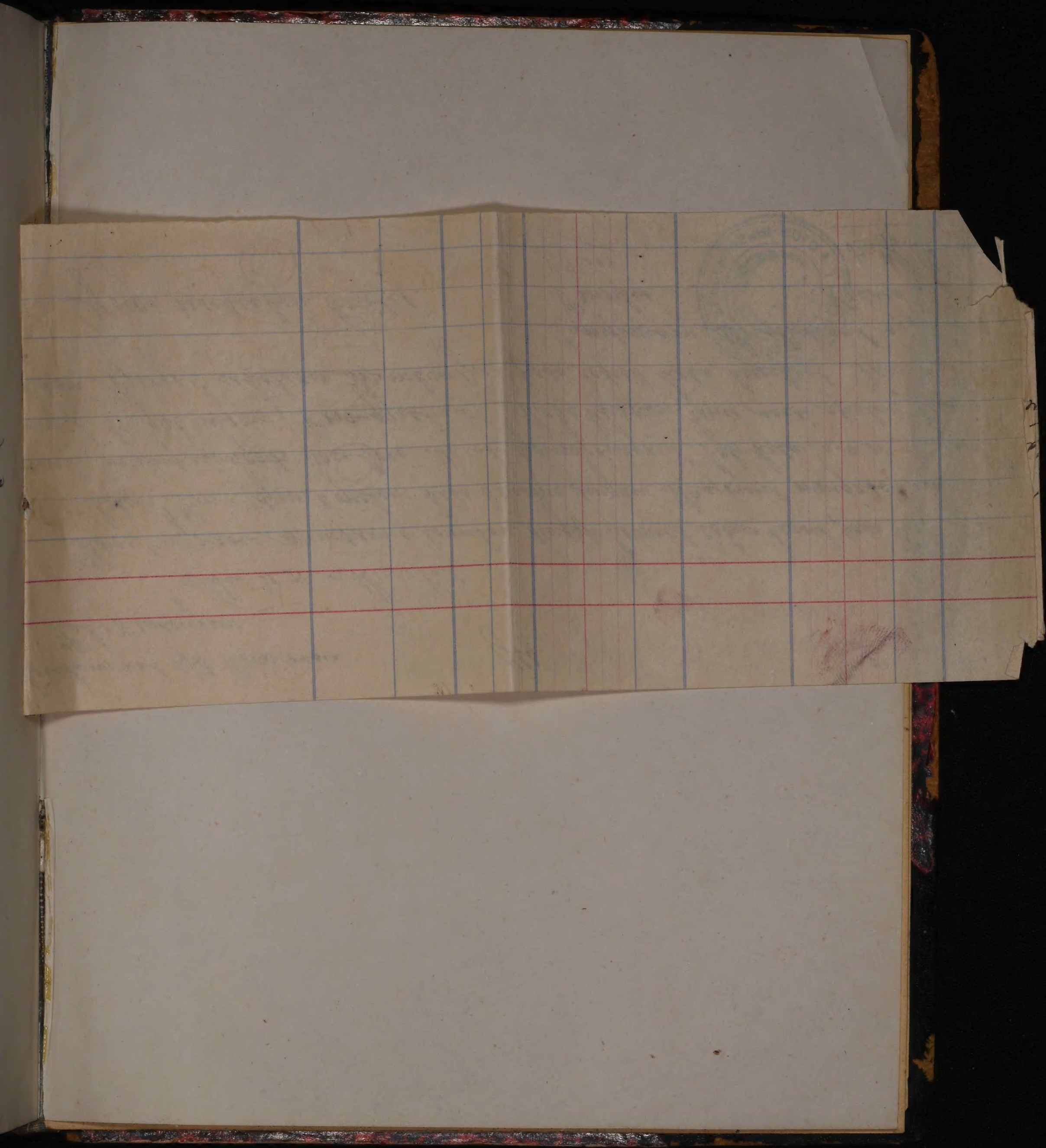
Serat babad.

„ Dipinagara „



Kangdjeng
gara piam
in dadingga.
prang agung
akindangaken





Serat babad.

" Dipinagara "

Muslimat s/1 Permoani

Hal: Oudangan

Jth.

Ass. H. H. Merdeka

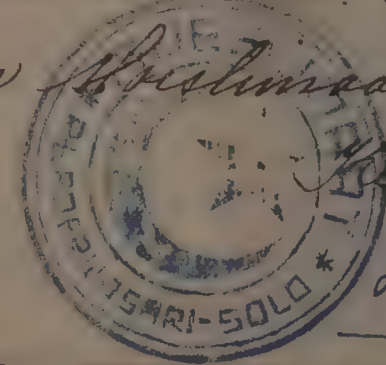
Kami pengacaraan, mumpunya Loumkan dengan hormat, telah bersekutu pada hari Rebo 27/6/46. (Malam Kemis) jam 8 malam kita bersama dengan Masjumi mengadakan Rapat umum, mumpunya hari 'Isro' Mi'kot, djondjongan Nabi kita s.a.w. bersempitan georung s. P. gabungan (Perenggahan) maka harapan kami sudi apalah kiranya dan an: dan Monja: sekalian mumbandjiri pada rapat kita tersebut. Trima kasih.

N.B. Djaga disediakan buffet.

Pimpinan

Penulis

S. Hadi



Muslimat s/1 Permoani

B. H. Asno

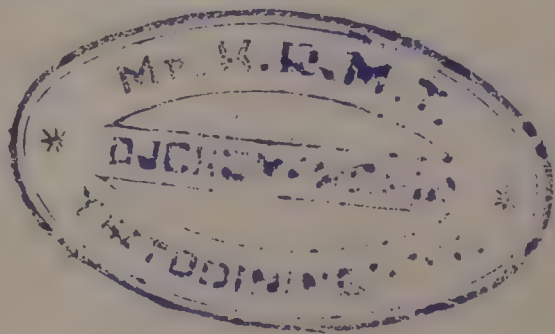
Tirudinjra

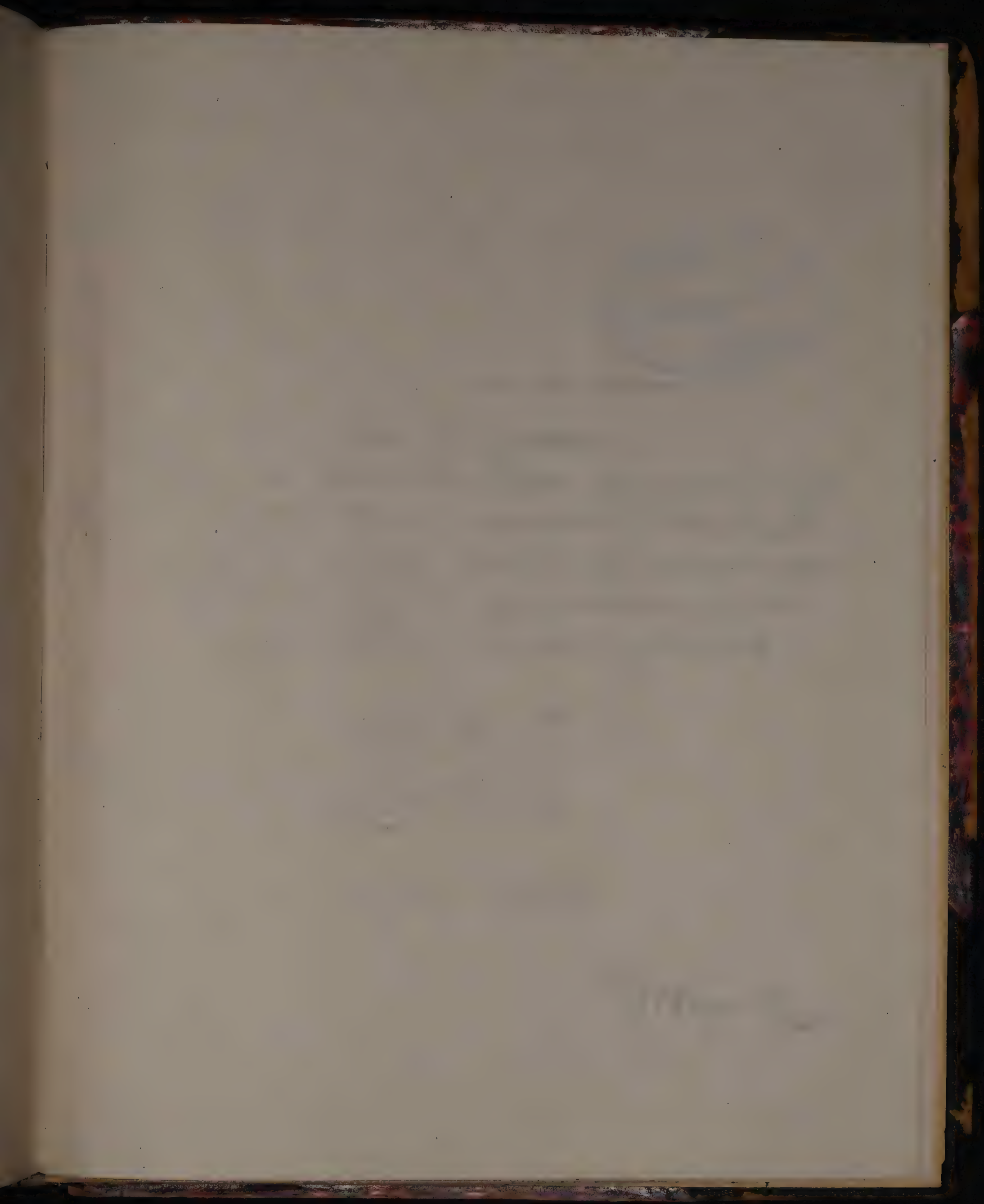
Surat babad.

„ Dipnanagara ”

Djilid : I :

Karangunilain swargi kang djeng
Tangeran Harija Dipnanagara pjam
bak, njarjosaken kertuniham dadung Aga-
mi Islam kaerwin dadasing prang agung
ngantos daemagiri pami kakindangaken
dadung Gondoo.

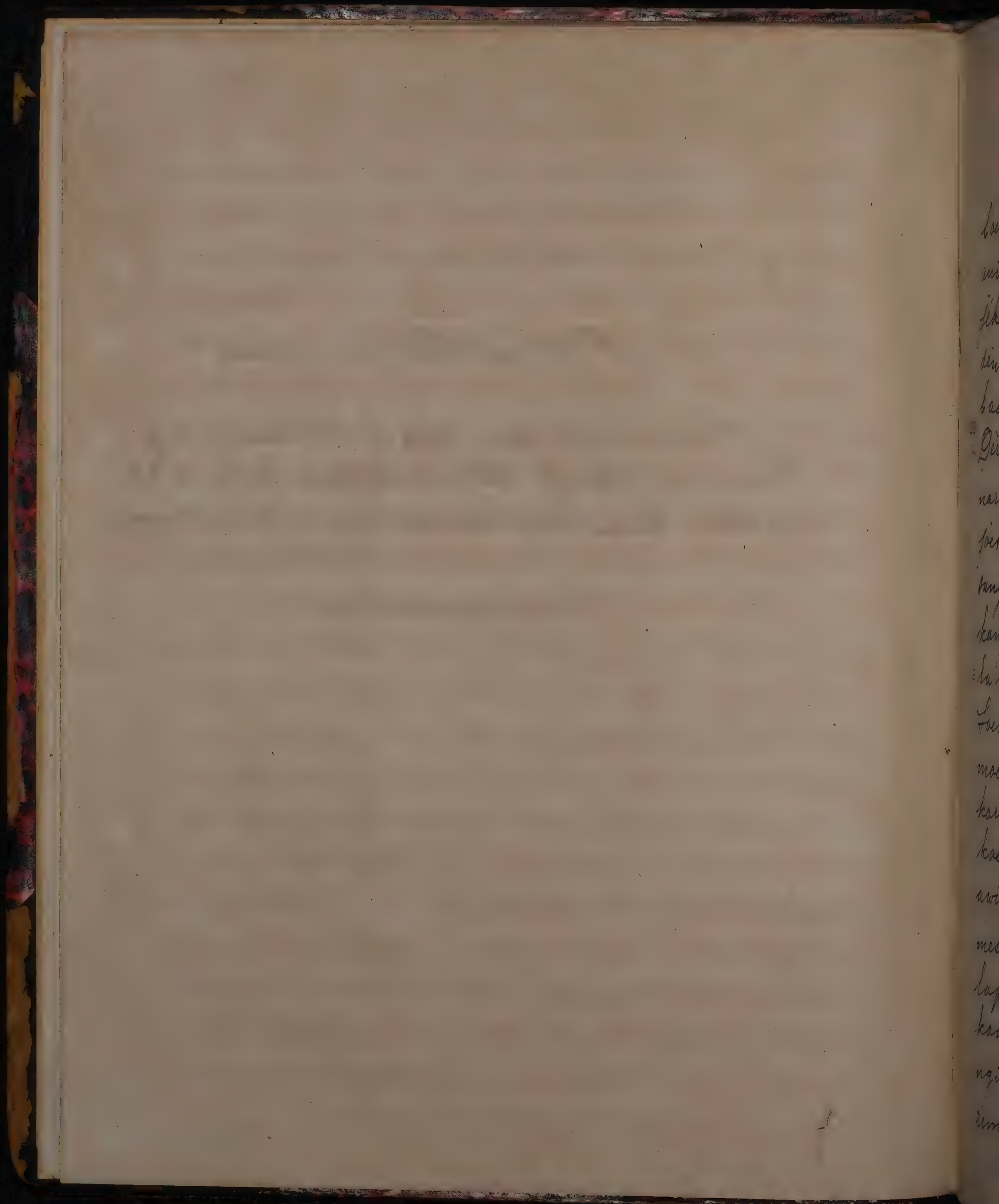
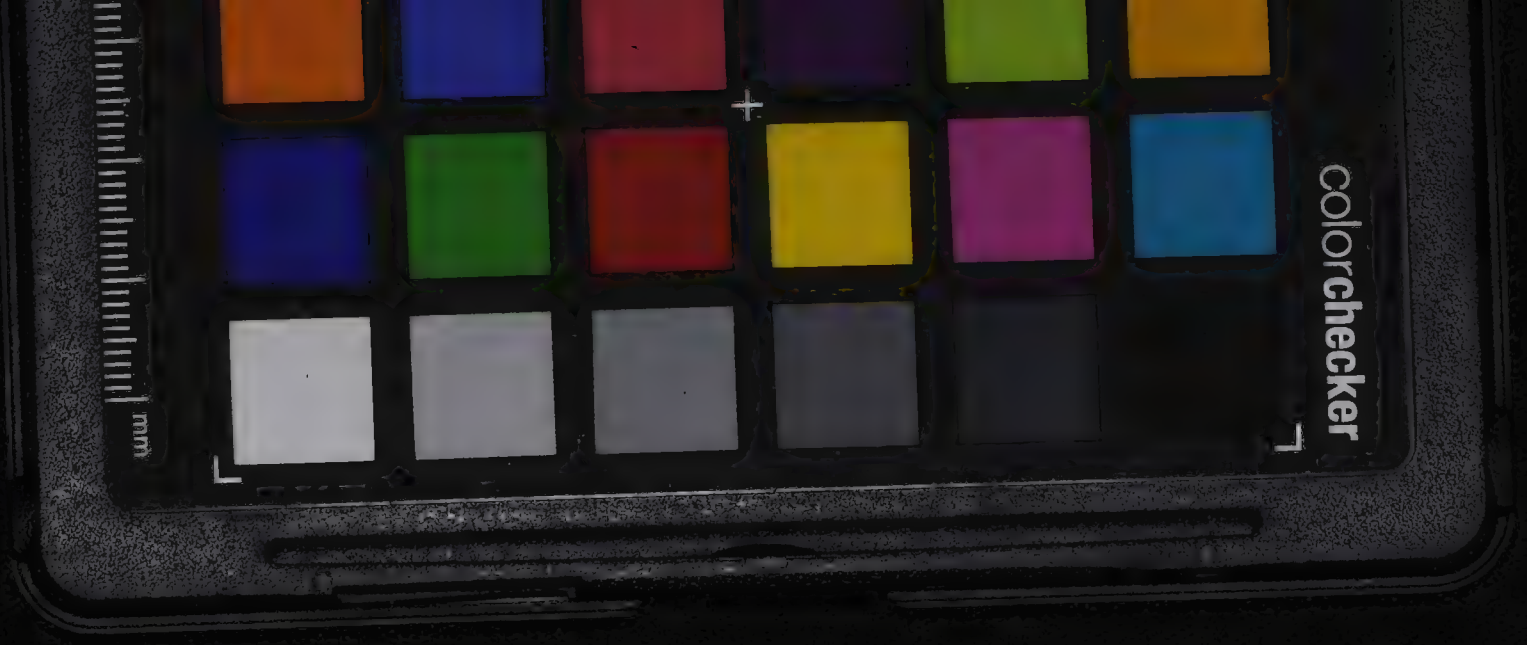




„ Babad Dipanagara ”

Karanganipun Swargi Mangdjeng
Pangeran, Raja Dipanagara pisanbalak,
nalika kasilang warden ing nagari kenabdi.





Linam "Ran kamal mangka boe-
 loeka, bakaening sedija ngloeloei, kakarang-
 aning Nararja, kang kaulap salanah Djawi,
 jekada sang wirasdi, Pangran Dipanagara noeng,
 denira sampun dirda, munged lakijan pri-
 badi, wuwit kiremira ring rih ing agama. -
 Derik ijang boejoedira, Djeng Radoe Reng wi-
 narni, sedekah ing Tegal arja, soeroeding boe-
 joet lestari, ning Tegal arja maksih, Pangiran
 sangsaja maeng koel, marang rihing agama.
 kang sinedijrsa ngajani, sahajaring kawa-
 la kang bijas roharaja. Baja wos karsaning
 Soekma, Pangiran Dipanagari, kedah moe-
 moeri kang ijang, boejoet mapan karsaniki,
 karem marang agami, dadija suelaja poeni.
 kae, lan kang ijang Djeng Sultan, dadija
 awis sowaniki, moeng Garebca poenika kang
 mesti ana. Soeprandini kedah meksa, nga-
 lap dosa agengiki, saking ajrih daseng.
 kang ijang, sanapi daseng soedarmi, na-
 nging ing bijas pribadi, moeng agami ka-
 remipoen, mangkana Tegal arja, langkaeng.

2.
doek kang jang soewargi. kang ib adah kana-
pi kakah ing Rijang.⁽⁶¹⁾ Hiwah ingkang wawa-
ngoenan, sadoja apan waes salin, Kangdjeng
Jangran namanira, lamaen alalana iki,
nunggih Lih Ngabdoeraskim, kalamaen aneng
pradjoeng, Jangran Dipanagara, dadija a-
nama kakalih, ingkang jaeswa sampau ka-
lih dasa warsa.⁽⁶²⁾ Namaning pekir karemanja,
waes ingkang den lampahi, mangkana hiji-
baning daja, ing siang kalawan rabri, sa-
jira neng daengjeki, dadija karem ing Rjas-
ipau, marang poerbaning Soekma, nanging
sipat ngarat maksih, asring kanging gi-
nada dabeng wanaedja. Jen kala inget Rjas-
sira, marang wekasan daemadi, noelija ke-
sah alalana, andjadjah sagaenging Mesjid,
apan noenggal lan sandri, kang kakah. kakah
paenikoe, langkoeng amali roga, angagem
kang sarwa laip, marmamira awis kang
ojama aeninga. Lamaen ikoe kadengangan,
daemabeng gaerawing sandri, Lih Ngabdoer-
askim noelija kesah, namaning kang den ka-
remeni, boenggal lan sandri alit, lan kang

samija mis banipau, lamoen ning pamandob-
 an, mormanipau ngalih-ngalih, jein woes-
 bosen posandien ngalih mring wana. (65) Gamaeng
 djoerang parang goewa, berkadang aerod pasisir,
 kalamau wolan Pamelan, ngoedjalat goewa-
 kang tepi, mangkana kang winarni, aneng song
 kamal panoejoe, Lih Ngabdoeraek kim panikoe.
 lenggah ning djo goewa tepi, lingsir daloe bjo-
 kaming Hjang noelja prapta. (66) Kalangkeng a-
 warna. warna, kjoboingkang andalengi, Lih Ngab-
 doeraek kim samana, woes dan darbe' tingal ka-
 lih, namoeng marang Hjang Widdi, kjoba woes-
 moesna sadaram, noelja ana kang prapta, djo. (67)
 meneng ngarsaniteki, sjana prija djahjanja
 sawang poernama. (68) Bwasta Hjang djasimael-
 ia, sajeklinja Loman Kali, Lih Ngabdoeraek kim
 sirikoe, woes pinasti Hjang Soekma, lamoen si-
 ra ikoe bendjing, dadi Radoe ngirang-erang noe-
 li moesna. (69) So moesmanja Sang Gandito, poengoen-
 poengoen Ngabdoeraek kim, kalangkeng geger-
 kuenisa, deni dan ngantos ngabekki, endjing
 noelja lamaris, lampahnja an djoedjoe goe-
 nang, dan ngelang pringgalaja, sariso woes

4.-
San kadolik, kang kaesti amoenj sikea Hiyang
Loekma⁽⁶⁹⁾ Noesoe - noesoe lampahua, moedoen
p.5 djoerang maengah ngardi, banjana ingkang ti-
nedija, langkaeng waeng ing kajaniki, lam-
man sajah loemaris, sari teunggèn. enggèni.
paen, samana sampain prapta, ing bengkaeng
Lih Ngob daerachkin, ladjeng kendel ngantos
angsal pitang dina.⁽⁷⁰⁾ Lih Ngob daerachkin.
was sedek, darmadeng Mesjid Nagiri, pan arsa
salat Djoemoeah, apan naedjoe samija prapti,
sagoeng kang Djoeroekaendji. pan arsa salat sa-
daroma, kagijat samija baemingal, kan pangling
mring Gaestineki, pan koemroebod samija ker-
salan sadoja.⁽⁷¹⁾ Lok bakdaira Djoemah sa-
gaining kang Djoeroekaendji, apan samija la-
djeng koemas, ing sagadah gadah niki, dadija
ngare sawengi, neng Mesjid djimadanikai, in-
djing anaelja mangkat. Lih Ngob daerachkin
loemaris, karoet lipin ika ladjeng maeng-
yah ngarga.⁽⁷²⁾ Trapta ing goewa seloeman,
ladjeng anjare sawengi, ladjeng uja naelja
loemampah, naet irak-irahing ngardi, sa-
mana sampain prapti, Lih Ngob daerachkin
(p.7)

poenikoe, goewa sagala-gala. anaelija dipaen le-
 beti, kalih daloe njari ning sagala-gala. En-
 djing anaelija laemampoh. laojing andeder kang
 wackir, goewo langsi kang sinedijo, dirigama wos
 lan kaeksi, samana sampoen propi. goewa-
 langsi lampohipoen. Sih Ngobdoeraekkim noelija,
 ning ngrikoe amadi roga, awatara ning goewa sa-
 kengah djandro. Ngeningaken ingkang djiplo, wos
 sirna sugoeng kaeksi, Sih Ngobdoeraekkim sama-
 na, moeng kandaen raimek sing aerip, aerip roemek-
 sing diri, diri wangsoel aerip sampoen, kang aerip
 kaja-kaja, sampoen kan kena winarni, kawar noa
 ingkang ngadaton samadri. ⁽⁷⁵⁾ Djing Radoe kidoel
 wos problo. ning ngassa Ngobdoeraekkim, apun pa-
 dang djroning goewa, nging Djing Radoe wos hoe-
 dari, lamain Sih Ngobdoeraekkim, lagi soewoeng-
 djiplanipoen, datan kenging ginoda, dadijo se-
 madaer hoebanggi, lamain bingjing bekeng ma-
 sa badi propi. ⁽⁷⁶⁾ Nanging Sih Ngobdoeraekkim
 miarsa datan ningali. Radoe kidoel sampoen
 moesno, mang kana Sih Ngobdoeraekkim, wos-
 aedjoel kinalneki, mandoe bangsaripohipoen,
 indjang noelija kamedak, doemaling Parangka.

6.-
ritis. laojeng siram anjaré Farang koesoema. (77) Si-
lekoer sesenden sola, lajap. lajap dock mijarsi, soe-
ara mapan mangkana, hih joda Lih Ngab doeraekim,
ngalijo arauiki. Ngab doelkamit to tirikoe, lan-
maneh riqsoen warah, koerang deloeng kaen
iki, ang boebrohi ijo nagara Ngajag ijo. (78) Opan
woes karsaning Soekma, wuwit boebroh Kanah Dja-
wi, ijo ikoe koerang deloeng warsa, lamain sira i-
ikoe bendjing, opan ijo pinasti, dadi lolokan
ing bisok, Ing soen awih pratando, marang sira
Ngab doeraekim, panah Sarosama iki siranggowa.
Lan maneh wepekosing wang. lawan sira Ngab-
doelkamit, loh pama sira sen jitna, lamain loe-
poet ikoe bendjing, ramanira kan dadi, ananging
ka wekosing Soen. Ngab doelkamit mring sira, wija
gelem sira kinardi, jo Tangiran Dipati marang
Walandu. (80) Mapan woes masti doeroka, nanging
ka ramaniriki, Ngab doelkamit djaganana,
enggane djomeneug adji, kan ana malih-malih,
mang sira sarananipoen, mapan ikoe kan da-
wa, namang kinarjo loeloeri, Ngab doelkamit
woes pama sira moelija. (81) Bijan wongoe singal-
njo, kan ana djalma kang angling, laojeng-

koemenging gagana, wunden Gjœmlarot lir tha-
 thit, tiba ning ngarsaniriki, loeman tjebing sêla
 ikoe, nenggih ki taradama, sigro pinadoet kaema-
 ti, bijar rohina, Lih Ngobsoelkanis loimampah.
 Hinandoet ki Taradama, pan ladjeng kaeroet gigi-
 tik, kindel ana ing sawangan, sokedap noelija loe-
 maris prapti lipora iki, ing sêlo gilang poeni-
 hoe, nyarê sadaloe noelijo, indjing pan ladjeng-
 loemaris, praptiing gawra Ladjeng kindel Djeng
 Pangéran, ⁽⁸³⁾ Nyarê sadaloe ika, indjing pan
 ladjeng loemaris, kaendoer marang Tegalaraja,
 samana pan sampun prapti, ladjeng sên boesa-
 nani, kisaradama poenikae, rinêka Gjœndrik,
 ika, emengena kang winarni, ing Ngajogijo-
 langkaeng kodah kang bitjara. Hoeproep-
 mapan salin nama, minester ing namane
 ki, anggalar namaning Walanda, lawan beg-
 gah djadjar sarni, lan Kangdjeng Soel dan-
 iki, lawan mawi sangsong ikoe, poenikoe
 daban lama, noelija gaer nadoer ngadjawu,
 mapan Djenderal Dandies ikoe namamira. -
 Sampun praptiing Soerakarta, jœn ladjeng mring
 Ngajogijeki, Kangdjeng Sultan daban arsa, sa-





8.-

Sab dering winten iki, daban kang dingin-
dingin, Djendral ngadja wi pamitok, sana-
dipun ngadja wija, nang ing kandel neng Juma-
wis, sekain lebih mapan kandel Solaliga,.

Manging Djendral kedah meksa, genira aesa.
hoedani, wekasau dadja sawala, sogaeng wong
Ngajogjo samu, kinen samek ting djoerit samu.
pam pepok prawadjo gaeng, Djajan Dipati Da-
nwerdjo, lan Raden Rongga Banapi, propoeng-
gawa kang ageng. ageng sadaja. Radja wi di-
rik sadaja, ddemadeng Radjan Dipati, mapan
kinen mang toelaken, lampahaja Djendral
paeniki. Mabin sampam propi, kan danga
Djendral rawek, hoemijat wong Ngajogjo, a-
mekuti loeraeng samu, dadja kandel, Djendral
pan kirang samek la. Ladjung laembet ke-
wala, mring ladi Djendral paeniki, Radjan
Dipati Danwerdjo, lan Raden Rongga Ban-
pi, sogaeng kang pra Dipati, samas mole-
bet sadaraem, ladjung samu solabijan, ka-
lawan Djendral aneli, abidjara Djendral
dodos manahira. (89) Pan ladjung wong toel ke-
wala, manlok doleng sawawis. mangkana pan

9.
lama-lama, saja kalah bisjaréki, nanging Pa-
den Rangziki, kang wae kausah dadijo Gölör,
mangkana saempa saempa, Dijan Rangka ingkang
prakawis, apan asring den sendang maring lama-
rang. Dijan Rangka Prawira diraja, nanging wis
protituing galih, ingkang tijas pan wae wae-
ninga, lamoun dikau kangerahi, saembeng-
ing kaempeni, dadijo san pegot paenikae, tang-
kong protituing saja, samana apan wae sami,
Djindral meksa arsa waninga Ngajogijö. Wae
dadi ingkang bisjara, mangkana ingkang wi-
nami, Kangdjeng Pangiran Dipatijo, ingkang
peetro den dimbali, Pangran Dipanagari, sam-
pan protituing arsanipae, Kangdjeng Pangran
Dipatijo, mapan angandiko aris, loh so kae-
loep saja pada andoem karjo. Wangé Kodipa-
ten ika, kang pada dandan probjerit, kabéh
ikae sira rihé, pan sewae sijajohé iki. Sam-
bak kengjengiriki, mangsa badaha jirihoe,
paning saen kang bisjara, dené ingkang-
ngiring nami, moeng karjo ngampil lawan
Soeranala. Kalawan Soerabasmara, poe-
nakawan gamel iki, ingkang saen bikel pri-



10.-

jangga, lawan adinira kalih, dadija kanti-
niriki, sundiko Sangran Soeripen, anoe-
jo himbualan, ing kang Wadana Prajseris,
namanira Raden Wirjapoespita. Lawan
Dijan Dijajo minassa, waes pinaringaken iki,
mring Sangran Dipanagara, samana pan-
dolan lami, lan Djendral propdaneiki,
Kang djeng Sangran Dipodjikoae, amesok
mring Kolosan, dené ing kang djaga wesi,
ing kang poeka Sangran Dipanagara.

Lawan kang roji kalih ujo, Sangran Adina-
gariki, lan Sangran Soerjabrata, kalawan
wadana kalih, ing kang dadija pangarsi.
Samana sampun kapedok, lan Djendral
neng Kolosan, Kang djeng Sangran Dipa-
ti, amung luggah bokedok anaeji mang-
kat. Kawatnoa Kang djeng Sultan, kang
amesok neng Gawak iki, samana pak sam-
pun panggi, lawan Djendral Dandles-
noeli, luggah bokedok iki, anaeji baedol-
an sampun, daling nagri Ngajogjo, lawan
Djendral sampun propdo. apan kalih bi-
sara kang nora dadija. Doek samana

ing Ngajogijo, mapan lagijs mumpeng niki,
 sagagung kang padro santana, kalawan kang
 pra Dipadi, mangkana Djendral iki, apan-
 mungah kadjengipam, kang praajerit sada-
 ja, koleb et Mantjanagari, ing Ngajogijo rada-
 sa ewae pan sanijis. (98) Sawangijis lagijs gam-
 bira, kadjawi Pangrembiniki, nanging Djén-
 dral ing Lijasira, kang dinogin malohi, Raha-
 den Rangka iki, Prawiradirdja madiaen, da-
 dijo manbaek kiwala, akarya kurinah ma-
 tih, Raden Rangka kang ingangkah kering-
 ngira. (99) Kang djeng Sultan kang winarna,
 Raden Rangka paenika, pan kalilan man-
 baek ika, lan sagagung Mantjanagari, kavar-
 na sampae propi, Raden Rangka madiaen,
 sampae karsaning Soekma, Djeng, Laloe-
 hadaerebniki, Sabar ladjeng saba kasusaeran
 paenika. (100) Sanari ing giri poerna, Rahaden
 Rangka paeniki, kaemoetaning pakorbaeran,
 rina wengi anangis, mapan ngantosalami,
 saking benjehing Lijasipam, mangkana Djip-
 sanipam, angaer miloa ngemasi, daban sa-
 get jin makasih kanton ning daenja. (101) Dadijo



12.

selalah karsanya, sateh laepok den anderni,
mangkana ing kang winarni, Djendral mapan
sawpam sedani, rembag lan Dijan Dipati, moe-
lijo adoe socros sampai, doemading Sri Herin-
dra, anoesan Dijan Rongga iki, pan ing ngrent
dang mring Djendral dading Semarang. "Di-
lalah kaisaring Saksma, Kang djeng Sultan-
deka gampil, panika kang dadijo marga, roe-
saki Ngajogipiki, Dijan Rongga den timbali,
waes sawan sabalanipun, pan kioe winarada,
nang ing Dijan Rongga kijosniki, mapan mok-
sih asmara dading kang warga. "Asmarodana"
Mapan laojeng den dawahi, Dijan Rongga Pra-
wira-dirdja, kalamoen inggandung mungko,
mring Djendral dading Semarang, mangkana
ing Lijasira, ingkang gaemantung ing kaloe,
maung Djeng Taloe Madocetua. Mangkana
istaning galih, Dijan Rongga Prawiradirdja, den
ing sain meroeta bae, loemakoe marang Sema-
rang, ije lamoen palosira, kalamoen kan ma-
hi ing sain, dadijo undadawa brangda Baji
ngoeer moelijo manni, angloeroc dadalan apa,
Sespuandini, awak ing ng, ning dandja wes

nora bisa, iki dalan oedama, sora anoesoel Kang-
 djeng Raloe, mangkana ing daloe, noelija. ⁽³⁾ Kang
 wadijo wos den dawehi, mantak mring Hadisaen
 noelijo, lampah daloe ginja badol, kalawan sa-
 wadijanira, Dijan Dipati Danaredjo, wos nga-
 soeri, pisa ikoe, damateng Sri Matanata. ⁽⁴⁾ Hi-
 wah damateng ing ladi, mring minister wos
 sengk wikan, noelijo karo soerobagi, kinindan-
 oken mring Djendral, ingkang suing Semarang,
 Kangdjeng Soedan kang winoesoes, kalangkang
 ing doerakanira. ⁽⁵⁾ Ingkang kinodong noelodi,
 wadana djero poenika, Radin Soerwadipoerani, lan
 Pangran Dipa kaesaema, poenika ingkang djabo,
 lan Radin Hartalajikoe, ingkang kinendak kang djari-
 so. Radin Pangga poenika, pan sampun kasan-
 boes jada, ingkang blaeni kangjani, kapihali ing-
 Padangau, Radin Saemanagara, ingkang labos sam-
 pun kadoe, damateng Sri Matanata. Kawarno
 Djendral Semawis, mofan sampun apoesoesan,
 bantoe mring Hadarane mangko, samana pan-
 sampun propka, nanging lan antoek karia,
 Radin Pangga wos kapihloe, noelijo Pangran
 Matanata. Ingkang sinarka ngadiani, sine-

sa sampain bineksa, daemoleng Bolawi mang-
 ko, saibjolaja Raden Rangka, nenggeh nagri Ng-
 jaga, waes kamanua bantingipain, Djendral doe-
 gik en kijasira. Anaelijo doleng Molawis, ambe-
 la sawadijo kaeswo. Djeng jellau metack mang-
 ke langkaeng iweking kijasira, samana sampain
 propia, Djendral ing Ngajogijo ikoe, latjeng mi-
 lodji kiwala.⁽¹⁰⁾ Sampain kartaning Kijang Widdi.
 Djeng Sultan iwet kassanja, pro poedis Poulana
 kabeh, atawapi ingkang wadjo, apan sampain sa-
 mekta, lamoen kinasakna poepoch, ingkang
 hijos samijo kadoega.⁽¹¹⁾ Nanging waes kartaning
 widdi, pan kassah iwet kiwala, mang kana kang
 winiraos, Djendral Dandles pan bitjara, lan Ra-
 den Rapijato. Dandjero ngatoeran ikoe, kang
 djeng Sultan molebela. Haggih daemoleng
 ing Ladji, kopanggeh kalajan Djendral, Djeng
 Sultan banarsa mangko, dadjo langkaeng i-
 wetiro, meester ing glar lan bromah, mangko-
 na wekosanipain, Djeng Sultan wakil kiwala.
 Meester kalik abes niki, katiga Raden Dipatijo,
 kalamau wanten kadjengi, Djendral pamapa
 waes rila, kang djeng Sultan ngandiko, ijo ma-

Handwritten text in a script, likely Javanese, with some words in Latin script: *lipi*, *ojoerit*, *elija*, *Tangrau*.

Dipatis, anaelis ing angkatikae, Gjaemeneng
sang Radjo poetra. (16) Marendera parentah iki,
ming bagenging wong Ngajogijo, Radjo Kang-
sing Sultan mangko, mapan kandel embaga-
wan, namoeng momong kewala, damoeng kang
poetra ikoe, wres rampeng ingkang bidjara. (17) Kang-
sing Radjo kaendaw aglis, Radjeng swan ming
kang rama, wres kabaer panis karani, endjeng-
iro Djindral noelis, damoeng ing karatjan,
mapan Radjeng pamit manlaek, endjeng ma-
lih noelis bedal. (18) Djindral manlaek ming
Batawi daban lami kintan bintang, damo-
eng Djeng rama mangko, pan sinami ageng-
ra, lan bintange prijangga. pan Djindral
Dandles pamikoe, namoeng kaulan mawi
sila. (19) Ngamoengno protandaniki, saking -
Radjo ing Walanda, daban lama gantos mang-
ke, kaeen Djindral Dandles ika, Djindral
Jansen namanja, kavarwa ing Galaracem,



da sampain
ko, siltjoluy
jaga, wos la
giken hijasira. ~~Samudra~~
la sawadjo kaeswo. Djing Sultan metak mang-
ki langkaeng eweking hijasira, samana sampan
propa, Djendral ing Ngajogjo ikoe, katjeng mi-
ladi kiwala.⁽¹⁰⁾ Sampain kartaning Hijang Widdi
Djing Sultan ewet karsanja, pro padoe sandana
kabih, atampi ingkang wadjo, apan sampain sa-
mekta, lampa kinastakna pempoh, ingkang
hijos samjo kadaega. Nanging wos kartaning
widdi, pan karsah ewet kiwala, mang kana kang
winiraos, Djendral Dandles pan bitjara, lan Pa-
din Sidi patijo. Dandjojo ngatoeran ikoe, kang
djing Sultan molebela.⁽¹²⁾ Haggih daemadeng
ing Ladi, kumpangih kalajan Djendral, Djing
Sultan banasa mangko, dadjo langkaeng e-
wetiro, anesler ing glar lan bromah, mangko-
ra wekosanipam, Djing Sultan wakil kiwala.
Mesler kalih atoes niki, katiga Radin Dipatijo,
kalaman wanten kadjeng, Djendral pamapa
was nita, Kang djing Sultan ngandiko, ijo ma-

pan rila Angsaen, marang si kati Dipatiji.
 Mangkana Pangraan Dipati, lawan pradoerit
 wadoja, sampoen prapla ing loojini, noelija
 panggih lawan Djendral, Kang djeng Pangraan
 Dipatiji, anaelis ing ang katika, djaemeneng
 Sang Radjo poetra. (16) Narendra paréntah iki,
 ming bagaenging wong Ngajogijo, Radjo Kang-
 djeng Sultan mangko, mapan kandel embaga-
 wan, namoeng momong kewala, damadeng kang
 poetra ikoe, wos rampaeng ing kang bidjara. (17) Kang-
 djeng Radjo kaendoe aglis, loojeng sruan ming
 kang rama, wos katoer panis karane, endjeng-
 iro Djendral noelija, damadeng ing karatjan,
 mapan loojeng panis manlaek, endjeng ma-
 lih noelija b. bedal. Djendral manlaek ming
 Balawi daban lami kintan bintang, damad-
 eng Djeng rama mangko, pan sinami agengi-
 ra, lan bintange prijangga. pan Djendral
 Dandles panikoe, namoeng kaulaen mawi
 sela. (18) Ngamoenguo protandaniki, saking -
 Radjo ing Walanda, daban lama gantos mang-
 ke, koean Djendral Dandles ika, Djendral
 Hansen namanja, kavarua ing Gataroen,



16.-

laningja diaemeneug ika. Kangdjeng Radsja
Ngajodiso di, Kangdjeng Sultan kang winama,
saka kenging pam bangoesi, marang ing kang
darbe' karsa, ing kang poetra bijannga, Pangra-
hang koe diiningrat koe, lan Pangrahan Djojo koe.
pema. Pangrahan Saka wosjia ki, Djing Sul-
tan mindak pakawan, pakra kang dia ora mang-
ke, Pangrahan Nalabaja ika, anoele ariniro,
Pangrahan Djojo koesoenicki, pamiko ing kang
saraena, dadis iwa ing manahé, Kangdjeng
Sultan mring kang poetra, Kangdjeng Radsja
Varindra, saka kenging pam bangoesi paen, dae-
mateng kang poetra Niga. (23) Pangrahan Hangkoe-
diiningrat ki, pamiko kang darbe' karsa, nae
wen mring kang rama Kotang, diaemeneug
Pangrahan Dipakjo, ing kang raji galihnja,
Pangrahan Djojo koesoenicki koe, lan Pangrahan San-
labrojojo. (24) Pamiko ing kang diajeni, ing gae-
bel garwanja kalih, mapan ing kang mofoh
aki, Kangdjeng Kotae Nas pamiko, lawan Kotae
Kandjino, marna Kangdjeng Sultan ikae, lang-
kang imenging wardajo. (25) Mengena ing Ngajo-
gijeki, kang lagijo rami kemengan, ing Bada-

wi winiraoos, Djendral Inggris wostanipoen, ka-
 ples sepei kang baka. Djendral Jansen aban lae-
 lis, marang Kangdjeng Radjo pakea, Marindro noe-
 wari bandani, mapan laojeng Binantanon, aneng-
 gih kang laemampok, apan Rahaden Toemenggoeng,
 Danae kaesaema lawan. Toemenggoeng Danae na-
 gari, Dijan Toemenggoeng Wirjo toema, deni ingkang
 lebet mangko, Raden Rijo Sindaredjo, laa Dijan Ra-
 nawidjojo, apan gangsal kang Toemenggoeng, Pe-
 wae Djajahi kang wadijo. Mapan dereng ngandas-
 propti, Batawi pan sampain bedah, laojeng ka-
 ris Sarondole, bagaeng kang wadijo Ngajogijo, neng
 Gambel Soekarda, pan lestari kawantenanipoen,
 Walandi Djendral binadjoel. Jansen ingkang
 ngrenggani, Batawi Djendral Baeder mas, Kap-
 plisika djoedjae laeki, mangkana ingkang winar-
 na, mung gih nagri Ngajogijo. Kangdjeng Sultan
 geng kjosipoen, deni Walanda wos terna. Mapan
 sampain bali Inggris, pan samana Kangdjeng
 Sultan, laojeng arsa dalingaki, ingkang dadijo
 belenging Rijos, samana sampain rembak, kala-
 wan padra koteloe, sokawan kang mantoe-
 Noda. (31) Lawan ingkang ipi kalih, apan poe-

nika sadoja, kang panijo. panas manahé, doema.
 keng Radén Dipatijo, kang manahé mamaniro,
 Dijan Soemadinigros ikoe, ipé ran Prawironolo.
 Prawiro diwirjo segi, samana Radén Radén Dipa-
 tijo, apan kinimbalan agé, keng adiuro pinirso,
 Inggris ing kabairi, pan sampun propleng
 Kedatsen, djinepeng Radén Dipatijo. Apan
 lajeng den pidani, apan api lan kang rama,
 Radén Danoe koesaemani, mangkawa ingkang
 winarno, kang djeng Radoj Barindero, apan sam-
 paen saupa baje, sadoja ang lesing wardaja.
 Lajeng ing lewang kinandji. wadijo karadjan so-
 doja, bari bandjar andem mangko, lajeng ki-
 nen nimbalana, daemaleng kang poetrang. Sa-
 ngran Dipanagarihoe, daemaleng ing Tegalar-
 djo. Kawarna Tegalar djo, Sangran Dipana-
 garo, apa dalan ~~ana~~ mijarta wartas, kala-
 maen nagri Ngajogijo, neng gih woulen pa-
 nika, djinawil kang paman ikoe, neng gih Sa-
 ngran Notabaja. Kalangkang kagijah ing
 galih, lan wartas dalem kang rama, kang-
 djeng Sangran naelijo kinèn. angakili kang
 korangga, sampun mapan ana elijo, kini.

Nian nander mampoe, dahan mawi bekta bola.
 Namang lan gamel sataunggil, ning margi ka
 pelok naelijo, lawan kang odoesan mangko,
 ingkang wadijo Kangjeng Radjo, Pan Pan Kara
 waes prasda, ing bandjar adun pamikoe, Pang-
 ran Dipanagara. ⁽³⁸⁾ Kapanggih sodaja sami, ing-
 kang wadijo Kangjeng Radjo, Pangran Dipanaga-
 rane, nimbuli Djajasenlika. pamika Potihira,
 Kadyog Radjo kang pandesjoe, apan waes salin
 Papadja. Dene Potih kang roenijin, ki Toemeng-
 goeng Wirogoena, mohan kilar sipoeh koewi, nae-
 lijo Mas Toemenggoeng Djopan. Soemadirdja ing-
 kang wangi, apan kilar sipoeh ika, naelija ka-
 kalih Potih, wada ki Toemenggoeng ika, neng-
 gih Djokrodipora, kalawan Raden Toemenggoeng
 Djajasenlika pamika. Mang Mas Djokrodipor-
 riki, kilar sakis marganira, maeng kandaen sa-
 launggal mang ki, nenggih Raden Djajasenlika,
 kadaek paman kiwala. Sing Madaera wadji-
 paen, ingkang santana priangga. Norma
 latjeng mepak baris, saking prajitua ing boja,
 pan latjeng dinaekan mang ki, mring Pangran
 Dipanagara, pan kinen boeboena, maeng kan-

kaena ingkang pepoeh, Loeroh Monki lan Wadana.
 Djeng Pangiran wolija mandjing, lajeng mring
 sampinira, kang kari kinaudji rinangke, aneng-
 gih ingkang ngatengga, ki Rachmanadin lawan,
 ki Moehamad Ngoesmanikoe, samiji lan paku-
 lisa. ⁽⁴⁴⁾ Kaen lan Soeranatikiki, pan inggih la-
 djeng lajeng dinatkan, kari kinèn nengokake,
 mang kana ingkang kawarna, Kangdjeng Raja
 Narendra, kajangjau ing propelanipun, wae
 wae doemadeng kang poeka. Pan kininten mrik.
 baweli, doemadeng ing Pandjar andap, kaparak
 ingoeloesagi, Rahaden Wijapoespita, mangweli
 alocira, mapan sampam rawach dangoe, lajeng
 loembet kewala, doeka mring kilorah. Lareng
 sampam daekani, lajeng loembet kewala, amang
 sasmita pan agi, wangwel matoe mring Djeng
 Raja, gijo kinèn madosana, marang ing Foh-
 pen ikoe, Djeng Pangiran wolija kapanggih. Ma-
 pan lajeng diu kimbali, wae doemadeng kang
 rama, ingawi lajeng rinangkael, sarwi kaim-
 membeng kang waspa. Mapanda mangkano ma-
 ming, Pangiran Dipanagara, pan inggih medel
 waspani, ri sampam sada kang dija, Kangdjeng

Rasjo ngandika: Ang taen kaelaep awik weroeh,
 pamanira di Danorojo. Ang mengko waes-
 den patini, ija marang ijangira, paran polah ing-
 som mangke, lamoen ing taen ingandikan, ija-
 mring Kangjeng rama, apala ingsoen laimako,
 paran mengko rem boegira. Tangran Dipanaga-
 reki, mapan ari abeina, kalamoen sadalae-
 mangke, prajagi mopo kewala, Kangjeng Ra-
 sjo ngandika lamoen mangkono karepmae,
 pradijerit sira pepakna⁽⁵¹⁾ Manara ijangiriki,
 kabanojaer soepi doekanya, ija marang ingsoen
 angger, nara weroeng bandapada. Tangran
 Dipanagara, wot sekar alon haumasae, mar-
 ma andangae kawela. Anggih mampir anje
 ngeni, doting paman Diastentika, apen-
 hampoen sedjo mangke, goeng ab di dhalen
 sadaja. lajeng, akinien baebae, nging kan-
 saen kang bunijs sepoeh, lajeng mring pa-
 nepin amba. Tan inggih mokolen buni-
 koki Rachman oedin lawan, kaki Behmad

an Soerana
 bunijs pa-
 kinetegan.
 (54)



20.

kama ingkang pepok, Loerok Mantri lan Wadana.
Djeng Pangiran wolija mandjing, lajeng onring
pamperira, kang kari kinandji mangke, aneng-
gih ingkang ngatengga, ki Rachmanadin lawan,
ki Moehamad Ngoesmanikoe, samiji lan sakan-
pawira. ⁽⁴⁴⁾ Kasen lan Soeranakiki, pan inggih la-
djeng lajeng dinokan, kari kinin ngengokake,
mang kana ingkang kawarna, Kangdjeng Raja
Narendra, kajangjau ing praptanipun, wae
wae damateng kang poeka. Pan kininten mrik.
panoeli, damateng ing Pandjar andap, kaparak
ingodoesagi, Rahaden Wijapoespita, mangweli
alocira, mapan sampam rawach dangoe, lajeng
loembet kiwala, socka mring kilocah. Sareng
sampam doekani, lajeng loembet kiwala, anang
sasmita pan agi, wangsul matoer mring Djeng
Raja, gijo kinin madosana, marang ing Pake-
pien ikoe, Djeng Pangiran wolija kapanggija. Ma-
pan lajeng d... kimbali, wae damateng kang
rama, ingaw...
membeng ka
ring, Tangi
waspani, ri samp...

Radojo ngandika: Hugtaen kaelaep awih weroeh,
 pamanira di Danoejojo.⁽⁴⁹⁾ Hug mengko waes-
 den patini, ija marang ijangira, paran polohing-
 som mangke, lamoen ingtaen ingandikan, ija-
 mring Kangajeng rama, opata ingsoen laumakoe,
 paran mengko rem boegira. Tangran Dipanaga-
 reki, mapan ariis abeirira, kalamoen sadalae-
 mangke, prajagi mopo kewala, Kangajeng Ra-
 djo ngandika lamoen mangkono kaeppmoel,
 pradoerit sira pepakna.⁽⁵¹⁾ Manara ijangiriki,
 kabanojaer saepi doekanya, ija marang ingsoen
 angger, nara weroeng bandajeda. Tangran
 Dipanagara, wot sekar alon haemasar, mar-
 ma andangoe kawala.⁽⁵²⁾ Ingguh mampir anje-
 ngeni, doting paman Dyasentika, opau-
 sampoen sedjo mangke, goeng abdi dhalen
 sadaja. lajeng akinien baebae, nging kan-
 saen kang sumijs sepoeh, lajeng mring pa-
 nepin amba.⁽⁵³⁾ Tan ingguh mokolen sumi-
 koki Rachmanoeedin lawan, kaki Behmad
 Ngoes mau mangke, kaem lawan Soerana-
 ka, kantsjanipon sadaja. pan sumijs sa-
 mekding poepah, kari sampoen kinelegan.

Wikosan ngandika aris, paran kaelaep ke-
 repira, ing saen nara doega anggien, sirikae
 pan amoen sjaege, sanadjan akaelisa, den
 boga wesi kang balaeng, adol kawat saeng-
 saem gola, Mangsola kelara kaki, moeng-
 soek paman pamanira, apanda kalibal
 okeh, Pangiran Dipanagara, renaris a-
 kairira, nadjan wewaha panikoe, namong
 pengislae padaeka. "Heu Kang oeng epang
 oepani, meksa doleng ken wasesa, daemadeng
 padaeka saepi, kopang gijo ing kawela, panjo
 den singalana, sampam warden baemaes.
 daemoes, naelijo Radin Djosenlika. Mopam
 sowan saer oepeksi, lamoen Dijan sama,
 diingrot, lawan Broula kesoemane, hi-
 ngoelaes doleng Sang Nata, Kang oeng Pa-
 dja Narendra, mopam ngandika arsem,
 Dipanagara wijo laengd. ⁽⁵⁸⁾ Klingana wari
 manni, saen aendange' oewohira, naelijo li-
 nimbolan age, ingerit Djaja sentika, sam-
 pam prokto ing ngarsa, Kang oeng Raja
 ngandikaraim, dike kaelaes poehopa,
 Dijan Faemenggoeng matoer aris, ingoeslaes

paing aeninga, mring Djing rama koean Ka-
 kang, lan pandoeke ingandikan, Kandjeng-
 Radja ngandika, qih kakang dika haemasoer,
 kawela ing sapaeuka. Nawam ngapanten
 rama Dji, mapan dereng saget owan, kan sa-
 ketja avok ingang, kakang andika molaera,
 damadeng Kandjeng rama, noelijo Dijin Tae-
 menggang maendaer, kalawan Branglakasoma
 ma. Kandjeng Radja angandika oris, mring
 Pangran Dipanagara, paran jén ngandika
 ningang, manéh marang ejangira, Pangran
 Dipanagara, koe semboh alan haemasoer,
 kawela baemangging karsa. ⁽⁶²⁾ Djing Radja
 ngandika malih, bledjik ingraen jén ngandi-
 kan, iwok lan jéboa ingang, kalawanda
 adinira, apana doeraeng propka, Pangiran ma-
 koe wat suntaen, opai sampoen samip propka.
 Pan amba kiu wangsoel panu, pan adi Rdi-
 magara, mapan amba sempahoke, ngoelotua da-
 leng pan oewa, pan adi Soerabrangka, ngoelot-
 ken paman panikae, Djaja koesama kang da-
 djo. Makalih rassing golih, mangkana sam-
 pan antara, wanken kawan dinten mangko, kang

djeng Rado hingandikan, daemadeng Kangdjeng
 Soelsan. njai Rijo kang hingadesas, noelja -
 Kangdjeng Rado sowan. Pan kaulan kang paela
 iki, kinèn kindel kodanggela, Djeng roma
 mandjing Kadatan, waes djendak lawan tang.
 Nola. Djeng Rado ngaros pada, pan samijo
 kaembengipam. mangkana pan sampam
 lenggoh. (66) Kangdjeng Sultan ngandikoari, wa-
 se daemadeng Djeng Rado. wijo sira klirae ma-
 ngartos. marmane ikoe soen baewang, bésok
 sapangkaering wang, waes sam daega ikoe koe-
 loep, makéboeki marang sira. (67) Marmane ing-
 sam patini, pan ing sam waes kowa, ing bésok
 sapa kang daewé, kinggalané djang ira. da-
 djo sam poelihijo, ing Rijos kakalihipam,
 nang ing diring kajo satojo. Waes sanano
 walang bli, bobu dino ingandikan, Djeng
 roma mandjing Kadatan, Tangiran Difa-
 nagara, apan sampam kolitan, kaendoer
 mring Fegol ardjokae, samana pan nara la-
 ma. (68) Kangdjeng Sultan kenging molih,
 saking agenging panggado, iwa mring paela-
 ni manih, mangkana ing pang warna, Pa-

ngiran Saerjab rota. Pawan muring kang raka ikoe,
 doemadeng Segal arajo. Papan asael kobar jik-
 ti, ing pawarta sampain kerang, dadajo agem pang
 galibe. Sangiran Dipanagara, mang kana kang-
 winama, ing dina Djämaungah noesjoe, Kang-
 djeng Sultan mijas solat, mang kana sampain
 lama. Kang djeng Sultan i'wahipam. Kang-
 djeng Radjo ndèrik iki, pepak kang poetra-
 sandana, pan soben Djämaungah mangko,
 Kang djeng Sultan mijas solat, mang kana-
 sampain lama. Kang djeng Sultan i'wahipam,
 dadeng Djeng Radjo Warendra. Sabak dajoe
 Djämaungah iki, Kang djeng Radjo mopan iki,
 noelijo, nimballi kang poetra mangko. Sangi-
 ran Dipanagara, lawan kang raji iko, Sangi-
 Panengah panikoe, kang samijo kinantaen
 karja. Kang djeng Radjo ngandiko ris, pa-
 ran adi pikirira, Kang djeng rama ewa kijos,
 kan asa nimballi muring wang, dèné pangrosan.
 ing wang, barang kinarsaken ikoe, adi saen da-
 kan selaja. Pan kang si ginatjot manui, ing
 saen adi muring Walanda. Paking dèning adi
 ingang, ijo marang Kang djeng rama, Pa

26.-

Pangran panengoh boernja, apan langkaeng è-
wetipam, jèn pandauka ang asoerna. ⁽⁷⁶⁾ Inggih
ing kalih prakawis, boten wande' jèn kopiran
pudoca inginakaki, inggih daemadeng Wa-
landa, sawang medos pandangan, paenika
aepamanipam, inggih kadamel paenapa.
Djeng Rada ngandika aris, paran adi kang
projaeda, Pangran panengoh asoeri, inggih
pamang gih kawela, panasijan sèn pandoes-
sa, kawela kaekoehi kaehal, sandija propda
ing ngajaedo. ⁽⁷⁷⁾ Pan inggih aelaen nglampahi,
hoenjin pan sampoen rila, mapan ingkang
sjenengaki, inggih Goeperment Walanda,
jèn pandauka adjriha, pan Walandi sam-
paen pandoe, ewa daemadeng pandauka. ⁽⁷⁸⁾ Ka-
lamaen, ladjeng kinampik, kados paendi
kemahauja, kapinten kalih kalih, pana-
sijan bando jaeda, lawan rumae pandoe-
ka, pan paenikae sababipam, kados noen-
pen kinacolongan. ⁽⁷⁹⁾ Dabeng Goeperment
paeniki, sabab paeniko kang karja, Kang-
djeng Rada ineng sijasi, naelijo nandau
mring kang poeko, Pangran Diponagaro.

roran karefira kaeloef, opan naenggal karefi-
 pamanira. Jen oepama daeraeng naenggil,
 loh roma sira molera. Tangrau Dipanaga-
 rani, mapan aris akoerira, pisah naenggil
 sijas amba, lan paman panengah kaehoe,
 poemangga kaean galih.⁽⁸²⁾ Oepami pami
 sataenggil, opan abrat muring soedarmā, la-
 moeng Kang djeng éjang jek das, poepaeka
 daeng padaeka. Kan galih muring kang lisa,
 mapan pamiika sataehoe, ing kang dados ka-
 sanira.⁽⁸³⁾ Kendjengé' sijas amba jekki, aloewang
 inga laerena. Sandijan silih panime, samia
 kunga ing ngajoea, lamain naenggal soedar-
 ma, mengboh lan Wolanda kaehoe, opan sa-
 é kang jarita. Jen padaeka ngantak djaerit,
 inggil kalawan Djeng éjang, pan amba ma-
 loer sajekdos, kendjengé' manah kaboela, a-
 pan derik Djeng éjang, milani wanten poe-
 kveloen, pan inggil saking padaeka. Pan
 inggil makaten malih, padaeka wanten poe-
 nika, saking Kang djeng éjang widjine, nang-
 inging kolamain Djeng éjang, kan galih poeka
 lisan, inging pamiika pamenipam, aloewang.

hingatarena.⁽⁸⁶⁾ Apan bédjeng doleng poen-
 si, inggih bapa doleng anak, anak miring poe-
 hoe kan wande. kalamaan laedjeng poenika,
 amba miarsa warsa, apan inggih kerang sam-
 poen, saking adi Lamma broda. Kang djeng
 éjäng sampun galih, soewengé Sangran Di-
 palijo, kang badi kinasakake, gentos sina-
 mi padaeka, lawan ingkang pasowan, pan
 Mangkoe ditingros koehoe, sampun dados
 rembak samija.⁽⁸⁸⁾ Moeng kaudan ngentosasi.
 Huggis, jen padaeka ngekohana, kados ko-
 langkaeng iwidi, Kang djeng éjäng kan sika-
 ra, dalem nama padaeka, namang karja-
 djäng kepipan, inggih widjalan nagara.⁽⁸⁹⁾ Pa-
 hoe mupan poetranihi, inggih Sangran-
 Dipalijo, makaten samija rembagé, padae-
 ka wos nama Radja, mupan Radja kewola,
 dadijé petjah badi-nipam, inggih nagari
 Ngajoejo. Laman padaeka ngekahi, dalem
 wande bandajoesa, langkaeng awan potjopane,
 lamaan kan kenekehana, mupan kaladjeng
 bédjeng, marna ambokami poerwen, aloe-
 weng ingatarena. Mampung dèrèng ngantos
 begi, kaven da miring kipun kakeh, lah ling-

sem pamanpa mangke. pan saking karsa padae-
 ka, priyanga kang ngadaerina, mapan wanten.
 sandanipoin, pedjohé paman Danaerdja.⁽⁹²⁾ Wala-
 di boden naelaengi. kaer mindak werah daeraka,
 lawan awan patjopani, mokaden kadijo padae-
 ka, sepami ugekshana, kalawan ngadaerina
 kaehae, mapan bumi iwedira. Sepami ben-
 djing memahi, pinam daer soloh sataenggal,
 pan wande oprang kemahé, sanadjan silih a-
 pranga, lamoen kalih Walanda, Kandung-
 jang poetra kaehae, inggih daemoteng pa-
 doeka.⁽⁹⁴⁾ Kaudenan ribet jiké, kaer mindak
 anggal aedama, lawan tui patjopani, mangka-
 na kartaning Soekma, Kandung Kadijo Ma-
 rendra, karsa noeroet poetra ningoen, anael-
 ijo aris ngandika. Faran adimas siriki, ha-
 mataer Pangran Panengoh, inggih lamoen wekas-
 me, nanging kawela panika, dan sageset nglam-
 ana, kados anak mas paenikae, pan namnaeng
 watos kewola. Woes pada maendaera dingin, -
 nging Dipanagara sira, karia aning panepin,
 welijo maendoer kakalih ira, inggih Pangran
 Panengoh, mapan sampam laojeng kaendaer,
 nging Pangran Dipanagara.⁽⁹⁷⁾ Maksih nengpa-





30.

nepin nenggih, mangkana ka Mangdjeng Ra-
aja, Narendra. mapan wos kinien, nenggih
akerja noewala, kan pantara wos dadejo, noe-
lijo oesoesan paenikoe, animbali ngai Rijo.
Swadosa ganda kakalih, kan pantara sam-
paen propia, ing ngarsa Mangdjeng Radojo ge-
noelijo Djeng Radojo Narendra, maring aken
noewala, ngai Rijo kang ngioelais, angakoe-
ken mring Lang Naba. Jan pantara noelijo
propia, ngai Rijo ngarsing Naba, kang soeros
ingalarake, daemoteng Sri Maranata, opan
ladjeng binaka, sampau tinaekma ing kol-
boe, Mangkoeng oeka Sri Narendra. Eudjing
noelijo den kimbali, Djeng Radojo paktra Na-
rendra, daemoteng kang rama Kodang, kan-
pantara noelijo propia, Djeng Radojo ngar-
sa Naba, Mangdjeng Soelbau noelijo dangoe,
mring Mangdjeng Radojo Narendra. ⁽¹³¹⁾ Janan
sira asoe kaelis sjaosaken soetiskara,
djaloek moelih Sir maeni, Djeng Radojo
paktra Narendra, pan aris aseriro, inggih
soeking lepat ae laen, noenijin kenging an-
djana. Sareng sampau lami. lami, ka-
das baroe ingkang ingkang Radojo, mangkana-

sakedah saepé, Saeldan euring kang aelapi, garwa
 kolih mijang poedra, saking oeka ing Kijosipoen.
 rinangkoll Raja Narendra. ⁽¹⁰³⁾ Lawis iling anak
 mané, kalaman saewé wang laera, Kang djeng
 Soeldan anelijo gé, mapan kinien nimbaleha,
 Raden Taemenggaeng ika, Samadiningrat propta
 wes, lan Raden Hawiranata. ⁽¹⁰⁴⁾ Brang lakaesae.
 ma lan pjarik, mapan lajing karjo soerat.
 euring laji paring wroch mengko. Pen. Kang-
 djeng Raja Narendra, ngaloecken kang pe-
 ngwasa, san apé lan namanipoen, saking kar-
 banjo prijangga. Ingkang ingaedes euring laji,
 kijai Sindaenagara, lan Raden Taemenggaeng mang-
 ké, Danaenagara penika, pan diering karjo Tadijo,
 marna kalijan ingaedes, mangkana pan sam-
 paen propta. ⁽¹⁰⁵⁾ Lan meester Inggjar panggih,
 mapan lajing winardanan, ingkang soerat idjo-
 hani, Namoen Djeng Raja Narendra, njaosoken
 kang nama, lawan parentahipoen, wil saking
 karso prijangga. Ipan wang wel nama lami,
 Kang djeng Sangran Radipakijo, kalawan ing pa-
 siwané, meester langkaeng getamira, kan sages
 mangsulana, ingkang soerat mapan sampoen,
 linadjenaken euring Djendral. Manging sam-

paen balin Inggris, soeras sinamoe kiwala, dadeu
 winang welan mangkih, awodara pilang dina,
 Kangding Sultan naelijo karja, Popotih kijai
 Joemeng goeng, Sindoe nagara paenika. ⁽¹⁰⁹⁾ Meester
 apan den himbali, nanging sakit pengadinda, naeng
 wakil Lituan kiwala, waes pepok sagaeng kang
 sebo, naengoe Leneu kang dina, naelijo mijos
 Lang Praboe, naeng Lituan lan Djeroe bosa.
 Hgkang derik mring Langadji, lenggoh naeng-
 gung Silibentar, Kangding Pangran Diposue,
 wangwel palenggahan lama, mangkana apan
 naelijo, Kangding Sultan ngangkot tamboen,
 mring kijai Sindoe nagara. ⁽¹¹¹⁾ Apan kinarjo Popotih,
 anama kijai Adipatijo, Danaredjo ngisdrinika.
 bek, sagaeng kang poetra santana, lawan kang
 pra poengawa, namoeng Lituan dadeu poerwin,
 kalawan kang Djeroebosa. Adrijeh pan dadeu
 wineling, dadeu naeng ing miniteru, pan mang-
 kana pengadiné, nanging Kangding Sultan
 ika, pan laojeng karjanira, samana pan tam-
 roeng, popotih ki Danaredjo. ⁽¹¹³⁾ Inaelijo loewar
 Langadji, boeber sagaeng kang siwaka, ki Dipati
 anaelijo ge, laume sed mring laojika, lan sagaeng
 pradipatijo, déne kang gentosikee, anama Lin-

daenagara. ⁽¹¹⁴⁾ Soeraniira ki Dipati, kawarna Pa-
 ngran Dipatijs, kang poetra kolilan mangko,
 koendoer marang Tegalaraja. Pangran Dipanaga-
 ra, datan lama propelanipati, miniter Jan kra-
 pet ika; ⁽¹¹⁵⁾ Sugilar sampam kesah noeli, lawan
 kang bala Walanda, kaulan kang mardika ba-
 l, dadijs bolin ingkang djaga, nunggi nagri Ng-
 jagijs, Sugris lan Spei ikoe, mangkana ingkang
 winarna. Kang djeng Sultan maendoet iki,
 mring kang ari propelanira, Pangran Nalako-
 toemani, wae lawan ingkang poetra, anunggi
 namaniira, kang poetra Raden Toemenggoeng
 Naladiningrat puerika. Jan kerapet anja-
 gahi, mapan noeljs kintan serat, miniter
 Kerapet mangko, mring Djendral Betawi,
 ika, anunggi namaniira, Raffles karutamas
 panikoe, ingkang oerat noeljs proplo. Da-
 tan lama noeljs proplo, Pangran Nalako-
 toema, mapan kalawan poetra, Toemenggoeng
 Naladiningrat, laojing kabaer Sang Noda,
 welga kinimbalan sampam, Pangran Na-
 lakoema. Mapan laojing angabekti, doe-
 inateng Sri Narenala, mangkono aega poe-
 brani, Toemenggoeng Naladiningrat, ingkang

mofan Sasam Panira, daemaegi ngarsa Sang
 Praboe, kang rajini kinin kaundura. Mar-
 rang dalemira lami, lan Raden Nadadiningrat
 ingkang kawarna ing mangke. mofan soja
 kedah ika, nenggi nagri Ngajagijis, ingkang
 dados roewedipam, sang soja kedah kang
 warta. ⁽¹²¹⁾ Adanapi tungga roenggi, lan ge-
 ngil. Kijengil Samijs, sadijs lan karocwan
 kabih, ingkang amrih kaladjingan, pan-
 Nagari Ngajagijis, Samijs asessah kalang-
 kang, nggeng kang poeto Santano. ⁽¹²²⁾ Mijah
 kang para Dipati, mofan Samijs kesepangan
 sasakane dewe. dewe, mangkano Mantjano-
 gara, kang anggentan ika, Raden Rongga
 sidanipam, Pangiran Dipa kaesaema. Mofan
 ladjing dados kalih, wadana mantjanagara, Di-
 pati Boewarnant, Raden Sawira sentiko, mang-
 kano kang winarno, Mangdjeng Sangran Dipa-
 sijakoe, mofan langkang karlosarsa. Sopra-
 Panira paniki, Pangiran Natakoesaema la-
 wan kang tinantun kantaen, mring Mangdjeng
 Sultan panika. Marma Santano Samijs a-
 djih, lawan malih sampam lehang, Sangran
 Mangkoe duningrati, lan Sangran Djajo kaesaema,

sagah kineja marga, lawan Haggis Sepangipoen,
 Pangiran Nasokaesaema. ⁽¹²²⁾ Lawan Mangdjeng
 Suldau iki, samana pan waes prasaja, mring
 kang raji djamenenge, Pangiran Mangkoedimig
 rose, dadija kaelas sang Nasa, kening ing-
 randjana boehoe, waes wese' marang kang hoe-
 bra, Mangdjeng Pangiran Dipati, mangkana
 ingkang pirembar, mapan lagijs ngitjakake,
 linarot miwah binawang, wang Kadipaten
 Samijs, mapan alit manahipoen, warden kang
 raji kolihuja. ⁽¹²³⁾ Nama Pangiran Mangkoebami,
 lawan Pangiran Sengah, kang roka kolang-
 koeng sihe, kang asring sinantem kaeja, sam-
 poen balik kolihuja, ja bating ngadiri ing
 boehoer, mangkana ingkang winarno. Pangiran
 Dipanagareki, doelan arsa mijarsakakera,
 mring bagaenging warta kabek, dan pandaro
 noeljs kistak, bating Tegalarejo, ngiwo ma-
 rang goewa ikoe, ing seljang namaning goe-
 wa. ⁽¹²⁴⁾ Malangkang prihabiniki, ngoewos-
 ken mring kang rama, pan mangkana pangès-
 sint, Pangiran Diponagara, margo ka Mang-
 djeng Rama, pinarugana Rijos sinas, sawetol
 marang rentjano. ⁽¹²⁵⁾ Raja paran palah ma-

mi, lamoen kan smaelang ana, paran ba-
 ja semahane, lamoen propto ing ngajeda,
 mapan banget paen wirang, sapelli ingkang ri-
 neboet, anak moesoch lawan capo. "Dadijo
 langkaeng hijosiriki, Pangeran Dipanagara,
 amayang kang roma aneng hijosi, dadijo dadan
 medal. medal, aneng goewa kibola, noenoe-
 wen morang hijang ageng. walojane ing ng-
 jaejijo. ⁽¹³³⁾ Ewengau kang winarni, mapan naga
 ri ngajogijo, kalakoen soeren jahjani. Mangsing
 Sultan kawarna, hara daziken karsa, ing-
 kang raji sampun saqoch, Pangeran Badakoe-
 serna. Mapan sampun angot margi, Jan ka-
 rapet ing pandakijo, paen Gik Rehmat. keka-
 tihé, peniko ingkang kinarjo, marga sarta ing
 ngembang, morang Pangeran poenikoe, Naba-
 hoerema jin dadijo. ⁽¹³⁴⁾ nenggi Pangeran Dipa-
 ti, Pangeran Mangkoe din ingrat, mapan katala
 pangembangé damadeng tira Gik Rehmat,
 mangkana kang winarna, Mangsing Sultan
 samoen pada kembag, lawan kang garwa ka-
 lihijo. ⁽¹³⁵⁾ Mang asring ngagal. agoli, kang
 iboe Pangeran Dipatijo, Ratae Kadatan na-
 mané, mangkana pan binelikan, ana ing

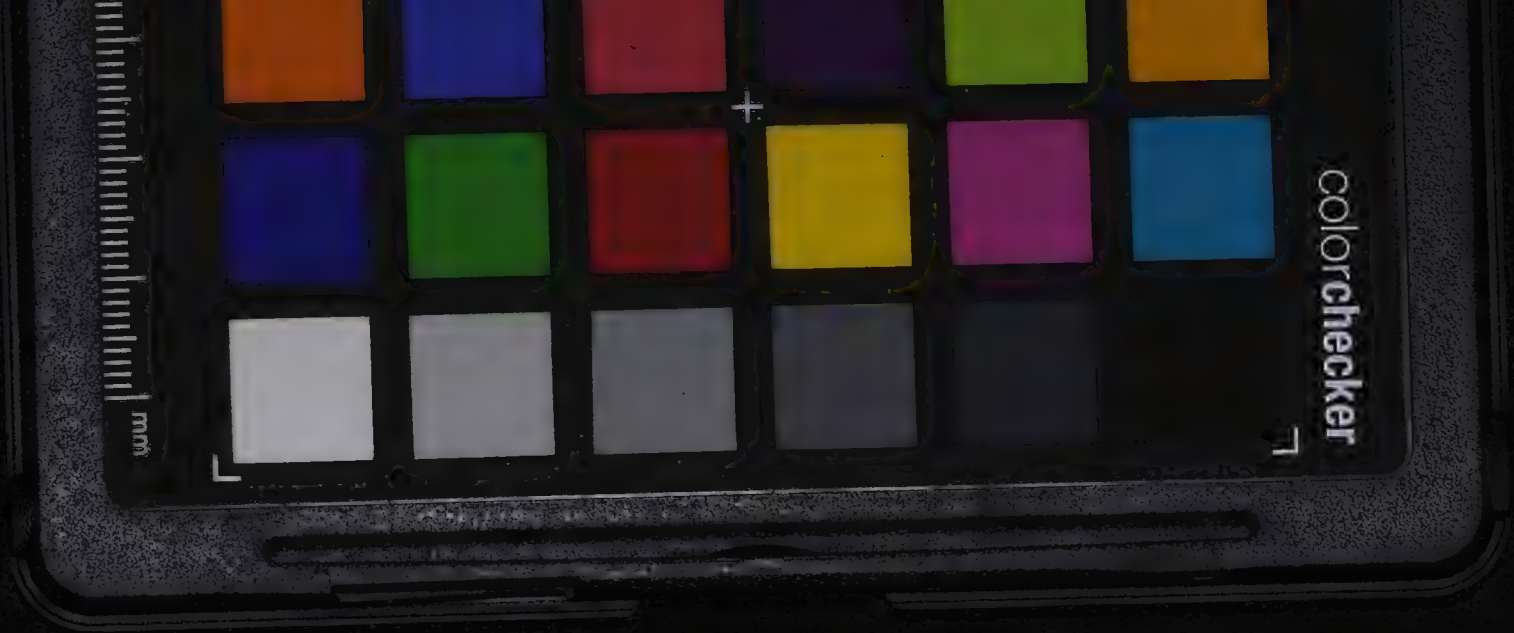
dalamira, dalam kening, enias ikoe, warna-
 nen Pangiran Dipadipo. Mapan sampoen mi-
 arsa warki, jèn kang iboe kawlas arsa, isinwe bro-
 manjij manahi, ladjeng kinèn nimbalauna,
 daemadeng ing kang poebro, Pangran Dipanaga-
 rikoe, ing Segalarajo san ana. Ladjeng kinèn
 ngoepadosi, kapanggih neng goewa setjang, la-
 djeng lautjoran lampahé, san koendoe niringte-
 galarajo, mapan ladjeng kiewola, saking goewa
 losing kolboe, Djeng Pangran dateng kang roma.
 San pantara sampoen prapti, ing kadipatèn sa-
 mana, san sedja beada ngisane, Pangiran Di-
 panagara, mapan ladjeng kiewola, laemebed
 panjien ikoe, salos sam poenira bakdo. Ma-
 pan ladjeng ing kimbali, Kang djeng Pangiran
 Dipadipo, jinarok neng gedang pang keng, Pa-
 ngran Dipanagara, san sampoen prapti ing
 ngarsa, Kang djeng Pangran sareng doeloe, wae
 daemadeng kang poebro. Koemembeng waspanjo
 midjil, Pangiran Dipanagara, mapan ja mang-
 kono manéh, ri sampoeniro abasa, parek
 mang sakalijaw, Kang djeng Pangran Dipa-
 rikoe, sandijs aris angandiko. Paranta-
 koe loep si rikoe, jangira kawlas arsa, kang

lawang kinobloep bai, nara kena jin mandjinga,
 marang Kodatonira, margani mang kono ikoe,
 keloep ijo ejangira. Pau kagawa ing poen jekdi,
 wos soen doega. Kang djing rama, marang ingsoen
 sida soepi, protanda ikoe kiwola, ijo miring ngel-
 tangira, paranta keloep tirikoe, ingkang sadi
 karepiro. ⁽¹⁴⁴⁾ Sopiroa soen pribadi, opadent ejang
 ira, mofan wos wareg rosani, keloep kamoek-
 ten ing doempa, nadjan bilih malia, mofan wis
 sedeng nok ingsoen, namaeng sira kaja napa.
 Lau adi adiniriki, paran bapa solahira,
 mangkana Sangran doek anan, pangandikané
 kang rama, mofan ing tijas mangkana, mar-
 mani' ana wokingoven, ijo soka Kangdjing ra-
 ma. ⁽¹⁴⁶⁾ Kangdjing rama ananiki, ijo soka kang-
 djing ejang, nangring Kangdjing ejang mang-
 ko, mofan darbi poetra lip, lau wajah kosti-
 ijo, dadiji ngafeg overanipau, Sangiran Dipa-
 nagara. ⁽¹⁴⁷⁾ Anolejo motor wot sari, wos doe-
 beng kang rama, jin makasena, karsani -
 Djing ejang jekdas paenika, soepi doeling pa-
 saeka, ngung amba naewoen pangisdae, sosa-
 get. sages kawela. ⁽¹⁴⁸⁾ Bilih manawi na-
 ringi, warden pitoeloeng Hijang Soesma, Kang-

djeng Sangran ngandika lon, ja kaeloep saka-
 refira. Soen ngamini kiwola, dené ang soen-
 iki loepoet, mohan ijo woes nara kens. ⁽¹⁴⁹⁾ Jén-
 meloea bidjareki, mangsa boda kaeloep sira,
 madajan bilik oepamaahé, soemeka lara polos-
 bra, ing soen meloe kiwola, Sangran Dipanagré-
 koel, mohan aris otaerira. Bilik marengi Dera,
 oji, anoesoem panit, kawela mantak ing Tegal-
 arajané, sarapan sampain kawela, doemoleng
 hijang lian, lawan malik amba soewen, paen
 paman Djaja sentika, keninga kawela kanti,
 noelijo Djan Djaja sentika, kinim balau prop-
 ka ge', mohan ladjeng dinawoehan, woes kembang
 kalihira, Kangdjeng Sangran Dipatijekoe, woes
 prodjo mring kalihija, Sangran Dipanaga-
 reki, lan Raden Djaja sentika, kalian kalih
 woes lingsir, soking ngarsang kang rama, kow-
 doer mring Tegal araja. Dadij langkoeng rem-
 pitipau, goeng remboeg lan wanten ngana. -
 Kangdjeng Sangran Dipati, lan ewah pasowan-
 nira, ing kang awarna amangkoe, Soemeng goeng.
 Djajasentika, paen kinim loemelala, mring
 Sangran Dipanagrékoe, ing ladij paen sampain
 langgijo. Lawan Jan keropet iai, dené kang

kinarja marga, mring Djan Djajosentikané, a-
 neuggih kapingan Jina, paen Djing Ling ing-
 kang nama, noelijo mrapelakenika, Raden Djo-
 josentika. Ing tamiis karaujo tami, pamapa
 déné kang rama, kang djeng rama Narendra-
 né, marnau sinastén ika, sabab kadal roe-
 bida. Pan keropos kerang sampun, jageng de-
 pari Ngajogijo. Pan tamiyo sika reniki, Pan-
 keropos diunja sabab. Pan Djan Djajosenti-
 kané, mangung langkaeng rempidira, jén prop-
 sa woes ing wisma. Kadjeng adar soeros ikae,
 doemoleng ing Fegalaraja. Sabarang bitjara
 tami. ofan adjira ngampangana, Raden Djo-
 josentikané, jeng adi adar aeninga, mangka-
 na kang winarna, Pan keropos mapan sam-
 pun, koe soeros doleng Djeng Sultan. ⁽¹⁵⁹⁾ Iny-
 ing sabarang iki, jageng ingkang karya we-
 soh. Kang djeng Pangrau Dipalinié, mangka-
 na wang welanira, Kang djeng Sultan paenika,
 heh Pan keropos sirika, adja ~~sira~~ da asaloh
 karya. Nadijan Angsoen srengé iki, marang
 si Cole' Dipalija, mapan poetrang tami de-
 we, lan Ratae kadatanira, garwaning soen pri-
 jangga, mangkana wang welanip aen, misder

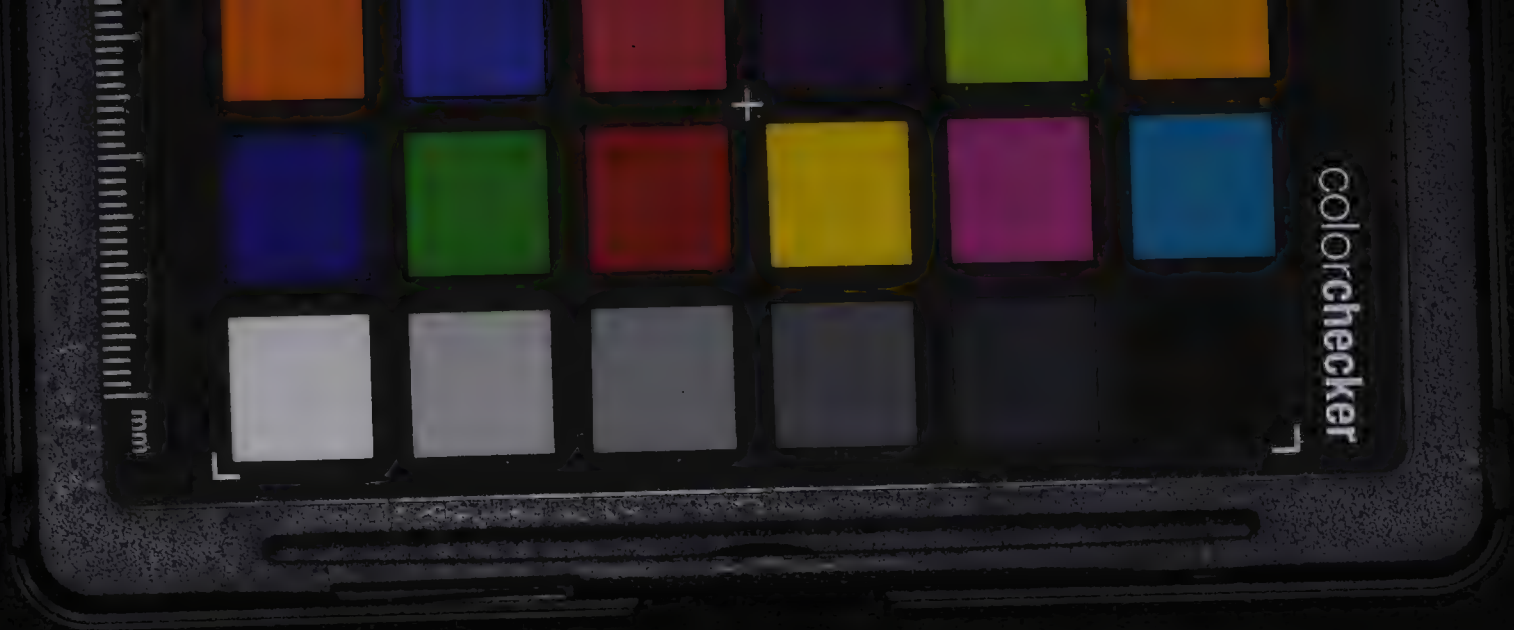
lir jaeda kanoka. ⁽¹⁶⁾ Pangkoer. "Han kera-
 jel sareng miasa, kang ranevelan Hong-
 djeng Sul dan paenika, kalangkaeng braman-
 dijanipam, kang djaja lir medala, dahanaenja
 noelija malih karja ikoe, pan soerad moenir
 mangkana, damading Kangdjeng Langadji.
 Liru dan kisinging inwetna. Tanpa karja koele
 andjagandjari, aneng Ngajadigja paenikoe, poe-
 napa kin djaga, soe grudjil kemawan dja-
 ga paenikoe, opan adjrik wiladjeuga, samija
 itjaning itjaning kang galih. Ing liliang sa-
 ragara, sadija noeroet Djeng Sul dan mring-
 koer niki, meester Han kerahetikoe, nangring mak-
 sikh kang drijia, sinja panggak kang poetra pa-
 ngloeng soeripam, mangkana pan sadan laina,
 Djendral Raptis praptaniki. Nenggih naga-
 ri Ngajadigja, Kangdjeng Pangran Dipati meloek
 iki, ana ing Kalasan ikoe, ning gawok Kangdjeng
 Sultan, nodija Djendral praptaning kalasan
 sampaen, waes panggih Pangran Dipatija, ning
 djo ladjeng nikit krida naenggil. Djendral
 lan Dipatija Pangran, ning djo krida Djendral
 ngadje oelanggih, samija naenggil kang rah doe-
 hoe, nangring Pangran Dipatija, kandel sadan aja.



4/2.-

aelani Djendral ikoe, mangkana pan sampun,
propia, ing Gawok Djendral wos panggih.
Penggih kalawan Djeng Sultan, lajeng mang-
kat dan karsa nunggil milih, Djendral moeng
pismbok ikoe, neng ngadeng kang karita,
Kang djeng Sultan lawan minister pamikoe,
Kang djeng Pangeran Dipatija, lawan Secuta-
ris Edin. Pan pantara sampun propia, lo-
pi keban kang palenggohauki, pan sampun
dinasa hikoe, koersi ageng kalihnja, nging
Djeng Sultan arsa lenggah pamikoe, kedah..
sampur kien ngadengna, nging Djendral kan-
soeka iki. Pan lajeng soelajanira, Djendral
Raffles ngandak kerangiriki, kang pedang arsa
den aenoes, Kang djeng Sultan mangkana, kang
Soeriga ingasta ngedjeranipun, sagoeng kang
poetra sandana, kanapi kang pra Dipati.
Pan sampun ngadez sadaja, para Opsir kang
baris mlebet bumi, dadijo djedjel kantar i-
koe, apun pipit-pipitan, jen lajenga aprang
ing wekdal pamikoe, boja dan bangkis ngem-
pakna, pedang atanapi keris. Sagoeng kang
para sandana, mijang pra Opsir Boefati diero
bumi, mangkana ing kang winaloes, Kang djeng

p. 30 Sangran Dipatija, aning kengahan nyobih sang
 kalih ipoen, kang rama kalawan Djendral, mi-
 wah Gankerapetiki. Bapa marmaning Sangiran,
 pan rohojoe sadaja daban nganti, nekaken ga-
 gaman ipoen, lajeng sareh kalih uja, Djendral
 ngawan Kangdjeng Sultan sampun kamboe, a-
 lenggoh aning sadampar, Djendral lenggoh a-
 ning koersi. Mangkana Djendral atanja, sa-
 pa ingkang kinodong anggen tini, djaemmening ing
 Ngajagijoe, lamaan Sultan kan ana, Kang-
 djeng Sultan welija angandika areem, ija ki
 Dipatija, nanging lamaan Koeloes beljik.
 Djendral Baendarmas atvernja, beljik ora di-
 ngin kaban pamaapi, jèn mangkana inggorn
 ajalack, ija kang kanda asda, lawan kamboe ija
 kang ngoerwepan ikoe, sagoeng boemi kanak Dji-
 pang, lawan Prijangan iki. Kangdjeng Sul-
 tan angandika, mengko sare ija ing soen ngirimi,
 Djendral angaoeri asroe, mengko iki kewala,
 ewah opa ija ikoe sandan ipoen, jèn kan siji
 karsanira, ismoe lingsun Sri Baepati, bel-
 ija paring kanda asda, lawan Djendral inggih
 nanda kangani, mangkana pan sampun sam-
 pang, lamaan Sangran Dipatija, jèn kan ana Kang-



44.

djeng Sultan gaemandjike, lan woulen ma-
lih bidjara, nging Djeng Sultan dalan hopli.
Dan bisoek esoeke kiwala, ing soeki wis bengi sojah
mami, Kang djeng Sultan noelijo kaendaer, pareng
indjeng winarna. Kang djeng Sultan actoesan sa-
king mring looji ikoe, ki Dipati Danaerdjo, kang
hingetoes sampun panggih. Lan Djendral
mahan mang kana, sampun ewah kadas tat-
adad paeniki, Djendral mandjinga Kadatan,
lamanpoh bolaminja, pan gentasan deni-
kang bidjara sagoeng, kapang gih wing king kiwala,
sobal sampun kaping kalih. Djeng Sultan gin-
nira lenggah, daleng looji meloek sapisan iki,
mang gih ping kalih ipan, marna wajah pa-
daeka, apan tanget ing pang adjeng. adjeng-
pan, Djendral Kaples Boe karmen, misen
sendoe denira ngling. Mang keni prabelanira,
laman nara kena deni gaegoek jekti, Sultan ing
saoesjarippan, ya wingi sagoehira, apan iki
ing dina pan arsa wangsoel, wekasen ing soen
deni andang, lah Danaerdjo lalwih bedjik.
Ing bisoek esoeke kiwala, ing soen mandjing
Kadatan ikoe bedjik, was kaedera mangko-
nikoe, noelija ki Danaerdjo, sampun -

anden ma-
u hopti.
engi rojah
daer, hareng
elaesan sa
eredjo, kang
Pendral
kadas pat.
dalam,
u seni -
ing kivala,
Sultan gin
pisan iki,
rojah pa.
adengi.
mesun
ra kelanira,
Sultan ing
pan iki
an ing tam
bedjik.
mandjing
enangko.
pau -

n
k
d
k
b
n
n
k
k
k
in
pe
ba
m
k
k
a
g
ki
m
m
d
in
ka



[illegible]

maunda saking ladi prapti ikae, ladieng ma-
 laer ming Lang Nala, sagah Djendral Ben-
 ding. indjing. Mandjing ming Kadadaen noe-
 lija, pakaloeu siga daloe Djendral piniki,
 boedal sawadjanipom, mantuk kebaet sadaja,
 namang kandaen kang djaga lir adalipom,
 meester Jan kerapet ika, kolawan sawadjanu-
 ki. Mangkana kang winarna, Kangdjeng Sul-
 tan saantuk ira iki, Djendral mopan saka-
 langkaeng, prihatin ingkang dija, nangin-
 ingkang sinengeran djoning kalboe, kang
 poetra Jangsan Dipalija, waes dinoga Refang
 basio, Lawan Djendral Boe kermas, nangin-
 makasih ewed panggalih neki, deui kanana
 kang pabaet, wang Kadipaten ika, kamaen
 kangsi hingandel Walanda ikae, ana sidji
 saen kan bawang, kang lija kanana maning.
 Jan kinien ngobadosana, nangin rapet lang-
 koeng daban njanani, dadijo kan kopang gihikoe,
 mangkana Kangdjeng Sultan, semoh mengsoh
 mopan lawan Inggris ikae, Toemunggoeng kuma-
 duningrat, ingkang binabaling kardi. Sapa
 ingkang nampunana, barang djandji lan pra-
 banda iki, kalamoen kanana ikae, saen mangsa

4/6, -

dén andela, marang Djindral Roplis ikoe be-
mahipam, nabda Djan Djaja sentika, kawae-
la padjar sjeke. ⁽³¹⁾ Ingkang angae saes kawela,
jeklosipam ingkang poetra iki, Kangdjeng Ja-
ngiran Dipatijekoe, kang dalem Tegalaraja,
Pangran Dipanagara djoejaelockipam, poeni-
ke kang pinosrahan, daemadeng kang roma
jekti. Sogaengi kandra kawela, kang misesa
kagjengira jekti, kang rama san daemad-
moed, sanadjan kang bidjara, sampun posrah
daemadeng kang poetra Rochoe, nging kan aesa
kawentar, daemadeng ing kotok jekti. ⁽⁴¹⁾ Leres
lepat ingkang roma, wes prapo Djaja nang ing
sedjo nglabochi, daemadeng kang poetra Ro-
choe, san keropot samana, langkoeng kagjod
pira kèhi' ngoepa ngoemaciripen, daemader
Djaja sentika, kalih koela kaad kedik. Pi-
ra kèhi' ngoemacira, kigang dasa Kangdjeng
Pangran poeniki, kalih dasa gangsal ikoe,
ingkang rama joeswanja, kawan dasa tiga,
san keropot maewes, jèn mangkono ikoe
tiga, lagijo nedeng mangsaneki. ⁽⁴⁴⁾ San pisoh
lawan kang rama, san keropot misem amoe-
wes aris, ya wis kelingan ing toen, nging doe-

roeng djadagangan, lan djaloeran Djajasen-
lika amwawes, langkaeng iwet jèn panggiha,
kadas noenten kan daemaeqi. ⁽⁴⁵⁾ Wandaenipau
liang kakah, Djan kerapet mesem amwawes
aris, nggih sampau Raden Jemenggang, ke-
la loewih prodjo, nanging kedah kawala mo-
pau noenwawen, mring Pangran Dipanagara,
pratanda kang ruma jekli. ⁽⁴⁶⁾ Lamoen nara
mang kamaa, kan hingandel mring Djèn-
drol adoer mani, bakal soen dah palisaehoe,
sira ikoe waninga, Pangran Nalakaesama
kinang kan ikoe, mring Soel kan ngangga pra-
tanda, ikoe Djèn Djaja sentika ngling. Ng-
gih madoer kiwala, doleng Pangrang Dipana-
gara jekli, noewau kang pratanda ikoe, Djeng
Pangran Radipatija, noelija moendoe Radjan
Djaja sentikakoe, ladjeng marang Segal araja,
ling sis daloe wajah neki. ⁽⁴⁷⁾ Sampau panggih
lan Djeng Pangran, Radin Djaja sentika risboer-
neki, ing saniskara wos kalae, Pangran Di-

ing bi:
es ma-
ran gja
ambek-

4/6, -

dén andela, marang Djindral Raffles ikoe be-
mahipam, nab da Djan Djaja sentika, kawae-
la padjar sajekki. Ingkang angaesaes kawaela,
jekkosipam ingkang poetra iki, Kangdjeng Ja-
ngiran Dipatijekoe, kang dalem Tegalaraja,
Pangran Dipanagara djoedjoelokipam, poeni-
ka kang pinosrahan, daemadeng kang roma
jekki. ⁽⁴⁰⁾ Lagaengé kaudja kawaela, kang misesa
kagjengira jekki, kang roma san daemad-
moes, Panadjan kang bidjara, sampun posrah
daemadeng kang poetra Rahoel, inging san aesa
kawentar, daemadeng ing kotah jekki. ⁽⁴¹⁾ Leres
lepat ingkang roma, wos prapo Djaja nang ing
sedjo nglabochi, daemadeng kang poetra Rahoel,
san keropot samana, lang koeng kagjod
pira kiki' ngoepa ngoemaeripoen, daemader
Djaja sentika, kalih hoela kaad kedik. ⁽⁴²⁾ Pi-
ra kiki' ngoemaerira, Rigan dasa Kangdjeng
Pangran poeniki, kalih dasa gangsal ikoe,
ingkang roma joeswanja, kawan dasa tiga,
san keropot ~~...~~ tiga, lagijo n
lawan kang sa
waes aris, ya &

roeng djadagungan, lan djaloeran Djajasen-
 lika amuwees. langkaeng iwet jèn panggiha,
 kadas noenten lan doemaeqi. Wandaenipau
 piang kakah, Djau kerapet mesem amuwees
 aris, nggih sampau Raden Jemenggeng, ke-
 la laewih protjoja, nanging kedah kawala mo-
 pau noenuewen, mring Pangran Dipanegara,
 pratanda kang rama jekti. Lamun nara
 mang kanaa, lan hingandel mring Djèn-
 drol aloe mami, bakal ben dah palisaehoe,
 sira ikoe waeninga, Pangran Nalakaesaema
 kinang kan ikoe, mring Suel lan ngangga pra-
 kanda, ikoe Djau Djaja sentika ngling. Ng-
 gih madoer kiwala, doleng Pangrang Dipana-
 gara jekti, naewau kang pratanda ikoe, Djing
 Pangran Radipatija, noelija moendoe Radijan
 Djaja sentikakoe, ladjing marang Tegalaraja,
 ling sis daloe wajah neki. Sampau panggih
 lan Djing Pangran, Radin Djaja sentika risboe-
 neki, ing saniskara wes kalaer, Pangran Di-
 panegara, lon ngandika ja paman ing bi-
 suk, ing sain siba Kangdjeng Rama, wes ma-
 pau moelija dingin. Ladjing Pangran gja
 laem ampoh, doean mawi nenggih amek-

la abdi, namaeng, lawan gamelipam, lan
 panakawan djaga, sampun prapta Kadipa-
 kin opan djaedjaeg, awis wang ingkang weninga,
 panipin sampun prapti. Adiljo kabacring
 kang rama, opan ladjeng kinen mumbalia-
 gis, mring gedang pangking wos djoendaek,
 gla matael paniskara, lampahira Djaja
 Djaja sentika ikoe, lan kerapet panawawaja,
 Prastanda Pangraun dipadi. ⁽⁵⁾ Nanging Pangraun
 Dipatija, adrih lamoen kagapak Djendral
 kiki, nanging pinaring kinaerom, kaemaleng
 ingkang poeka, Raden Djajasentika ingkang ane-
 raen, lan pantara sampun dadija, Nangdjeng
 Pangiran Dipati. Wos lan kaemal. Kaemal
 ika, kang bitjara mijang kambak kasjeng ne-
 ki, nanging langkaeng rempitipam, awis djan-
 ma kang wikan, lamoen Kadipatin kang mi-
 sisa ikoe, Pangiran Dipanagara, mangkana
 ingkang winarni. Rahaden Djajasentika,
 wajah dalae wos kinen mabbeng badi, lawan
 lan kerapet panggoeh, anaulia kinakeman, gwa
 lajang apa Djajasentika ikoe, lan apa oleh
 prastanda, Djajasentika naoveri. Eih sampun
 pinaring kaela, kang prastanda lah panika

kang wanni, nging soerat kan bekla kachoe, ma-
 kalen welingira, sahadaa Jangeran Dipana-
 griko, pomapa kulan kang karsa, kawolu ki-
 nin njagahi. Pradjanngi ingkang prajoga,
 mangsa barang sok sampun iwah aegi, kalajan
 ingkang roemachoen, Jangeran Dipanagara, ma-
 pan sampun kalangkeng pradjajaniipon,
 inggih doemadeng padoka, kan kerapet doek
 miasri. Toelari Djan Djajantika, sadija
 langkang soeka pirem ane niki, noelija rembag
 kalih sampun, tiga Kapitan Esina, karsa se-
 rat doemadeng Djendral poenikoe, mangel
 Pangiran Dipolija, atan sampun den kaudani.
 Kan kerapet aris nabda, Djajantika akoe koenza
 pribadi, marang Badawi kalemoe, kan Djendral
 abitjara, nanging Angren adjandji lawan siritoe.
 samangsané ing roen propka, ara kena ara iki.
 Jangeran Dipanagara, kalemoea pribadi lawan
 manni, mapan tinagahan sampun, mring Ra.
 den Djajantika, sampun dados sabarang pra-
 djadjanipon, Djajantika sampun medal,
 kan kerapet anelija glis. Mangkas mring Beda-
 wi noelija, dadan lami Kerapet sampun prop.
 Ki, ngalendang Djajantika sampun, lawan Ka.

pida. Tjina, winartanan sagaeng kang bitjara-
 ikoe, pan sampun dados sadoja, nanging Djén-
 aral karsaniki.⁽⁶⁰⁾ Linarat pisan Djeng Sultan,
 Kangdjeng Pangran Dipati kang gentini, sjae-
 moneng Sultan Smanangkoe, nagri Ngoyagijokar-
 ta, ingkang poetra Pangran Dipanagarikoe,
 gentini Pangran Dipatija, kang dados karsa-
 niki.⁽⁶¹⁾ Djéndral Kaples abetarmas, jén kang-
 gaeng manawa kaja dingin, kaja kasoesahan
 hikae, kajan Djéndral kan karsa, kaja Djéndral
 Daudles karehipan, jén Huggis makasih neng
 Djawa, kaja oga ara wani.⁽⁶²⁾ Lamun gentija ta-
 londa, mupan ikoe ingkang diu koewatiri, sabab
 pada karehipan, lan Sultan sabaenggat, nara
 woerang soesah manah ikoe, Rahadin Djaja-
 sentika, mupan aris anahoeri.⁽⁶³⁾ Kadas lamun
 makatuna, karsanipun kajan Djéndral paeniki,
 boden wande aprang ikoe, pan kerapet suhanya,
 radijan aprang wong anrih setama ikoe, Djén-
 dal pan mangta wedija, nging Djajasentika
 iki. Pangiran Dipanagara, aboerana kalemoe
 lawan manni, oen soega kan lawas ikoe, Djén-
 dal anochi propda, Raden Djaja sentika pan
 sampun mantak, kolejan Kopilan Tjina, -

winartanan sogaeng kang biljara ikae, pan sam-
 pam dados sadaja, nang ing Djendral kartaniki.
 Linarat pisan Djeng Seldan, Kongajeng Pangran
 Dipati kang genteni,
 mangkana ing kang winarna. Pangiran Dipa-
 nagara, mapan madojoe ning Kadipatin iki, Djan
 Djajasen loka madaer, sogaeng ing sanis kara, ma-
 pan sampam panadojoe sadajanipun, nang ing
 bab Pangran Dipatija, Djeng Pangran laemoeh
 kopati. Lah paman sira Kvelaera, mring si ba-
 pa Jan kerapet den jekdi, mapan ing oven ba-
 nget laemoeh, ija lamau kinarja, kang Pang-
 ran Dipati pan ana ikae, ija adikoe prijaangga,
 ngung tamengke makasih⁽⁶⁶⁾ jilik. Den hos Km.
 bijah arauira, mapan ikae dadi panajolock ma-
 nuz goaman tija roma ikae, dadi Pangran Dipa-
 tija, deni sogaeng ing kang pakarjanirekoe, ka-
 lamakesih alitira apau makasih oven sogaehi.
 Lawan manih Djosentika, bab paduman ba-
 nget pakewok manui, manawa kanangan ikae,
 dadi moeroeng ken lampah, apau ing oven wos
 padaja mring sirikoe, sin bisoek ing mang-
 sa, kajo dan weraung kapanggih⁽⁶⁷⁾ Lah ma-
 nih mangsa bodia, mring si bapa Jan kera-

pet saen jekli, angge ara awah saehoe, ana sine
 Djeing rama, apan ing saen sadaja ingkang anang-
 gang, ija ing pitawetira, marang Gaepernemen
 Inggris. Mangkana Djajesentika, sampun ling-
 sir doloe maledes laji, lan Hospital Jina sam-
 pun, panggih lan mesder noelija, winartaken
 sabarang wewelingipun, Pangiran Dipanaga-
 ra, kalang kung ngae ngae iriki. ⁽⁷¹⁾ Minister-
 kerapet ika, dangae kandel rekasan atanja-
 ris, ikoe paran marmamipaan, ing saen nara
 andaga, kang bitjara mupan sinagaehan ike,
 kinaja Pangran Dipatija, dené banget loemah
 ieki. ⁽⁷²⁾ Ingkang ngaran Dien mas Sembijah ieki,
 ing saiki wols ngammar pirang warsi, Dijan Djaj-
 ja sentika moewes, pan lagija ligang pasar, war-
 sa, san kerapet gedeg-gedeg sarwi moewes, kaja
 paran ingkang mawa, Djaja sentika naeri. Ka-
 wala bolen deninga, ingkang rama san wanten
 malih-malih, ingkang winartaja saehoe, la-
 wan sepaeh priyanga, lawan iring ingkang rama
 jekdosipaan, dalang kang poetra pamika, kalang-
 kang denira asih. Ngung jekdos san karem denja,
 jen san wanten pakarya kang modasi, maing ne-
 nepi karemipaan, san remen loebenggahan, jen

ngandika sapisan lan kizing wang sael; poeni-
 ka doegi kawada, ingkang dados sabab niki,
 Nalajo warden soeras propda, sing Bolawi jèn Djen-
 dral bade' propda, kang sarla bekda wadijo gaeng,
 meester kien samekla, beda aeras bade' ingan
 saradadae, sampain ngantas kikirangan, lan-
 kerapet anailjo glis. ⁽⁷⁶⁾ Pamarwah kapitan Jina,
 Djing Ling sagah lan kerapet ling malik, mring
 Djajoesentika ikoe, lab ijo Djajoesentika, sira re-
 roeh Djendral iki lajangipain, ing besaek sa-
 mangsa propda, ara kina ara iki. ⁽⁷⁷⁾ Sangran Di-
 panagara, kalemaca ijo lawan manni, Dijan
 Djajoesentika mansoek, lajeng sawan kewala,
 mring panepèn samana pan sampain hjaen-
 doek, lan Sangran Dipanagara, noedjoe lelung-
 gahan iki; ⁽⁷⁸⁾ Lan ki Rachmanadin ika, Reh-
 mad ngoesman Dijan Djajoesentika glis, ma-
 daer paniskaranipain, Sangran Dipanagara,
 lan ngandika ki Rachmanoadin ing saen, la-
 wan sira Rachmad ngoesman, pada bak sinana
 manni. Manawa Lalita Angsara, pan saen kar-
 ja eling oegaring adi, adjo ka kinarjo Angsara,
 ijo Sangran Dipatija, noedjan pilih saen ban-
 djoer kinarjo Coda, lamoen kajo kang djeng

rama, oelawa Djeng'jang mami. ⁽⁸⁰⁾ Soen déwi' ma-
 pan kan nedja, Robat marang Pangiran ingkang
 laewih, pira lawas ning doengakoe, lan weroing
 manggaeng dosa, pan samangkael katiga lan
 sagel mabae, mangkana waes kan winarna,
 Djendral daban lami prapti. ⁽⁸¹⁾ Langkaengka-
 kah ingkang wadja, wong Ngajagija pan waes
 sadja bami, gagamanira prang poepoh, pan
 samija gregae tira, Dijan Saemenggaeng Samia-
 diningrat paunikoe, ingkang kekahaloerira kang
 remen dadasing djaerit. ⁽⁸²⁾ Manging Djeng Sultan
 kang karsa, langkaeng iwet mapan karsah pra-
 dandi, lan kang poeka kiganiipam, Pangran
 Mangkorediningrat, Pangran Djajukaesaema lan
 ladjaekoe, remen nara dadar joeda, waes ngan-
 del kang paman jekti. ⁽⁸³⁾ Pangran Natakesaema
 mapan bagaeng wartini' wong kadji, lammam ang-
 ger praptanipam, bade anjeping ingkang, Mang-
 djeng Pangran Dipati Nnam paunikoe, binikka
 doimaking sabrang, marna Djeng Sultan pa-
 nikoe. ⁽⁸⁴⁾ Langkaeng kewan ingkang mola, Mang-
 djeng Pangran Dipati kang winarni, waes kan
 darbé karsa laehoe, mang njarak ingkang poe-
 kra, Pangran Dipanagara sakajaniipam, ing-

kang roma wos kan nedija, jén sjaelajana kap-
 ti. ⁽⁸⁵⁾ Mangkana ingkang winarna. Radin Djaja-
 sentika kinin naeli, ngabari mandjing pani-
 kae, Tangran Dipanagara, marang ladij fan ke-
 ropet agam panggoah. lan Djéndral Rafles baw-
 harnas, Djeng Tangran ngandikaris. ⁽⁸⁶⁾ Jarau
 paman Djäsentika, oleh ingtaen bisa mandjing
 ing ladij, witing kapingun ingtaen, katemu
 lawan Djéndral, pada déwé wos taen daega la-
 moenikae, Kangdjeng roma karoesakan, jén
 kangsija kiwasiki. ⁽⁸⁷⁾ Ija sapa kang rinebat, ba-
 ngét kumun pakewah atimani, sepana Djeng
 roma ikae, bandjaer taen gawa ika, mandjing lo-
 dij arerempau kemahipau, lamoen ara re-
 rempau, wos pasti pandoea manni. ⁽⁸⁸⁾ Ma-
 wos sakih wang Ngajagijo, nara woereng abot
 pangganing djawit, mangkiné lae ja ingtaen,
 pan ija wos djinaga, Djäsentika lamoen a-
 murik danganipaen, kang dadi pandjalak ing-
 wang, éjang Wasakaesemeki. ⁽⁸⁹⁾ Malebaewa di-
 ngin ika, marang ladij ja jén wos daega ma-
 ni, manawa bisa kaling taen, nanging ja pi-
 rang bara, Djäsentika ing daloe nulijsa kate-
 moe, lawan fan kirapet ika, wos winartokoken

sami. Saganging kang saris kara, Jan kerapet
 asro. den ira angling, jén mangkana karepisan.
 Pangran Dipanagara, Djasentika antin ana
 sisock isock, Pangran Nasa kasesama, djam lima
 malebing looji. Lamoun ara maleboa, pan
 voes patti sven abang omah niki, Koelaira mang-
 kana ikoe, lah wis sira moelika, lan winama
 Raden Djasentika ikoe, Pangran Nasa kasesa-
 ma, sareng poekel lima mandjing. Looji
 garwa poelranja, sam pan kadoel dading hil.
 lan moeli, kalang kaeng den ira bendoe, sagoeng
 wang Nadasaeman, ingkang kaulan woer kinien
 nyepeng sadaram, mapan samija jinakilan,
 mangkana ingkang winarni. Rohaden Djaja-
 sentika, pan kinagih mring Kerapet kang
 djandji, Pangran Dipanagarikoe, mapan pi-
 nrik mandjinga, dading looji Dijan Djajosen-
 tika moewoes, pacaan kedik karjanira, asan ka-
 koh susah niki. ⁽⁹⁵⁾ Pangran Dipanagara, da-
 kan darbi pangandika kakalih, jin sampam
 pitadjing sampam, nenggih dalan prabida,
 panggih lawan baten. mapan samija kachae,
 pacaan pamahe kang karsa, sagoeng ingkang
 praajangdji. Kawela kang gadahana, gih.

moengela Kangdjeng Pangran Dipati: Dijan Djä-
 jantenika moewes, binckda ngarsanira, Djen-
 drol Raffles bain daronas naeroid sampoen, saba-
 rang karsanira, pradjadji woes kawrat sami.
 Mapan laojeng pinartandan, Raden Djajaten.
 Nika woes njang geni, sobarang pradjandjiani-
 poen, mangkana sampam dadija, mapan laojeng
 hingataeraken oerat ikoe, mring Pangran Djä-
 nagara, kawarna ing doloe malih. Raden Toe-
 menggaeng Djaningrat, mapan lang. lang ka-
 langgar lawan Inggris, samijo lang. lang karsa-
 nipam, sami poeran Toemenggaeng Djaningrat
 Soehoe, Inggris sabaenggal kang pedjah. laojeng
 dados bisjariki. Endjing Djendral Jan kengken-
 nan, Djeroebasa pangguh neng Trimanganti, la-
 wan Kangdjeng Sultan ikoe, pepok poetra sando-
 na, Kangdjeng Pangran Dipati kang maenggeng
 ngajaen, nanging sagae kang paenggawa, kana-
 pi mandjo nagari. Sadaja woes daban ana, na-
 moeng kaulan Dijan Toemenggaeng paenika, Toe-
 madiningrat paenikoe, kang maenggeng ngarsa
 Nala, kang sadijo woes mapan panggonanipam,
 kang bade nadohi joeda, mangkana Djeroebasa
 angling. Wae daemaling Djeng Sultan, karsa

boden Djeng Sultan den aboeri, linarat roemi-
 jin ikoe, kolamoen darbe' kara, pan sjaemeneng
 molih maendoes poenikoe, ing gih doeleng kalan
 Djendrol, lawan malebette lodji. ⁽¹⁰³⁾ Dadas bo-
 den kang bitjara, winanguan lampah koe la
 poeniki, moeng sak edjam dangaenipoen, Djeng
 Sultan langkaeng daeka, Djeroabasa lau kang
 ge aboeripoen, pan dereng ngandos sak edjam,
 Djeroabasa den wesachi. ⁽¹⁰³⁾ Ingandang mring lodji
 naelija, Djendrol ghis pinapan sampoen den da-
 wachi, lamoen dodan dodan dadi ikoe, ija ingkang
 bitjara, pan saetjane naelija kinen njoemet ikoe.
 marjem sampoen maengela, naelija Djeng Sultan
 dawachi. ⁽¹⁰⁴⁾ Ing kadipaten poenikoe, ingkang ki-
 nen amalesa roemijin, || Kartawidjaja kang laeng-
 goe, Taemenggauw Haniksela, mapan laejeng ma-
 les anjoemet poenikoe, ing lodji anaelija soerak,
 ing Karadan wes nimbangi. ⁽¹⁰⁵⁾ Dadijo rame' mari-
 jeman, Djan Taemenggauw Taemadin ingrot ghis, ma-
 pan wes kalilan melae, windihi ing ngajoeda,
 Raden Rija Sindaresdjo Sedih sampoen, ngegadi ban-
 doe kang propta, lawan Djan Martalajiki. Ining
 Djengae genija ngegat, sakantjane pradj aeris ma-
 pan sami, aprang sak eng gin. ginipoen, mangka-

na kang winarna, Kadipaten kang dineresan
 poenikoe, marjem sing loji ika, pan adrik
 wedaliriki. ⁽¹⁰⁷⁾ Mangdjing Sangran Dipalijo, lan
 kang poetra Sangran Dipanagari, mangkana
 ing kang winawes, kang dados sinapati, Kadipaten
 Sangran Dipanagarikoe, Sultan kang
 sinapati, Sangran Mangkoe ditingrat. ⁽¹⁰⁸⁾ Sang-
 ran Dipanagara, noelam bantoe mapan pang-
 gih pribadi, lawan ingkang paman ika, Sangran
 Mangkoe ditingrat, mapan aning Trimanganti
 barisipen, Jamenggang Salmadivirja, aning
 pagelaran baris. Sakaing kang poetra antana,
 nung Sisinggit Bradjanala gin baris, lawan
 kaman daengan ika, Sangran Mangkoe diting-
 rat, mapan noelam aning Kaman daengan pang-
 gah, lan Sangran Dipanagara, andangoe pra-
 dangdi iki. ⁽¹⁰⁹⁾ Sangran Mangkoe ditingrat, angan-
 dika mring Sangran Dipanagari, ing ngae ni pra-
 djandji ing toen, anok mas lawan bira, wos boe-
 bolwan ingkine kodempoe ing toen, ing Kadipaten
 pan bira, ngae ni mapan wos ngagahi.
 Sangran Dipanagara, ris koeira nadijan su-
 mang kin inggih, mapan dereng oentjat koehoe,
 Kadipaten kawela, nanging kedah anggoeng woe.

muga eratipam, nadijan kan pinantoenan,
 nging sampam kinebak oegi. ⁽¹¹²⁾ Saking kiran
 kijas kawela, kiang kedik kasah adjengan
 niki, mangkawa binantan sampam, manging
 poeka sandana, mang salugen Jangeran
 yang kae baemikae, kan Jangeran Heaia Jang.
 ah, Jangeran Hoe bakar iki, ⁽¹¹³⁾ Sekawan Jangeran
 Paenalar, ladjeng Panija mangkot suring Baloe
 wati, dadaja rami mripemipam, ladjeng mapan
 kalawan, Kadipaten pakropi nitar kalang-
 kaeng, kan ana ^{ana} kang ngadjiwani ing Ngabun-
 alaln winarni. ⁽¹¹⁴⁾ Tumenggung sauma diwirja, mo-
 pan harsa gadjeg daimteng ladjeng, sabab di-
 wogei kabongkael, sampam kalawan ing poekoma,
 kening mimis marjem kauntal Dijan Meng-
 gang, kan pasah moedah laedira, ing Kadipa-
 rin winarni. Tumenggung Kartawidjaja,
 sila maenik kening mimis paniki, marjem
 poekae kalih ipam, kan pasah lampaeh ika,
 kados sampam pinassi karsa Hijang agang,
 dadaja wagaeng bang Ngajagija, dadaja alit
 kijas niki. Kang baris lilinggil ika, mojan
 kasah kasiban mimis Panji, dadaja kasah
 ing kang lampaes, giris poeka sandana, noelija

Ladjung ngalem pak marang Kadosorn, moeng-
 gung ngarsana Narendra, ing Kadipaten Rinan-
 ni. ⁽¹¹⁾ Maksih ^{rami} marejeman, puring dolae kang ba-
 ris ngadep iki, Bijan Djaja sindikot ikoe. Tae-
 munggaung Karle dirja, Laka wadi dadal lawan
 mantri pagang, mantri repach pantijsa soera, la-
 wan sapradjoerit niki. Inggris lawan Spei mel-
 lijs, Samijs manggah ngandani Balawarta,
 tingir dalae wajahipam, pan sareng kadjung-
 ira, ing kang baris palasra kintidhipam, Pra-
 djoerit Habel Samijs, Kang djeng Pangran pang-
 koebemi. ⁽¹²⁾ Kalawan Pangran Paningah, ing kang
 baris welan kintidik niki, Pangran Mohammad
 Samikoe, Boebakar kalawan, Pangran Haria
 Panalar kintidhipam, kalangkang panggo-
 pan Samijs, nging meksa rinangtung iki. ⁽¹³⁾ Ka-
 kah Spei kang pedjoh, djinadjoekan waos, pa-
 king nginggil, nanging maksih meksa ikoe.
 Kagijat Pangran Boebakar, moelot samoen
 padjoh kidoel welan ikoe, Inggris Spei was
 moenggoah, anelija manadoer loer aening. ⁽¹⁴⁾ La-
 wan Pangran Panalar, doleng Kang djeng Pa-
 ngeran Kadipati, pan mangkana adalipam
 anggis saemangga karsa, abdi dhalam pan

sadaja sampun maudoer; Balae wara sadaja-
 njo, pan sampun kausjikan suni. Inggris
 sepi pamika, roji Dalem ariak mas sang kaeboeni,
 lan pamingah sampun maudoer, mahan sa-
 ring kawala, kindel baris neng Sangjengnanom
 padarona, lan ngang pradoerit suniyo, kawe
 loer auring. ⁽¹²³⁾ Kangjeng Sangjeran Dipatiyo, ris-
 ngandika, anandaen marang siwi. parau karsa
 nira kaelaef, Dipanagara koe njo, pin mauugi
 kolawan karsa pakaelan, kawala kang me-
 kae joeda, padoeke kantaena ngriki, ⁽¹²⁴⁾ pama-
 di Sedinagara, pan kantaena kungga padaga
 ngriki, mauug pira beunta pamikae, neng kang
 kawala bekda, Kangjeng Sangjeran Dipati
 ngandika oraem, kan gelem ing wen kajo,
 karahati laemach kari. ⁽¹²⁵⁾ Sangjeran Dipana-
 gara, sang keng kiwan semahan aboenjo
 ris, Sangjeran pin makadema pakaelan, ing-
 gih karsa padaka, pedjah gesang aloewang
 nouggila kaeboe, inggih lawan. Kangjeng
 ejang, Kangjeng Sangjeran Dipati. Iris den
 nja angandika, ing wen kaelaef opan nedjo
 loet aeri, opan ing karsa nirekoe, opan samana
 naelija baedal, Paking Kadipatin muring ka-

dasan ikae, nadijan pilih foer sa paeraina,
 ning Kadadan karsaneki. Nging sampau
 karsaning saksma, kari kelanggulan waes den
 baendani, sila kang kinarja kedoe, mapan
 sempak sakawan, gadang katih dawa kang saeng-
 gilipom, Pangiran Dipanagara, langkaung ki-
 ran ing kijas niki. ⁽¹²⁸⁾ Moendaer malih waes kan
 bisa, laerang kebak rang Kadipatin samu, da-
 sija medal doekariipom, Pangiran Dipanagara,
 njandak agem waes pasaka paerikae, kiji ran-
 sa namanira, kang kari dinadja moeli. ⁽¹²⁹⁾ Mo-
 ljo na pitolaunging Hjang, kari menga kang
 sila pijak samu, prapta Simangandi sampau,
 kang kari ing inginemban, ranging menga
 kedik nenggi ing kang launggoe, Pangiran
 Djajakaesama, Kangding Pangiran Dipati.
 Harsa mandjing kinegadan, pan mangkana,
 Pangiran alarniki, jen padaka arsa mleboe, ki-
 nging namoeng prijangga, pan anak mas pada-
 ja kandaena ikae, Pangiran Dipanagara, lang-
 kaung braman sijaneki. ⁽¹³¹⁾ Nging kaselat inget
 ika, waes pinapae lamoen karsaning widdi,
 kang rama ngabaran ladjae, mapan daema-
 beng kaman, angampiri sagang riripat pada-

roem; mapan labos sadajanja, moeng anaes leu-
 boking abi. ⁽¹³²⁾ Propla kaman gijo kinada, kang
 pradjerit wos kinin maeng gung ngarsi, panta-
 na ostoenggil ikoe, Sangran Maria Janoelar, ing-
 kang ladjeng derik Sangran Dipatipa koe, lam-
 pahira sampoen propla, ing paling kaeng ka-
 man sari, ⁽¹³³⁾ Hari maksih line segan, Sangran
 Dipa nagara anoe lipo glis, Parintah ngengaka-
 ken pinloe, sapali kawalara, ing kang sampoen
 medal boking biding ikoe, pan kataroe propla-
 nira, Inggris kolawan Sepihi. ⁽¹³⁴⁾ Hug loraeng dja-
 wi kebekan, Balawardi tunggal sampoen den-
 geni, boking Gading inggohipam, ikoe sadaja
 mentas, boking Saemadin ingraton pan pami-
 koe, Saemenggang Saema din ingrat, mapan
 samijo propla sabil. ⁽¹³⁵⁾ Pan kalah ang talujo
 bela, Inggris lawan Sepihi nig kang madi,
 mang kana ganti winoewes, Kangdjeng Sang-
 ngran Dipatipa, mapan nantain saemaling
 kang paetra ikoe, Sangran Dipa nagara, de-
 ni wos kan bisa midzil. Midzil. Kangdjeng
 Sangran Dipati nabdaris, paran koelap mang-
 ko, kang pradjerit wos kan kaulen kabih, Sa-
 ngran Dipa nagara koe niki, kalamau ma-

rengi, pan prajagi wang sael. ⁽¹⁾ Dadeng Ngalaen-
 alaen kidaul malih, sanadijan rerempau, aning
 ngrika pan wijar papane, ing kang rama ma-
 pan lajeng moeraki, loemam pah neng ngarsi,
 lau ripas sadaraem. ⁽²⁾ Sangran Dipanagara
 ring wingking, lawan ngampil mangko, suera-
 nata kalawan gamelo, moeng panika ingkang
 maksih kari, lau kang roji kalih, pradijerit
 waes mawoet. Lagijo pripta aning kaman sari,
 kabalutan mangko, mring wang Suggris la-
 wan Sepihine, pan hingedril lawan den soe-
 roki, kang neng Baladwardi, ngan daping po-
 lungkoeng. ⁽³⁾ Dadijo tingsem Sangran ing Rijas-
 niki, nalwan panis goepah, mring kang rama
 mangkana. alare, pan kawala nalwan panis
 mati, isin den soeraki, pan abetoh angroengoe.
 Dadijo kindel Djeng Sangran Dipati, angandi-
 ka alan, jen mangkana karepira koeve, waes ka-
 pojo pada bareng mati, ing sak olih niki, pada
 bareng ngamoe. Sangran Dipanagara koe u-
 ki, pan sjaaba kimanawar, kalwan kindela in-
 ngali bai, lamwin sampun kawala ngemosi,
 soemangga Dewadji, ing sakarsa lahae. ⁽⁴⁾ Dadijo
 kindel Djeng Sangran Dipati, Rijas nedijo re-

rempan, jén komeka kang paedra sabile, mainy
 auedja belani kang bivi, Pangiran Soerjabrang.
 ki, mangkana paemabaer. Mring kang roko
 dadan saged kari, dan dinalik mangko, sarwi
 moewen ana ing wewini, Pangran Dipanagara
 wes propli, marang laereng malih, gijo inge-
 dret ikoe. (1) Ing kang minis lir pendak garim-
 mis, nging karsa kiyang mannan, dan koma-
 ma mring Mangayung Pangrané, pangraas ujo
 lir sinawer wedi, peteng koekoes niki, sendawa
 kalangkoe. (2) Langkaing kewan Djeng Pangran
 kijas niki, mangkana kijenijas, ingkang barisa-
 gung pangiridé, Djendral Glespi ing laereng
 winarni, kang dadi pangirid, nenggih Mayor
 Delkoen. (3) Jan kalawan Sekretaris Edim, ri-
 wes dila mangko, pangedrit ujo dabanpa re-
 kase, Djeng Pangiran pan elja mandiri, aneng
 salengching, laelaereng pamiokoe. (4) Mayor Del-
 koen Sekretaris Edim, anrepegi alan, mapan
 lawan ja para dadeu, wes kinepang Pangran
 Dipanagri, mayor Sekretaris, mapan ham-
 poen hamdok siendak. (5) Pangran Dipanaga-
 ra noelija glis, njandak kangan alan, Secre-
 taris lawan dora sabane, Sekretaris pajo bareng.

mati, sira lawan mami, pan waes sedengipaan,
 Laman sira mati lawan mami, jén Djing
 ramaningang, nara hisoe ija ing dedine, ang.
 gienéni kang djing djang pasti, poen pilaeer
 mati, Edim ninné anipaan. (19) Pan kawola
 langkaeng kilop jékti, winastanaan mangko,
 laoteng mandjeng ladi, pan pinampoh sampoen.
 Djing Sultan poenika jekose, ing samangki
 kawola ateri. Dianneneng Pangran Dipoli,
 naelijo majaan Diltan, aparentoh sandjola
 kendele, kawarna Djing Pangran Dipoli,
 was pass ningali, kang poetra kinepang.
 Winastanaan kalamau waes sabil, nedjo be-
 la goepoh, lan kadawer ing kaekas petengi,
 saking djawi kaekas lan kaeksi, jén kang poe-
 tra mak sih, mang kana winoe waes. (20) Pangran
 Dipanagara ningali, mring kang rama alon,
 naelijo ing kang raji ika kinin, Pangran Saer-
 jabrang la ang ateri, lawan ateri aeninga,
 lamaan pal sampoen. Saadadad ing kang
 ngepang samé, giso pinipak alon, Kang djing
 Pangran Dipoli naelijo ge, rawach lawan kang
 reripos ngiring, Sekretaris Edim, lawan Pa-
 joar Dildan. (21) Kalih pisan sangannjo pan-

fani. Binepungan kaekoh, muring Pangiran
 Dipanagaraani, sampun kabae muring kang
 rama noeli, pan lajeng pradjang di. Seere da-
 ris madaer, ⁽²¹⁾ Jolan Djendral Glespi uing
 nginggil, Balawari manggan, noelijo Pa-
 ngiran Pangiran Dipanagaraani, Djendral Gles-
 pi lajeng sen poeroegi, pan sampun kapa-
 gih, ngadeg ngandapipam. ⁽²²⁾ Wix kamaeuing
 Jinandak astiki, wos karsa Hjang mannan,
 Djendral Glespi teka naeraet baé, mapan la-
 djeng launganjo kinempit, noelijo Cinektoghis,
 kalmedak anaerwes. Sampun proptoring ngae-
 paniriki, Pangiran Dipa Rijas nam, Pangiran Di-
 panagaraani, muring kang rama baean bedak
 maggi, oking ring kaeranggi, paniko pukoelam.
 Mapan Djendral padaeka pradjang di, Djeng-
 Pangiran doek anan, ija marang kang poetra a-
 baeri, noelijo bedak oking ring kaeranggi, wos-
 baendoek pradjang di, lan Djendral Glespi
 kae. ⁽²³⁾ Djendral Glespi pan lajeng ngagahi,
 larang karsa Kolang, lajeng muring Seere da-
 ris baé, mapan kinèn derèka na muring laji,
 Djendral Glespi noeli, lawan majoor Dildoen.
 Panit lajeng sareng lampah niki, dolan pi-

narios, Kangdjing Pangran Dipoli lampahé,
 apan sampun propia aning ladi, nening Djen-
 dral Glespi, medak diwi plengkong. Sampun
 kandaek Djeng Pangran Dipoli, lawan Djen-
 dral mangko, mapan lajeng kakau kin lam-
 pahé, Djendral lawan Djeng Pangran Dipoli,
 noelijo lenggoh kalih, ladi ageng ikoe. Pa-
 ngran Dipanagara noelijo mit, muring kang rama
 Kabang, ngapadosi kang ijang kabané, Kang-
 djing Kabac Kadatan panikoe, kang rama ngli-
 lahé, lawan Djendral ikoe. ⁽²⁹⁾ Noelijo medal Djeng
 Pangran sing ladi, nibih korda mangko, kiji
 Gojandi apan namané, ngageng ngampil panijo
 derik iki, Ngalaen - apan propi, mangkana
 kapedak. Neng kidul wungin keraengiki,
 lan kang ijang mangko. Mandjeng Sultan
 Soemang koel lampahé, ginarebeg ngageng Ch-
 sir, rami, dené ingkang nganti, Djan keropet
 ikoe. Dené poetra kang derik maeng kabé,
 kang puntana loro, kang Bapoli takawan ke-
 lohé, poetra Pangran mangkoe dinugrati, Pa-
 ngran Hartasini, lan Dipadjaekoe. Kang pan-
 tana Pangran Dencang iki, lan Pangran kang
 loro, Soemajoeda ingkang Bapodine, Dijan-

Toemenggaeng Soemadiviriki, Dijan maslaga-
 ri, Dijan Kirjo kraméko. ⁽³³⁾ Lan Dijan menenggaeng
 Soedawidjeki, mang ka daek anan, Kang-
 oeng Pangeran Mang koediringraté, mring kang
 pabra Pangeran Dita nagri, naelijo mataerra ris,
 mring Djeng Sultan ikoe. Panika wajah dae-
 wan inggih, Djeng Sultan naelijo nan, mring
 kang wajah kaimembeng was pane, ris atanja
 kaeloep ana ngendi, ramaniriki, Pangeran
 daek andaelae. Mring kang ejang langkaeng
 kawlasasih, mih boepi kang anam, mring pra-
 kinkah kang palakan kabih, nang ing e-
 uget panika kang widji, ngadeq ing Rijos u-
 ki, pan arsa mnebat. ⁽³⁴⁾ Naelijo wahlen pitae-
 laeng ing Widdi, Pangeran uget djro bados, mring
 kang lama pin wis mring lodjine, lan waesda-
 djo sagae kang pradjangji, dakan wande-
 oegi, panijo risahipane. Nang ing moksik
 kolawis neliyeki, naelijo malak alan, mring
 kang ejang kawalo jek losé, pan binandang
 dakeg atang inggris, Djeng roma kan aen-
 uing, arsa tidak ikoe. ⁽³⁵⁾ Tak ing koeda Mojwa
 Delkain naeli, api taetaer alan, pampoen
 sedak tak ing koeranggané, mapan taetae-

wang saewa poenika, nging kilaka aegi, pa-
 sampun dan pataet. Dadijo Pangrahan dan sa-
 get nungali, mring ngijang mang kono, anae.
 ljo ngeneli kaerang gane, nander wang sael
 dateng lodji malih, keban kang winarni,
 Kang diting Sultan sampun. Mandjing la-
 di opan lan winarni, mang kana Sang anam, Pa-
 ngran Dipa nagara karsane, asemoe gik ken
 gaira ngaelari, mring kang ejang malih, na-
 nging darat ikoe. Ang kang ngiring mang em-
 ban pataenggil, paderajojo mang ko, sampun.
 propka Madadan lampahé, Pangrahan Dipana-
 gora waes panggih, lan kang ejang iki, luggan
 ngandak ang gae. Pan rimoebung mring ng-
 gris Speli, gija pinijak alau, mring Pangrahan
 Dipanagarané, langkaeng ilak kadradang eja
 Widdi, Pan mang kano maning, Pangrahan le-
 betipam. Kpan sajak anggaring wang ngim,
 pi, sating kahuta mang ko, mijak - mijak ké-
 wola lebele, wirit ikinggil ngantos propdi,
 Probajiksa bega, kebak luggis ikoe. Apa dé-
 ni ingkang kari. kari, waes karsa Hijang man-
 non. Djeng Sangeran mrapan, ladjeng bai, da-
 lan ana ingkang ngaepekardi, wang Djaja sawi.

dji, wæs lanana kauloen. ⁽⁴⁵⁾ Ingkang lanang
 ki emban warni-warni, wæs lan sagetanan,
 saking djrih uja dadajo remem bai, Kangdjing Ra-
 lae sareng ariungali, mring kang wajah propli, a-
 naeljo rirang koel. ⁽⁴⁶⁾ Larwi moewen si wæs a-
 lanajo ris. ramanira mangko, ing paiki ing-
 ngendi enggané, Sangran Dipanagara koerki,
 sampau warden lodji, kawela inggoes.
 Waepadasi mring padaeka jekti, lan koer ae-
 ning mangko, Kangdjing roma sampau wiboe-
 djengi, sampau ngantos padaeka roedasin,
 Djeng Radoe naelja glis, ingadoeran kaendaer.
 Mring kang wajah Djeng Radoe noeroedi, sam-
 pau lenggak mangko, Sangran Dipanagara nae-
 ljo gi, warden Inggris pan Lanan Sawidji,
 kinen lengga iki, daemateng Djeng Radoe.
 Disawoes uja Djeng Sangran naelja mid, mring
 kang ijang alau, noewen wangsoel dateng lodji
 manek, ingkang ijang pan sampau ngilani,
 maung adimireki, Soerjabrand'ikae. Konen bang-
 gae ija marang mami, sandika lingser lan,
 lan winarna ing lodji proplau, ingkang ro-
 ma mapau sampau ngalih, lodji keban iki,
 lan djaemeneng sampau. Ingkang roji Dijan

mas Samböhiiki, pan sampau gaemanda.
 Nama Sangran Dipali ing mangke, Sangran Di-
 panagara kabanggih, ning ngadjinging ladi, lan
 Raden Faemenggaeng. Djosentika lan Kapitan
 Djing Sing, gijo nderik sang anam, Kangdjeng
 Sangran Dipanagara, noeljo djendaek kalawan
 Sangadji, pan waes kalaer sumi, sanis karani-pam.
 Lan welingira kang ejang iki, kalamau ing
 mangko, wajah djoga kinin लगा mangke,
 Sangran Soerja Branda den dawahi, लगा ejang
 niki, ana ing Kadaloen. ⁽⁵⁴⁾ Waes laemampoh pan
 dalan winami, Ira Dipali mangko, kalih daloe
 antawis praplané sumi sowan daemateng ing
 ladi, ngirid ki Dipali. Danaer dja paenikae.
 Lawan Sangran Mangkoe diningrati, ngalaerken
 Sang Kadang. Kangdjeng Sultan son kerapet rem-
 lagi, Kangdjeng Soellan mapan aneroeti, wi-
 nedjalken nati, saking gedang ikoe. Pan ke-
 rapet kang ngirit pribadi, sampau prapla-
 mangko, Kangdjeng Sultan pan aris sabdane,
 wis da adi wijo kakejan pikir, waes karsaning
 Widdi, barang lakan ikoe. Mapan ing saen dar-
 ma ngalakani, karsaning Hajang mannan, Sang-
 ngran Mangkoe diningrat alae, inggih laman

44
padaoka sasikti, bolen ang swahi, ing ngae ni sa-
saraem. Dadijs kanggi Ding Sultan kang ga-
lih, gijis kindel sang Kabang, Sangran Dipanaga-
ra ing bijase, langkaeng denunja bra man tija mi-
arsi, mring alar kan jekti, dadijs ngandika
srae. ⁽⁵⁹⁾ Mring kang paman pangoesjap pamanji,
sené ka mangkano. bilih paman maksih bjoe-
wa bijase, pan saemangga samangki' pamiiki, ka-
wela dasi, nolijs kesah ikoe. Dabeng kantar
daloer winarni, Djendral pista mangko, nging
Sangiran Dipanagarane, salan saemant pista an-
djagani, gaeng irehat kol samu, ing kang raji i-
koe. Sangiran Bdi Nagara lon goenging poetra
pendana nam, ing kang sampam galang prop-
ka mangki', samis kiner saemant pista iki, Dju-
drol karsaniki, jèn Kadin Saemenggaeng, Djosen-
lika lawan Kaktin Ding Ling, pan kakes nabda
lan, hih sagaenging ing kang pista kabih, ngis-
lokoken Djendral karsaniki, Djosenlika iki,
ing mengko djinaendjaeng. Jo mojan kinar-
ja Sapabih, kaja kang kalskan, Bdiwati Donae-
dja arane, Sangran Manakae diningrat anaeli,
kesah aminwati, Gandaadiri jekae. Sareng ooe-
bar pista manggiu samu, Djosenlika mang-

ko. mapan nanggol lan Djing Ling, pondoké,
 noelijo Gandadwirja boes weri, nora den njanani,
 daloe lajeng ngancok. ⁽⁶⁵⁾ Raden Djogasenlika lan
 goeling, hmarikhen lan lajeng ngemasi, sambat
 dadan mawi, Gandadwirjiko. ⁽⁶⁶⁾ Lajeng ngi.
 woed den ira njoedeki, dadijo kalah kang wong
 ingkang madi kelangkeng gigité! Djing Ling ijo
 mapan sampun kanin, Gandadwirjeki, sapan
 sampun lampaes. ⁽⁶⁷⁾ Kinaroe boes mring sakik H.
 lehi, wos karta kiyang manan, Raden Djogasen-
 lika preptane, djandji: margane Djindra kani-
 ki, dadijo kjoewa sami, Djendral langkeng ben-
 doe. Marang Sangran Wangkadinigradi, winang-
 uken goerok, mring kadadan lan winarna ki-
 i, kawarna Wangdjeng Sultan iki, ginja won-
 en ngloaji, ngantos pisaeng daloe. ⁽⁶⁸⁾ Noelijo kars-
 doer Kadipaten malih, kiyang dina manggan,
 pan ngentasi Kadadan resiki, sareng saraksen
 resik mapan noeli, Kadadan winarni, Wang-
 djeng Sultan sepoeh. ⁽⁶⁹⁾ Linadjenken mring sa-
 rang kang ngiring, poetra kalih Kadang, Sa-
 ngran Wangkadinigradi maliji, Sangran Warda
 sana kang Baepati, kang lajeng Gubidji, Ra-
 haden Toemenggang. ⁽⁷⁰⁾ Gandadwirja sadaja sami,

hinoewaran mangko, ingataer ken miring Djeng
 Sultan agé, Pangran Palakaesaema winarni,
 lan soledraniki, pan kedah laembobé. Dadi
 wanguna Goecerment Luggis, binoceraan mang
 ko lasjung satun ika soesoeloeke, Pangran
 Mangkacalam namaniki, ingkang loetra ka-
 lih, sami namanihoe. Dijan samenggang
 saladinigrati, satun nama mangko, Pangran
 Soejoringrat pan ariné, Dijan mas Salijo-
 nenggi namaniki, pan Pangran liniki, soe-
 jaringrang ikae. Sampan kata Djendral
 noelijo panit, marang ing Lang Kodang, Dicu-
 dral Gleski cantan njanosake, ingkang la-
 bel lenger kenging mrimis, dadijo antak ne-
 ki, slet digang daloe. Sampan pehak wang
 ngajaggo sami, kang kalasjung badol, ing-
 kang lebih go Pangitine, kangdjeng Pangran
 Maria Mangkacalemi, masan sampan prasti,
 lasjung ngalih ikae. Dalamira lan sadanah
 neki, hingoeropan mangko, marang Pangran
 Jakocalamé, dadijo sampan sami ngalih neki,
 Pangran Dipanagri, noewam panit ikae. Diring
 Djeng Sultan arsa kanderu iki, ing Segaladjo
 non, ingkang sama daban marengake, dadija.

lami naunggil neng dyo pari, aneng gedang koe.
 neng, lasang grahanikaen. Sangran Radinagara
 gentasi, ing dalene mangko. Raden Mangkoe-
 Soemadinigrati, Sangran Rengah pinaring sia-
 maki, Sangran Dipanaring, kang dados Sangoe-
 loe. Renggensi, Soehamad Sapingi, Rakhman-
 nodin mangko, ing kang dadiso kadana dyo mang-
 ke, mandjanagri Dipati ing Agrawi, nama den
 pangiring, Renggadinigrati koe. Kang gentasi
 marang priktah neki, Dijan Soemengrang mang-
 ko, Soemadinigrati kawarna mangke, Sangran
 Dipanagara wes lami, naunggal neng dyo koe-
 ri, mahan sanget rikoe. Soewari kaundaer
 kaundaer miring tegal arjeki, dan lili lan mang-
 ko, sebab sanget dening ing debihé, dadiso nae-
 waen naewari masang grahan Djawi, sampun
 den lilani, aneng midjen ikoe. Sakaeng ingkang
 bisjara ing ngladji, Kangdjeng Sanga Kadang,
 mapan sampun pitados laedrae, Kangdjeng
 Sangiran Dipanagaréki, kiji Radipati, Danoer-
 dyo paenikoe, Lamam mendas dading saking
 ladji, laojing sowan mangko, miring Sangiran
 Dipanagarane, pinanggahan neng Mandawangan
 iki, lan sakaeng Badarum. Baepati, kang ageng

sadaraem. Bilik lindan ing Mandjanagari,
 lan Rijangan mangko, Pangran Dipa nagara
 karsane, babas bempau dados kang pradyan-
 di, lan ingkang remijir, nonging gesih sae-
 hoe. Dodan limbung ing karsahidiki, Gae-
 perwement mangko, lindanana ing sa pa-
 medole, aning pagawing kang mandjanaga-
 ri, lawan bandar iki, pan pareng sinoe-
 waen. Fikahosan ing gih babas warsi, lan
 ingkang kigang alos ewan, pos mas ika pan
 sampun djandjine, lan ing sirang kang man-
 djagari, banah Dipang bami, lan Ri-
 jangan aroep. ⁽⁸⁶⁾ Ingkang bandar pan lajeng
 lillari, mandjanagari mangko, Pangran Di-
 panagara karsane, kang aroepan ikoe pan
 kintanpik, dadiji aroep niki, maosi hoe-
 ikoe. Pinaringken kang bami darbeni ki-
 Danoerdi mangko, noelip wangsal dading
 loji manik, lawan pagaw kang para Ba-
 padi, ingkang njepeng bami, parensah hoe-
 nika. ⁽⁸⁸⁾ Pan keropet mupan bempau pang-
 gih ki Danoerdi kono, sak kantiyja amea-
 kelahaké, ingkang karsa sariskara bami,
 dadiji renaniki, pan keropet ikoe. Da-

dijo seraf mangkijo amashosi, tanah Djipang
 dedas, sampun rampoeng bandar lan Djipang,
 Jan kerapet noeljo nem boeng malih, tanah Kedoe
 iki, kineda poenikoe, Seraf lintan banda beja
 niki, daek aprang rerempen, jen wos djoekef jo
 moeljo manih, pan wos manih ing lajang pra-
 djangdi, ing kang anjagochi, lan kang lajang
 ikoe. Rina Pangra Dipa nagari ki, Ki Danoer-
 oja mangko, noeljo medal sakantjani kabih, sa-
 king laaji lajeng sowan pangih, lan Djeng Pa-
 ngra noli, sadaja wos kadoer. Lajeng sami
 sowan Sri Boefati, morang ing Karasan, sam-
 pan kadoer ing samis karau, Sri Narendra njo-
 rohi mring kang siwi, Pangra Dipa nagri,
 ing Kedoe wos rampoeng. Ki Dipati Danoer-
 oja wos bali, mring laaji wawartos, lamaan Ke-
 doe wos pinareng aki, Jan kerapet lang kaeng
 poekaniki, karenandjasniki, pan wos kan di-
 natoer. Fata kita ing Ngajoe gijo mangkin, wos
 kos kasajek dos, Djeng Ling pan wos ginandjar
 romane, Dijan Taemenggang Setjadiningrat ing,
 mangkuna winarni, Djeng Pangiran ikoe.
 Neng Ngajoe gijo inapan sampun lami, dmi
 warsa kolakau, naewon panis mring Agal.

arajeki, sebab ingkang nagri, waes walaesja ikoe.
 Legaeng ingkang bitjara masasi, waes kan ana
 mangko, norma Kangdjeng Jangeran karsane,
 doemogiken gembira nenehi, Bolos kaendoe
 niki, mring Segal arajakoe. ⁽⁹⁸⁾ Kangdjeng Soel-
 dan pan pareng miarsi, jin kang poetra Bolos,
 meksa kaendoe mring Segal arajané langkaeng
 pjoeng ing kijasja Sang adji, gijo pinoe poesiki,
 jin karsa Kijang agaleng. ⁽⁹⁹⁾ Jin kang poetra
 kan remen nung nagri, waes karsaning manan,
 namong pendak Garebeg sowane, lawan lamau
 wuden kang prahawis, ingkang amasasi, kin-
 nimbolan ikoe. Lamau koloh roeweding na-
 gari, lajeng daban mijas, nunggil aneng.
 djroning poera bai, lamau kedik ingkang ra-
 ma asring, mapan anungkani, Kangdjeng
 Sultan ikoe. ⁽¹⁰⁰⁾ Tedak marang ing Segal arajeki,
 Gantjo sjarajas, pan kerampet anaewen genti-
 ni, ingkang Patih Kangdjeng Sultan jekti, kiai
 Sedipati, Danoe djo waes tepah. ⁽¹⁰¹⁾ Sring kalindor
 barang bitjaraki, pan kerampet mangko, wa-
 sas bok manawi medjahake, nging Djeng sul-
 kan pan maksih pradandi, kan kang poetra
 iki, karsa daerang kaem pael. ⁽¹⁰²⁾ Kangdjeng

Sangran Dipanagaraki, kang pinilih mangko,
 nenggih Sangran Dipa koesaemani, nging kang
 rama kang djeng Sultan iki, dahan arsa segi,
 angandika araim. Mring kang poetra Sangran
 Dipanagri, koeloe inggih mangko, awakira
 Dipakoesaemani, pan wos akéh ija khatjadré-
 ki, karo déni maning, makéti gawé ikoe.
 Munging hijo macung kari salidik, lan papatih
 mangko, déni ingkang wos dadi karepi, pan
 kerapet awakira iki, Tringga ditingroti, Dén
 Sangran hoemadaer. ⁽¹⁰⁶⁾ Inggih sanget mapo am-
 ba jekti, mring poenika kadang, pan kalang.
 koeng inggih pakiwedé, dadejo lami kandel
 dahan kardi, mangkana winarni, pan kera-
 pet ikoe. ⁽¹⁰⁷⁾ Kandel neda gantasing papatih,
 Tjadinugrat mangko, kang kinengken mring
 Tegal ardjani. Kang djeng Sangran Dipanaga-
 riki, lagijo gerah iki, Tjadinugrat kjaendaek.
 Wapan ngilos dyerabasa iki, Tjadinugrat
 alau, pan abarupé sampam baten kanggé,
 mring Kang djeng Sangran aris abaréki,
 koela ngaelaes Goesti, darmadeng Sang Fro-
 boe. Lawan padara kaeen Goesti, pan ke-
 rapet mangko, isloe noewen papatih gen.

dasé, Kangdjeng rama kaeu Sri Baepali,
 maeng njaroh pribadi, mring Cadoeka kachoe.
 Pan kakalih raudjaning Padik, nirkang pan-
 paen dados, Pangran Dipakoesoema pan kang-
 ge', kang poeniko poendi kaeu pilih, Frangga
 ditingrosi, Soemadipaeré'koe. Kangdjeng Pa-
 ngran angandika aris, lammaen waes mangko-
 na, Gaditiningrat Djeng rama karsané, lau ti-
 bapa pan kerapet iki, ijo kang pan pilih, Soe-
 madipaeré'koe. Manging ing pan saeroeng bi-
 ta iki, saeba amengko, Gaditiningrat madaer
 marang kéné, waes maelija Gaditiningrat noe-
 ti, lengser bakung ngarsi, mapan laodjeng pang-
 goeh. Pan kerapet sampun den warlani, ing
 karsa Sang anam, kolamoen mas Soemenggang
 djapané, kang pinilik mring Djeng Pangran
 jekti, pan kerapet noeli, suwan mring Sang
 Praboe. Gaditiningrat mapan dohan kari,
 waes mandjing Kadatan, sampun djendak
 Djeng Sultan mangke, pan kerapet naelijo ma-
 daeraris, fen paréng Sang adji, ing gih sampun
 kauloe. Ing kang dados Soemadipaeré'ki,
 Djeng Sultan nabda lau, ija oeris bisock
 Senen baé, ingsoen mapan join kemoe pribadi;

muring Tegalarajeki, Jan kerapet mantak. Kang-
 djeng Sultan sampai kedak noeli, muring Tegalar-
 djeng gan, sampai pangzih kolawan poetrane,
 Kangdjeng Pangran Dipanageriki, Djeng Sultan
 nabda ris, paran siru koeloep.⁽¹¹⁷⁾ Teka demen-
 samaditjeng poeriki, kaping beloe isih sarak
 nani, manawekae dadi, potjohan ing bisok.
 Lawan nara kase priukah jekti, muring-
 wang gedé mangko, menik ijo kang dingis,
 nglingsemi dadine, beda lawan Pringgadi-
 ningradli, wae kolwa kang dingis, lan ma-
 nung wae kase.⁽¹¹⁸⁾ Spae'ntak muring topadane-
 ki, lan wae kase mamang, marang poetra
 sandanakoe kabeh, Pangran Dipanagara
 koe bekti, sampai leres jekti, karta Djeng
 Linochaen.⁽¹¹⁹⁾ Ing bijas amba kan pitadjeng
 jekti, kang sampai kalakan, sadan wan-
 den kang mantek oedjare, sae kang wit awan
 kemah niki, samadi poeriki, pan babadi
 poehoe. Bilik kenging wijaelang prajagi,
 nging bijas amba jeklos, kang pitadjeng
 pan teka mangki, Kangdjeng Sultan a-
 ngandika aris, jin meksa pirihi, koeloep ing-
 saen Roeroet.⁽¹²⁰⁾ Bisok senen pan bisa piri-

ki, tēba mring Madadan, kadas balen Kang-
 djeng Sultan mangkē, sampai kaendaer Se-
 uin mring iki, lenggah neng tidinggil, Han
 kerapet neng ngajan. Sepak pagang kang
 pro sandano dji, mijing keng gawa mangkē,
 Kangdjeng noeljo dawachakē, ki Danoerdjo
 linarot kang linggil, pinaringan wewangi,
 kijai Paerwa ikoe. Mas Paemenggang ing Dja-
 pan pinaring, pan ana mamangko, Raden
 Sedipati Danoerdjane. Pan kerapet sampai
 angestrini, wes laemrah pagangging, wang
 Ngajagjo ikoe. Sampai laewar sang kala
 linangkil, mijing pagangging kang wang, lada
 lida nagri Ngajogijane, sampai karta mapan
 winatawis, anggal ligang warsi, Djeng Sultan
 winocwois. ⁽¹²⁶⁾ Langkaeng poetra Sangran Dipana-
 gri, pan linari mangko, krama nanging san-
 arsa lamini, langkaeng wesah kijasira Sang-
 dji, mangkana marengi, Djeng Sangran panoe-
 djo. Tirimbalan mring Madadan prapti, ing
 ngarsa sang Kalang, Djeng Sangiran Dipana-
 garane, pan hingaetaes karoanja Sangadji, ki.
 nin nari iki, daemalang kang ibe. Kangdjeng
 Radoe Bendara paniki, maksih ajaenom,

mapan dèring adarè' poetrant, Kangdjing Soel-
 dan welas miring kang raji, marna kinèn nari,
 krama lamaan poerani. Belia lèng sèr Pangran
 Dipanagri, sèng ngarsa sang Kabang, kinèn mios
 ing kapadèn lèe, sowan dèng ing kang èjang
 iki, wos karsa Hjang Widdi, Djeng Pangran andae
 lèe. Nèng kapadèn mias poeri suwiji, pan
 djemmeneng mangko, ing kang kari boeboelan pan-
 nepin, nanging sang Djah mapan ban seningi,
 pan lagijo marengi, Djah djemmeneng mang-
 koer. Kangdjing Pangran sareng miringali, ma-
 rang sang Djah pinam, dangoe kindel ames pe-
 dakake, saking wingking kaho kaho angé-
 bati, pan kapareng segi, nalih sang rednajo.
 Mapan anglir panjang poetra iki, kising sila
 mangko sakalijan kempadjo moegani, sang-
 koesaema ban sages lamaris, sangkaung wirang
 niki, dadjo dadak ikoe. Kangdjing Pangran
 pan mangkono segi, mèh soepi sang anam, doe-
 pi mias sang Djah ing warnani, kengèh ing
 kijas pan anglir ngemasi, mangkono kijas nè-
 ki, sowan dèraeng andaelae. Nèng damjowang
 waden lir iki, ajoe kang mangkono, nara ana
 kang kjinadja kije, sapa baje ing kang asisiwi-

mangkana winarni, ingkang dirik ikoe. ⁽¹³⁵⁾ Njai.
 laerah kaparak kakalih, mangsenita karo, ija
 njai amung miraidani, moelas lamane Djeng Pa-
 ngran ningali, djameneng kan asik, dadijo lan
 hoemaloe. ⁽¹³⁶⁾ Gih pamoha Gaesti den ningali, de-
 bindel kimawan, gih kang wanten ing kari wi-
 josi, roji dhalen panika pribadi, kililaranè-
 ki, neng gih Kangdjeng Ratoe. ⁽¹³⁷⁾ Madoerelna sam-
 purn ta ginalih, dadi Gaesti kadangan, lamane
 karsa kados baten wande, dasar panija sembru-
 nanjo kolih, abdi dhalen tami, marna poeran
 maloe. ⁽¹³⁸⁾ Kangdjeng Pangran angandika aris sae-
 wi mesem mangko, alah ijo paniki mih klalen,
 sambah - sambah ingkang ingtan pikir, wos
 madoera dingin, mring éjang sirikoe. Lamane
 ingtan ingoeloes rama dji, ajam siba ing Ngang,
 Mangsenita lingser. ring ngarsani, Kangdjeng
 Ratoe ageng kang winarni, lagijs gerah iki, nging
 kan sanget ikoe. Sampurn maloe ingandikan
 nadi, Djeng Pangran wos rawoek, Kangdjeng
 Ratoe ageng andikani, koelap sira kimangkan
 poenopi, mring samawirèki, Djeng Pangran
 was jandam. ⁽¹³⁹⁾ Pan hinggoeloes inggih nandam
 krami, daling iboe mangko, kinen nandam -

ngarsa dhalem mangke, bok manawi Allah ma.
 rengake, hak tih paring widji, gija ngandikan
 rawach. Mangdjeng Ratoe Bendara neng ngarsi,
 ngarsing iboe Kelang, Mangdjeng Ratoe agung ris
 sabdane, anak irekoe ing aetoes nini, mring
 kakang nguriki, Djeng Sangran haemadaer. Koe
 koele pan hingoesaes kiji, roka Djeng Sang. La-
 tang, kineu nandoeu krama Blah bai, Mang-
 djeng roma awelas aningali, mring padaekajek-
 ti, dering darbe rawach. ⁽¹⁴⁴⁾ Bilik Blah maksih
 paring widji, mring padaekajek mangko. Mangdjeng
 Ratoe Bendara sabdane, ijo kaeloep mataera ri-
 reki, marang Tri Boepati, ring sah waes kasoe-
 waen. Apan ingtaen waes njarah ing hak dir, 6
 bekdjane wak ing ngang, namong ingtaen nje-
 waen pangestane, mring Djeng Soelkan maega
 awak nani, kinaewadna pegi, mring ngiba-
 dah ingtaen. Lawan ingkang saepangal Djeng
 Naki, pirang bara ingang, lamam kamailijan
 wak ira kumbi, dene ikoe ija mati sabil, nangung
 ana sidji, adinira kueloep. Waes diwasa ikoe
 dadiso ati, doeraung ana mangko, ingkong mang-
 koe ijo prajogane, lawan karem mring ngibadah
 jekti, jèn sambading kapli, aeterno sinochaen.

Mring Djeng Soellau djadani nok manui, Djeng
 Sangran Raeruo alou, sarwi miesem adjrik koela-
 mangke', lamaan madoer opan Janes kardi, bilih
 den wastani, salah kardi hoelaen. Kangdjeng
 Radae Ageng ngandika ris, bener nok moe denok,
 lamaan tira daewé karep koewé, anak ira ngoer
 hoedoerna maring, bok agoe nireki, Radae Kantja-
 nekoe. Sangran Dipanagara moelijo mis, sen-
 doeriso alou, ingkang sjang lan kang iboe mang-
 ke', ing samarga opan mandeg malih, kang kes-
 rining galih, kang ning kari wae. Ngai loerah
 kalih madoer malih, doch Goesti kadangan,
 sedak koendaer salah wingweng bai, pidjer ka-
 ri ingkang den kringali, pan wanten painapi, ke-
 lih uja gamarjoe. Kangdjeng mesem gija lae-
 maris, sampun prapta mangko, ing Kadaban
 ngarsaning Samasi, Kangdjeng Soellau dangoe
 ngarsi harsi, dering iwah saking, ginja lenggah
 wae. Kangdjeng Soellau dangoe mring kang
 siwi, soewé paelra ningang, opa baja kang ri-
 nembang kabeh, Kangdjeng Sangran adaruja
 was sari, mapan kaloh degi, sjang karsani-
 pan. Lawan Kangdjeng iboe sarni degi, kang
 babda maringang, Kangdjeng Soellau aris-

ngandikané, ija sockaer Blkam daelilohi, jén
 itoe miriki, koewat laewih bagaes. Njai loeroh
 kalih aning wingking, goejoe sarwi mlérak, ka-
 lih pisan sami sembranani, Kangdjing Sul-
 dan sareng aningali, naelijo ndangoe aris, apa
 sira goejoe. Njai loeroh kalih adoer niki, pae
 branta Lang Kobang, boden dangoe sowan mring
 ngijangé, pidjer salah wing-wing warden mar-
 gi, wos kadde ging galih, misem Djing Finoe-
 haen. Pan tannaing kael Pangran Dipanagri,
 nanging tijas wos jég los, kang katungal
 kang ning kari bal, Djing Finoe haen misem
 ngandiko ris, wis la koeloep dingin, maetika
 nak ing wen. Kangdjing Pangran wos lingser
 ting ngarsi, ing rama Lang Kobang, ledjing kaen-
 daer, mring Sigalardjani, sarawachuja mofan
 moedjeng goeting, namang kang kahiksi, kang
 rekusjoe ajoe. Kang tannanem mring poeloeng
 adi, pan lausah kadang lan, panter kenen war-
 nadenagani, posemané kachae dijod mikani,
 sadijining jaweski, baje kang cameroen. Mi-
 seringrat den daerang ningali, sasadijaning
 wadan, ngkang member pan satistik bal,
 lung lunging tijas daban midjit. midjit, war-

nanién Sangadji, apaesasan ikoe. "Kangdjing
 Rodae Kangjano pribadi, kang loemampah mang-
 ko, sedek marang ing Fegalar djané, sampain
 profeta anaelis kopangzih, Djing Sangran ti-
 ranari, krama lajeng poeroen. "Lan Sang
 rebua iekarang poeri, soeking lias sang suam,
 larua gring andak pesadani, Kangdjing
 Rodae Kangjano ling malih, déné doek roeni-
 fir, andiko san poeroen. "Sugih lamun bin-
 narisa krami, san salaménizingang, Kangdjing
 Sangran misem lan abari, solaninjo sering
 anggal agi, kang kalingal iekti, Dijah anglis
 paenikoe. "Misem Rodae Kangjano nuelis mis-
 koendoe mring Kadaban, sampain rawach ka-
 daer mring Sang Kadjing, langkoeng roeka, kang
 djing Sri Baepati, lawan ngandiko ris, ija bener
 anakmoe. "Kadjan ing taen daeroeng aningzih,
 kang memper wang wadan, lan ibariné dasar be-
 tik sibing, kaniok Djawa kaja lan ana kolih,
 lan belekan niki, dijat mika laer potoes.
 "Dasar pandes ija andarbani, Fegalar djané mang-
 ko, lanang. lanang pada teekauéki, dijatm-
 ka laer potoes. kopanditan pada den karemi,
 san doega ing ngadi, waes kandiné ikoe. "

"Kinanti" Doeking dingin doerjatipoen,
 kola aning ing soewargi, mangkona Sri Narana.
 Sa, pan lajeng kineu dawachi, Raden Dipati-
 Danwerdja, lan ageng sandana sami. (1) Welan
 kadji mapan naedjoe, goeng poetra sandana sa-
 mi, boeger aning Segal araja, Mandjeng Jangeran
 Dipati, abingga dabeng kang roka, lan Jangeran
 Mangkoebemi. (2) Jangeran Ngebih iko, lan beng-
 ga manging Labawi, Jangeran Dipanagara, ma-
 pan daban midjil midjil, ning sela radja ke-
 wola, kang ning dalem ing kang raji. Jangeran
 Dipati iko, lawan Jangeran Mangkoebemi, a-
 ngentengaken kasoeakan, sadaja ing kang anjegahi,
 Jangeran Adinagara, lan Jangeran Soerjabronte-
 ki. Jangeran Soerjadi koe, sadaja pan waes we-
 neling, wae doemadeng kang roka, ing sakarsa-
 karsa niki, ane lasaken kasoeakan, marna daban
 kaha sami. (3) Ing Madaban kang winoewes, sagung-
 ing kang para poetri, mapan asepak sadaja, lan
 lijan Segal arajaki, samijo singah kasoeakan,
 mring Kangdjeng Sri Narapati. Mangkana ing-
 kang winoewes, wae prapta semajane ki, ing din-
 ben Senen panika, mapan erelija den kimbali,
 Djeng Pangran Dipanagara, doemadeng Sri Nara-

pati. Pan ingiringaken bagaeng, poetra santana
 pan sami, sampun prapta ing Majagijo, ladjung
 ngandika mring poeri, sampun pepak pra ngae-
 lama, kanapi kang pra Dipati. Sadaja ngan-
 dikan sampun, ingkang ageng-ageng sami,
 ngaelama alit sadaja, kanapi Baepati alit, pan
 kinin kantoen paenika, sadaja neng Sri Mangun-
 ti. "Djeng Sultan alenggah sampun, wauden
 ing panepèn. niki, lan kijai Sang aeloe ika, kan-
 api kang pra ngaelami, Kangdjeng Sangran
 lenggah bangsal, hingandikan sampun prop-
 ti. Mring panepèn ngiring sampun, pra poe-
 tra santana sami, mifang bagaenging pra Di-
 patija, ingkang ageng-ageng sami, Kangdjeng
 Sangran noelijo ningskah, lawan Sang ukha-
 ning poeri." Mekan tinaidan sampun, mring
 bagaenging pra Ngaelami, wogad denira aning-
 kah, noelijo kinin medal sami, kijai Sang a-
 loe lawan, bagaenging kang pra Ngaelami.

Kangdjeng Sultan mijas sampun, paking-
 ing panepèn noeli, angiringaken kang poetra,
 langkaeng lijas marwata piwi, lenggah neng
 bangsal pakedap, mimboli Radijan Dipati.
 Kalawan Raden Saemenggaeng, Pringgadini-

ngarat poeniki, kan lebih lawan kang poetra.
 Djeng Sangrai Dipanagari, binanding ngadep
 dadampar, lan Djeng Sangiran Dipoli. ⁽¹⁴⁾ Lar-
 ka pra poetra sadaram, sowan ing Karatag
 sami, moenggil lan Radjan Dipati, Sang-
 Nata ngandika aris, ing mengko sare' Pauwer
 sja, paskael heloe pepak niki. ⁽¹⁵⁾ Djoli lan
 Djimpuna ikoe, pepakina Nagangan moeli, lan
 Pringgadiningrat sira, sira samekta kang sja-
 djari, sagaenging pradijerit ija, sandika alae-
 njo kalih. Ngandika malih Sang Praboe, ma-
 rang Raden Dipoli, lan mring Dijan Pringga-
 diningrat, ing mengko hijas ing sam iki, ba-
 rung gelum rabi ija, nakingtaen Dipanaga-
 ri. ⁽¹⁶⁾ Jan woes lega ing hijasingtaen, kanana
 saen pikir malih, dadijo woes resik hijas ing-
 wang, amung kari mring Hijang Widdi, ing-
 wari wallahoe allam, woes pada moendoe a-
 ghis. ⁽¹⁷⁾ Foer pembah kalih gija moendoe, ka-
 warnaa Sri Baepati, moksih lenggah aning
 Bangsal, lan sagaeng pra poetra sami, Kang-
 djeng Sultan angandika, mring Sangrai Dipa-
 nagari. Woes sira bandoeira koeloe, marang
 kang roka ing Karatan beljik, metoewa keni.

kewala, kapadieu dandana aglis, ing dalime
 ijangira. Ror bekti moendoer sing ngars⁽²⁰⁾. Hi-
 ngiring kang raji sageng, ing Karasan Sam-
 pain propi, Kang djeng Radoe Ageng winarna,
 moejan lagijo gerah iki, marma kan saget koe-
 moeka, nenggani kang wajah krami, ⁽²¹⁾ Kang-
 djeng ngandika roem, damasteng kang raji ka-
 li. Pangiran Binagara, lan Pangiran Socja-
 braugli, tiga Sangran Idisoerjo, waes pada pa-
 sa moeljo dingin. Mring Tegal adjo katebe,
 pama adjo angling semi, katiga moeas san-
 dika, moeljo linggir pakung ngars⁽²²⁾, kang kan-
 kaeu ngladosi Eka, kang raji Sangran Dipati.
⁽²³⁾ Lawan ingkang raji sageng, ingkang makiuh
 timoer samu, ri sampamira baesana, mangka-
 ra ingkang winarni, sang seluo bekarung poera-
 ning. Kadatan mapan samu. ⁽²⁴⁾ Binocatanan kang
 pra iboe, sageng Radoe pepak samu, dan api
 joetri sadaja, sang Dijah seluo lenggah ning
 kapli, pan bangon karadit kewala. Kangdjeng
 Sultan anenggani. ⁽²⁵⁾ Risampam baesana ikoe,
 kan kena winarni boelis, kadjo moeljo ki-
 nedepus, Radoe Hijang Hijang ing swarga di,
 moestikaning karah Djawa, kth pawesri -

lung-lung brangli. Sandijan kang para Ratae,
 sadaja pandeug ningali; san anoutan dajanira,
 sagaeng poetri tanah Djawi, Kangdjeng Sultan
 ngandikanja, waes bedjané anak manni. Lan
 pinasti mring Kijang agoeng, djodo poudjoel
 tanah Djawi, darma Ratae Madaradua, angka-
 iraken pamiiki, mindah bai menanganu, iboe
 lan ramaniriki. ⁽²⁸⁾ Mangkana Djeng Sultan tam-
 pan, lenggah bangsal kantjana di, hinggap
 sagaeng bijada, Sang redna gija den kimbali;
 kedok bating Gabajeksa, Kangdjeng Ratae
 Bendara ngirid. Lawan sagaeng para Ratae,
 kanapi kang para poetri, hanggap mring
 Sang karsama, lir Eri kedok swargadi, den i
 ring gaeng widadari, dewi Cerna ingkang ngi-
 rid. ⁽³⁰⁾ Ratih lan Soepraba ikoe, Wiloctama
 pamiiki, kang para Ratae sadaja, pra poetri
 lir widadari, Kangdjeng Sultan lir aepama,
 Kijang djagad Wada mankesi. Lenggoh
 Djeng gring salakéke, Sang pinangaulijan
 waes propi, lenggoh andet ing Faradag,
 mangkana Sri Warapati, opalaesan Njai
 Rijs, animbali ingkang ingkang biwi. Lan
 sagaeng parekan ikoe, Njai Rijs sampun.

propiti, ngarsanjo Kang djeng Sangcran, Dipa-
 nagara Raemaris, hingajoh pagang parahan
 lan Kang djeng Sangcran Dipati. ⁽³³⁾ Mwak ing-
 kang raji pagang, ing kang maksih timoer
 sari, mijosing kopadriin iko, liu Bodara
 Wisnoe moerdi, bedak bating Saeralja, wos
 propiti ngarsing Barpati. ⁽³⁴⁾ Kiriin lenggah
 djadjar sampain, kadjo Wisnoe lan Dewi Sri,
 kaloh wadijo kang kagwang, auringali kang sa-
 rimbil, Sang Nola lang koeng marlawa, em-
 mijating poetra kelih. Bara pinaringan
 hikoe, wédang manging nang ing daban kan-
 ti sampain kartaning Hiday Soekma, kaloh
 pawesstri kang loli, sawinik kang nangis
 ana, kang kabandjoer daban iling, Dadijo
 naelijo Sanga Praboe, auringali mring kang ri-
 wi, dering damoegi kartanira, selak kih
 pawesstri brangki, naelijo aris angan diko, wos
 koeloe mangkoda naeli. ⁽³⁵⁾ Kang djeng Pa-
 ngran nembah maen dier, keriin kantiin lan
 Sang poetri, Sang resna daban soewala, Radae
 Bendara mring ngarsi, lan para Radae Jada-
 ja, pro poetri garebeg wari. Kang djeng Sul-
 lan mojan Raemoet, joen haering mring-

ang kol niki, ing ngalacran dalan kena, mring
 Rodae Kandjara iki, kalawan Kangdjeng Rodae
 Mas, samana pan sampam propli. (39) Ing Ma-
 gangan sampam rawah, ri sang pinangantien
 kalih, katiga Rodae Bendara, ing kang naeng-
 gil sadjoli, pra Rodae kang anem samiji, lan
 bageung kang para poetri. (40) Samiji mitih Djem-
 panikoe, mopan ijo warni warni, mangkano
 pan lajeng badal, pradjaerit kang aning-
 ngarsi, maripit ing kering kanan, ing ke-
 ngah sugaeng pawesli. (41) Lawan cepaljaran-
 ipan, ri sang pinangantien kalih, lan para
 Rodae sadaja, kanapi kang para poetri, am-
 pilan titianira, ki Kramadaja namiki.

Kinuraing ngarsa djoli koe, gambira sumargi-
 margi, mijos plengkeng Gading ika, soepenoch
 ingkang ningali, gamelan sumarga. marga,
 Mandjeng Soellan ingkang winarni. (42) Kang a-
 ning djali winawais, Mandjeng Sangran ing-
 kijos niki, koja gija. gija prapta, saking rem-
 pami kang galih, kadi katiban moesfiko,
 ingkang lenggah mangging ngarsi, kang a-
 ning wingking palahira, noelija sang resmi
 ning poetri, Mandjeng Sangran wingkingira,

Kinaraning ngarsa djalikoe, gambira samargi-
 margi, mijas plengkang Gading ika, soepenoh
 ingkang ningali, gamelan samarga. Kang-
 djeng Soelkan kang winarni. Dadja kaladjing
 Jaenikoe, maendak bilian soedwoeri, saking
 presnanja kang poetra. Kang derik Sangran Di-
 pati, mijas balawarli ika, soepenoh ingkang
 ningali. Kang aning djali winawes, Kangdjeng
 Sangran ing diposneki, kaja geja. geja prosda,
 saking rempene kang galih, kadi kadiban-
 maestika, pangalam danyo aepami. Kang-
 djeng Radae Bendarakoe, ingkang lenggah
 mangujing ngarsi, kang ning wingking pa-
 kahira, noelijo Sang resmining poeri, Kang-
 djeng Sangran wingking ira, peger kausah ae-
 sak. aelik. Ning Sang Dijah resmining san-
 daen, kandel dahan aningali, mang ilja leng-
 gah kiwala. Djeng Radae Bendara ngilirik,
 mring solohi ingkang poetra, lang koeng soe-
 karing panggatih. Samana pan sampam
 rawah, ing degal ar dja panika, jagadeng ing
 poetra sandana, anedak patowan Djawi,
 ingkang dados pangiridjo, Kangdjeng Sa-
 gran Mangkoebemi. Kang manggih sa-

gaeng samoe, ingkang raji tiga sami, namong
 ngladasi kiwala; kalangkang sokaniriki, den-
 nja boedja andraraina, datan lamam ngidji-
 wani. ⁽⁵³⁾ Mangkana ingkang winowoes, risang
 pinangan bijan kalih, pan samijo salin bésan-
 na, njamping njindé dasar wilis, semekan djing-
 ga rinenda, mawi sinekaran adi. ⁽⁵⁴⁾ Isting sin-
 inden gjaemeroet, miwah barlijan pinangling,
 osengkang panata brangta, gjaendak manik-
 amantesi, prasadya solah bawaja, mairidak
 pantes lamam angling. ⁽⁵⁵⁾ Joehoe maestikaning
 ngajoe, poe paendjoeling para poetri, datan ke-
 na jén njinandra, pan djamaning Dewi Sri,
 pan barwi paendjoel badaja, saising poera na-
 gri. Mangdjeng pangran kang winowoes, mapan
 lenggah aneng wingking, bantak nresahi kiwa-
 la, nging sang Dijah datan ningali, mangka-
 na noelijo binekta, mijos lenggahan kang ma-
 lih. ⁽⁵⁶⁾ Sang rebnajoé kang an soeraet, ladjeng
 noelija dahar panii, ri sampamira boebaran,
 sagang ingkang para poetri, mangkuntan
 Ratae Pundara, ingkang kuntan aneng gani.
⁽⁵⁷⁾ Noelija pasang belir sampam, ing djawi dra-
 wina panii, sagang ing poetra sandana, san-

api kang pro Dipati, apan sanija nana joeb-
 an, angenting kaseokan niki.⁽⁵⁷⁾ [Djening da-
 leu kang winoewes, Djeng Ratoe Bendara de-
 ring, mring semane ingkang poetra, misem
 angandika aris, waes kaeloep pada ngassa,
 ija ing saen arsa goeling.⁽⁶⁰⁾ Djeng Sangran le-
 ga kijatipun misem angandika aris, nanging
 sang retnaning pari, ismae awrat ing lijas
 niki, mangkana Ratoe Bendara, kaendoer
 ing pusepin ditingin. Sapeng keruja iboe
 kaendoer, Djeng Sangran angarih, arik, doe-
 leng sang lir kaesama, noelijo hingembau
 sang poetri, sang retna dasan saiwala, bi-
 nekta mring kelam pari. Sarawuhaja kilam
 sandan, sinaiik ken sang Dijoh poetri, nanging
 san arsa anendra, leaggoh aneng bebas wangi,
 kasaratan mring pa padang, sarira lir mas
 sinang ling.⁽⁶³⁾ Djeng Sangran kijatija ma-
 brengsek, anan mring kang sawang pati, da-
 daja alau angandika, doeh mas miron ing saen
 Gaesti. panapa ha san anendra, dadija prih-
 atining abdi.⁽⁶⁴⁾ Bendara kawelaning poen,
 dasan nedija anjidrani, amoen angarah pa-
 doika, kolamban hidra kang abdi, soemang.

ga den sengerana, soeka lamau den doe-
 kani. ⁽⁶⁵⁾ Dadija moeract sang rednajoë, sare
 aning tilam sari, nanging ing hijas san pra-
 Ajaja, dadijo ingelelan goeling, pan saben
 daloe mang kana, Djeng, Raboe Bendara iki.
 Tenggani pan kalih daloe kaendae Djeng
 Soellau winarni, mijas dadeng Segal araja, bek-
 la kosokan poenika, bedajan kalawan bek-
 tan, soeka. soeka Sri Boepati. ⁽⁶⁷⁾ Ki waeu-
 kaendae Sang Praboe, Kang djeng Sang gèran winar-
 ni, antjarjeng hijas mring garwanja, nanging
 Sang Retnaning poeri, pan diring karsa ngan-
 dika, nanging lamau katabah djarni. ⁽⁶⁸⁾ Kpan
 langkacng bangau koeoet, samana rocojoe
 marengi, Sang retua djaimeneng ika, aning
 sangandap kaemoening, angasta sekar kjepe-
 ka, njamping parang roesak klilik. ⁽⁶⁹⁾ Kasae-
 mekan gadang, kinepi kadija kan djarni,
 aririmang djinde' sekar, aning satepining
 warik, balam bang ing kang patamanan,
 Djeng Sangran handaja nabaeti, saking-
 wingking Sang retua joe, mapan daban
 ngaedanini, djaimeneng Kang djeng Sang gè-
 ran, wos dangoe woulen ing wingking, ing-

kang hijasa pan tang saja, brenjaeh den uja
 ningali. Mring Tang Dijoh resmining pan-
 laen, dadjo kadaemok logig paetri, nali-
 pan ladjeng hingaros, tang kang wirang
 kang minda Sri. Hijas njo pan sah baru-
 laban, deprok ning ng andap kaemac-
 ning. (75) Kangdjeng Pangran gijo anamboet,
 ing ngumban kang minda pati, wider a-
 ning padaman, nging Tang Dijoh Hijasira
 maksih, anggali mang wirangira, dené
 dangoe dan aedani. Mring kang roka ro-
 wochipam, dadjo was panira midji, noeljo
 moelot Djeng Pangran, lamoen kang roji
 prihatin, benekla mring pasarajan, rinepa
 ingarih. arih. (76) Doeh bendara papadjanke
 poewapa kang dados reuntik, kang abdi kan
 ngraos doa, moeng kedik ngegèl. egèl,
 ning mangke apan soemangga, dinenda ing-
 dik ng ladae. (77) Iging mas mirah abdihi-
 poen, naenawaen den andikani, ning Tegol-
 araja wes lama, pan bantoh den pitamboehi,
 pinden banggi pisingan; esem aesda-
 ning banggi. (78) Kang abdi matoer paesdae,
 parawoeh padoeke Goesti, wonden nagri Tegol-

ardja, mofan lir oepamaniki, ginandjae in-
 den kamola, sangalam daenja peeniki. "Mar-
 ma mangke' bade' nipaen, bendera lau ngro-
 os krami, kawela pinda ngawela, romijin
 dock aningali, Goesti mring warna paduka,
 propking wisma lir ngumasi. "Ing mangke'
 pan gesang sampau, ademah den pitambachi,
 mangkana kaseseming paera, sareng amiaesa
 iki, mring sabdanira kang roka, dadijo kieh
 wirang kaeksi. "Mangkana hijasuja Sang ajoe,
 dadijo ingpaen iki dingin, kaja ha ngddang
 wang lauang, adol malang roma manni, da-
 dijo adres ing kang waspa, Kang djeng Sangran
 aningali. "Kalamau Long mwerdjingraen,
 sang saja ing kang prihotan, mangkana -
 Kang djeng Sangrian, sang saja angarih. arih,
 dock Goesti paran karsa, kang waspa saja
 dres midjil. "Paenapa Goesti kadaewang,
 angabdekken mring kang dasih, koela ma-
 loer saeslaenja, lamaan lau ngapoera Goe-
 sti kawela amang semangga, ing Tegel er-
 dja peeniki. "Amang oelahn amis nglnged,
 ngoepaja margani pati, mangkana Sang pin-
 saretna, sareng midangst piniki, koeme-

piore' ladjang sirna, sadaja kang dadas
 roentik. "Boeli mesem ngandika ruem, be-
 sah dumen lamaan angling, sarwi malarok
 sang retno, ngudi ana wang jawisri, iu
 winihan nagara, bisa dumen anas adi.
 "Saer mangsa antepa ikae, bisok tik. tik sa-
 lin, kajo dan aroeh ing midanja, kang-
 djeng Pangeran miarsé, ming ngandikanja
 sang retna, kaemepijer tijs madauriraris.
 "Sarwi mesem mamalot kaeng, tik los Gaesti
 doek roemijin, ing mangke poenapa kar-
 sa, kawela adih nglampahi, dan nedja
 malih akrama, ngamoeng na ngabdi pan
 Gaesti. "Boewen' tik padoeke buhoe, sar-
 wi angaras sang poesti, kang kising gelang
 koesoema, kenging pamidanganeki, ma-
 lengas sang Dijol ngandika, marmané
 gekema mané. "Ija kolamaen biololae,
 larangan den pangarahi, apa ladi djari
 ika, naradjokira andadi, kangdjeng Pa-
 ngeran ngandika, sarwi mesem ngasta
 deini. "Gaesti sampun timrohpaen,
 ingkang ngabdi amoeng darmi, priusoh
 ing illoh deala, margi maeromaken wi-

di, mila istae jien awisan, nging asih
 wos den lilani. "Pan pinang wevenang sam-
 pam, kaulan padoeka pribadi, kados pou-
 di dan kalilan, marna naenawoen kang
 ngabdi, maegi ka kalilan ana, mandjing
 sironing samman dari. "Laman dan kali-
 lan soehoe, dan wandi puen kakang moti,
 diroekan adeng Hjang Soekma, ikoe hi-
 ngoe soes dan anggal kardi, mienun Sang-
 retna ngandika, sasar betah bisa angling.
 "Tjo papa bisa ikoe, madoni wong koedoe
 amrik, pan sampun karsaning Soekma
 Sang retna wos asrah diri." "Kang djeng Pu-
 ngeran andoeloe, semaning garwa minik ang,
 noelja pinambael Sang retna, dan pa jiwa
 kalih niki, wos luntae asmaragama, ingem-
 ban Sang pinda sasi." "Pan wos karsaning
 Hjang ageng, panggih djado sjaloe istri, sa-
 dja Pritnanira, dan kening benggang sa-
 ngari, mapan lir minni minbarna, sang-
 koeng remen kang ningali. "Kawarna
 kang mang kajaen, Kangdjeng Sultan kang
 winami, Pan sampun karsaning Soekma
 agerah sjelek paniki, pan sampun anggal

sadjandra, ngang ing nijas seloe maksih.
 Kang mangkana ing winoeoes, Kang djeng Pa-
 ugeran marengi, arsa sawan mring kang djang,
 wit woes lami niki, kapedoek lawan kang-
 rama, Kang djeng soeldan pan marengi. ⁽⁹⁰⁾ Har-
 sa ameng-ameng ikoe, ningali kang Balawar-
 si, kang derek aken paenakawan, Kang djeng
 Pangiran kan aening, kinira dede kang ra-
 ma, dadij kan mandap ting wadik. Kang
 doega kang raji koeloe, wit lebih kadingal a-
 lit, kapedoek plengkang kapedren, Djeng
 Pangran kagigat ningali, wae damaseng
 kang rama, mesem Kang djeng Sri. Bafadi.
 Lawan angandika araem, sira senggoch sapa
 wami, Kang djeng Pangran aboerira, naen kin-
 den diinas Djepati, tumij anilik Raerangga,
 mesem Sang Neda nab da ris. Menjang audi
 sira koeloe, Djeng Pangiran modae aris, ba-
 de sawan Kang djeng djang, Djeng soeldan-
 ngandika malih, woe koeloe sira bandjara
 anginepa adjo malih. Sisoek sibaa den i-
 soek, soja ngandi pentimbali, meloea ke-
 pedren ika, sibeng apa meloe iki, Kang djeng
 Pangiran alaerija, inggik koemad wandin-

wingking. Kangdjeng Soel dan sampam la-
 dje, kaer-oen & koeran lampoh keni, saloe in-
 djing dan kawarna, ari Senen amarengi, Djeng
 Soel dan naelijo ngandika, oesoesan Kaparak-
 kalih. ⁽¹⁰²⁾ Ndi Amangtasmitikoe, lawan Njai
 Saka prapti, woes propda ngarsa Pangéran,
 daer nembah alaer niki, daeh Goesti koe kadim-
 bolan, Djeng rama Dholun ngendasi, Nja-
 djing-adjing sampam dangoe, lenggah wan-
 ten djamban goesti, padaka keni labjuga,
 Djeng Tungan naelija loemaris, mapan dalan
 kalampohan, Kering nji loeroh kakalih.
 Nijas kapoedien woes ruwoeh, gedang marapos
 kang kari, ing ngadjing gedang djamban, Kang-
 djeng Soel dan lenggah kari, sesindien karining
 djamban, sareng kang paedra kaiksei. Sam-
 pam karsaning Kéang agaeng. Djeng Soel dan
 waspanjo midjil, Kangdjeng Pangéran woeni-
 nga, jin kang rama waspo midjil, ing Nijas
 kadjo binetotta, nging sambach kang da-
 sos gatih. Dadijo saemoes midjil i koe ing
 kang waspo kalih niki, Djeng Soel dan dan
 Djeng Pangéran, mangkana loeroh kakalih
 aladjing saemoes karana, sareng wrining



128 -

Goestine'ki. Kokolih amih rawat lah, mang-
kana kaelanging Widdi, kalih uja hjaal tang-
kawa, wae kaulini ing ngarip. Koeloep oen
sendang sirèkoe, soeng wroch akoe lora iekti,
nang ing ara dadi ngapa, ijo rasane kang sa-
kit, nang ing hijas oen wae karasa, baja wae
karsaning Widdi. ⁽¹⁰⁹⁾ Hug waei mung pasrah koe-
loep, mangsa badaha sirèki, akabih adi-a-
diniro, ing mengko dingin sajekti, ing saen-
kan ningali lijan, amung sira anak mami.
Sampain karsaning hijang agung, Djeng-
Jangran lamba ing galih, san angana la-
mau arsa, penggih dirilar soemoeli, wae
soemoteng kang rama, mang kana abarira-
ki. Namung pangistoe poekaelan, roemi-
jin beking samangking, kan wauden ing-
kang soewola, soemoteng kawola iekti, kang
djeng soeldan angandika, ja koeloep prot-
haja mami. Lah ka koeloep awija wang-
soel, melawa ing kene bejik, ijo siraning
Robajasa, pelataran akieh koki, sagaeug
wang kang pada siba, soen pijarsa wae pa-
da propdi. Iro san basahanikae, pan-
saroe jin akieh oening, ing saen arsa neman-

ana, mring angaung bodjoh Baepati, wae koe
 loep sira muelija, Djeng Pangran lingsir sing-
 ngarsi. ⁽¹¹⁷⁾ Ladjeng sowan mring Kadaduan, a-
 marak sjang poeniki, Djeng Kaboe agung a-
 tanja, den oendang apa siriki, koe loep marang
 ramaniira, Djeng Pangran haemadoer raris.
 Daban wonden weljo Boehoe, sjang kalangkang
 prihatin, margi saweg namdang gerah, sa-
 ngat kan sages haemaris, lau malik wae se-
 poeh ika, Djeng Pangran wabating galih. Lam-
 poen laui gerahipoen, mangkana alaeriraki,
 mapan lau wonden paenapa, mang kangen
 binimbalan uiki, naekis pamit mring kang
 sjang, koendoer mring Segal ardjaki. La-
 wan sang rednaming ajoe, kan kenging beng-
 gang sanjari, langkoeng deining bikh sinihan,
 mangkana ingkang winarno, mapan wae
 karsaning Soekoma, Mangdjeng Soellau prop-
 keng djandji. ⁽¹¹⁸⁾ Namoenng elak kalih daloe,
 lawan ginira memeling, wae daemabeng
 kang poetra, ing dinden Kemis marengi,
 Saing nunggih pasaranrija, koendoer mring
 rahmatollahi. ⁽¹¹⁹⁾ Langkoeng oreg Ngajagijo-
 koe, soeroed ujo Sri Baepati, sabab sagoenngka.

gijas somijo, dan wonden njana sajektō, kang-
 djeng Soelkan jèn soeweda, koenduer marang
 Ngalam gais. Residen Gernam kelang-
 koeng, wae ginira anangis, maksih enggal
 langkaung tjawa, domaleng Sri Harapati,
 ginira ngkadosi ika, sinare diimadan -
 naunggil. Kalawan kang djang ikae, kangdjeng
 Soelkan Ngajogjo di, ingkang djameneng sapisan,
 mangkana Sangran Dipati, daban pisah lan kang
 roka, Djeng Sangran Dipanagari. Senoelijo Sidja-
 ra sampun, djameneng Sangran Dipati, nanging
 mawi winakilan, Sangran Paksi Klam iki, wos
 duren nagri Ngajogjo, Djeng Sangran koen-
 daer noeli. Uring Sigal ardja pan sampun,
 mangkana ngalami lami, Djeng Soelkan sam-
 pun dipasa, soepit mapan noelijo krami, doek
 soepit kang mangkoe ika, minster Gernam
 pribadi. Kang roka Djeng Sangran ikae, kang
 noelopi nidraneki, doek krama marengi ika,
 dan kerapet dados molih, neng Kasjid ageng
 ningkahaja, pan anggal dilaraneki. Raden
 Dipati ikae, kang pida Kadatan dingin, Ra-
 doe Ruggir kang almadja, apan sampun nama
 iki, aninggih Radoe Kautjana, Djeng Radoe -

Kandjara ngalih. ⁽¹²⁶⁾ Mapan nama Radae Iboe; sa-
 bab Radae Keng maksih, Djeng Radae Keng wi-
 nama sampun kartaning Hjang Widdi, sareng
 seroed ingkang poetra, gerak uga waloeja neli.
 Dadja pandjang joeswan ipaen, amamang kang
 waja iki, mangkana kang parentahan, sam-
 pun ing ngataraken malih, wae doemaling
 Djeng Sultan, Sangran Pakoe Klam iki. Mapan
 sampun kendel ikoe, gen nira dados wawakil,
 kaboh sedari igajagejo, nanging lan dados
 pamiapi. Djeng Sangran Dipanagara, dadjalang
 koeng sing kel niki. Kangdjeng Sultan kang-
 winaoes, ingkang kinelek ken iki, Raden Di-
 pati Danoeaja, lan Raden Wiranagari, Ra-
 hadin Ringgadiningrat, apan sampun ange-
 masi. Sampun kartaning Hjang ageng, a-
 sanget maksipatipam, nanging ieu wanten
 kang raka, kangdjeng Sultan maksih adjiu,
 Inggris wos talir Walanda, Resident Nakhis
 namiki. Karumaja mangan minoem, lan
 andjrah tjara Walandi, nadijan kang poetra
 Santana, ingkang anem-anem sami, pan sam-
 pun kabes sadaja, babul karum wos lan ko-
 lih. Mangkana kaja kolik doer, nanging lan

adoer hoepeksi, mring Pangran Dipanagara,
 deni kang kinarya boekti, amandaeli ardanu-
 ra, marang sagae wang panagari. Dene kar-
 jaja Kolik doer, andjaga Paden Dipati, pan-
 sampam rembaeg radaja, Minister Mahuis ngi-
 deni lauan anaewen pratanda, tiap Djeng
 Souldan pribadi. Pan sampam pinaring ikoe,
 mangkana ing kang rinarni, sagae kang je-
 ira santana, ing kang sepoek sepoek sami, dan-
 api sagae Dipati, ngajagis pan wesah sa-
 mi. Pan rembaeg samija madoer, mring Pa-
 ngran Dipanagari, mangkana kangdjeng Pa-
 ngran, langkaug kagijet ing kijas meki, no-
 tjo tidak mring Ngajagis, ing Kadatan sam-
 poun propiti. ⁽¹³⁶⁾ Ladjeng panggih lan kang i-
 boe, Djeng Pangiran adanja ris, panika wan-
 ten pakarja, deni kan aparing aening, iboe
 daimodeng kawola, karja wesah wang pa-
 nagari. Djeng Kaloe Hoe linguja roim, ka-
 wola pan datan aening, dadase rembak je-
 nika, koe la lannja sampoun warli, inggih
 daseug djengandika, Djeng Pangiran adanja
 ris. Souldan ing paendi gin poun, Djeng Ka-
 loe Hoe nab da ris, wonden langkal pang-

gangika. Kangdjeng Pangraun noetael noeli,
 panggih kalawan Djeng Soelkan, Djeng Pa-
 ngraun ngandika ris. ⁽¹³⁹⁾ Soelkan marma prop-
 ka ing soen, agien kanja muring siriki, pan ing-
 soen angroengne warta, karya Koliksoer siriki,
 ki, ikoe apa karya nira, Kangdjeng Soelkan
 madaer aris. ⁽¹⁴⁰⁾ Danaerdja kang darbi rembaeg,
 lawan pan Kira nagari, sabab kirang kang
 kengkeuan, deni kajanipam malih, anglem-
 pakken sokih arda, pan njawpleng paeni-
 ka panii. ⁽¹⁴¹⁾ Kolih koela kanja sampam, ngo-
 soei waeninga aegi, unggih doemaleng padoe-
 ka, warti jén sampam marengi, Kangdjeng
 Pangraun angandika, ikoe pasti garah jekli.
 Soelkan jén kira dan weroch, ikoe ka pangra-
 sa manii, liwat lakaening doerdjana, kan
 weraung karjehoe pasti, nija marang kasoe-
 sohan, ing besok wekasauiki. Marangwang
 tjilik kee besok, lan apa pangant iki, ko-
 liksoer pira koptjah nja, lawan badinau'iki,
 ing ngendi pasibane, Sri Nata madaer aris."
 Sinom ⁽¹⁴²⁾ Jedaanipam apun ngiras, sawidak
 tiang satoenggil, loerohipam kolih belah, tjä-
 djah tiang kawandesi, apun langkoeng koka-

lih, loerah kakotih poenikoe, pasowanjo sada-
 jo, warden Danoerdjou tami. lamau belas ke-
 dik poenika kambelija. (1) Harjanipau saban
 mangsa, medal marang daesau tami, man-
 doek panjaempleng poenika, Kangdjeng Sangra-
 ngandika ris, barwi mèssem poeniki, wos kan
 lidok aedjaring soen, mangkana manéh soeldan,
 jén nara ngroesaka boemi, gaenang ikoe soe-
 kwer bagé kena ring wang. (2) Doek ding in swar-
 gi Djeng rama gaenang wos soen soewau iki,
 ilangé kabéh koe ija, déni dadi soesah niki,
 sagaeng wang hijilik. hijilik, kang soen karja gan-
 ti lachoe, laoe soekoe aewang, daewis bandar
 kabéh iki, wos soen daega soerah mangsa ko-
 rangana. (3) Déni kang parendah désa, moeli-
 ha kang kaja ding in, doek swargi pang boe-
 soet ika, Kangdjeng rama wos ngilitani, na-
 uging jemados niki, amoeng ngendini sada-
 ben, kinarja isi ika, sabab aewang katah en-
 ting, daerang ngandi Kangdjeng rama selak
 sda. (4) Hing mengko iki ka sira, matak jén
 sira wewahi, sagaeng soesahé wang désa, lah
 kaja ngapa siréki, Djeng Soeldan matak aris,
 sampau kaladjing poenikoe, gap kawoela-

prænika, sampam kinarja ngebjapi, kang
 nawala badé paien bah mring désa. ⁽⁵⁾ Lah
 Soelkan sira djabela, jin doerang kabandjoer
 iki, sнден Vira nagara, Kangdjing Soel-
 kan noeljo aglis, oedaesan animbali, Radèn
 Hajar propda sampam, Kangdjing ngandika,
 mojar kaja ngapa iki, Soelaerira dinging wos
 aton seninga. ⁽⁶⁾ Mring kang mas pan wos kali-
 lan, mengko ing soen sèn doekani, Soemaungkoel
 Wira nagara, kan saged matara iki, noeljo-
 ngandika malih, ing mengko lajang Soen-
 pondaes, Kalik Soer wocraengena, Wira naga-
 ra Soerniki, kawela djrik sampam kladjeng
 kang nawala. ⁽⁷⁾ Wanden Residen prænika, kè-
 welan Djing Soeldan iki, dadijo kindel dan
 ngandika, Djing Sangran bendoe kijas niki,
 ngandika mring kang raji, wos Soeldan pi-
 lhen ing soen ikoe mang wang sadjaega,
 lan loro kok pilih endi, lamoen sira mi-
 lih ingkang lora ija. ⁽⁸⁾ Wos lajang sira-
 bandjoernu, lamoen sira milih manii, dja-
 lockena nawalanira, séné Residen koe aegi,
 kolamoen srengeniki, adjo sira miloe, mi-
 loe, jin milih lora sira, ija soen kan loewih-

bejik, nangin ing soen wis san miloe. mi-
 loe ika: ⁽⁹⁾ Hoemadoer Wira nagara, kados
 poudi gin mang soeli, simbolan sampun
 doemawak, moengel warden kitab aegi, -
 nasi kabal moloe ki, jin Raloe ngandika
 sampun, san kenging mang soelan, Kang-
 djeng Pangran amejarsi, ming adaei Toem-
 menggang Wira nagara. ⁽¹⁰⁾ Dadijo medal
 doekanira, djinwir koepingja kalih, di-
 noepak asroe ngandika, hih ja boekidin
 ureki, sjawane moemoeraeki, pan kitab
 kang sira ampang, sirikoe laewih bisa,
 wang kabih san ana aening, ala bejik-
 ing kang weroch namoeng sira. Kangdjeng
 Pangran angandika, Soelhan soen sangjak sa-
 jekti, sira padjara den ngada, sapa sira doe-
 we' pikir, lamoen sira pribadi, ikoe atos
 lakil mah poel, jin rembaegé wang lijo, pos-
 ti kena den awali, ikoe sedan Soelhan ing-
 soen nara lila. ⁽¹²⁾ Kangdjeng Soelhan san adaei
 ujo, pan saking tiang kakalih, Danoedjo
 Wira nagara, san kawala pitakini, pan
 sampun madoer aegi, daking padaeka saboe-
 hoe, mila koela protjaja, laojeng kawala.

idèni, pan haemoengkoel Faemenggoeng Wi-
 ranagara. ⁽¹³⁾ Hangdjeng Pangran angandika,
 ikae wos belèla jekli, lamain sèdan anggran
 tjana, pan kilob karja ling-aling, Djeng Soel-
 dan ngandika ris, lan matoera manih ikae,
 majar marang kakang mas, lamain sira anak-
 jik wani, babing kilob ing roen arsa mijar-
 sok ma. ⁽¹⁴⁾ Dijau majar Wiranagara, dan sa-
 get matoera malih, Hangdjeng Soeldan angan-
 dika, wos sida soen pandoes iki, weroeng ko-
 likdoer kadè, wos sira matoera ika, majar Wi-
 ranagara, doer sambah lingjer sing ngarsa,
 Hangdjeng Soeldan haumatoer doleng kang
 roka, Soewari kaendae kakang mas, dahar
 kadadan roemijin, kaliyan sareng loemam-
 pah, lenggah warden gedang kwerang, Djeng
 Radae aboe propi, lan Djeng Radae Kerdjine-
 koe, ladjeng amandoes dahar ngai Rija kang
 ngledosi, Hangdjeng Radae aboe arisa dalaung.
 Parau Soeldan dadinira, inggih kamdae ba-
 den dadi, Djeng Radae mesem angling, Soeldan
 soen padjar satoehoe, ingkang daewi nagara,
 Ngajagijo iki sajekli, Kakangira Pangran-
 Dipenagara. In Mapan Soeldan dinawoehan,

ming ramanira ing aeni, daek maksih Kadi-
 patenja, mang keni himbalaniki, Dèn ajoe sam
 padjari, wija ngarep-arep anak mae, ing kang
 dadi tijas ing wang, nak ing oven kang bosa-
 jekti, adoer ing sam ming ramanira oemang-
 ga. Lemoe lingsem kangdjeng Soeldan, sasab
 akeh wang kang aining, mangkama ing ngasae-
 ira, sampun padocka wawarti, koelo sampun
 oedani. Kangdjeng rama weling ipam, inggih
 doleng kawala. Djeng Pangiran nadda ris, &
 bae Kadoe Kadijari sa padaeko. Ngandi-
 ka wadas poenika, pan kotah tiang oedani,
 misem Djeng Kadoe Kautjano, ri sampun-
 nira daemoege, dahar auelija pamit, Kang-
 djeng Pangiran waes kaundaer, daemoleng
 Segal ardyo, samana apan waes lami, Kang-
 djeng Pangiran Kadoe djeng gerah pangel-
 iko. ⁽²⁰⁾ Knodjoe ing welan Kancelan, jagang
 poetra wajah bami, boeger neng Krosan suda-
 ja, danopi kang pro ngoelami, ki Pangoeloe
 ngataeri, moekoh siam Kangdjeng Kadoe,
 nang ing meksa kan karsa, kudjyo waes ti-
 nedjeng galih, sareng ngadjenaken Bab-
 da saepé noelija. Djeng Soeldan madaer-

kang roka, kadas paendi béndjing-éndjing,
 prakawis Grebeg paenika. Mangdjeng Pangran
 ngandika ris, adjo sira ngawahi, ijo deni ingkang
 kanggoe, Mangdjeng djang soendawah, lan Bee-
 Radoe Bendareki, Radoe Anggir kabek pada
 Garebegga. Ki Mangkoe baeni sampéjan, gih
 sawana béndjing-éndjing, Mangdjeng Soelkan
 ris alaejo, silih kalla san menengi Djeng
 Pangran ngandika ris, Walahoe Blam ing
 sekaek, manging Pandoganing wang, Mang-
 djeng djang kaja ngenteni, mring pepoké
 kang poetra wajah sudajo. Mangkana sam-
 poen klampahan, pan wos karsaning Hjang Rid-
 di, Mangdjeng Radoe soeroedira, sampoen bak-
 da Grebeg iki, poetra wajah wos trapti, dana-
 pikijahi Pangaeloe, mriang sugaeng pro ngoela-
 ma, mapan sampai pepak sami, girarikken
 djimatan moenggil kang poetra. Ki wos ka-
 wan dasa dina, Djeng Radoe Soe gaemanti,
 Radoe Ageng namanira, dalem ira kang ngang-
 geni, Djeng Radoe Benderiki, mangkana ing-
 kang winbewes, ri sampainira lama, wonden
 kjabaning nagari, pan karaman anama Sri-
 dwerabmadjo. Mapan ngombani paenika, -

Djeng Pangraan Diharèki, Kang Djeng Pangraan
 was aeninga, saking wang desa kang warti, na-
 nging maiben jekti, deni lang kang baten roe-
 koen, Pangraan Dipasana, rēpat pōampo la.
 wan atit, lan kalangkang kang manah remen
 mak siat. Mangung raji gerah manah, dock
 kola kimaerirēki, anama dadan tinagēwa,
 samana naedae morengi, kangdjeng Pangraan
 nimbali, ab di kinien maas ikoe, nama dock-
 badoel iman, lawan docchamadacemari, kidab
 'osikabadoel moelack kang winatja. "Lenggah
 Bali sawo ika, pasiban silaradjēki, lan da-
 ergae moelija aetaesan, ijo saking ing kang raji,
 Djeng Sultan adae aening, anenggih ing kang
 den aetaes, Radin Sasrawirano, lan Sasrahae.
 haer bekti, kola Gaesti ing aetaes raji berin-
 dra. "Kurin ngatauri aeninga, daimasing pa-
 doeka Gaesti, ing kedoe wanden pakarja, ka-
 raman ageng kang baris, daesain benda gēn
 niki, Lindaeras mado ranipoen, istri ing-
 kang satoenggah, sampoen medjahi dalandi,
 Djeng Pangraan misen aris angandika. Lah
 ijo Sasrawirano, Sultan apa was bandani, a-
 haerjo Sasrawirano, inggih sampoen kang-

laumaris, Raden inajar pribadi, lan Raden Rib-
 meester ikoe, bekda sakan tjamira, ladjeng ang-
 kasira samu. Lan Residen Nahius sadinten-
 paenika. ⁽³⁰⁾ Ija wos Sasrawirana, sira moelija
 dingin, ing mengko ing sam pan arsa, marang
 Kadatan pribadi, lawan ajoen oedani. Radina-
 gara mamandoe, moelija Sasrawirana, daer-
 sembah lingser ing ngarsi. Kang djeng Sa-
 ngran lawan kang raji, Djeng Soedan ma-
 koer nihakro, Djeng Sangran nabda ris, ija-
 wos oedani, ing kang karja rika ikoe, loma-
 man Residen prapda, tang Dipatana den a-
 glis, winihenda ikoe ing kang gawe gendro.
 Wos ladjeng Kangdjeng Sangran, mring Adi-
 nagara prapli. Sangran Adinagara, emih-
 wande mandoe iki, Kangdjeng Sangran nabda
 ris, wos koeogna gammo mandoe, antara ke-
 laeng dina, Residen Nahius kang prapli, koer
 uninga karaman Kedoe wos boebar. ⁽³¹⁾ Moelija
 Sangran Dipatana, djinepeng binocwang moe-
 li, wos damateng ing sabrang, mangkana
 ngalami lami, sija katoh selari, nagri-
 Ngajogjo ikoe, nanging datan poenapa, Djeng
 Sangran langkoeng pribadi, datan kaundae

ning silaradja kiwola. Djeng Soeldan ing-
 kang winarna. jèn marengi kang en iki, wae
 daemadeng kang roka. wae ael mring silara-
 djiki, samana amarengi, kang djeng Soeldan
 propda ikoe, kang en dadeug kang roka. Kang-
 djeng Sangiran marengi, lenggah aning ko-
 loh mili ing kang kigan. Klanguan selam
 wader bang, maringing silara gilang iki, kang
 djeng Soeldan noeljo propda, pan laojing doe-
 moes milihi, kang derik Sangiran kolih,
 samijo kang roka paemko, Sangiran Soeja-
 brangda, lawan Soeja widjajiki. Kang djeng
 Sangiran sampau karsaning Soeja Soek-
 ma. Ing kang kijos lang kung prajaja, wa-
 oe daemadeng kang roji, Kang djeng Sangiran
 ugandika, pojo Soeldan pada ngalih, leng-
 gah ing gedang iki, Kang djeng Soeldan de-
 rik sampau, lawan kolih kang roka. Pa-
 ngeran Soeja brang teki, pan kalawan Pa-
 ngeran Soeja widjajo. ⁽³⁷⁾ Kang djeng Sangiran
 ugandika, saawi misem mring kang roji,
 Soeldan sam laojari sira, sakih ing kang
 pradjandji, dock dingin djamau Inggris,
 mapan mak tih ana ing Soen, Kadadan-

era nana, mung kointrak kang ana iki, lan
 pradijandji pamulaone kang nagao. ⁽³⁸⁾ Dene sa-
 kek pang anggeran, makitik ana kene iki, kang
 dadi walis kiasing wang, manawa ingtaen nge-
 masi, apa dene iriki, ara weraung ikoe biroek,
 mapan dadi bawola, anak ira lan anak ma-
 mis, lauraen ara ana pitaelang Hijang Soek-
 ma. Dene mung ke kartaning wang, lajau-
 pou weniiken iki, Soekma ija marang sira, na-
 nging ingtaen Soekma lifif, mring sakik mak-
 iriki, kalamben ngemasi ingtaen. Soekma mang-
 sa badaha, Djeng Soekma aloeririki, pan san-
 dika. Kangdjeng Pangiran ng andika. Mringa-
 ngeran Saerjabrangka, lawan Soejowrojajiki, si-
 ra karo laemakosa, soewamen lajau pradijand-
 dji, marang bakjoeniriki, koe simbah kalih wos
 mundaer, saking ngarsa kang roko, kana da-
 ngae noelijo prapli, ing kang seras wos kaboe
 marang kang roko. Tinaupen noelijo ngandi-
 ka, ijo Soekma wrochaniriki, lajau iki ing-
 kang noeros, pan Djendral Raffles pribadi,
 kang sisih Djawa iki, Jodiningros noelis ikoe,
 wos sira gawaha, nanging poma wekas mami,
 pan mung ikoe kang dadi walis kiasing wang.

Djeng Soelkan matoer sandika, kalang kaur
 pandewunniki, gija pinaringken kang soerat.
 Kang djeng Soelkan anampini, lang kang soeko
 Rijas niki, Djeng Soelkan noeljo mit maendaer,
 mapan sampain kolilan, maendaer sing se-
 laradjiki, ingkang krot mapan binekla pri-
 tangga. Daban winarno ing margo, Kada-
 san pan sampain krapli, apan wos karta-
 ning Soekma, Kang djeng Soelkan daban la-
 mi, saking gaeng rentjahaniki, setan kang
 samip bibidaeng, kang soerat inggoeran,
 besmi pan daban prajagi, jin loka siha ma-
 nawa bilih manawa. Kadijs wos loka diring
 Soekma, Djeng Soelkan gampil moeroti,
 muring aboe kang pan prajaga, mangkana soe-
 rot binesmi, sampain kartaning Widdi, pan
 larui Djeng Soelkan ikoe, lawan antaranira,
 gin ira ambesmi Soelis, prapting djandji -
 Kang djeng Soelkan noeljo sida. Mapan
 daban mawi margo, ing gerah saking pake-
 dik, pan kindel gin ugo besia, namang
 ingkang dadijs margi, dahar soer aboe niki,
 Kadijs Dipati panikoe, pan lagijs ngau-
 djak djangan, mung tjekoh pan goemekik,

ladjeng dawak Djeng Sultan apan braes sedo.
 Larira abach sadaja, langkoeng geger Ngajo-
 gijo ki, pan samijo keged sadaja, ing kang ro-
 ka sampam propi, nanging daban menengi.
 lan, poetra sandano sagoeng, djaloe esbri pe-
 pakan, gaemerah swaraning kangis, oaking-
 gaenging pawistri sadjraning poera. Topahi
 sagoeng panggawa, apan sampam pepak pami,
 ki Pangaeloe dakan tjaja, naewen noeli den si-
 rami, dan oeke Leceraris, iboe kin ngentosi
 ikoe, apan lagijo oeloesan, noesoel Residen ri-
 riki, kang marengi Baran silwies namanira.
 Pan lagijo kisah mring Solo, ing kang kinien
 ngenteni, lagijo djinwedjoel painiko, Djeng Pa-
 ngeran wes ningali, mring lojane kang raji,
 naelijo pinekto paenikoe, pan kinien njiram-
 ana, anelijo dipam sirami, ri sampamnja si-
 narik ken Probajosa. Ladin den sadaloe ika,
 Baran silwies soring propi, sareng endjeng ki-
 nimbalan, Cretaris dan oekamolih, nanging
 pinekta molih, mring Kang djeng Pangeran
 ikoe, sampamja kinimbolan, kiningga ning
 bangsal pami, Baran silwies djam sadjangan
 welas propiawira. Pan ladjeng kinien ngang-

kadua, Djeng Ratoe Reng pami, lang kang
 sanget pamaewanja, ing alacran daban kenging
 ngantos kakoe kijasneki, Baran salawis poe.
 rikoe, mapan kakan tin asta, lan Pangiran
 Dipanagri, propa Ngalaen aloen kidoel wang-
 mel samijo. ⁽⁵⁰⁾ Sadajo wos prop keng para, ing-
 kang daban derik pami. Sogaeng kang poetra
 santana, Residen Salawis naldaris, Pangiran
 Dipanagri, sampajan bok sampam kaudaer,
 ladjunga kengga poera. Kangdjeng Pangran
 ngandika ris, are gelein oeh maelik bareng
 lan tira. Pan Sekretaris kewala, lan sidi-
 ri ikoe beljik, karja aboeng goe poera, lawan
 kjar Mangkoe bami. Baran silwies narwati, ma-
 pan samijo baebaran sampam, sogaeng poetra
 santana, kang laegaeran nging Baepodi. Kang-
 djeng Pangran wos kaudaer mring Tegalaraja.
 Ing kang derik mring Djimodan, sadajo pan sam-
 pam propdi, pinan kaken Djeng Soellau, pa-
 saréan inggal dadi, lan kenggil kang ra-
 ma dji, Temang kana ing kang winawes. Djeng
 Soellau kilar poetra, sasanga kotahireki,
 kang winarna namoeng kang djaloe kewala.
 Dén mos kénol parabira, saweg joeswa ki-

gang wurri, nanging sampun piningan, -
 nama Pangiran Dipati, mangkana ngantos
 lami, apan dering dadi iko. Dén mas Golod
 aring, Dén mas Maersada pamiiki, Dén mas
 Maen, kang djaloé sokawan ika. ⁽⁵⁴⁾ Ing kang-
 poetri mapan gausal, mangkana ing kang ri-
 wani. Djeng Pangran Djepanagara, mapana-
 ring dén ateri, mring Residén ing Ladji, na-
 nging awis karsanikau, lawan molih mana-
 wa, Residén mdeleing poeri, ing ngadoeran
 Kangdjeng Pangran awis karsa. ⁽⁵⁵⁾ Lawin a-
 ring kinitik ika, mring Residén joeswaniki, ka-
 lamaan marengi karsa, ing ngadoeran daling
 ladji, kang koeng Residén iki, ginira mit golih-
 ipan, lan asring ingadoeran, lenggohan sanni
 pribadi, pan Residén ing kang Ngadosi pribi-
 jangga. ⁽⁵⁶⁾ Sabarang kang dinangoea, Baron-
 Silwis ateri niki, Fegat ardja sêla radjo, Kang-
 djeng Pangran Mangkoebeni, graisa badjroning-
 galih, samana gijo bedak sampun, daema-
 kang Fegat ardjo, mapan sampun akopang-
 gih, lan kang poetra ning tjro gedang sêla-
 araja. ⁽⁵⁷⁾ Kangdjeng Pangran angandika, ko-
 loep dan andoea mami, Baron Silwis karepira,

banges kajoeng jomiriki, koeloe marang aë-
 ki, kajana oline ikoe, ngenkeni karejira, ma-
 nawa ding in siriki, wais kiclosve kang djeng
 Pangiran ngan dika. Sampun gamphil pan-
 jomikoe, kawela loemoch sojekli, lamoen-
 margi panika, poerama sampun roerijin,
 mangsa kaselan aegi, inggih daemoteng pan
 bagaes, Kangdjeng Pangran ngandika, wae dae-
 moteng kang sibi, paran koeloe banges lemen
 watir ing wang. Hja manawa kalija, kaja pa-
 ran poloh manni, kangdjeng abarja, sarwi mi-
 sen soekar aegi, lamoen poerou ngawahi, kija-
 hi marang djandjinipoen, alawain mokotena,
 baten atgiewed. ewedi, pan kawela anglindeug
 poerbaning Soekma. Sampun kaundae Djeng
 Pangiran, watawa let pitaeng ari, Din Was Menal
 ingangkot, djameneng mofan guntosi, suring
 ingkang rama swargi, nang ing mawi wakil i-
 koe, nenggih ingkang kinaja, Kangdjeng Pa-
 ngan Mangkoeloeni, pan kalawan kangdjeng
 Pangiran panika. Maria Dipanagara. Lawan
 Kaloe Kertjaniki, Kaloe eng sakawaja Djeng
 Pangran loemoch kopodi, nang ing piniksa a-
 gi, dadijo banges lingsemipoen, kan soget moe-

lol sjanma, ngantos boegel pejoeh niki, ing-
 kang kampfueh genira nidi karita. ⁽⁶³⁾ Dalam.
 cinalih kahidok, Secretaris ingkang nganti,
 anglir sidaha sakala, pan sampun propta
 ing ajandji, kontrak winas nali, Dénmas
 Menol seboetipam, kapedjeng pamoes nja, na-
 mang emah dalam napti, opan meksa Resi-
 den pangangkabira. ⁽⁶³⁾ Lan Kabae Ageng kang
 meksa, ri sampun kaendoes boemali, luggah
 litinggil pakedap, lajeng mring Kadatan Jami,
 luggah bang sal paniki, Baran tilwies mapan
 aboeng, kang serot pradjandjian, Kangdjeng
 Sangran kan hapli, kinin maas kiwala ma-
 pan kan bisa. ⁽⁶⁴⁾ Djinaloekan handa asta, ngan-
 dika kan bisa nalis, kineda ing kang pratanda,
 ara gawa etjah mami, Djeng Jakoe Blam iki,
 wisesem krasa ing kijas ipan, Sangran Dipana-
 gara, dadjo wewah lingsem niki, pan roemaas
 lamaen ingesem. ⁽⁶⁵⁾ Dadjo moe barang
 pa kerja, Kang djeng Sangran pangko boemi, ing-
 kang nindih padaja, Residen narima iki, ri-
 wesnja boebar Jami, mangkane kang winawes,
 Sangran Dipanagara, kaendoes mring Jegal-
 ardjiki, saproptanja langkoeng denira boeng.

kawa. ⁽⁶⁵⁾ Mang ginagas mang bingsemija, deni
 ara kadan djanani, kinarja wakiling basjah,
 bakijo nganggo binari, pinadok ken piniki, lir-
 wang ngampik. inpek ikoe, dal gawi loeroe pa-
 ngan, ara kaja awak manui, koedoe kenen selap
 oerip aning danya. ⁽⁶⁶⁾ Kalangkang rempoe Njasira.
 Djeng Pangran Dipanagari, ladjeng mandjing pa-
 harejan, anedjo anganjoet oerip, woes mir bagang
 kaeksi, oeking pangeting wirangipau, mangka-
 na Lang koesoema, kaempijoe Njasirjo mungli;
 mring kang rako ingkang Njaso ara kadoeja.
 Deni langkang singkelira, opa ingkang dadi
 wadi, mang kana Lang retnaning Dijoh, ban edja
 roosing galih, dadijo anoesoel noeli, Lang retna
 mring kilam danten, koeningal mring kang ra-
 ko, fen arsa anganjoet oerip, Langsoe poedri mang-
 keni medal kang waspa. Pegat. pegat angan-
 dika, kang mas ara bisa kari, sarwi noengkemi
 prasadjo, ngoer ingsoen motia dingin, pa-
 ran join lamau kari, sampau karsaning -
 Njasang ogang, Djeng Pangran tingalira, man-
 kaek mring bangtaripahi, doek mijarsa sasam-
 bale' Lang koesoema. Dadijo betjael tingal-
 lira, Lang retna binambot ririh, pinangkoe

Sang lir koesama, kalawan ngandika aris, wos
 kindella ka Goesti, wewang mati abdi nisan,
 Sang Djah aris abarna, pamapa kang dados ro-
 ojid, seni ngantos padockarsa hilai darna.
 Sang djing Sang an angan diko, mas mirah Go-
 di sang kaening, sasodjaning tanah Djawa, pam-
 kakang padjar sajekti, sang kang wirang nga-
 serip, ana ing saenja waking saen, seni kan-
 pidah djanma, kinarja wakil babaji, ara man-
 bra kalamaen kaban manangsa. Dén bawak
 lir wang djatjarah, seni libas medjanani, kala-
 maen ing saen gelemu, dadi Rodoe pan wos di-
 ngin, mangko kinarja wakil, seni libas mista-
 koe, abanget ing saen wirang, den anggah ken-
 emban manni, dadijo mesem sang retuo aris a-
 boernjo. Naewam pangapanten kawala, den
 ageng daem ateng abdi, makal padacka kilapa,
 menggah setamaning margi, kang doting Ngala-
 lam gaib, daban makoden poekaelan, pan-
 roemijin, padocko, ngandiko margi setaman,
 pan kawala baktih imoes sopoeniko. "Nopan
 kawala anedja, kolamaen kandaena jekti,-
 doting Ngalam kalauggengan, kawala naewam
 roemijin, pan bageh aningali, kolamaen kan-

Saen Saesdoe, inggih dading padoeke, kawoela
 sampun sajekti, anaenoe wain dading rabila.
 Laniina. Lawan pangisloe padoeke, soepa-
 ngodira Djeng Nabi. Macchamadin nil maes-
 kopa, bendering propla ngalami soedji, kawo-
 la kang roemijin, lawan ing margi pamikoe,
 oetami ingkang wijar, lawan gaemansenging
 lokdir, kang kasesa lan sabar mangsa sa-
 sanessa. Nawaeng kandaan sa hoetama, kang
 sabar pamika aegi, apan ~~kotop~~ kotah harjas-
 nja, lan mindak amal nja jekti, jen kaleresan
 aegi, lawan pitoe l Hijang agang, apan kawoela
 nedijo, angawoela seking ngakir, anjengjeli ing-
 gih dading padoeke. Padoeke joen njapet kor-
 oa, kan rila hoekaeming Widdi, pan inggih mang-
 oa wandeja, namaeng kandaan saadami, jekti
 wirang doenjeki, jen kan iwah nijasipon, da-
 dos ngalami sadaja, kaer sampoe kjabaning Widdi,
 pan sadaja biki moegrahaning Hijang Laks-
 ma. Apan kawoela pamika, marna poeroen
 madaer jekti, roemijin saking padoeke, inggih
 ingkang memojangi, naewain taemangkong
 aegi, bilih kasoejen poekaolen, Djeng Sangran
 doek ingarsa, marang aloering kang raji, da-

deja misem lir sinapan sengkawa nja. "Lang-
 redna sinambod sigro. Kangdjing Pangran ngandi.
 karis, adach mas mirah bendara, kang pinda in-
 len ing ngoekir, pilaerou saking swargi, noegra-
 hanira Hiyang agoeng, moestikaning wanoedjo,
 sadanah Djawa paenika, lambach. Lambach nah
 angger oven rasakena. ⁽⁵⁰⁾ Sajekti jin bener sira,
 banget kalalen kang abdi, kang iman oepama
 soerjo, adi oepamane angin, djaba rentjana iki,
 apan anglir mega mendoeng, kang djasmani
 koe doewi, kajo oepamane baemi, ija lamaan ara
 katibanan oedan. ⁽⁵¹⁾ Parau margane boekoela,
 agoeng widji kang ning baemi, pan ngalam-
 betjik bendara, ji koe oepamane widji, marna
 ing kang djasmani, bisa ngoempot imani-
 paen, lan adi katelaenja, ikoe wadoch dadi ti-
 dji, ija dené sab abé ing kang paurima. ⁽⁵²⁾ Te-
 gese ing kang paurima, boekali takih ing wi-
 dji, lamaan nara mangkonaa, kanpa paedah
 wang aerip, wang aning daenja iki, mas mirah
 selamiko, kang gede djabanira, nging lawan
 naegraba djati, jin koewawa ji koe kakasih
 Hiyang Soekma. ⁽⁵³⁾ Kalamaan datan koewawa,
 kang widji bisock oepama, pan datan koewah-

dadajo, dadi kama wang ngawerip, angaer doek
 kola boji, maria wos kan eloen, nah ang gis
 kang selama, pan papas dadi sawidji, ngalam
 ngelmae ngalam mak laem apan moenggal.
 Pan mudjoe ing puen bendara, ana moengraha-
 ning Widdi, iling djoba soka tira, meh kelalen
 ing puen Gaesti, enengena dan winarni, Ngajoe
 gijo ing kang winawes, Kang djeng Pangiran
 ika, Mangkoeboeni apan maksih, pan pinar-
 di menggal djopira kang poetra. Baranot-
 wies kan marima, mring kang eljap, tiga sa-
 mi, kedah neda djang kepira, sokowan mak-
 sih angaedi, mangkana oedjarniki, nadijan
 kan anaha ikoe, kang seloe ikoe ija, jén ana
 ing kang sawidji, ikoe bai Pangiran Dipa-
 nagara. Déné kang koteloe ika, ija djap
 ing kang sawidji, mäsön kan kena manjing,
 kang doewi bandar sadaram, passikan a-
 wih ing wang, dadajo Pangran Mangkoeboeni,
 sedak marang Segal ardia, mangkana ing kang
 winarni, Kang djeng Pangran marugi, leuggal
 aneng bale kental, pan lagijo kinén matjo,
 Bapaenaridjo iki, pan kinarja ang lipoe
 rbedjiding dria. (88) Ing kang abdi katih-

sadajo, dadi karna wong ngawerip, angger doek
 kola baji, matia wos san elang, nah ang ger
 kang selama, pan papas dadi sawidji, ngalam
 ngelmae ngalam mak laem apan noenggal.
 Pan nadije inggwen bendara, ana noengraha-
 ning Widdi, iling koba soka sira, meh kelalen
 inggwen Gaesti, enengena san winarni, Ngajoe
 djo ing kang winawes, kang djo Pangiran
 ika, Mangkoe baeni apan maksih, pan pinar-
 di menggah kjoira kang poetra. Baranot-
 wies kan marima, mring kang kjoira tiga sa-
 mi, kedah neda sang kjoira, sakawan mak-
 sih anggeri, mangkana oedjarniki, nadijan
 kan anaka ikae, kang seloe ikae ija, sen ana
 ing kang sawidji, ikae bai Pangiran Dipa-
 nagara. Dene kang kateloe ika, ija kjoir
 ing kang sawidji, mapan kan kena mancing,
 kang daewi bandar sadaram, pasti kan a-
 wih ing wang, dadijo Pangiran Mangkoe baeni,
 sedak me

winarni,

aneng ba

Sadapenar

roedjisin

ika. Dajan Wijodikaesaema ki, kang sawiji na-
manira, Was Sostrawinangoen iki, Djeng Pangran
Mangkoeboemi, sareng rawach sigra noesol, sae-
maleng silaradja, panggil halengzahan sami,
Bali kendjoer Mangdjeng Pangiran ngandika..
Kocloek marna ingtaun proplo, aloeloe pesah-
ing nagri, doewit bandar ara kena, saun djaloek
lan bakpoe iki, lawan adinireki, Radoe Kantja-
na kjoep beloe, kocdoe djaloek kjoepira, maloh
ingtaun den srengeu, mring Residen paran-
mengko karsanira. ⁽⁹⁰⁾ Djeng Pangran Dipana-
gara, ewae doeka djroning galih, marna-
roemijin kawela, satan poerom dados wakil,
kodijs berah aepami, awade ing nama koehe, sa-
lamini pam dadijo, pan diring kawela kardi,
angetjopi namoenq sawiq koping tiga. Joeni-
ka pan rodjopedjah, Mangdjeng Pangran Mang-
koeboemi, mapan aris angandika, kaji paran
poloh niki; sanak. sanak ireki, padino pra-
djewit ikoe, ingkang pada balandjan, mesti
pada pesah iki, lamoen ara doewit bandar
maleboewa. ⁽⁹²⁾ Djeng Pangran Dipanaga, lang-
kang kibran ing kist niki, mangkana labjing
anembok, morang kawirangan jekli, nanging-

geseng kijas niki, misem ngandika aroem, kija
 hi mapan samangga, nanging kawela asekse,
 djop paenika mapan ladjeng koela boetjal.
 Dadas sampam mantain nama, kawela Di-
 panagari, Gabdoel kamit nama koela, Kang-
 djeng Pangran sangkoebaemi, ngandika ismoe
 adfrik, je koeloeh opa kersamoe, sapa kang
 wani malang, pinamdoet djop wos prapti,
 ladjeng ngakoraken doemakeng kang ramo.
 Kangdjeng Pangiran ngandika, miling paenika
 kiji, kalamoen prakawis arla, sampam mawi
 koela malih, Djeng Pangran sangkoebaemi, mapan
 angandika aroem, je koeloeh jom kadoega, jin-
 ana prasanda iki, noeljo panit kaendaer pan-
 wos kan winarna. Kangdjeng Pangran ing kias-
 tira, sangsaja gesengiriki, kinaja panglipor
 sedak, dalim kang raji, Pangiran soerjabrang-
 ti, anjepit ken poetrampam, djumengi Kang-
 djeng Pangran, ladjeng anjeri rowengi, mapan-
 lenggoh padamanan soerjabrangkan. San-
 sogaeng pro poetri sanja, sadaloe kan arsa goe-
 ling, aneng. aneng gataer ika, lawan kang e-
 jang ngladasi, Raden ajoe paeniki, Damaekoesoe-
 ma kang sepaeh, indjing kaendaer Djeng Pangran,

saemadeng Tegalardjeki. Sang Dijah Redna a-
 melok wunden laratag. ⁽⁹⁷⁾ Simamboet Sanglis
 Saepaba, binek la mring Kilam Sari, Kang-
 djeng Pangran nali nira, soepi salas dahar
 iki, sadin ten ngantos rotri, adrik maungae
 Sang redna joe, moeng biningga kibala, wan-
 bji nira bengah wengi, noeljo dabak sonda-
 bendoening Hijang Soeksma. "Kardi thopi
 moeroep ika, anglis soendoel ing wijati, ka-
 dija kebegau Ngajugijo, kang ngakosa da-
 di geni, kang swara gigitissi, djöme goer
 laban goemboedag, brama patang pantjoe-
 ras, kelang koeng gitis pan sanni, ding kae-
 dandang ngae padas pangangsin sanni.
 "Dandanggoela" ⁽⁹⁸⁾ Samboek. Samboek-
 kang sanni den aengsi, ing ngawijas lang-
 koeng pe lengira, inang kana kang winarning
 aih, Djeng Pangran diring waengae, langkoeng
 ija denira goeling, Sang redna pan kebetan,
 ismoe maras ikoe; manawa kiiilar sida,
 mring kang roka arsa maungae lang koeng
 adrik, moeng biningga kibala. Sang koeso-
 ma mangkana bijas niki, mas paas kenda-
 maling kang roka, lamain lajing sida-

mangki, mang njipta bēla ikoe, Rochoe la.
 moen kan medijs kari, mang kana kan winas-
 na, Lang rednojo, apa kagoengan parekan, -
 langkoeng denjo sembranan kan pisa a-
 djrik, bak Doeng namaiira. ⁽³⁾ Langkoeng
 adrik ningali wijati, lan soewara Rambak
 Soloh ira, dadijo djerat. djerit, bal, lawan pa-
 rekan sagoeng, Gaestiniro kuliānēki, mak siha
 ring djaning kilam, mang kana winasnaes, Keng
 djeng Pangran doek mijasna, mring praraning
 parekan samijo andjerit, kogijat waengoe ke-
 moelijo. ⁽⁴⁾ Ningali Lang leumining poeri, leng-
 gah dagan Djeng Pangran abanja, ana opala-
 mah angger, Lang Dijah alau hamodan, kan se-
 ringa kawela bekti, pan derring medal medal.
 Djeng Pangran moelijo koe, mijas aken kanti as-
 ka, lan Lang redno mring palataran waes prop-
 ti, ningali ing gagana. ⁽⁵⁾ Laman hardi ing-
 kang moeroep iki, lawan abahira kang bantala,
 misem Djeng Pangran galihē, kolawan halae-
 ipan, sagoeng para parekan samii, mopan a-
 warna - warna, mang kana, moelijo koe, Djeng
 Pangran nam boes Lang redna, pan bēnēka
 wangwel marang kilam pari, doemogēk ken

kang karsa. Di wesiira Djeng Sangran moelija
 mit, muring sang sidna koendoes Selaradja, mang-
 kana Sjaritane, ing Ngajogjjo poenikoe, pan-
 kalangkoeug koebae, san ana tinambas. Sam-
 bot, moeng kang poetra Sangiran Dipanagari,
 saben ana wang propita. Pelabjengan Pan-
 tinarka iki, jin kang poetra Djeng Sangran kang
 propita, dadijo sangkoeng Njoeba Njose, inging
 Sekretaris Njoe, lawan Sangran Rmangkoebae.
 mi, di Pri Radjau Dipatija, Dijau Njajar poeni-
 koe, Baran silwies ora ana, lagijs kisor samana
 ingkang winarni, sanget ujo Nigang dina. Kawar-
 naha ingkang agoeng brangsi, Mangdjeng Sa-
 ngran aning selaradjo, wesi san kawarna ing-
 Njose, aneng danyje poenika, sangkoeng denja
 katoloch niki, mangkana ingkang winarna,
 apanta panoejoe, ing saem Edal poenika, si-
 rah kanggal wolau Ramlan anoejani, ping sa-
 likoe kanggal ujo. (8) Djeng Sangiran aneng goe-
 wa iki, paning Selang eruning kang goewa, sa-
 ben ing wolau Ramlane, mangkana karsani-
 poen, Mangdjeng Sangran ngoedjolas iki, aning
 sadjraning goewa, pan san koendoes. kau-
 doer, mangkana panoejoe iko, lenggah aning-

sela gilang, wasloniki, aneng gi ngambar ma-
 ja. Pan paenika lalangenan panu, djarang
 gaewa miwang ka dalemnya, bédji djiro ning ka-
 lahé, djiro djiro belaganihane, ameronjeng soe.
 moer bepami, widara kan dang ika, pan pasa-
 wanihan, kae kang gamjing sinarta, Kang-
 djeng Pangran lijer-lijer kadjo gaeling, mang-
 kana noelija ana. Wang rawidji propa ngarta.
 niki, ma pan sareng kalawan maroeta, simpau
 propa ing ngartani, ing kang pangangge' ikae,
 kang pininda li pinda kadji, kagiat Kang-
 djeng Pangran, angandika arum, ing pan sam-
 baek lawan sira, wang ing ngendi kang bionja
 moer niki, kawala kampa wisma. Propa amba
 ingaetaes mimbali, mring padaeka Djeng Pangran
 ngandika, sapa kang kangkan arani, lan 7 ngen-
 di wismanipau, wang paenika aris kae niki,
 pan inggih kampa wisma, rad Djani madarum,
 paenika pinangka wisma, mangke' panjo dji-
 noelockan Radae Sedil, ing kang ngoetaes kawo-
 lo. Mimbali mring padaeka tiki, pan ing-
 mang ke' djaemeneug paenika, sapaetjaek ing ngae-
 di mang ke', saking ing ngriki ikae, kidoel wé-
 kan pamaek ing ngardi, rosa moeni paenika, -

nging padaoka ikoe, dan kalilan bekla riu-
 gang, djo laemampah, Kangdjeng Pangiran hi-
 ngiring, datang bijang paenika. Kadjo sam-
 paen karsaning Hijang Widdi, Kangdjeng Pa-
 ngran anoverel kiwola, datan antara papla-
 ni, ngardaping ngardi ikoe, kang mimbali-
 moesno kan kekisi, mang kana kang winarna,
 Rasoe Adil ikoe, djameneng poedjaeking ngae-
 ga, reboet saras kan Sang Hijang pradangga pa-
 di, dangae soerem Hijang ngarka. (14) Kangdjeng
 Pangran kan koewasa oening, aning ali marang
 kang wadana, Sang Rasoe Adil Nihani, kosar
 Hijang ngarka kochoe, moeng baesana awas ni-
 ngali, Kangdjeng Pangran padaja, idjem soer-
 banipom, arasoe kan djabak dala, kan djala-
 na sika ngagem abrit. abrit, ngaler ngilen a-
 djengnja. (15) Kan djameneng neng, poedjaeking ngae-
 di, maengging sika malenas kiwola, kan wan-
 den aoeb. aoeb, pan soeket kan kadrelae, resik
 kadjo dipan sohani, Kangdjeng Pangran aning
 ngandap, pan laemenga ikoe, ngidael ngidan
 adjingira, Rasoe Adil noeljo ngandika aris,
 hek Nge dael kanid sira. Marmanira soen
 limbali, wadijaning soen kabih sira doewa, ing

Djawa reboeden angger, lamoen ana wang ikoe,
 adadakan marang sireki, noiwalanira kacian,
 kan galiki ikoe, Diting Ngabdoel kamid adoe-
 nja, tamba noiwoen sampun kan koe waw i djo-
 ris, lawan kan paget ika. Duingali daema.
 Duing papotia, lawan malik roemijin kawola,
 sampun nglainpahi jiklasi, pandanael wan-
 den lang kung, niggih panii. Panining djan-
 ni, Duing Kaboe Adil ngendika, ara kena i-
 koe, waci dadi kartaning Soekma, panah Dja-
 wa pinasti marang Diting Widdi, kang dawe
 lakon tira. Datan ana ija maning-maning,
 di saroesnja kameprak swaraja, mapan a-
 ngliw aejamanu, pan djang binanting watoe, noe,
 lijo maema kalijaniki, dadijo pan datan ke-
 na, winarna poenikoe, mangkana mapan a-
 noelijs, pangraos nja. Kang djang pangiran pri-
 badi, ing kang djaemeneng harga. Datan o-
 boh djaemeneng iriki, ngaler ngilen waci a-
 djengira, Duing Pangran lang kung getoeni,
 mijang paas djadjanipoen, kadiso konang-
 patang kareup, mangkana kagijot noelijs,
 bedjak-bedjak ikoe, mapan lawan poelod-
 lawa, alok-alok samodro moirwet poeniko,

lan gaemloedaek kang swara. Lan gaemoe.
 roek hir ardi merapi, Kangdjeng Pangran kedok
 mias ika, lamwet aningali agi, mapan wos
 lan Kinasoer, bakda koendoe Djeng Pangran
 aglis, daemodeng Tegalaraja, mangkana winoe.
 wos, nenggih nagri soja kotak, roebedanya
 Ngajoejaja, roeweding nagri, ki Pangaeloe wi-
 narna. (21) Pan soewola lan Raden Dipati,
 Baran Silwies, wos gandi poenika, Senit-
 paikoe arane, lan Sekretaris ikae, sampun
 solin ingkang genteni, Socwoli je' poenika,
 nenggih namanipam, mangkana Raden Di-
 patija, lawan kijai Pangaeloe keladeng sami,
 woe' ginja saelaja. (22) Woelan Kamlan ki Pa-
 ngaeloe iki, ginja bojang marang Tegalar-
 aja, ambroek mring Selaradjané, lawan re-
 reposipaci, neng pasowan Selaradjiki, angun-
 dik ingkang grija, Mas Karadajikoe, Kang-
 djeng Pangran kan mursa, pan marengi ke-
 dak gaewa seljang malih, samana sampun-
 lama. (23) Ki Pangaeloe pan sinaprik malih,
 nanging sampun kan poeran marsoeka, woe-
 lija ginen kinar mangké, kesib nginggahken
 ikae, Kesib Banom namaniriki, Djeng Pa-

144-

ngran jinowoman, idi daban apæn, mangka-
na malik winarna, Kang djeng Radoe Reng
pan soepening radri, miring swara mangka-
na. Radoe Reng Radoe Kantjanaki, Lemak
na lawan waliika, wadar lar kvelan wis-
mané, jin dan kalakan ikoe, pasti roesok
ing kanak Djawi, soen pandoes wanjawa-
nira, mang kana pan ikoe, ngantos djang.
kef kaping tiga, mapan samija aedjare kang
soewari ki, Djeng Radoe langkaeng djiri uja, -
Sampai lita dan solin swariki, Kang djeng
Radoe angaloei naelija, Djeng Sangran Sang-
koet amine, propta kadadan sampai pang-
gih Kang djeng Radoe nab da ris, Sangiran-
poran karsa, kawela mijar sikoe, kang swa-
ra sudjraning uendra, ngantos djang kef ka-
ping tiga swara sané, dan mawi awah-awah.
Pastra locan Radoe Kantjaniki, mapan ki-
nien inggih manggih na, dan pastra samhé-
jan mangké, Sangran Dipanggré koe, la-
mam badan kalakan pasti, risaki kanak
Djawa, dan kula jinandaed, oemoer ka-
wela ning daenja, kados paundi kang da-
dos prafoginiki, kawela pan soemangga.

Misem Kangdjeng Pangran Mangkoelbaemi, ris
 koeira pan lang kaeng prajaga, kalamam a.
 djeng pan kate, jin san adjeng paenikoe, ma-
 pan mindak ngitir. isini, sinten poerom-
 meksaha, Djeng Ratoe nat da roem, pan ka-
 das paundi Pangiran, boden wande' lamaan
 kawela ngemasi, lan risak ing Ngajogjo.
 Kangdjeng Pangran atan adoer niki, jin ma-
 reugi pan roji sampejan, Dénajoe kalla-
 keng keni, jin dangan gampang Ratoe, jin
 pan dangan san angling semi, pan angler
 pagodjengan, kewanan paenikoe, kawela
 adrih kolintang, mring paen kate, Djeng-
 Pangran Mangkoelbaemi, ~~adaesan daemabeng~~
~~ing kang garwa~~, Ratoe ngan dika aris, ing gih
 sinten poerona. Noeljo Kangdjeng Pangran
 Mangkoelbaemi, adaesan daemabeng ing kang
 garwa, Raden ajoe sepaeh mangke, mapan Dén
 ajoe sepaeh, ing kang poerom goedjengan iki,
 lawan Kangdjeng Pangiran, woe wineting
 ikoe, woe daemabeng kang roka, noeljo mang-
 kat mring Tegol arja woe propi, panoejoe
 Djeng Pangiran. Langkah lawan lang res-
 mining poeri, Raden ajoe sepaeh misem daer-

oja, pamiha bak sepanini, raji padaoka Racho,
 pinaringan rokit prajog, kang samja sepoeh
 ira, lawan ajenipoen, lir Ralih lawan Joe-
 probo, mendoah deul remen kawoela ningal-
 li, mesem Kangding Pangéran. Gijo ri-
 namboet ingkang munda Ralih, pan tinan-
 ding ing Goesti Sri Joda, mesem Djeng Pa-
 ngran sabdane, mironjo angalindber, sa-
 ri lawan slengguh iki, Den oja sepoeh mi-
 jassa, malarok basengoes. lodjong bengis a-
 ngandika, ngandikane oliké bak manasaki,
 wong lungguh djari mendra. Djeng Pangé-
 ran angandika aris, paundi kang mèmper
 wunden kiwola, anglis Goesti nah ing anggèr,
 naagrah auring hijang agabung, pan pitaerem
 saking swarga di, maestikaning wanoedjo,
 konoh Djawa Racho, baemedak ing Tegol ar-
 djo, pan ginanjaroken dateng koela jekli,
 sora lomaen waudena. Gih wanoedjo ing-
 kang animbangi, Raden oja sepoeh bengis nob-
 da, anandak den popanas bal, gih samboen
 koela mansoek, noeljo kaendoer wos lan wi-
 narni, samana kang winarna, Djeng Pangran
 anoejoe, kedak suring Kadatan ika, lan kang.

roma Pangran Hamangkoe baemi, lenggoh-
 bangsal kantjana. ⁽³⁴⁾ Lan kang iboe Ratae a-
 geng iki, Kangdjeng Pangran pamiit soewi ika,
 mring Kadatan wisan ~~ika~~ mangki, daemaleng
 ingkang iboe, Ratae Emos gerah sokedik, so-
 pangs koe njo Djeng Pangran, pirem bagan i-
 koe, Djeng Ratae ageng kalawan, ingkang raji
 Kangdjeng Pangran kang koe baemi, prakawis-
 kang soepena. Lamoen propda postranta so-
 mangkin, koele remen padacka padjara, soe-
 peno sariskarani, manawi warden ikoe, kagel
 ipan dateng nagari, koele sampun kengken
 nan, raji padackekoe, Dinajoe soepah loem-
 mampek, apan kemah den goedjeng kewola-
 inggih, dateng postra andika. Tan adangoe
 Djeng Pangran wos prapti, moeljo sanija leng-
 gohan katiga, Djeng Ratae ageng soe dand, -
 padjar soepenanipoen, ingkang dadijo watir-
 ing galih, sampun kelas niskara; Djeng Pa-
 ngran nab da roem inggih pandoeji kawola,
 kados nadjol kewola iboe sajekti, jin wang-
 sit soe soe hoe nja. ⁽³⁵⁾ Anggih bendjeng lamoen-
 prapta malih, sampun kien pinggih pri-
 jangga, kalawan kawola mangki; Djeng-

12/8, -

Padae ngandika roem, sak sam pama kawela
warki, kangge' boden paenika, kawela pan
sam pama, boden katilipan bosa, Kangding
Pangran esmoe saengkawa kang galih, Gegesi
wali waedar. Pan sinamoer misem adanja
ris, mring kang rama pamapa arlinga, kijai
wali waedar koewi, Pangran sang ko' boemi ko',
misem sarwi ang andika ris, Gegesi wali we-
dar, ijo ikoe woeroe, Dying Pangran Dipa-
nagara, sareng mijarsa saka saengkawa kang
galih, wirang marang hijang Soekma. -
Noelijo sumija pamis medal ngalih, ladjeng
koen doer marang Fegal araja, Kangding Pa-
ngran sakraf dani, dan mam pis dalem ipan,
hadeng ladjeng sela radiki, lang koeng wirang
mring Soekma, mandjing gedang sam pama,
mapan ngandas hijang dina, dadan ngas
mijos dodeng ing Soerambi, ki Pangaeloe gra-
da. Woes dinaega jèn saengkawa jekli. -
Dying Pangran ki Pangaeloe Noelijo, sawan pan
panadjo mang ki, lenggah Dying Pangran
ikoe, warden ngadjing ing gedang iki, mang-
ging sela gilang, ing ngasaban ikoe, koemoe-
ning ngideran kalah, mawi poelo sinareman

149.-

kang waringin, petisan warna warna. Nga-
djeng gedang blaembang gung ngideri, kaja
wening akatoh aelam nja, mapan ka katoh
warminé, kari pasdahan ikoe, ki Pangaeloe hoe-
motaera ris, Gaesti pamapa marma, sengk-
wa soen doeloe, inggih saraawek padaeka, sing
hadatan Kangdjeng Pangran ngandika ris,
ki Pangaeloe manira. (42) Bangel wirang marang
ing Hjang Widdi, waes djinarwa ingkang sanis-
kara, Ratoe Ageng soepenani, kalawan djarwari-
poen, Pangran Haraja Hamangkoe boemi, ingkang
dadijo sengkawa, misem ki Pangaeloe, haemataer
sanes poenika, pan tegese wali waedar kang sa-
jekli, inggih wali angiras. Tinepungan adil-
ming Hjang Widdi, pan poenika inggih teges-
ra, kadida kang cepaminé, pra nabi satoes ewe,
lan patlikoer ewe pra nabi, aninggih ingkang
wedat, namang nem poenikoe, ngalirnen kar-
saning toekma, Nabi Adam, Nabi Noeh, Nabi I-
brahim, sakawan Nabi Moesa, Nabi Ngisa-
neman kang moengkosi, Kangdjeng Nabi Moeh-
hammad poenika, ing djawi pan cepaminé, wali
kang wedat ikoe, mapan inggih Surochwen-
Giri, lawan sjang padaeka, Kangdjeng Soelkan-

Bgaeng, poenika kang sanija ngiras, kasihing.
 Hjang sené paduka pribadi, inggih Walehac Bl.
 lam. Karsa Allah ing wekasaneiki, Kangdjeng-
 Sangran karaas sijosira, kala pinanggihan mang-
 ke, mring Patoc Kidil ikoe, pan mangkana ruosing
 galih, dadi waes ara kena, gaeming sira ing taen,
 nanging daban angandika, pan sinamair mesem
 angandika aris, kaki Blkamdoellilah. Pan wang
 aerip poenapa den anti, lomaen kaki daban angan-
 lisa, pakarjan kang loewih gedé, kijai Sangaeloe
 madaer, inggih Gaesti lomaen koewari, pan-
 langkang setaminja, naagraha saboehe, Kang-
 djeng Sangran angandika, moega kaki pada-
 poekoeira mring Kiddi, moega den lestarekna.
 Mapan sampun lan winarna iki, Kangdjeng-
 Sangran wres poelik sijosira, amang meleng-
 panoeboene, jén inggih, mias ikoe, Djeng Pa-
 ngiran daling saerambi, pan sanija saras
 koer an, lan kijai Sangaeloe, samana panoe-
 djoe ika, wolan Ramlan Djeng Sangran ngoe-
 djalas iki, damateng goewa setjang, Hjang
 kinaja pangliporing galih, mider-mider
 aning pakebonan, ing goewa wasaniriki sa-
 niskarani, samana apan noedje, Djeng Pa-

ngeran alenggak iki, ning ngandap kasjeng
 daerqa, bakda asar ikoe, kang keban winasdan
 madang, mijarsa swara lamas, lamas pan-
 daemeling, hih Ngabdoelkamit sira. Irani-
 ra meng ko den paringi, ija marang robil nga-
 laniha, Djeng Soedan Ngabdoelkamit, Ki-
 roetjokro Sojidoe, pan Panada Gama ing Djawi,
 Kalipah Kasallalah, samda sira ikoe, risam-
 pan itjol kang swara, tangdjeng Pangran wak-
 loe mahrib kenderaer noeli, daemaling gawa-
 seliang. Bakda prawih Djeng Pangran midji,
 pan alenggak aning selagigilang, ing kanan ko-
 ri prenaho, ingkang sawan ning ngojoen ma-
 pan panakawan kokalih, Soeloes Lawa kola-
 wan, Soeloes goerit nikoe, botjak. botjik soerada-
 na, kan moehjedin Wirjasemita, aning pawan
 kewola. Matem pitoe likoe inaojani, saam
 Ebi sampomira dahar, Djeng Pangran kaladjing
 sare, ning tela gilang ikoe, poeloes kalih samijo
 nunggani, laodjing kalih anendra, aning dagan-
 nipaen, mangkana Mangdjeng Pangran, so-
 djroning nendra soepena kan ning gaewiki,
 kadiso ning tela radja. Lenggak aning tela-
 gilang iki, polo wringin mangkana anaelija,

na djamma woloe propda ge, dessor kaentjer
 sadarauna, kang neng ngarsa am bekta doelis,
 sinangga kalih asda, Djeng Sangran andoeloe,
 ledak mapan noelija koemas, semoe adprik
 kawoloe bjhjanja samu, lir wolan kang -
 poernama. Kang djeng Sangran djamemeng
 ngoermasi, ingkang propda san pradali ika,
 labjing djedjoeg bloembang boe, Djeng Sangran
 noelija koemoed, pan sadaja ngadeq neng kapi,
 kang gangsal aning wesan, tiga kang neng ki-
 lèn doel, Djeng Sangran koemoed ika, kang -
 neng kidol dodjo sokawan penitè, madjing
 ngaler sadaja. Kang neng wesan ngilen adjing
 neki, ingkang bekta narola neng ngarsa, ka-
 lih silih pangapitè, noelija winas ikae, kang na-
 wola aengeluja samu, lawan swaraning aendang,
 maengul kang sinocham, pan kang djeng bel-
 san panika, Kabdoelkamit Hiroe biokro kang
 sojidin, Panata ing Ngagama. Kelipah ing
 Djeng Rasollalahi, ingkang aning ija kanah-
 Djawa, samijo mangkana djababè, ngalai his
 salamoe, ingkang maas ajendoe nak davis, i-
 koe loepoel djababnja kang sinendoe madaer,
 kados paendi Panem bahan, djababipom kang-

njendoe ngandika aris, iki prakasa dadija.
 Djebing djawab ngalihis salami, mapan ba-
 kal deni kang wae dadija, pan amaeng bek-
 bir djawabé, laojeng samija poenikoe, maos
 rak bir kawoloe samii, tanga kang Fangeran,
 kamaet bek bir ikoe, kang soerat mapan a-
 naelija, Ajinein plaengaken bolaein bang am-
 blesing warik, pan wae daban kotungol.

Djanma wolo maesna kan kahik si, saking
 ginija djaemeneng poenika, anglir kaekoes
 aefamine, Kangdjeng Fangeran ikoe, kan sam-
 ginija djoerjir pribadi, samana pan endjing-
 nja. Djeng Fangeran winoengoe, wae daling-
 portoes Lawa, dahar saer laojeng solatoe
 boek samii, mapan wae kan winarna. Bakda
 kaundar Fagalarajiki, riwoesira daling Sela-
 radja, mangkana kang winarneng rik, neng-
 gih kijai Fangoeloe, apan sampun, miasa
 warti, lamah Kangdjeng Fangeran, pan ing-
 ngangkah ikoe, Taneng gih daling Wolanda.
 Kobar kerang pawarta saking Samawis, kijai
 Fangoeloe naelija. Lawan mandjing mring S-
 laradjeiki, Djeng Fangeran mapan noedja-
 lunggoh, mangging ing Sela gilangé, kijai-

Sangaeloe mabae, koele Gaesti miarsa warti;
 kabar saking Samarang, sampok terang hoe-
 hoe, lamane padaeka ingangkoh, saradadoe
 apun sampun kadah Gaesti, kang propu-
 ing Samarang. Madas paendi kursa kang
 sajiki, lamane isdoe kang warta paenika,
 Djeng Pangeran misem saernja, paran pra-
 jaganéko, pan manira kan dosa kaki, ka-
 lamane ikoe njola, swarga ginawé joe, ga-
 liki marga pamapa, lan maningé kaki na-
 pa dika lali, Roko Agung ipéja. Bokma-
 wawa wawahanani iki, dingin dika ingkang
 awéh djarwa, koele kan dosa jektu, ing lam-
 mane kerja doedoe, pan manira kaki kan we-
 di, ki Sangaeloe aboernja, pan sarwi karmoeng-
 koel, lawan kaemem beng waspa, sampun le-
 res jin rangsit pamika sidik, inging pangra-
 as kawela. Bodon wandi karsaning Kijang
 Widdi, nanging sampun margi saking jeda,
 Djeng Pangeran andikani, paran prajagini-pam,
 ki Sangaeloe alon saer niki, lamane isdoe pa-
 nika, Gaesti wartinipam, prajagi noerwet ké-
 wola, sakadjengé pangani-aja Walandi, kados
 éjang padaeka, ⁽⁶³⁾ Kang Sinoeham sepoek doek

roemijin, dasas baten damel karisakan, deus
 Hiyang Soekma karsane, dan pilih marga soe-
 hoe, deus koela dan nedijo kari, sakit prapting
 antaka, pan derik suesloe, nanging lamoen
 margi joeda, pan kawela woe sepoeh baten
 kaebari. ⁽¹⁾ Kantoen mangsa sageda. Djeng Pa-
 ngiran mesem ngandika ris, koela kaki apan
 demen joeda, moli beljik potjopant, kijai Pa-
 ngaeloe molaer, jien makalen kang karsa Goes-
 ti, kawela amir kesah, daban bageet doetae,
 inggih Kadji daleng Mekah. Djeng Pangiran me-
 sem angandika aris, kaki loewih prajaga. ⁽²⁾ Soe-
 koer kaki dika koela djandji, lamoen dika be-
 soek prapting Mekah, poma awija moelich moe-
 lih, matia aning ngrikoe, jien manira antoek
 kang kardi, nika kabar kabarna, lan dika
 noemoewoen, pandongan para Anam, moega
 koela oelika soepangot Nabi, lan kari launing
 Allah. ⁽³⁾ Dien koewadja manglawan muring
 kapii, lan dien bageet andika neneda, soedjoed
 ing kakkah kallah, noemoewoen muring Hiyang
 Soeng, lesdrini kang karah Djawi, sadija-
 balad agama, kaki lamoen isloe, wanken pi-
 soelung Hiyang Soekma, ki Pangaeloe dien ri-

kal andika maelih, ki Pangaeloe aloe nja.

Pan sandika maing pangistoe Goesti, inggih
maegi kacla paged propda, daemadeng kak-
lah kollahé. Djeng Pangraun ngandika wem-
gih pan koki kacla pdaerengi, maega la ka-
lilana mring Allah kang agaeug, samana
waes kan winarna, kijai Rasthmanaidin
mopan sampoen panis, mring wang ge-
de sadoja. Naelijo mang kal propda ing
sumawis, kan winarna ki Pangaeloe ika Fe-
gal arajo winarwengrik, Djeng Pangraun i-
koe, kang kang denja poeng kareng galik,
deni mijarsa pawarta, pan lis panim-
pau, karaboehan ing ngakasa, nang ing
kang lijas sampau kan nedijo goeming-
sir, maeng ang lin daeng mring Soekma.

Dadijo hina pogoenging prihadin, namoeng
pali kang den arsa-arta, lang rebua man-
kana manek, mopau kan nedijo kaulaen,
mring kang roka kwal kan okir, mangkana
ing kang hadijo, boeboeka paenikoe, ohan
nagri Fegal arajo, pirsakau daban inawi
kar adani, arsa kinarja radan. Dadijo
sampau karsaning Widdi, kanah Djawi.

risaki poenika. pan ika dadijo margani, -
 mang kana kang winawoes, Kangdjeng Pa-
 ngrau kan midjil: midjil, neng gedang se-
 laradja, samana panadjo, bakda ngasar
 wajah ire, Kangdjeng Pangrau bakda salat
 nios noeli, doemateng pasabinan. "Ladja
 wining selaradjaiki, nama sabih pan moen-
 kroe poenika, mawi plenggahan ping giri,
 kinobeng blaumbang ike, dadijo kena seb-
 baeb niki, kalawan kadjeng soka, leng-
 gah sela ike, ki saban kang aning ngar-
 sa, waktos ike Kangdjeng Pangrau jaiswa-
 niki, pan sampau kawandasa. Langkaeng
 kalih kagjos aning ali, lamau ana roebang-
 roebang ika, Djeng Pangrau lan pandangoe-
 ni, saban apa rinobdeng, mring wang akik
 ingsoen kinali, ki saban abas sembah, pan
 Rijang sadaraem, badi'akarja wadinan; oe-
 koesané abdi dalem Dén Dipati, pan sampau
 tigang dina. "Kadas selas Tegalaraja Gesti,
 inggih dadas wadinan sadaja, badi'mera-
 nem wartini, pan pinasokan sampau, Djeng
 Pangrau bendoe kan sipi, doepi mijarta a-
 kaernja, ki saban poenika, brandang ka-

wat kang dinoela, animbali daemadeng ing-
 kang papatih, Was Bèi Wangen araja. Mang-
 ugaen haraja kan dangoe prokti, Djeng Pangiran
 hoelaja a'atanga, Wangen haraja ka karane,
 113 sira kan madaer muring toen, dené ana mang-
 kana iki, Wangen haraja kaer sembah, abdi-
 djrik poekaeloen, inggih kalamoen madaera,
 pan poenika kan mawi pratila Goesti, ing-
 gih dadieng kawoela. Pan mijarsa kawoela
 kang warti, saking abdi dhalen lit sadaja,
 kan rinardila jekdase, marna adjrik hoe-
 madaer, Djeng Pangiran ngandika malih,
 lamoen mangkana ija, waes pengingen ikoe,
 jèn kan kena badalana, Wangen haraja pan-
 dika tengsir ting ngarsi, mopan ladjeng ka-
 panggiya. ⁽⁷⁶⁾ Lan oesaesauira Radjan Dipoti,
 pan pinenging meksa daban kena, adjrik Pe-
 siden saare, Wangen haraja noelijakoe, ope-
 rentoh kinèn bedoli, sagoeng padak sadaja,
 ingkang neng lar kidal, wesan koelan bine-
 dolan, ladjeng malih king kinan, Raden Di-
 poti, Raden Brangka kaesaema. Loerok Gau-
 dek Doetawidjofiki, bekda padak lan ke-
 rig poenika, ladjeng binebat doewangé, doe-

maleng hijang doesaen, ing himpe'jan anama-
 niriki, Raden Bronghakaesaema, Pan saget
 loemajoe, Pan laojeng binoadjoeng Samija, gwa
 wawarti doemaleng Raden Dipati, bramanlija
 ing hijasira. Moeljo margi kang kinen ben-
 hani, ing Djagalan wassani'paenika, margi
 mering Ngajogijo mangke', sareng kopikpa i
 koe, apan laojeng kinen boebrohi, jén kang
 boebroh wos kesah, malih kinen boensae,
 ngantos djangkep kopung tiga, Pan binoe-
 broh laojeng kinen boensae kamoeli, wos
 kaluar mring Djeng Pangrau. Lamoen mar-
 gi meksa den boendani, kadas paendi Gaesti-
 karsa kaean, apan dalae Pan boeboene', jén
 tiang dalan poeraen, apan meksa. hoeloen
 tuggan, lamoen mantak kawoela, wingking
 Pan binensae, Djeng Pangrau bendae hijas-
 ra, jén mangkana pangau arja kaja oewis,
 dalan kena maendaera. "Doema"
 Kangdjeng Pangrau sarwi misem angandika,
 pangau. karaja siriki, lah ati. atijo, kabih
 takandjanira, jén kaja mangkana iki, ing-
 kang kinarja, boeloekarolan iki. Lajekti-
 né apan areh nganjoja, ing poen dan nedija gung-

sir, sa-adjang ing adjang, lan mara Mangsaen-
 ardja, pada kimbala aqlis, kang loca-loc-
 a, marang ing ngarsa mantri. (2) Pepokona Ma-
 ngaenardja kaer Pandika, wos ling sèr saking.
 ngarsi, propia ing paséban, mapan sampun
 pepokan, sogaeng ingkang loca sami, kèndel
 ing lwerak, sadaja wos mijarsi. (3) Warta saking
 pawang sanak uja sadaja, Lamoun Tegalaradjeki,
 pan arsa rinasesak, sapan antara propia, sogaeng
 ingkang para mantri, kang loca samija, lan
 nganti den kimbali. Lamoun Demang kang
 gilik. Gilik wos propia, sami pawarhaniki,
 mangkana anaelija, Mas Bei Mangsaenardja, sad-
 ja lajeng den irid, ming sèla radja, kèndel
 pasowan sami. Sogaeng matri kanapi, kang
 para Demang, ning Balésawo sami, Djeng Pa-
 ngan winarna, mapan lenggak ning sèla,
 gigilang walo waringngin, ki soban ngarsa
 lan Kartisasi iki. Mangsaenardja wos prop-
 ia sakantjanira, sowan andèr ning ngarsi,
 alon alerira, Gaesti amba kaer Priksa, kang
 abdi dholom pra mantri, lan kanti De-
 mang, kang gilik sampun propia. Lawan
 bekta sasadadameling ngajoeda, Gaesti-

koela kakeri, mapan samu koerujo, lawan
 kanti padajo, pamboen waradin kang warti,
 lamoen padaoka, badi dipaen ajani. ⁽⁸⁾ Kangdjeng
 Sangran niesen aris angandika, ing mengko a-
 na ngendi, abih kaulanira, Mandri kalawan
 Demang, Mangau arjo alae niki, wonden sa-
 wanau. Bole pawo ing djawi. ⁽⁹⁾ Kangdjeng Sang-
 ran pan aris angandika, ija waes Larima ma-
 nu, nging pada denjara, mengko pada da-
 woeh na, ing soen kan bisa nemani, pan waes
 profaja, jo marang koer ri niki. ⁽¹⁰⁾ Mangau arjo
 alae niki inggih sandika, Djeng Sangran moe-
 lija nari, mring abdi kang laca, Raden Har-
 diwirja, lawan was singaharcjaki, kan Har-
 joeda, Dijau Wirja dikranieki. ⁽¹¹⁾ Sanguloe njo
 Moehamad Sahri kang nama, dilaraning kang
 swargi, djang boeje lita, waes sehaeh wajanira,
 nang ing ing kang wijos poeniki, langkoeng gam-
 bira, lamoen kinari djerit. ⁽¹²⁾ Mungsoh lawan
 Riliang kopir poenika, oeka maria sabil, so-
 dojo mangkana, mapan samu koerujo, Djeng
 Sangran ngandika ris, pada samu krama, alae
 rira mring manui. Nanging sama wesk-
 ing samu mring sira pada, adjo ana kang mi-

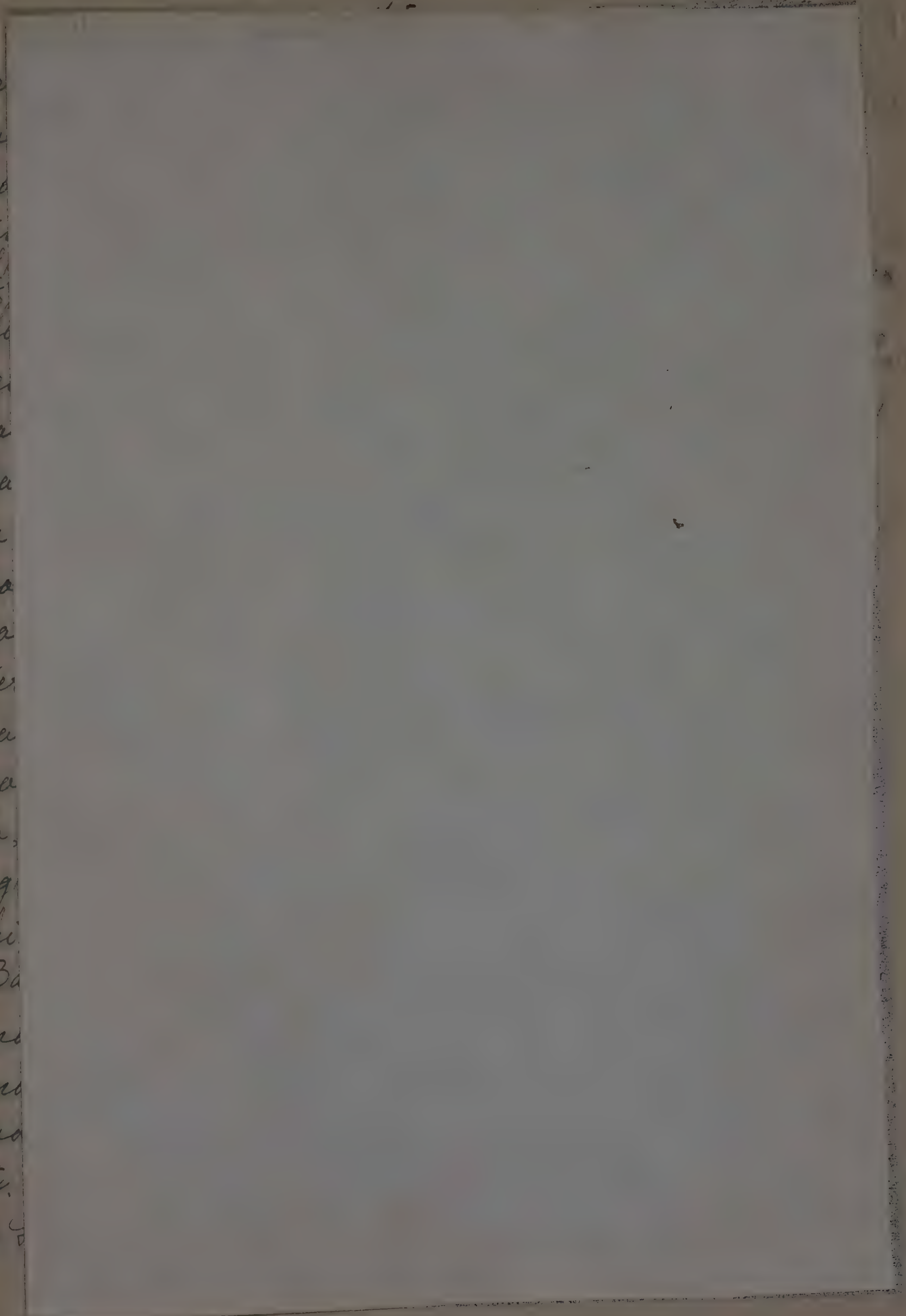
witi, lamoen kaper sida, ijo miasanira, tandi-
ka aboernjo samu, pada metala, lau den jil-
na siriki. (18) Sadoe kembang wos leng ter ting
selarabjo, lau sageng kang pra mantri, mi-
wah demang, lau wos samu prasitna, lau ugoe
kados daja samu, seng na winarna, tangding
Pangeran mati. Saendaer uja kang samu
sakan sadoja, aian lenggak priadi, mang
lawan ki jaban, haerdjah lagjo prokta, la-
wan ki haenamad ngarih, haenamad maer-
sam, dadjo kan kaendaer iki. (19) Dahar solat
ning sula gilang kiwola, saansa nindra iki, -
lendejan ning sula, mijasa swara mangkana,
wantjinira sangau endjing, doemling kang swa-
ra, hih Kabiroel moek minin. (20) Saja sira prih-
atin mangguh Kalanda, Hijang Jekoma kang
noeloengi, lamoen ana ika, wung kang lau mi-
loc sira, wos pinasti mring Hijang Uddi, pedjat
imannjo, sageng wang kanah Djawi, sam-
pau terna swara endjing winarna. Pangeran -
koesoemiki, mahan kawi ika, anolijo pinang-
gihan, aning Bala sawo iki, aris aboernjo, mas
padoekoe kados paendi. (21) Bending Grebeg
paenapa bolen kedokan, mring sagclarau

inggih, Djeng Pangran ngandika, ing paendi-
 marginira, apan sampoen den boentoni, koela
 kin boebroh, inggih binanten malih.⁽²⁰⁾ Pangran
 sangkoe koesoema malih abaja, paenika ajaen
 kardi, inggih kang wadinan, paenapa kan-
 mawia, paenika alwer oedani, Djeng Pangran-
 nab da, pindo karya paeniki. ⁽²¹⁾ Den wartia ing-
 gih pandagi kawola, bolen dados prakawis,
 Pangran sangkoe koesoema, panalon abocira,
 mas poeloe koela pang gih, lawan Deroerdja,
 kawola pidokeni. ⁽²²⁾ Sagahipom sadaja alwer se-
 ninga, dados dora sajekli, noelija pamit ika,
 Pangran sangkoe koesoema, manekana wos lan
 winarna, kang kawarna, liang kang samija-
 propiti. ⁽²³⁾ Apan ngantos lalampohan ligang
 dina, mas demang sampoen propiti, Iadjang-
 wismanira, beka sa koela Wangsa, apan kaka-
 polan samu, seket watara, lan sa gagamaue-
 ki! ⁽²⁴⁾ Blenapi sagenging wadija Ngajogijo,
 wates Jaemenggoengiki, inggih sapangandap,
 kang sampoen samu propiti, Kang djeng Pangran
 sangkoe coemi, ing kang winarna, sangkoeng.
 waktir kijas niki. ⁽²⁵⁾ Noelija beok doemadeng-
 ing Segal ardo, Iadjang noesvel paeniki, da-

beng Seloradja, mapan sampun papangija,
 samija alenggahan iki, ning selagilang, Djeng
 Pangran Mangkoemoemi. Lan ngandika ko-
 loep ing san alabaja, parun karjanireki, ing-
 san san kadoga, deni kek kumen djanma,
 apa la arani iki, baged kijas ing wang, kowa-
 kis mring siriki. ⁽²⁷⁾ Djeng Pangran Dipanaga-
 ra alornja, pan paenika kija, djanma ing-
 kang prapta, mapan samija kadjenanja, pri-
 badi san ngandang jekti, inggih kawola,
 sampijan pilakeni. ⁽²⁸⁾ Gih paenika kapala-
 nisan sadaja, sampun sami ning ngriki, lan
 sagagamanja, apan sampun samekta, kang
 Djeng Pangran Mangkoemoemi, naelja alanja,
 marung sagaeng kang djanmi. Sira pada
 prapteng keni ika apa, ija karjanireki, sad-
 ja alornja, kawola mijorsa warta, lamau
 poeka dhalem Goesti, arsa den angkah, ing-
 gih dading Walandi. Tijang Djawi sadaja pan
 baten rila, lamau ngantos sajekti, bineka
 Walanda, poeka rampes sadaja, Kangdjeng
 Pangran Mangkoemoemi, aris ngandika, deni
 binten adani. ⁽³¹⁾ Ija warta ingkang kaja ko-
 locira, Djeng Pangran Mangkoemoemi, pan-

panqija
ilang, Djeng
dika kol-
aniriki, ing.
djanma,
ang, kowa.
Dipanaqa.
uma ing.
engaja, pri-
kawaela,
kapala.
ngriki, lau
kta, kang
alanja,
ra pada
riki, sada.
laman
kah, ing.
adoja pan
i, binekka
ang djeng,
ika, seni
kaja kol-
ni, pan.

ar
ra
ga
in
k
k
ge
la
ka
ra
da
da
ne
pa
pa
ja
ng
ki
(5) Ba
ma
ma
sua
te.
i



[illegible]

1104

118

colorchecker

[illegible]

aris ngandika, doemading ingkang poetra,
 ran karoep karsaniki, apa ka sira, bisa nang-
 gung sajekli. Laman karja roesach marang-
 ing nagara, Djeng Pangran malararis, gih-
 kijai sampian, paenapa ka sageda, ananggal
 kados kang warbi, woe paenika, laman sa-
 geda iki. Kangdjeng Fangeran esloe jin-
 lan darb'i karsa, noelija kinen mangsoeli,
 kang ruma prijangga, naring wangsolan-
 ra, amoen doel Raden Dipati, Residen ika,
 dadan mangsoeli malih. ⁽⁴⁹⁾ Apan ladjeng a-
 dadan mrijem kewola, rockang wesi kinen ki-
 nerik, rirwesira dadija, rockang wesi sadaja, ma-
 pan alwer oening, miring Tegalaraja, jin ladi sam-
 pan rokit. Dadija angger kijasira wadija sada-
 ja, laman sida kang kardi, mangkana Djeng Pa-
 ngran, apan noedjoe alenggeh, aning paregolani i-
 ki, kang ngadek ika, kijai Moehamad Bahwi.
 Bangsoek Cantael Hman lawan Noer ngaliman,
 maerdjoh Behmatmad ngarib, lan Moehamad-
 moersam, Moehamad Santri ika, lawan Moeha-
 sad Djilani, pan bakda asar, ana aeloesan prop-
 ti. ⁽⁵⁰⁾ Ling Kadaton loeroh koparak paenika, nja-
 i Soka namiki, propta alwer sambah, Goesti.

abdi dinweta, ing kang iboe dhalen Djeng Goes-
 ti, inggih padaeka, sakedah den timbali. Kang-
 djeng Pangran misem aris angandika, redjeb ma-
 kora iki, saen waes ara bisa, kalamau laenga-
 laenga, pan sira weroek pribadi, ukéh ing djan-
 ma, manawa ara ngerti. Dadi ewah lan wae-
 rung dadi prokara, tén iboe nedja bebjik, angaer
 mareneja, wajaé den gawaha, kabéh adja ana
 keri, wis ka maetia, njai loka kora niki. Ka-
 wola djirik pan sampain dalae poenika, Gaesti
 kawola miriki, bebla kaudja tiga, samija-
 wang soel sadoja, langkoeng adjrik aningali,
 daking barandal, kékak pepet ing margi.
 Pan kawola loemampah noesoel kawa, Soer-
 jabroban sapriki, pan sampain kékakan, koe-
 la merem kewala, tén boden ing ngader Goes-
 ti, adjrik kawola, lamau mandoecha Goes-
 ti! (57) Kangdjeng Pangran misem kinin nim-
 balana, kofala brandal sami, marga ewah
 ika, Singa barang namauja, Silabegasil oemi-
 ring, pan sampain propila, kinin ngelerna-
 sami. Njai loka samana waes lan winarna,
 indjing Djeng Pangran iki, lenggah neng pan-
 dapa, pakeal walse watera, Kangdjeng Pangran

Mangkoecoeni, ing rawohira, Djeng Sangran a-
 ningali. ⁽⁶¹⁾ Yen kang rama rawoch pinetoch ko-
 moelija, kedak saking pandahi, ngandap sawo
 prapta, panggil Djeng Sangran moelija, ing kang
 poetra den arasi, rinangkoel sigra, lan sarta-
 den kangisi. ⁽⁶²⁾ Ipan maksih samija djoemceng
 kewala, kang rama den atari, moelija kaba leng-
 gah, riwoesnja gija ngandika, Kangdjeng Sangran
 Mangkoecoeni, marma soempoa prapta, koeloch
 kinangkau namu. ⁽⁶³⁾ Spring Residen arep kabe-
 moe sadela, koeloch lawas siriki, pan sira den
 pendang, marang lodji sadela, Djeng Sangran
 mesem Roeruja ris, kijai soemangga, nangin-
 kela pamiki. ⁽⁶⁴⁾ Sampun dados melik ipan
 piang katoh, kaban karna pribadi, sadaja-
 pamika, inggil kalamau soeka, soewawi-
 mangkat kijai, Djeng Sangran moelija, manbaen
 mring kang soemisi. ⁽⁶⁵⁾ Ipan sira kobeh ing-
 soen hari pada, Goesdimoe den atari, Resi-
 den sadela, sadaja atarira, mapan samija
 mopo iki, soeka ngabena, pedjaha ing nga-
 djoerit. ⁽⁶⁶⁾ Kangdjeng Sangran moeli ma-
 soer mring kang rama, kijai kadi poendi,
 gin koela loemampah, ing ngriki kadi pa-

ran, Kangdjeng Pangran yang koe soemi, alon-
 ngandika, kaeloep soen padjar jekti. (68) Ipaan
 ing soen wos kan bisa moelih njawa, ing lodji
 kan wos rakis, paman Pakoe Elam, suanak-
 pradjacritnja, wos pada ana ing lodji, ing-
 soen san doega, kang dadi karep neki. (69) Far-
 ma ing soen gelem kinangkau jekti nja, pan
 sedijo mekoe manni, madi san oeripa, soen se-
 dija labach bira, moeng iman soen rebas iki,
 ing soen wos koca, mangsa anama maning.
 Djeng Pangran mapan ari atocira, ija alkam
 doelilah, kijai kawela, inggih darmi ke-
 wala, kinaja lampahan jekti, karsaning
 saekma, sampijan kados paendi. (70) Daek roe-
 misin sagah nepangken koca, lawan Residen
 moelih, Djeng Pangran ngandika, kaeloep
 ija bener bira, kan kena karsaning kiddi,
 saproptaning wang, beka ing kine dingin.
 (71) Mapan bandjoer den aendangi Residen ing wang,
 ing soen den sakani, kaeloep soen kalaka, se-
 cretariis kang ana, Den Jokradiningrosiki, Re-
 siden sanija, apa karepireki. (72) Soer ing soen
 daban arep apa-apa, noeli Residen angling,
 kepripaen betjikuja, amrik bilange ika, -

ingkang dadi napsu niki, pan saeringwang, ka-
 djaba den laeruti. Ingkang dadi nepsuene ga-
 wa Dauserdja, Residin saerniki, pan ewach-
 Pangiran, ikoe aega bakaerija, Goepermen kawo-
 la adjrik, pan saer ingwang, gih dika djaloek-
 aegi. Spring Goepermen Residin pan akerira,
 bok salijani aegi, koele bolen ninga, Sekretaris
 angoesjah, manawa djaloek dadidji, winten
 kaudanja, kan remen ning wisniki. Sabeng
 alas goenang parang lawan goewa, sagan eng-
 gan ngabekti, noeli ingsoen moedjar, hih Li-
 cretariis sira, adja mangkono sireki, ingwang-
 sambajang, sagan enggan dadi. Saba alas
 karemanis kplik moela, gelema dadi Rapi, pan
 wes dingin moega, ija ikoe ingkang wadja, jen
 ara ngandel sireki, mara sakana, marang Ka-
 pitau Djing Ling. Ikoe ana kang weroch pra-
 karanira, doek kala alam Inggris, Jodining-
 rat moedjar, Sekretaris andika, sampun a-
 njana kadjichi, lamun karsaa, dadija Ka-
 hoe pan dadi. Mangsa silih ingkang rasi-
 djamenunga, kang dados blenging golih,
 inggih ingkang roma, Kangdjeng Pangran
 poenika, pan kerapet makalen malih, inggih

40

apan kawela, kang inggoeas roemijin. Apun-
nganti dinangisan ing kang rama, nging mek-
sa dalan kapti. dené goeng bitjara, sadaja bi-
nagahan, sabab Pangeran Dipati, eng gen bi-
tjara, kang raji maksih alit. Pan Residén
bandjaer anam boengi sabda, kaja paran ta iki,
pan ing Tegalaraja, wang wis kampa wilangan,
kotari laro sajekti, ana kang boenga, ana kang
gitik laji. Hadiningrat mangkana saerira,
inggih kabae kakalik, pangraas kawela, ing-
gih dara sadaja, lamaen jekdasa kadijeki, sa-
lah sabanggah, poeraen dipam djadjarwing.
Pan kawela kang poeraen nanggél paenika,
kadjawi dené wibiti, adabé paenika, lan karta
kerja roesach, sampun ing kang kerja pati,
lamaen ngarsak na, roesach mawan dan-
napti. (81) Pan Residén mangkiné oedjaré ika,
marma ewech tijas mami bandjaer nari mring-
wang, kadas paendi Pangeran, saerbae soe-
mangga inggih. Residén madjar, sampun
sa benoing, indjing. Dika wandin Rada-
kan ing poekael Saraga, kawela badi mandjing,
bareng poekael Sanga, Residén waeli beka, kala-
wan Danardja iki, Wiranagara, si bri Residén.

angling. ⁽⁷⁷⁾ Kado poendi Kaloé Ngeng ing kang-
 karsa, Kaloé Ngeng anaeri. pan mangsa badwa,
 koela pan baten bisa, lawan Sangran Yangke.
 loemi, Residen modjar, ing kang kalunoe manis.
 Dika Sangran lan koela Riga Danoerdja, samijo
 loemam pah iki, dadieng Tegalaraja, priji kowi
 Danoerdja, apa da prajoga iki, Danoerdja nro-
 oter, kolang kaeng ewid niki. ⁽⁷⁸⁾ Baten wande
 dados salang saerapira, wantoe wos kalah djan-
 mi, bandjoer ing baten modjar, empan dika-
 kivala, kawala pitadi, mangsa wantena,
 ing wekasauiki. ⁽⁷⁹⁾ Lamau Samdijosa rinem-
 bek kewala, kadjaba dilikadi, dika kalih-
 koela, gih wong loro kewala, saeré Residen
 iki. Dika Sangiran, nanggaceng paenapa wa-
 ni. ⁽⁸⁰⁾ Lamau wanten didekéné ing gih paeniki,
 saer baten mangkené ki, ing gih mati dika, ko-
 la mangsa karia, jin den aendang daegi ma-
 mi, mangsa tekad, wong paen makélen iki.
 Saerira, Residen gih lam Sangiran, andika
 bindjing endjing, djampitoe mandjinga, gih
 daweg pada mika, lodji bareng luek ma-
 ni, anaelija propda, wos tida padrap ué-
 ki. ⁽⁸¹⁾ Lamau Kaloé Alam lan nok pradye-

ritnja, bareng kalenoe manni, lan Residen i-
 ta, mangkené sedjarira, Pangran dika pribe-
 di, kang laemampaha kawela iwet iki. Ma-
 pan kaela wakilé Djendral paenika, sajekti
 sodan keni, lauman marikaa, dené poetra
 andika, propsta lan propsta ajekti, kalum-
 poeh dika, lauman lan bisa sajekti. Prop-
 sta kawela koebaraki Djendral dika, moe-
 laus ing saen propsta, misen Djeng Pangran,
 mijorka ing kang pawarda, noelija Pangran
 Wangkoebaeui, nimboli sigra, daemodeng
 kang Papatih. Yos Gobichi Kasra dimedja
 namanja, ladjeng kinen nimboli, sagaraa poe-
 tranja, sodan antara propsta, sadaja sigalar-
 djiki, anoelija ana, Ordenas saking Ladji.
 Djeng galaken daemodeng Kangdjeng Pang-
 ran, nging winang saelan iki, kalija kiewala,
 sodan antara propsta, keng kenden saking
 djro paeri, ki Soerawala, mapan ing gih sim-
 bali. Kangdjeng Pangran Wangkoebaeui wos
 lan kesa, lawan ngandika aris, nih pa Soera-
 nada, apoda tali tira, bener iki anak manni,
 ing lahirira, nanging kang darbi' jiri.
 Apa noda ikoe sadawoer ke kaela, marna-

ing soen laboeki, lawan ngeboet iman, wes
 la sira mabera, pirang bara nemoe acip, ki
 Soeranta, wes maendoer saking ngarsi. ⁽⁹⁹⁾ Kang
 djeng Sangran Mangkoeboeni sloh kanga, doe
 mabeng ing kang siwi, paran karsanira, sa-
 kih rerepos ija, opa ara kon boemang kir, ba-
 ngel. Lijas ing wang, lawatir aningali. ⁽¹⁰⁰⁾ Para
 koeloep Rongga pasener sijating wang, Pa-
 ngeran Rongga boeniki, Pan sampam prop-
 ka, sadaja wouten ngirki. ⁽¹⁰¹⁾ Ling kang raji-
 raji wes propka sadaja, nging kinien kaen-
 daer tami, mang Sangran Rongga, kinien
 kaendoer kan karsa, Kang djeng Sangran-
 boenja ris, dabeng kang rama, boemang kir
 dabeng poendi. ⁽¹⁰²⁾ Pen kawela gadaha kadjeng
 poenika, pasdi karya roemijin, gin rerepos
 panija, mila ing Lijas kawela, mofan kan
 anedija ginggir, nadijan pedjaha, apau-
 sampam prajagi. ⁽¹⁰³⁾ Wouten g ngirki pili-
 laraning Djengdjang, ewet pamapa istri,
 kan boemoe pamapa, ngirki sampam pra-
 jaga, kinaja enggin ng masi, Kang djeng
 Sangran, Mang koeboeni nimbali. ⁽¹⁰⁴⁾ Mofan
 dabeng abdi sira ing kang poetra, kang se-

poek - sepoek samu, pan samujs otaernja, lang-
 koeng koerados sira, pan wande'ngeran - e-
 roni, jén wanden karia, kang rembag sam-
 poen giliq. (11) Kang djeng Pangrau tadjung noe
 roedi kangrama, nging Lang les mining poeri,
 asanges lenggana, naelija bekeng palastra,
 kawola manawi kari, dodan weninga, Djeng
 Pangrau sangkoebami. (12) Naelija wangsoel ngan-
 dika dokeng kang poetra, paran kecloep nak
 manui, sibing ara kena, soen soekoei prijang-
 ga, propking hati loemueh kari, Kangdjeng
 Pangrau, naelija bedak anaeroegi. (13) Dadeng
 datem sampam panggih lau kang garwa,
 Lang retua anaengkemi, & padant kang ra-
 ka, adres medal kang waspa, nang ing da-
 kan gages angling, Djeng Pangrau nab da-
 doch mirah ing soen Gaesti. (14) Hing kang ab-
 di naemoewau den koerastana, manawa-
 menue oerip, padinden poenika, jén nak-
 anggir lau karsa. sampoe kaimbae jén a-
 ngemasi dinten poenika, bendara ing-
 kang abdi. (15) Dadija noerwet Lang retua djoe-
 meneng naelija, laemampah pan aririk, par-
 xi ngemoe waspa, sampam baedal sadaja,

sagoeng kang rirépat sami, Kang djeng Pangé-
 ran, ngcheraken ing kari. Mring silaraung -
 boedol nja repat sadaja, ing kang kinien angé-
 ring, wang lanang kang lara, Pegal araja sa-
 doja, pan sampun kan wanten kari, pitoe-
 loenging Hijang, lampahira lestari. Tan-
 kapetack lan mengsah pan kangugil anarga,
 rang panginang wadawis, lawan proklamira
 Baepati kalih ika, Mas Sindoe negara iki, lan
 Mas Mandoera, mapan ambekta Koelis. Ing-
 kang soeras saking Residen panika, Djeng Pa-
 ngran ngandika ris, soen kan bisa madja, lah
 Rangga kampanana, Pangran Rangga anam-
 pani, ladjeng winotja, sampunira daemaeqi.
 Saniskara Kangdjeng Pangran angandika, -
 mring Mas Sindoe negari. hih Sindoe negara, ingsoen
 kan darbi karsa, den aendang kan gelim manji,
 soen doedoe katjah, pan arep den apoesi. Mas-
 Sindoe negara boer simbah, Gaesti lamoen ma-
 rengi. Residen panika, pinaendoes sepaasnja,
 Kangdjeng Pangran ngandika ris, soepada apa,
 ingsoen kan ~~lah~~ darbi kapdi. ⁽¹¹²⁾ Den pandueka
 Gaesti esboe datan karsa, njawoen kangsoelan
 loelis, Djeng Pangran ngandika, lah ija koelis apa,

mapan sam woes ara kapti. Kangdjeng Pangeran,
 Mangkoebaemi nabda ris. Ora kelaup besjike ja
 wangsoelana, saeni. seniueki, koe loe Danoeaja,
 sida djaloeken ija, koe mangsa awiha kadi, Djeng
 Pangeran Soeraja, pan saemangga kijai. Ingkang
 serat inggih sakarsa padwaka, kijai amangsi,
 Kangdjeng Pangeran noelija, nimboli tarik ika,
 lagi anggal gangsal tarik, noelija nijarsa, swa-
 rning bedil moeni. Kaping tiga pan samija
 kagijat sadaja, noelija Sindoenegari, kolawan
 Mandocra, panis pan samija sagah, mariksa oe-
 ning bedil, sampam katilan, gija tengjer sa-
 king ngarsi. Pan antara noelija, rami kang-
 sandjata, lawan marijen niki, noelija Djeng
 Pangeran, wadja kang sami sovan, sadaja woes
 kinien midjil, loedaeloeng joeda, doek ngoeni
 pan pinenging. Fala. Sada kinaenggil Sindoe-
 negara, lamoen kan tai niki, sareng samija me-
 dal, sampam kan anggal papan, panadje ke-
 pala sami, manloek sadaja, kinarka dolanda-
 di. Ingkang kandaen ing samien Djajameng-
 gala, lawan kang para mantri, koe saerac samija
 lan Demang Swanaja, panika ingkang radahi,
 suangsul. anggal, mengsah pinara katih..

Ing kang medal sarwitane Pegal araja, aneng gih kang nadahi, Din Demang ing Sadjeng, lawan sa kula warga, nanging kataraban kang lading, anochia propia, Paden Badadira ki. Lan kang raji Rahaden Badakrawira, lan Din Djasentone ki, loeloeleung ngijeda ing ngaeu mapan sowan, ning ngarsa Djeng Pangran Sami, was Bangren ar- dia, lan was Bradadira ki. Lan kang raji Rahaden Badakrawira, ki berwijah pami ki, lan ki Vertajeda, loeloeleung Djaja menggala, nging- meksa karaben lading, lan was kepapan, nging meksa pangzoh sami. Kang djeng Pa- ngran dering ewah ginja lenggoh, aning pan- dapa maksih, lawan ing kang rama, kang raji Pangran Pangsa, poenika kang maceng ing- ngarsi, lan pamakawan, ngampil gamel kang maksih. Sowan ngades daemaleng kang djeng Pangran, anochia na poer aning, kiji Darna- diaja, lwerah ngawin pami ka, di dholen kase- ter sami, kolohen lawan, ing pandan sampun propia, nanging ing gih maksih samija ina- ngledan, Djeng Pangran dalan angling pan kin- del kewala, wangsoel ki Dermadja, kang djeng Pangran pang koeleu, eris ingendika, parau

koeloes karsiki. ⁽¹²⁴⁾ Apa ara ija sala-sala sira,
 Djeng Pangran matar ari, ing ngriki kiwala,
 medal maendoes pamapa, inggih lamoen prop-
 ling lok dir, ring ngrikingrika, mangsa van-
 de ngemasi. ⁽¹²⁵⁾ Wanden ngriki jén dinoelaengan
 mring Lockma, inggih sampoen projaqi, nael-
 io Darmadaja, wangsoel sarwi karaena, hoem-
 madoer doch Gaesti manni, aodi padoeke, sam-
 poen daban koewwi. ⁽¹²⁶⁾ Saking gunging meng-
 soh paleng kaeng kang propda, Djeng Pangran-
 gangkoebami, pan daban ngandika, anaelija
 ingkang poetra, imansak astaniriki, binek-
 medal, kari boebolan iki. ⁽¹²⁷⁾ Naelija propda dja-
 wi kilen Tegalaraja, aneng loerenging sobin,
 mengsoh kan auringa, jén Djeng Pangran koth-
 rja, kolamoen sampoen ing djiwi, gija nitik
 koeda, ki Gijajoe nanaeki. ⁽¹²⁸⁾ Timeng pandjal
 panggang soekoenja sakawan, belalok nika-
 neki, langkaeng agengira, ingkang rama koe-
 danja, pan lagija saking sal iki, anitih dau-
 dan, saking koesaniki. ⁽¹²⁹⁾ Bola Djemeng babil-
 lan langkaeng kera, watjoetjal larap niki, wos
 karsaning Lockma, tagaenging kang dadanan,
 sadaja pan pada kari, namoeng poesaka, lan

kang bilian sami. ⁽¹³⁰⁾ Datu kari Mangdjeng Pa-
 ngran noeljo ngasta, ingkang paksaka iki, was
 kijai Rondon, ingkang rama mangkana, kijai Dji-
 mat wes pinandi, Pangiran Pangga, datu milih
 boeranggi. ⁽¹³¹⁾ Pan gendelan sampelan kang ra-
 ka, Djeng Pangran jaen oedani, doemating kang
 mengsah, lan kandaen ingkang rama, Mangdjeng
 Pangran mangkoeboemi, sareng katingal, hoear a-
 nanderi sami. ⁽¹³²⁾ Finadahan mring kijai Lock-
 batoul iman, lan ki Markojoedeki, lan Was Bra-
 djadirdjeki, Hoerdjoh lan Sahiman, Hasamat
 moersam paeniki, Djaja manggala, ing samir kang
 nadahi. ⁽¹³³⁾ Finam bokan hoear mapan kalah
 pedjoh, sanget karobaeniki, lan ingiles koeda, sa-
 lijane paenika, opan sampam ngabrang sami,
 kang wang sadaja, doemating kiten kali. ⁽¹³⁴⁾ Ing-
 kang sampam doemating ing lakdirira, Bei Bra-
 djadirdjeki, loerah Wirabrada, Pandita ki Mar-
 djoh, kaem Hasainad marsam mi, kang poe-
 nakawan, Bekel saiman sabil. ⁽¹³⁵⁾ Pan sadaja saka-
 wan kang sampam propta, Lockbatoul iman kamin,
 kijai Markojoeda, lawan Djajamanggala, antoek
 pitoloenging Widdi, datu doemama, nging ka-
 sajahan kalih. ⁽¹³⁶⁾ Dadja dawak katiga ning pa-

sabinan, hirarka waes ngemasi, pan laojeng ti
 nilar, sawaliye kalawan, de' bri waes aningali,
 mring Djeng Pangiran, kalih naeleja ngabani.
 Sagbung hoesar mapan laojeng mander danija,
 sawaliye kang ngirid, naeleja Djeng Pangiran,
 mapan ginadang. gadang, lawan kinaroedseg
 bedik, pitianira, Gitsajoe idja ngirig. Pang-
 koeng bigar mapan ang lir sinabohau, Djeng
 Pangran ing lias niki, apan sa mang kana, teu
 ing soen maten ona, mring saking hoesar iki,
 babau kaaja, lir mateni gijindil. Meneng
 bae meksa ing soen binedilan, dadija Djeng Pa-
 ngran iki, bedak saking rosau, laemam poh pa-
 sabinan, nangin meksa den karloeti, mring sa-
 gang hoesar, san kandel mistaeli. Pan Gi-
 sajoe kalang koeng aenja denaga, lir pangantui
 aepami, den orak paenika, kang roji Pangran
 Pangga, san aedjel gennja ngepengi, sampajan
 nira, ingkang roka paeniki. Pan koraos ge-
 rah pitulolinging Soekma, Djeng Pangran pang-
 koebami, nunggih kang winarna, langkang
 akas koedanja, san sambada lan warniki,
 koedaning hoesar, san sages anasaeli.
 427P
 Samoen wanken sabanggal kalih kang tj-

lok. ngantjaran lawaeng noeli. hoesar ladjeng
 boebar. dasija lau anggal ika. Kangdjeng Pa-
 ngran aningali, dateng kang rama. Langkoeng
 saka tijas niki. Dene gagoh kijai Djeng-
 kiling asanja, mang kana napan asanja.
 sanni, ing kang hoesar kosok, wangsoel doting
 wradinan, pan nomoeng tidran satunggil.
 langkoeng kandelaja, lawan sanges anggedi.
 Djeng Djeng Pangran kan kandel panistael-
 ira, Gitalajoe idja njirig, samana Djeng Pa-
 ngran, apanta semal kewran, pan arsa ti-
 noendjang iki, roemaos nista, anaelija ani-
 ngali. Wanten brandal litiga ing ngawe prof-
 ka, Djeng Pangran ngandika ris, iki potinana,
 Wolanda kampa ngrosa, barandal litiga so-
 mi, mabaer pandika, sareng koimandang ka-
 tri. Wanten saler doesan sumberan panu-
 ka, Kangdjeng Pangran Djengengi, kinaroe-
 boet tiga, mesdoel medang anggal, kinaro-
 jok ladjeng mati, lawan koedanja, Kang-
 djeng Pangran noeli. Fedak doting wa-
 dinan kunggil kang rama, saiwaliye sedani,
 jin lituanaja pedjoh, ladjeng wangsoel sadaja,
 sosanderan hoesar sanni, muring Tegalaraja, ngri-

sak lawan bes meni. Sampun kelas sugeng
 brana Tegal arja, nengna gantiya winami,
 nenggih Djeng Panjeran, pan isma kesajohan,
 lawan malih angentos, kang dereng prop-
 koe asmara kringking. (14) Samara dana " Apun
 sampun risak samu, nagari ing Tegal arja, Kang
 djeng Panjeran winiraos, akalau ing kang rama,
 aneng tengah radinan, makih manggoeng ring
 koedekoe, sarwi lejangau ladijan. (1) Angentos
 mring kang abdi, mapan ing kang dereng prop-
 ta, mang kana sareng prop-
 ta, Radin Na-
 ladi arja, lan Radin Demang Ladijan, Radin
 Nalaprawiriko, lan Radin Djaja Suktana. -
 Dinangae pan ladijan samu, ing ing Walanda
 katalah pedjah, wolong dasa wasawise, Djeng
 Panjeran kados Soepena, mang kana ing kang
 rama, kitala wos kapanggoeh, ladijan oris
 angandika. (3) Parau koeloe karsaneki, Djeng
 Panjeran oris oboernja, kotala Soemangga ki-
 mawan, kiang sampun kampa wisma, Djeng
 Panjeran andika, koeloe paparan- parammo, -
 pan ing paku mangsa karaja. (4) Mapan iki ya
 wis wengi, Kang djeng Panjeran oboernja, kitala
 kadijan kotala mangki, ngapados paderu samu.

pisan, ing paendi panggenan nja, Kang djeng Pa-
 nggran anab da roem, wae doemoteng kang poe-
 tro. (1) Mring Selarang daega manin, mae rem-
 boeg nja, mang kana, sakeni reripos kabih, Kang-
 djeng Panggran aberira, doemoteng kang rama,
 kijai solasa roemachau, pan wak doe Yachrib
 poenika. (2) Lan ngaso sakedah kijai, pan kawae-
 la saweg sojah, pin sampam bakda Yachrib, so-
 wawi kijai laemampah, anaelija tami salad, neng
 lipen Bosim padarame, bakda Yachrib laemam-
 pah. (3) Sampam kersaning Widdi, pan samija
 bingoenng sadaja, pan sanges petengé, sadija ka-
 ladjeng lampoh nja, medal laemangir ika,
 sadija sanges sajah ipaen, lan loebi arif sa-
 daja. (4) Sadija kindel kan doemoegi, neng ereng
 goemoeng kiwola, mapan samija riendra ka-
 bih, sareng endjeng gija laemampah, propda
 ing lipen Loka, Kang djeng Pangiran anda-
 ngae, marang Demang lipen Hoka. (5) Panggen-
 nan reripos bagaeng ing, kijai Demang aberi-
 ra, ing gih ngelimpok ing Selarang, naelija
 kinien nimbolaana, sadan antara propda,
 mapan lir soepena kachae, sadoja pangesti-
 nira. (6) Ristampoen nja samija panggih, -

lawan kang rikat sadaja, gijo pinernah sé-
 wé-déwé, mapan tikaah lèpin loka, kang-
 djeng Pangran noelja, sedak mring Selarang C.
 kol, dan kaulan lawan kang rama. Kang
 djeng Pangran pangkoe bami, kang roji Pangé-
 ran Pangga, kinèn dengga rikat bal, lawan
 wang kang loka loka, ingkang kinèn roime-
 sa, rikat lawan daharipam, Was Bei Yangom
 ordja. Mangkana waes dan winarna, jagong
 rikat sadaja, mapan waes loka suggèné, kang-
 djeng Pangiran winarna, kalawan kang rama,
 neng gin pasang grahamam, mring selarang
 wismanira. Ki Demang Haraja bajiki,
 wonden malih kang winarna, ingkang roji
 noesul mangki, Pangiran Kdinagara, k-
 ka pradjaritika, mandang pan palang hoe-
 loch, kalih laen winasara. Labing pi-
 nasrohan iki, waes damaseng kang roka, da-
 dijo ngiras papatihé, lawan noesam Salin
 nama, Pangiran Laring ngloga, kang roka
 ngilani sampam, dan ingidén mring kang
 rama. Kangdjeng Pangran pangkoe bami, da-
 dan lami linoedeg an, pan soking ing Ngajo-
 gijané, kinerig jagong wang Jagijo, mantri

lawan Dipodija, soewalije' Sindihpaen, lawan sa-
 goenging Walanda. ⁽¹⁶⁾ Ngajoegijo kan ana kari, na-
 nging kang Residen ika, miwah putra sentani,
 kan Raden Dipati ika, Pangiran Pangkoe Alam,
 mapan kang soemak pamikoe, nenggih Pangran
 Soeyaningprang. ⁽¹⁷⁾ Sigra pineloekena aglis, ma-
 rang bagaenging wang desa, Djajamanggala kin-
 dihe, kalawan Angga Wikrama, lawan ki Boe-
 joeda, kalangkoeug rami prangipam, kundang
 kinitir weroahan. ⁽¹⁸⁾ Barang kan marjem moe-
 ni, sandjota lit barandongan, dadija soja ka-
 loh mangke, wang desa kang samija propda, la-
 ding tolaung sadaja, kang kan darbe' gamani-
 poen, sandil aloe kan cinekda. ⁽¹⁹⁾ Pan sam poen
 karsaning Widdi, sandil poerain kan sandjota,
 dadija kalangkoeug ramiene, mang kana kang-
 ding Pangiran, langkoeug marma sijasira,
 kang raji kinin doelaeng, wae kalawan-
 kang padra. ⁽²⁰⁾ Pangran Soejenggalagaki, la-
 wan Raden Entawija, Raden Nabadirojané,
 kan Raden Nalapawira, Raden Djaja sentana,
 miwah mandeug pasang poeloch, dadija ki-
 weling ngajoeda. ⁽²¹⁾ Marjem wae daban moe-
 ni, ing Samen Djajamanggala, kan kalang-

kang pangamacké, garagal ki Baajaeda, -
 wang Jajagijo katos pedjah, sampun karsaning
 Hjang Bjaang, Baepati katos kabandang.
 Ihan ladjing seloek pami, kang san beloek
 sinidelan, kinindanken katos bai, semoh
 pami kaurangan, kang san kadjandakugo-
 djang, dodan himdjahan ikoe, Walanda pan
 katos pedjah. Soeweliji span kamin, kening
 bandil deng koelira, tiba saking koeda lein-
 poh, ladjing binkla laemawijo, waes moen-
 doer wang Jajagijo, langkaeng katos ang-
 salipau, bandangan warna-warna. Hong-
 djing Pangrau aningali, waes kalawan kang ra-
 ma, ring ngarsa witil ramane, sampun ka-
 tingol sadaja, solahé kang ngojoeda, lamau
 isoe sampun senggael, Djing Pangrau noelija
 sedak. Spring kembang poelian iki, lenggah
 aneng pakarangan, sadan antara propiané, -
 kang roji lawan kang poetra, ngiris jagang
 Baepatija, ing kang sampun pami beloek, mring
 kang sinembah ngojoeda. ⁽²⁶⁾ Temenggaeng Har-
 salajiki, Dijau Temenggaeng Danol saema, Tem-
 menggaeng Wirasaminé, Dijau Temenggaeng-
 Nalajaeda, Radin Wirasabaruna, Radin Joeda.

wijajakoe, Soemenggoeng Saerba koesaema. Soe-
 menggoeng Dihadirjiki, lawan Dijan Harjo Sin-
 doerdja, Soemenggoeng Samaredjane, sadaloe
 woes sinarima, gija oedjoeng gantija. gantija ri-
 woesnja anaetja kaendoer, ri tana sinemlah nga-
 soeda. Soerang kasanggahan. niki, wae ka-
 laan kang sama, Djeng Sangran bangko ooe-
 mini, noelja Sangran soerjeng ngilaga, ngotae-
 cen bundangan, mapeu warna-warna ike,
 noelja kineu mairingina. (31) Doemakeng kang
 masarumi, sama wije iroe ija, kaholine-
 de. de, lawan ija Soerjeng laga, soeda mae-
 masina, ija. (32) Djaja manggaléci, lawan si-
 Soema digdaja, andenggoka semi baé, mring ae-
 wa Soemadiningrat, Radén Soemadiningrat,
 lau si Djaja winalikoe, pomanani makilana.
 Sangran. Soerjangalégiki koe pembah noewen
 sandika, noelja aloewaran mangké, ing da-
 lae fan samija propda, fara poetra badaja, ri-
 potija kang samija naeng koel, dadija gegor-
 ing Ngajoeqija. (33) Dasar mentas kawan dyarit,
 poetri koloh samija medol, Residén Kambach po-
 lohé, noelja daloe malih ika, Sangran Djaja
 koesaema, Sangran Balikar ike, Sangran Kach-

unad bocékar. Pangran Raja Henggoliki, lan
 Pangran Bediwoer, Pangran Bediwobani, lan
 Radén Mangkoe widjaja, Rahadén Mangkoe diroja,
 Radén Dipajana ikoe, lan Radén Oja Larana.
 Miwah Radén Singasari, lanapi sarip sadaja,
 mijang sagabung Pandita, poetra santana kang
 karsam, maksih ana ing Ngasogija. (13) Sapan
 sami den kicpenqi ginedang lodji sadaja, nging
 Pangran Pakoe Blame, ingkang satan gine-
 dongan, lawan sapoe tranira, mangkana ingkang
 winoewoes filarang langkang hardjanjo. (14) Sapan
 la woes dadi nagri, Ngasogija ngalik paenika,
 kang peken langkang agengé, mirah kang-
 sarwi kinaembas, padjeng mijang sadéan, da-
 dja samija rena sagabung, kan ana kang dara-
 tjara. (15) Risanj brambeding ngadiperit, sapan-
 lagija piniwaka, moenggeng ingkang sarob-
 gedi, pepok kang poetra santana, lan sagabung
 pro prasawa, moeng-anang san moenggeng nga-
 jien, kocan kadji lan Ngaelama. (16) Lan kara
 Pandita sami, ingkang dadan kebah, Diting
 Pangran Mangkoe baemine, ingkang mainggeng
 ngasranira, Pangran Sacijeng laga, risang pra-
 mardeng ngapoe pak, mapan aris angandika.

(39)

Soerjeng laga karta mami, si adi Mangkoewidja-
 ja, boen paringi nama mangko, Pangiran Mang-
 koediningrat, si adi Mangkoediroja, Pangiran
 Notapradjiko, pajang koening angagoda.
 Lawan si Marsajbedeki, aruna Wirjanagara,
 si Djarat ikoe arane, Toemenggaeng Wirja dire-
 dja, Demang Padjang arane, kaja pangalas-
 an ikoe, kang raji matoer sandika. Pang-
 ran Soerjeng lagaki, soer hunkah noewen-
 sandika, pan paenika sadisané, aneang-
 sadeng kawela, pamopa ing kang karta, si
 Tang pramading ngapoe poeh, mapan aris
 angandika. Si Soerjeng lagaki, si Toemeng-
 gaeng Danoe koesoema, mumpanga Pageden-
 mangko, ngabanaa postraning wang, ijo si
 Dipanagara, lan postrane kija ikoe, ijo si
 Mangko admadja, Ditané ing boen paringi,
 Pangiran Soerjakoesoema, ijo ing kang dadijo
 bané, ijo si Sostradimeda, ing boen paringi
 aran, Toemenggaeng Raksapradjiko ing Pa-
 gedén den rasaa. Mapan adiwimadiki, me-
 njanga ing tedoe ika, kangaendipoea ane-
 né, kolawan si Natasjeda, ijo kashamad i-
 ka, Boe bokar marang Lawane, dené kang.



190 -

dadi umbanya. Si Haekloel iman iki, arana
na Toemenggoeng ija, si Djaja ~~maes-~~
lopa moenggoeh, lan siadi aditara, barisa
sakaetan Toegjo, kolawan anak irekoe, si Dun-
dang ija arana. Pangran Toemanagareki, dené
ing kang ngumbana, ija si Kirjanagarani, ka-
lawan si Fromadja, ing Gamplang arawira,
Toekranagara Toemenggoeng, lan paman Djaja-
koesoema. Ana ing lar Ngajogjo ki, dené ing-
kang ngumbana, ija si Soeradilagané, lan
kang mangwung wana-wana, ejang Blisar
barisa, dené kang ngumbani ikoe, Toemeng-
goeng Toemadivirja. Mangkoediningrat si-
riki, kolawan si Basapradja, lan sadoeloe-
ira kabéh, Sambirala barisana, ing kang-
ngumbani ija, si Rastoepti Toemenggoeng, ka-
lawan si Soerohardja. Soerjenglaga nakira-
ki, si Bandjak soen poendoet ika, arana Pangé-
ran mangké, Soerjanagara barisa, sawetan-
ning Ngajogjo, dené kang ngumbani ikoe,
ija si Soerjanagara. Lan Soedinagareki,
dené kine ikoe ija, Hjaekop Djana-
gara-bae, kolawan Toemadiningrat, kodeloe
Djawinosa, si Singasari ija ikoe, Toemeng-

iki, arun.
~~efat~~ mas.
 ia, barisa
 koe, si Dan.
 ariki, dené
 arani, ka.
 araniwa,
 man Djaja.
 i, dené ing.
 gane, lan
 Blidar
 Joemeng.
 ingrat si.
 sadoeber.
 ingkang.
 goeng, ka.
 aga nakira.
 arana Pang.
 , sawetan.
 anu ikoe,
 nagareki,
 anagara.
 koteloe
 Gaemaeng.

kidoel dené robaa. ⁽⁵¹⁾ Soen paringi oranéki,
 Pangeran kang ngembana, ija si Wastakoe.
 poemané, ing Sadjang ingkang ngrosaka, ija si
 Martalaji, lan Wirjo koesanwa ikoe, Sindoe-
 rja lan Dipadirdja. ⁽⁵²⁾ Kerdadirdja Soka wadi,
 posisir si paman Serang, ingkang angradaa
 koe, dené ingkang Mantpanagara, Soen dené
 poekoke ija, kabek kang ngrosaka ikoe, ija si-
 Mangoeinagara. ⁽⁵³⁾ Tandika Sadaja Sami, lang-
 koeng inggar ingkang sira, noelija adoe salam
 mangké, kang sjang lawan kang paman, kang-
 raji lan kang poetra, samija ngaras pada ikoe,
 lan sagang kang pra Dipolijo. ⁽⁵⁴⁾ Kang Samija
 pinaring kardi, marang ritang misting prang,
 noelija aloewaran mangké, koesoeber dading
 Pasang grahan, lan kankoen ingkang roma,
 mangkana ingkang winawes, kang Samija
 pinaring kardi. ⁽⁵⁵⁾ Yapan abedolan Sami, sa-
 reng sadindan Sadaja, mring prenaki dwe-
 dwe, samijang sal pitaeleng Saksma, la-
 ding bode barisnja, sadina-dina prang
 poepoeh, samana waer lan winarna. ⁽⁵⁶⁾ Ra-
 mering prang Sanah Djawi, noelija ana
 bandoe proplo, saking ing Redoe morgané,

kalih aboes winatara, lan ngiringaken arla,
gangsal lekha kotalihpau. propa ing lega-
rok ika. Angkong baris aning margi, kijai
Hachamad Ngarfah, lawan Heltasentika-
né, pan kagijos non Landa liwat, noelija
nem bang dngara, wong desa kalangkang
gregoet, ladjeng gending liris Samija.
Noelijo Hjam poeh ing ngadjaerit, para dade
ngedrit noelijo, nanging Heltasentika-
lan para doli mring sah dja, ladjeng koe-
welan Samija, dadijo kotali Samija ambroek,
bandoe kalih aboes belas. ⁽⁵⁹⁾ Heng gangsal
welas wasawis, kang Samija laemadje ge-
bang, nanging rampau kotali kabek, anael-
ija Heltasentika arla watan baltana, sandja-
pa ladjeng disraem, mring sagoeng kang moe-
lije joeda. ⁽⁶⁰⁾ Pa ladjeng ing anggi Sami, sa-
roebal lawan rotoekan, mijing sandjota pada-
jani, langkaeng inggar kijosija Samija, ladjeng
sawan sadaja, damateng tilarang ikae, kalih
lelah winatara. Samija nganggo tir watan-
di, sandjota sang kachau Samija, noelija ing
tilarong kaget, sinarka walandaprapta, ar-
sa pineloek ing prang, gijo Hachamad Ngar

far ikoe, ananderaken boerangga. Kantjanira
 kindel sanni, pan kinen baris sadaja, ri sampoun
 pradita mangke, muring Sangiran Soerjing laga,
 lading dadajo lan sanan, pan sanni soeka-
 sadaroun, wadijo silarang pinika. Moeham-
 mad Ngarfah anaeli, kolawan Moelja sentika,
 lading ngirid njowanaki, muring Sangiran
 Soerjing laga, marang tang pramaedjing prang,
 lading ginandjar naneeki, Soemenggoeng Se-
 tjandagara. Moehamad Ngarfah, poenika, a-
 ringja Moelja sentika, pan ginandjar nanna
 mangke, Soemenggoeng Kaidanagara, lan ki-
 nen angradina, Kedoe widan kidoel ikoe, ka-
 lih njo masoer sandika. Langkaeng inggar lija
 njo kalih, woe ling sje lan madoek sanni, pan
 woe san winarna mangko, kawarna abantoe-
 prapta, saking ing berakarda, medat widan-
 marginipain, pradjoerit Sangkaenageran. Ri-
 netoek aken laemali, muring Soemenggoeng Soe-
 rarejo, aning Randoe goenting poepoh, langkaeng
 ramening ngajoeda, selas Sangkaenageran, ki-
 lindih ero kadjokoeh, ana maso Raden Soerwang-
 pa. Moelja siraosken aqlis, doemaleng
 silarang ika, mapan nangis kila, nising

kalangkong welasi, wanda maksih rari'ika,
 mofan nangis kawa, pinaringan bawana koe,
 lading kinin ngaderena. Wandaek daling
 sala iki, mangkana ingkang winarna, risang
 moerdining palagan, kalangkong prihatin-
 nira, kagagasing wardaja, namong wangsil-
 ing hijang agoeng, nawala kaer'an poenika.
 Tan kalilan den iwahi, poenapa papendoh-
 uja, kinin ang lam polih kabih, marna prih-
 atin kalintang, risang moerdining joeda, -
 ingkang ruma kang winoesoes, sijesira mofan
 kan doega. Boeljo angandika aris, paran koe
 loep marnanira, ingroen kan doega anggier,
 ingkang dadajo prihatinira, wadinirikeo-
 sja, pan was kan kaedjawa poehoe, ing en-
 dahé kang ngajoeda. (71) Risang moerdining
 ngodjoerit, apun aris angandika, gih kijai sa-
 luhoené, ingkang dados kijas kawela, inggih
 sanadijan wiwaha. Finelasma liang kopir,
 mofan da kawela kemah, jin kaksih ki-
 narsakaké, kijai dados lampohan, nang ing
 kerja poenika, roenijin kawela esloe, ma-
 pan kinin ngangkot kaer'an. Tan kenging
 loman ngiwahi, daling parindahing kaer'an.

nging kawala saistaeu', diering. Soemoeroep.
 sadoja, ing kaer'an kang parintah, marna
 ljas koela kalang kung, adirih bilih kale-
 padan. (74) Kang djing Sangran sang koeboeni,
 mapan aris angandika, kaaloep kan ngapa a-
 koeari, apan ekik pra ngaelama, kang soe-
 moeroep artirja, ing kaer'an parintahipau,
 wang namang adina pratila. (75) Kaaloep ma-
 rang ing siriki, endi kang sira kaisakna, wang
 ngatin Ngagagijis kabih, misem ritang misesa,
 aris denyo' ngandika, kijai lerep poenikoe,
 nging koela kirang pratja. Kijai sampe-
 fan rintjangi, noewen damadeng Hjang Lok-
 sma, soemijin kawala arian, liang kakalik
 poenika, amaelang wauten madja, keweran
 sadoenggilipau! poenika koela pratja. De-
 ne sawangipau kalik, pan samija petir se-
 kanjo, kados adirih mring Hjang manan,
 kalamau angiwakana, mring parintahing.
 koer'an, keweran hijangipau sepaek, ing ma-
 dja aniem poenika. Kang djing Sangran sang
 koeboeni, mapan aris adasaja, pa sira wes
 sepaeng angger, ritang siriri ngandika, ing
 gih sampau sapisan, noelija pitaaloeng Hjang

196.

Ageng, dan antara kiji Madja. Propla
 dan saanak rabi, dan api lan kacla warga, ri
 sang soekaer miring hijang manan, lawan aris
 angandika, kiji kirang sabaunggal, naelija
 na mar ma hijang ageng, ki kweran prop.
 sanira. Mapan amang led sawengi, bekla
 saanak poedaja, sokacla wargane kabih,
 ri sampoen propla sadaja, sagoeng kang pra-
 ngoelama, ri sang bini waling puepoeh, bini-
 wi ing Masdjid naelija. Pepak sagoeng
 ing kang binangkil, ing kang rama dotan be-
 kah, Djeng Sangran Yang kaeb aminé, ing kang
 raji mangging ngarsa, Sangiran Saerjeng lega,
 risang pramaeding ngapoepeh, mapan aris angan-
 dika. Heh sakihé sanak manni, sagoeng ing-
 kang pro ngoelama, sarib kalawan kadji, jin
 ing anengko kartaning wang, ijo si paman Ma-
 dja, pan ing taen lilani ikoe, jin madoera ma-
 rang ing wang. Sabarang parinsah iki, ing kang
 manni djaning kaer an, pama adja wedi mang-
 ke, ki Madja madoer sandika, ri sang malih-
 ngandika, heh sagoeng ing sanak ing taen, Pandi-
 na lan pra Ngoelama. Sarib akanapi kadji,
 lah ojo pada loen loenan, ngangkot adil hijang

Propia
 a warga, ri
 lawan ari
 gal, noelija
 weran prop.
 gi, bekla
 s kabek,
 e kang pra
 hoeh, hini
 e sagoeng
 e, daban be
 iné, ingkang
 Soerjenglega
 an ari angan
 sagoeng ing
 kadji, jin
 paman ma
 a toera ma
 iki, ingkang
 a wedi mang
 g molih
 a saen, Pandi
 api kadji,
 L adil Kijang

manon, sadaja aboe sandika, ri tang noelija
 loearan, samana ki Moja, ikoe, mandok ning
 masjid kirola. Lan kiji kweran iki,
 nging repotiro sadaja, noenggil ning lepin
 tokané, winarna nagri Ngajagijo, apan waes
 sadijo wana, bang-abangan kang daloe, waes
 telas sagoenging wisma. Gedi kiji daban
 kari, maeng kantan Kadatanira, ladi saka
 van Masjidé, Lanoerjan Pakoe Klaman, la
 van Wiranagaran, sadaja waes sirna ikoe, kini
 poung nagri Ngajagijo. Apan waes lan keni
 midji, Sinapati Samijo ngadas, arsa bucdak
 amangké, ri tang mapan lan kalilan, kinin
 ngchang kirola, moeng sinoeprih ingetipoen,
 sagoenging para tumbana. Sanaana waes me
 dal tami, kang raji, raji sadaja, lan kari lan
 Pangolanté, Ketik, modin lan Marbatija,
 moeng kantan kilih ika, Pangiran Soerjo
 brangda koe, lan Pangiran Soerjowidjaja. Lan
 ingkang poetra sakaunggil, Pangiran Dipa
 koesoema, ginedong neng ladi mangko, mijaz
 sagoeng kang ijang-ijang, lawan kang ja
 man - paman, ingkang makih Samija kau
 koen, langkoeng Samija kawlasaesa. Manging

ingkang paman kolih, kang saged noesael
 poenika, noelija pinaringan manik, ing-
 kang sepech pinaringan, Pangran Pangkoe.
 dipaera, ingkang ulim pamanipoen, Pa-
 ngran Pangkoe poenika. Lawan ingkang
 rafi duni, Dinmas Soefip pinaringan, Pa-
 ngran Adinagarane, Dinmas Grantol na-
 manira, Pangran Soerjo dipaera, Dinmas
 Dandang namanipoen, Pangran Soerjadi
 poenika. Dinmas Pangkik namaniki,
 Pan Pangiran Sepotana, Silarang langkaeng
 karajan, mangkana Seljanagara, mopan a-
 boer aeninga, ing Dinmas beris ageng, saking
 Kedoe proklamira. Ingkang ngirid Wolan-
 diki, Digan Soemeng ageng Dandeningra, lang-
 kaeng kolih ewae kiki, namanija aboer be-
 ninga, roemaos kan kawara, Seljanagara
 poenikoe, kalawan Karanagara. Digan la-
 deng din ban duni, noma pradiperit Baelkija,
 kan ligang aloes katonipoen. langkaeng tiga-
 welasika, kang dados pangiridnija, ki Mocha-
 mad Bahwikoe, nanging tijasija, Pangoloe
 doek Tegalaraja. Sampoen sepech wajah neki,
 nanging tijasija langkaeng socra, kan kabilan

ed noesael
 nich, ing-
 n fangke.
 ipoen, Pa-
 wan ingkang
 ringan, Pa-
 Grantol na.
 Den mas
 en Soerjadi
 ramaniki,
 ang kang
 , moepon a.
 gung, faking
 irid Wolan.
 ingra & lang-
 uja a doer be-
 fpanagara
 (2) Wapanla
 Baekija,
 kang tiga-
 ki Wacha.
 Pangoele
 waja niki,
 lan kabilan

meksa bai, pan kapengin pedjak ika, ing nga-
 prang sabil lolah, noelija pinaringna pekoe, Wach-
 amad Goesman libasoh. Faemeng goengira ka-
 kalih, pradigant Baekija ika, kadji Ngabael-
 kadir rane, kang risih kadji Wessopa, kalihunja
 langkang vera, lawan binchakanan ikae, Ngela-
 minja kalih ika. Kijai goeroe melangi, Wach-
 amad bolim namanja, lan kijai kosongani, Ngel-
 dael. Kangoes ingkang nama, Pandita pan sa-
 longgal, Ngabael bolih namanipoen, samana
 pan ladjeng boedal. Sakung ing Silarang iki,
 gangsal aloes winalara, sadaja kalem pakane,
 sam pan prapta ing Dimaja, ladjeng ajen-
 ajenan, pan sampun kinata ikae, kang dadija
 pangawat kanan, Faemeng goeng Seljanagara,
 Baekija kang dadija dada, kering Kartanaga-
 rane, noelija Goesman libasoh, ngabani-
 kantianira, Baekija pan sareng madije, arem-
 pet pangamackira. Engara beaog dinitir,
 gung samija moenia gugana, sing kosta win-
 doe ang soli, kijai Goesman libasoh, waes man-
 ding kang paringan, waes poetaka poenikoe, a-
 awasta ki Baroe loeba. Wapan ladjeng moerap
 iki, marna wadija Baekija, lan warden oewas.

manahé, marijem wos kalau tjangan, moeng
 moeng el kaping tiga, saking rikas pladjeug-
 poen, ngadit wos lan lingejwa. Ladjung-
 koewel ing ngadjarit, sandjola wos dalan-
 moenja, tjaraet wos lan sangkaré, pedang
 lawan doeweng ika, Rahaden Danaeningrat,
 ing joeda mapan kaping goek, lan ki lgoes-
 man kibasah. Lang kung ramining nga-
 djoerit, kaping gih sami soedira, nanging kar-
 saning Lijang manan, Djan Danaeningrat koe-
 siwa, mapan sampau palas tra, badang sara-
 dadoe laempok, kedik kang gesang laemadjar.
 Mapan sami deu soetaeti, kin kidjer saenggan-
 engganja, islam loedjing sadajani, nanging
 wos karsaning Soekma, kijai melangi propta,
 sabil loloh marginipau, kening lantaking
 sandjapa. Saradadoe ing kang bedil, pan sa-
 king kasoejinira, lan ngantos mender lan-
 lake, noeljo kinam bak santrinja, sarada-
 doe wos pedjah, pan kalah bandanganipau,
 marijem lawan sandjola. Olat lawan mi-
 miséki, atanapi kang sandangan, ki lgoes-
 man mantok mangki, kalawan bak kanti-
 nira, moeng daer soerat kewala, jin witadjeug

kantjanipon, lading baris kedai ika. "Doe-
 taen Posantien din gani, Boekija meggih baris-
 njo, samana tanah Djawani, langkoeng ranis-
 ning ngasieda, ing saenggin-cugginira, posi-
 sir mania nagrikoe, Padang lawan takawakjo.
 (10) Gemaeng kidoel Djowi kari, Sedok Gowang lan
 Banjoe mas, mangkana kang winirnas, ing kedai
 kantaen salunggal, Radin Saemadilaga, ing-
 Parakan nagrinipon, ingkang kan nedija gi-
 risa. "Gairisa" Mapan lading nginggoha-
 na, saking Sedok Gowang ika, Mas Temeng-
 goeng Bindang kara, ing Gowang gadjah perma-
 da, ingkang dadija pangiridjo, Mas Rongga
 Prawirotaeda, ing Parakan sampain propia,
 moelija pinelacking toeda. Saemadilaga-
 koeljiwa, mangkana sampain palasbra, ingkang
 medjahi poenika, pan Demangira prijangga,
 "Sesjapoti namanira, woes sedok Parakan i-
 ka, mangkana ingkang winarna, pasinging
 loetra sandana. Kang dadija Snopalika,
 sodaja jami soelaja, lan ingkang ngembani-
 ika, Pangiran Hadiwidjojo, Pangiran Djaja-
 koetama, Pangkoediningrat poenika, lan
 Pangiran Kato pradja, Pangiran Boelakar-

ika. Pangran Batilar ijo, sadaja ngandi-
 kan naelija, muring tilarang sampun prop-
 ta, lajeng lan pinaring kerja, nging Pang-
 ran Batilarika, naewam muring Bagien kiwa-
 la, sanadjan silih kindela, nang koediningrot
 panika. Lan Pangran Batapradjo, sadaja
 lan saderek njo, lan kinien muring Kedoe Panijo,
 Baris ing Langan panika, mangkana ing-
 kang winama. Djendral De Koek sampun prop-
 ta, saking Samarang, sadawadjo, ing nagari Soe-
 rakarta. Lajeng daemaling Ngajadjo, ngi-
 riggaeng poetra Sansana, ing Soerakarta sada-
 ja, lan Pangran Mangkaenagara, samarga - mar-
 ga ajoeda, nang ing gang kang diagi marga, sa-
 sadaja kana koewawa, saking katon kolawira.
 Samana opan wos propa. Djendral ing Ng-
 ajadjo karta, lajeng bakin lam nawola.
 muring risang moertining joeda, Boepati ing-
 kang dinaeta. Ronadiningrot namanja, sa-
 pan sampun apapanggija, lawan Pangran
 Soerjeng laga.⁽¹³⁾ Wos kabeh ingkang nawola,
 muring Pangran Soerjeng laga, kang doeta ing
 ngandeg naelija, opan kinien ngantosana,
 kaloe ingkang nawola, muring kang pi-

nembah ngajeda, mang kana ing kang wimar-
 na, Djing ritang mijos tinea. ⁽¹⁵⁾ Mangwung
 gosid agung ika, pepok kang para Ngela-
 ma, Pandita Lorib Kadji ka, mijang pagang
 poetra tautana, kanapi kang pro pratiwa,
 gang- agang manggung ing ngasta, kan le-
 sith, lawan kang rama, ki Hadjo ki Kawron
 ika. Noelijo Pangran Soerjenglaga, ngasta-
 ken kang nawola, toking Djendral De Kack,
 ika, miring ritang moekining jeda, mangka-
 na alan ngandika, wae doemafeng kang rama,
 Djing Pangran Hongkoemika, kipi pangra-
 bodaa. ⁽¹⁶⁾ Kalawan si paman Hadjo, wongsoe-
 lan lajang poenika, kawola wae kan puringa,
 den reniboga kang prajaga, noelijo kaendaer
 kang tinea, kaendaer masanggrahan ika,
 kang djing Pangran kantan ika, neng Has-
 djid lawan ki Hadjo. ⁽¹⁷⁾ Lan Pangiran Soerjeng-
 laga, bade wongsoelanira, miring Djendral De
 Kack soemaelija, temboeng ingkang kara-
 kara, poenika ingkang nawola, Djing Pangran
 Hongkoeminja. Djing ingkang saada-
 ra, Djendral De Kack raitampainja, bade
 kawola poenika, deni djingandika kango,



202

menggah karsane ki Harja, isda pan lan dar-
be karsa, roemijin sapoenika, nging lochoer-
ing kang Agama. Ing tanah Djawa sadaja,
kolamoen isda andika, lan makisedi poe-
nika, auring Agamané ki Harja, Islami ing
tanah Djawa, pan inggih paderan ki Harja,
penggih lawan Djengandika, ananing neda
pralanda. Lajap lawan kang protela, se-
mados ing dinten nira, lan paendi inggih pa-
panggi, se andika bekla bola, ki Harja bekla
bola, se Djengandika prijanaga, inggih prija-
di ki Harja, wes sili ing kang rawala. Sampun
pinaring kan tigre, mring Panadiningrat ika,
kinin mantloek mring Rajagigjo, mapan wes
dolan winarna, ing tilarang kawarnoha, Di-
rang misising ngalaga, ginabel kang pro-
poclama, mijang sagung koeira sansana.
Larip Hadji lan Andita, sanapi kang pra pra-
liwa, ki Kaweran lan ki Hadjo, kang rama
sungsat kaer nira, ngadoeran djameneng Nala,
sabal isda hockaenira, kang samijo propia
sabilnja, lan tijang angaden bola. Paenika
Djendral wes propia, lamau dolan djae-
menenga, sajekti apau koejiwa, lan koso-

manahé, marjem wos kalau tjangan, moeng
 moeng el kaping tiga, saking rikas pladjeug-
 poen, ngedrit wos lan ditingéwa. Ladjeug-
 koewel ing ngadjarit, sandjola wos dalan-
 macija, tjaraet wos lan sangkaré, pedang
 lawan doeweng ika, Rahaden Danaeningrat,
 ing joeda mapan kapang goek, lan ki goes-
 man kibasah. Lang kangu ramining nga-
 djoerit, kapang gih Sami Soedira, nanging kar-
 saning Hjang manan, Djan Danaeningrat koe-
 tjawa, mapan sampau palas tra, badang sara-
 dadoe laempok, kedik kang gesang laemadjar.
 Mapan Sami deu Soedaeki, kin kidjer saenggan-
 ingganija, islam loedjing sadajini, nanging
 wos karsaning Soekma, kijai melangi tropla,
 sabil loloh marginipau, kening lautaking
 sandjola. Saradadoe ing kang bedil, pan sa-
 king kosopinira, lan ngantos mende lan-
 loki, noelija binambak santrinja, sarada-
 doe wos pedjah, pan kalah bandanganipau,
 marjem lawan sandjola. Bot lawan mi-
 miséki, alonapi kang sandangan, ki goes-
 man mantok mangké, kalawan sok kanti-
 nira, moeng daer soerat kewala, jin wilodjeng

pakewet ira, ⁽³¹⁾ kang aprang pang gah bitjara,
 sabab waes samija Narindra, dadija kan won-
 den koetjira, kantsan pasrah mring Hiyang
 Soekma, ⁽³²⁾ Djeng Pangraun sang kaibaenika,
 ngarih-arik mring kang poetra, sang eta-
 ris angandika, kaeloep welasa mring bola,
⁽³³⁾ lan manawa dingin ana, ijo wangsiting
 Hiyang Soekma, dené dadining ngajoea,
 mokal kaeloep jen pepija, ⁽³⁴⁾ Dené dosan
 kaelira, wekasan mangkiné ijo, Kisanj
 moertining ngajoea, wekasan wedar kang
 karsa, ⁽³⁵⁾ nlesem aris angandika, kijai raemi-
 jin kawola, maepera wanten nawola, ing-
 kang bekta sang Hasdo, Winaas moengel
 anang kana, parén sah kaer'an poenika kang
 lundhain Soekma ika, Ngab dael kamit He-
 ro djokro, ⁽³⁶⁾ kabiril Moekmin Sajida, Janata
 Agama Djawa, Kalipah Soer Rasael ija, sa-
 mija ing Djawa sadaja, ⁽³⁷⁾ Ing kang bekta la-
 djeng moesna, Perat tjinem ploengaken Raja,
 Djeng Pangraun sang kaibaenika, sang kang
 lega ing Hjosira, kijai Kawerou mang kana,
 adanopi kijai Hadja, inggih poenika pro-
 beta, kalamoen wangsit Hiyang Soekma.

Djeng Sangran Mangkoe semika, noelja kinen
 min balana, miring Sangiran Soerjeng laga,
 kan antara noelja propta, ing ngarsana
 ing kang sama, Djeng Sangran Mangkoe ba-
 mika, opan aris angandika, heh ka solé Soer-
 jeng laga. Besoek Senen pamen kahua, miring
 sagang poetra santana, kalawan kang para Di-
 patija, pambri prodjoerit kang ana, lan andika bi-
 jai Hadja, den pepak sagang Ngaelama, sarip Ma-
 dji lan Pandita, kalihnja matoer Pandika. Sa-
 mana waes kan winarna, ing dinten Senen poeni-
 ka, sampun djoemeneug poenika, Djeng Sinae-
 hon Soeldan ijo, Ngabdoel Kamit Kieroe Jokro, Ka-
 ribil Hockminin ika. Sinaidan pra Ngaela-
 ma sarip Madji lan Pandita, mijang sagang poe-
 tra santana, kanapi kang pra protina, mi waes
 sloewaran pamiyo, langkaug laga ing liposira,
 sagang ing kang wadija bala, Ngaelama pekaer-
 ing Saekoma. Pi wainja gantijo sadina, anga-
 kari ing kang rama, nama pamen bahan ika,
 Ngabdoel Rasoe djoedjoel ijo, ing kang iboe nama-
 nira, Mangdjeng Rasoe Ageng ika, sene namane
 kang garwa, Djeng Rasoe Kadatan ijo. Wanden
 malih ngadoverana, nama Rasoe iboe ika, ka-

prunoh sepaek poenika, kalawan swargi kang ra-
 ma, ⁽⁵⁵⁾ nanging sanis iboenira. Kang djeng Soelban
 poekranira, Pangiran Dipanagara, pinaringan
 nama ika. ⁽⁵⁶⁾ Kang djeng Pangiran Dipolija, kang
 pra Djan Endawirja, mapan pinaringan nama,
 Pangiran Dipanagara, warden kang paman sa-
 atwega, Pangiran Djaja koesama, pinaringan na-
 ma ika, Pangiran Bii poenika. Poekranja pi-
 nandut noelija, mapan pinaringan nama, Pa-
 ngiran Djajakoesama, mang kanana weskau
 winarna, kararna poekra Santana, dan sagang
 pra pratwa, dan pi kang pra Ngolama, pan
 sanija ang arsa-harsa. ⁽⁵⁷⁾ Mring Djindral wong-
 poekranira, ngantos lami antaranja, pan sanija
 kindel kewola, dadija sagang sanija lina,
 mang kana ing kang winarna, warden Pandita
 kang prapta, ing Hadjasta pondokira, wasta
 hos Laerah poenika. ⁽⁵⁸⁾ Kang ing Pandita lala-
 na, saking Agaras wisjilira, Puistoe Larip poe-
 nika, nanging namaer nama Djawa, saking
 rumen mring Kyang Soekma, pan was sape
 dahar mendra, salla was dampa weksanja,
 dalan warden kindelira. ⁽⁵⁹⁾ Mring Hadjasta
 den sikara, mring Pangran Mangkoenagara,

mohan parintah ing Belanda. dadija langkaung
 ares nanira, mohan samijo ambek ira, pan esbe
 naunggil kang korsa. Was pinaring pandaki-
 ra, langgar alit diera ginnjo, ananggil Djeng-
 Soedan ijo, samijo langgar pandakira, taben
 Bakda palas ngira, Was Loerah sowan poenika
 muring Kangdjeng Soedan mangkana, pinoejoe
 saejan ika. Was Loerah moelisa propda, la-
 djeng melegi kang pada, puring dangoe-dangoe
 noelija, Was Loerah medal kang waspa, Djeng
 Soedan ares abannjo, hih Was Loerah sua opa,
 ijo gini sira katoena, Was Loerah lan aseri-
 ro. Buak Soedan sasachero, poen lamam,
 weroch muring sira, sira cepana gedang ika, ka-
 so poen aendal-aendalla, banget welos muring si-
 ro, Djeng Soedan mesem ngandika, sira welos agi-
 neja, Was Loerah matih abannjo. Siékae ma-
 pan kinarija, muring Selloh. Kolipah Djawa, pan
 ero pinoring ika, kanti marang wong saggoege,
 Kangdjeng Soedan ngandika, sene sir wong
 ngimpi sira, pan iki sakamah Djawa, wos
 dadi rebang kae pada. Ngelama lawan Pan-
 dita, Larik ngobidan sahada, mohan akeh
 saonah Djawa, sira sene hijai hadja, ang bl.

(75) Mas Laerah aris alacunya, kabéh ikoe gisih pa-
 da, ing bisoch wakanira, Djeng Soellau mi-
 sem ngandika. (76) Sandjau kabéh gisih, ing-
 soen iki satochoenja, (77) Pan wos bosen aning do-
 njo, soen propda sapsi kebola, anak ija ma-
 rang sira, mang amirin sapsi kebola. Mang-
 kana wos kan winarna kawarna kiyai Go-
 dia, lan sagang kang pra Ngolama, Kanahi
 kang pra pradiwa, mijang sagang poeria
 sawana, samija ngadeng-adeng ika, serot
 Djendral Wangsoelanjaja, Hadipa ing Rijas sa-
 mija lina. (78) Panana mikir ing joeda, pan a-
 moeng potemonira, kang samija den arso-arsa,
 pan langkaeng kabang koelira, sagang ingkang
 Sinopatisja, ing Galaran pan sadaja, maksih
 baris neng peneuh nja, ngadeng anira prijang-
 ga. Samana panadjoek ika, ing dina Djomoe-
 oh ika, Djeng Soellau arsa salata, lawan sagang
 pra Ngolama, anahija mijarsa Dwara, mrijem
 moengel kan antara, patjolang alac aeninga,
 jini mengroh ingedahi joeda. Langkaeng kotah
 bolanira, Kang djeng Soellau apain maelija, pa-
 rindah kinin mekaka, miring Pangiran Soerjeng-
 laga, (85) lan Pangiran Dipanagara, manging wos.

karaning Soekma, wae Pangran Soerjenglaga,
 mapan pangat ribedira. Dadija kang nindih
 joeda, mang Pangran Dipanagara, kalih edoes wi-
 nadara, pradjeritira prianggga, kalawan Djoja-
 nagara, kang bawis kidol Soeda, nging lang-
 kong karobanira. Dadija mang pa ang salira, Pa-
 ngiran Soerjenglaga, nging galken kadangan ika,
 dadija Djoja Soellan priadaja, ing kang njarira.
 ni joeda, nginging kang pra Soelama, lan api
 mas laurah ika, ki Keweran kijai Moeda, apa dunt
 ing kang roma. Kang djeng Panembahan ika,
 erdi widjil sampun propa, moeda tinadu Soeda,
 pan nedja metak ngajeda, Kang djeng Soel-
 lan ris ngandika, wae doemoleng kang rama
 Soewawi pinara tiga, kijai piang poenika. Sam-
 pun angram pol kivala, kaki keweran wang-
 sela, kanggea Moedjid kivala, lawan andika
 dadonga, ki keweran laer sandika, wae wang-
 sel miring Moedjid Moelja, mangkana ing kang
 winarna, Djeng Pangran Dipanagara. Propa
 lan pawadja nira, malat sampun kan kowa-
 wa, kang meng sah lang kang agengaja, wae-
 propa kasipis ika. ⁽⁹⁵⁾ Kangdjeng Soellan ris
 ngandika, wae doemoleng kang rama, Soel-

waw i angedam kaja, sampian anindihana.
 (90) Woes sambae pinasa kiga, kija Godja kang sa-
 daeman, nelijsa pinasa borisija, sampian kar-
 saning Hjang Sektma, djalma kan kening
 pinasa, baring den marjem ika, panija be-
 bar ngoengri ika, ing wingkingira Djing-
 Saldan. (91) Kangdjing Panembahan propita,
 sakolijan kija Godja, nerang poenika kang-
 karsa, wadija kan kening ngabena, kang-
 djing Saldan angandika, kija panapa kang
 karsa, kawela njarah kewola, kangdjing
 Panembahan nabda. "Kaloek jin dang an lau-
 rira, prajaga moendaer kewola, wadijanira ka-
 ja, pan, woes kan kena pinasa." (92) kija Godja pan
 mang kana, apan panu abesira, lawan Panem-
 bahan ika, samana ingkang winarna. Tira-
 Sangran Soerjeng laga, propita kan soprasoerit.
 nja, pan api, poebra sansana, nging sampian
 sodan pa kaja, laodjing pinen moendaer i-
 ka, kalang poeng denija kasesa, kang meng-
 soh bareng kewola, lawan ngoedani Pan-
 djasa. (93) Sampian karsaning Sektma, sadija
 poebroh kasanira, pan ana kang kawal joda,
 loemadjing sakarsa. karsa, (94) angrelat anak ra-

binja kalang kang diunja kasesa, kang djeng
 faldan kang winama, rangoe rangoe lam pahira.
 karma dotan bahan hamiya, mijasa swarami.
 misira, dadia kasesaning bola, wataru manung
 kawandosa, ingkang laktik dirik ika, Djeng-
 faldan lam pahira, ladjeng minggan doteng
 ngarga, kang mengga ngungir kivala.
 Prokda latsanggrahan naliya, fildarang bines-
 mi hamiya, ki kiveran kang winama, mak-
 zik aning loddid ika, ladjeng kinehang ke-
 vola, pinan roudang ing sandjaba, woutoe wos
 sehaen wenika dotan ngad iku kesoja.
 San ladjeng gineudang ika, binekta boema.
 djeng woliya, damadeng ing maeid ira, na-
 wotang kivala, ladjeng imedangan ika, na-
 uging pitobefang ing fiekma, pedan lan ana
 boemama, kalawan kan gindang ika. Manging
 kitab koeran hamiya, anggar kaulan las-
 djid bunggiya, ladjeng kisisoh sodajo, kang
 masdjid sinasmi naliya, kawarna pangran
 Di fangja, lan pangran fannanagara, aloe-
 leetig kartanira, propda lan poadjant.
 Pfen siwo wos winakara, ladjeng niasael
 minggan ngarga, wos gjendack lawan ja.

rindra, laojeng anoeng keni pada, Kang djeng
 Sultan lenggahira, aning sang ing giling goe-
 a, ing kang derik winotara, namoeng kantoen
 kanton dasa. Mijai Hadja maengging ngarsa,
 lawan Raden Maladirdja, mijanq Pangran Di-
 panagara, lan Raden Malaprawira, Panembah-
 an pisah ira, lan Pangran Ngabehi noelija. -
 Kang djeng Sultan angandika, wos adi pira
 menenga. Noelija hada lenggah samija, Nda
 aris angandika, pira gawa bola pira, Djeng Pa-
 ngran aris werira, siwoe watawis kawela, nging
 dering doteng sadaja, saking kosesaning drija.
 Djeng Sultan anantoen noelija, Wae daema-
 deng ki Hadja, paran mengko kang prajaga,
 apa bandjaer sinandjelan, ki Hadja aris werira,
 (21) pan sampen sangget poenika, ingkang rine-
 bad poenapa, lochaing ngaso bola-bola, daema-
 deng lipen Loka. Djeng Sultan noeroet asaer-
 aja, noelija aris angandika, wos adi ingsoer da-
 rina, wadijanira oendoerena, ing paim arsa nga-
 so aja, dihin marung kali Loka, lawan ka-
 sek dawachana, sekiki kang Sinapalija. -
 (22) Kabeh den pada samekda, djer Landa wos
 isdoe Sjidra, Kang djeng Pangran wer sandika,

sampun tingser saking ngarsa, lan Pangran
 Saem nagara, Djeng Soeldan malih ngandika,
 mring Dijan Pangalasan ika, lawan Yos Yang-
 ngpenagara. Lah pada sira karija, ananging
 keni kewola, mrijem ing taun kijai Naga, ijo
 ikae sira pasanga, kalamoen Walanda ika,
 naelaedi mring ing taun naelija, mrijem sira
 aenikma, kalih uga mudoen sandika. Djeng
 Soeldan loemam pah naelija, moeng gamelan
 ngampil paenika, ing kang derik lampah uga,
 adanapi kijai gadja, lan Pangran Dipanagara,
 lan Pangga. Din Waladireja, lanapi Walapra-
 wira, lawan Dijan Djaja kulan. Lan pawa-
 kuran sadanggai, Adam ajoka namanira, -
 mangkana kapetsek naelija, lan mas Laerah
 aning marga, Yos Laerah aris adasaja, nak.
 Soeldan mring ngendi sira, Kangdjeng Soeldan
 angandika. Joen ngaso mring kali Loka, Yos
 Laerah malih adanya, bok ajo sabir kewola,
 Djeng Soeldan kendel sokola, mangkana-
 osiking drija, wes beuer Yos Laerah sira nging
 taun Sasirnilan Soekma. Sadina iki sir-
 naha, pan adja kangsi kadawa, Kangdjeng
 Soeldan angandika, mring Pangran Dipa-

nagara, hih koeloepradjoerit ika, sananani loe-
 loerana, jin taen arsa sabil iya. Kangdjeng Soellau
 apan naelija. ⁽¹²⁸⁾ Bujanderaken Boerangga, pan Gi-
 rismann ing kang nama, lan kaulen Has Loer-
 roh ika, lan Raden Natadirdja, ing sadaja
 winasara, ing kang pareng adjung ira. Lawan Djeng
 Soellau panika, ki Hadji ngantel kiwola. ⁽¹²⁹⁾ Su-
 rieng waeri kebih ika, kalawan Sawarganira,
 Kangdjeng Soellau kang winarna, lan Has Loer-
 roh sampam propda, ⁽¹³⁰⁾ ingginja baris Walanda,
 apan rempek adjung ira, kang sadaja panika,
 ladjeng ing ediel sandjata. ⁽¹³¹⁾ Marijem
 lan kalondoka, Girisman dasan koerawa ana-
 dahi mimi ika, dadija amagok kiwola, kang-
 djeng Soellau apan naelija, kedak soking loe-
 rangga, nging soepi lan ngagem wasira,
⁽¹³²⁾ naelija ara pamaning Soekma. Warni hie-
 miti panika, mapan ladjeng aneng asda, Djeng
 Soellau amang panika, kang kinaja ma-
 gus joeda. ⁽¹³³⁾ Has Loerohi pedang agemija, di Ra-
 haden Natadirdja, mapan angagem sandjata,
 sokawan pan Adamdjoka, lan Raden Nola
 prawira. ⁽¹³⁴⁾ Tiga Raden Djosentana, sokawan
 Adamdjoka, gang sal kadji sambar ika, kang

Samija nganggi sandjaba, ing kang nganggi wa-
 os ija, Moehamad Maram wos tanja, lan Moeha-
 mad Djadar ika, lan Moehamad Djala sultra.
 Moehamad selangi ika, kalawan Sek Sehmah
 ija, saking Djedah widjilira, amung pedang
 angginira, lajeng sampeun ing ngajeda,
 noesoeh kaekesing sandjaba, pan lajeng ke-
 wel kiwola, des Loerah ing dandangira. Ing
 nglis lajeng kawan brana, sugira mungu pe-
 dang uja, sadaja mofan mangkana, belosah-
 bangki ring ngarsa, kang Samija nganggi san-
 djaba, wos belos kang ngabal Samija, mung-
 ginebangken kiwola, saking Rijosira lan soe-
 da. Kang djeng Soel dan kang winarna, mobot-
 mabot kem boengira, wos braka ing kang pe-
 ngarsa, ing wos saja kék prapta, kapi belosah
 bangkija, pan Sami pan karsaning Saekma,
 des Loerah propding sabilija, saking saung
 sabilira. Pan pasah ingkang sarira, sadaja
 sungsul kang kaekesira, lawan bangki kapi
 ika, mangkana ingkang winarna, Rahaden Sa-
 kaprira, lawan Raden Djajastana, sampun
 belos kang sandjaba, lawan baboe wensisira,
 sinangkoh mring kapi ika, moelot mring-

Djeng Soeldan Samija, kalang kang denuja tra-
 manija, mobat. mobat landangira, lir soepé poer-
 wa doektina, dadijo Dijan Sasaprawira, lawan
 Raden Nasadindja, kaliga Dijan Djäsentika, —
 56 Pra samija gandeli ika, holmasaer sarwi karac-
 na, Djeng Soeldan ngalaeran noelija, maendaer
 ngaso ing ngajeda, kinipatken lan kena, noelija
 ma pannaing Soekma, Djeng Soeldan cinoes
 sakala, dadijo noeroes maendaer noelija. Mengsah
 Soja katoh propia, nang ing lan paerou boedjoe-
 nga, pan amoeng ngediel kiwola, lawan mori-
 fena paenika, Djeng Soeldan lajeng lampah uja,
 maendaer dalem tepin soka, anunggi ing kang
 winarna, Sanggunan Dipanagara. Lawan Panga-
 losan ika, kaliga Sanggunan nagara, propia bar-
 la bekda bota, harsa Soedalaeng ngajeda, wos
 panggih sapik kang jeda, lan kosafoet dalae
 ika, anelija naesol kiwola, daemabeng tepin-
 soka. Sampoun panggih lawan kang rama, Djeng
 Soeldan ing kang winarna, mohan kandel soepanira,
 kalih kan taged mengaa, ing kang lajeng sobil
 ika, Gandila Yos Loerah ija, lan Moehamad He-
 langi ka, Moehamad ing Djalosoe bra. Lawan
 Yos Loerah gamel ika, Yos Tali sekar namanja,

nging kapis kampoek bangkenja, samana ingkang
 winarna, doloe Pangran Bei propsta, lan Pangran
 Djaja kesoema, ladjeng ngasoeri hoesda, dading
 Djeng Sultan naelija. Winarna Rahaden Rija,
 Nadaredja opan propsta, saking ing kedoe poenika,
 bekda bola sakawan dosa, wes panggih lawan
 ki Hadja, ladjeng kining ken moelija, ngasoeri
 Djeng Sultan ika, teng sir saking liden loka.
 Semoe adgrik aborira, Djeng Sultan oris adang,
 ikoe bapa ingkang propsta, Dijan Rija goegoe a,
 hoerija, kabula pam Nadaredja, jin parungkas
 propsta, paduka jin ban ling sira, linoehon
 ing liden loka. Pan wande kinehang ika,
 lamoun paduka ling sira, kimoetsan doegi
 hamba, misem Djeng Sultan ngandika, hek
 ka ijo Nadaredja, jin melik netra manira,
 ring saun bali maning waga, ming lilarang
 bandjel jorda. Mangkana ingkang winarna,
 saring endjing samija propsta. Kang Djeng Pa-
 nem bakan ika, lan Pangran Probae anaelija,
 homingal dading kang pabra, kin boef ka-
 lih ingkang soelja, Panembahan opan moelija,
 angrogkoel sarwi koroena. (74) Opan sarwi
 ngandika, doeh njawa ingtoen kan njawa,

lamaan kotemoe ing tira; Djeng Soeldan aris ngan
 dika, kijai bocan kendela, kawela hak sikh ba-
 loja, mang kana pormaning Soekma, watara
 ing kalih dina. ⁽¹⁷⁶⁾ Djeng Soeldan dangan gerah-
 ujo, lan wadijo wos samija prapta. mopan la-
 djeng pini woka, Panembohan maeng gung ngae-
 so, asan api kijai Hadja, Djagar Pangran Bei-
 ika, lan Pangran Dipa nagara, Pangran Pra-
 boe djadjarira. ⁽¹⁷⁷⁾ Pangran Soerjeng ngalaga, pi-
 nimbolan dasan plopka, mangkana rem bag-
 kan noelija, Kangdjeng Soeldan ris ngandika,
 wae daemaleng kang rama, kijai kangjika
 wela, soewawi opan daem karja, sam pejan
 ingkang raemiksa. ⁽¹⁷⁸⁾ Daemaleng repot sa-
 doja, sam paim kiran sijas koela, lawan pa-
 man Praboe ika, sadaja mangsa bodoha, Pa-
 rembahan dan lenggana, nanging Pangran Pra-
 boe ika, sijasira gadah soedira, pan pangest-
 gennja lenggana. ⁽¹⁷⁹⁾ Pan remen derik jaeda,
 Djeng Soeldan moeroeli ika, pan wos dadi rem-
 bagira, kangdjeng Panembohan noelija, ⁽¹⁸⁰⁾ panuitan
 daseng kang podesa, linilan solaman noelija,
 meng goegoele repot samija, mopan wos da-
 ban winarna. ⁽¹⁸¹⁾ Kangdjeng Soeldan kawar-

noha, anantam dosung ki Yodja, lamoen ingkang
 paman ika, tan api kang pra protawa, Proka-
 wis kungkung joeda, Pangran Bei ataeraja,
 pan anang sah barisnja, Silarang mangir poeni-
 ka. Soemangga karsa Narendra, Kangdjing Soel-
 dan angandika, kados kaepeha saenja, asen-
 djing. Endjing kawela, karsa manggoet ing nga-
 joeda, Pangran Bei ataeraja, kalawan kija: Yodja.
 jin pareng karsa Narendra. ⁽¹⁸⁸⁾ Kadjawi pareng ké-
 wola, sinabet meng sah poenika, milih sam poen
 ngirini joeda, Kangdjing Soeldan angandika, paen-
 di kang agung barisnja, Pangran Bei ataeraja, Si-
 larang warti poenika, kadjawi karsa Narendra.
 Mas paeoe Dipanagara, lan kang mas Proboe poe-
 nika, ing mangir dipan tambesa, prodjoerit ki-
 doel tadoja, poenika den tindih ana, kadjawi Dja-
 jo nagara, wonden ing karsa Narendra, sampun da-
 dos rem bagira. ⁽¹⁸⁹⁾ Endjing naelija sedat panija,
 soemahap kang bolo kaba, mangu: Senen kang
 dina, apan pareng baedolira, ⁽¹⁹⁰⁾ daban winarna ing
 marga, Djing Soeldan Silarang propta, meng-
 sah sepi daban ana, laojing masang grahan
 panija. ⁽¹⁹¹⁾ Gijo agoekep Mas Loerah ika, kang
 lajan lan mondra reda, pan kadja nendra-

kiwola, lawan wesoh kang sarira, lan wonden
 kilos warastra, soto lan poeroen kieloka, gauda-
 nira kang sarira, aroen lir garoe khandana.

Kang diting Soeldan rasoek anira, kinarjo angaer-
 moti ika, kofanggih kengah bangki nja, pakih-
 ing kopir sadaja, deni kopir bangki nira, tina-
 da gagak mijang sora, Diting Soeldan lan la-
 han ika, manbet kopir bangki nira. Mangka
 na waes lan winarna, ija da ingkang kawadja,
 Pangeran Dipanagara, lan Pangeran Praboe ika,
 anggal pitoelaenging Soekma, dadal kopir be-
 risira, kang wonden kengir paenika, bermeni
 samarga. marga. Wals propda filarang ika,
 Pangeran Dipanagara, Diting Pangeran Praboe i-
 ka, kendoek lan Diting Soeldan ika, sampun
 kotoer saniskara, samana waes lan winarna, sa-
 rung ngendjing mengsah propda, saking nagari
 Ngajoe gija. Nging piri-loh lampahira, kang
 Diting Soeldan nandien ika, damoeleng kijai
 Ngajo, lan Pangeran Bei ika, gija sami piri-
 loh samija, Pangeran Dipanagara, lan Pange-
 ran Praboe ika, ingkang kinten mudiha.
 Ingkang sapalih ika, kalih nja matoer sandi-
 ka, sampun lengser saking saking ngarsa,

kalawan barwadjanira, Bapali memm pamiika,
 Pangalasan hindih ira, ladjung djampoh ing-
 ngajeda, kan warden ingkung koedjira. De-
 di kang sapalih ika, Raha den Djaja nagara,
 kang binweding mindih ana, kalawan Gos Mang-
 ngan nagara, ligo laean sarip ika, Djeng Soel-
 kan lenggah kewala, aning jakarangnira, ni-
 ngali ingkung ngajeda. Kalang kang ing ra-
 me'nira, kapih kodah ingkung palasira, Islam
 kan ladjung sadaja, mangkana ingkung winarnu,
 kan lagi ranerung joeda, warden kang loema-
 djeng ika, apan ngosari weninga, mring Pangra-
 Difanagara. Goesti Djeng roma padocka,
 sam palm kaser ing ngajeda, kagiat Djeng
 Pangiran moeljo, ing ngandoer oken kang wa-
 dijo, lauan ngasari weninga, doemoleng kang
 etang pamiika, Pangiran Praboe mangkaja,
 apan maandaer kibola. Dadjo anja ka-
 gitera, sampam boetrah ka'anira, was kl-
 dah ingkung wawarta, wadija kinola kan kena
 kaperloe manfoek sadaja, mring Djeng Soelkan
 ngarsanira, ki Hadja aser aenanga, pamiika
 podra padocka, (214) Hadja kaseser djacit-
 nja, sampam maandaer saking ngriko, Djeng

Soelkan kalang kang marna, daemosung Dija
 Dija nagara, kopir Raja kotah propda, ladjung
 kinen nimbol ana, sadaja sobolanira, wes mben-
 doer daemosung nagara. Lawan Kangdjeng
 Soelkan noelija, pan propda karibit pang gijo,
 lau Pangran Dipanagara, pan sampam pe-
 pok sadaja, lawan kotah ing kang propda, wa-
 deji kang naesoel poenika, inggih soking lèpèn
 Saka, Djeng Soelkan kindel karsanjo. A-
 pan lagijo dahar ika, kosaroe moengroek kang
 propda, opan namoeng hoesar kèwala, kedik opan
 winadara, kawan dosa opan naelija, kinepang hoe-
 ser poenika, pan ladjung kindel kèwala, daban
 soges jèn kèsaha. Riwosnja daemoegi panjo,
 genipam dahar sadaja, Pangran Bri aèaerjo,
 daemosung Djeng Sri Parindra, panopa lau Pi-
 rambeda, inggih Walandi poenika, Djeng Soel-
 kan angandika, paman langgel lawan nista.
 (222) Walandi bingoen poenika, kedik kolawant
 ija, saewawi ladjung kèwala, muring Tjoetjoek
 kabjung karata, Djeng Soelkan nistik boerang-
 ga, opan Girisman poenika, Gitojoe panoe-
 djoe ika, mopan kinaroen ika. (223) Sampam-
 karsoning Hajang Soelkan, pisah kleutoe-

marginira, ingkang hoesar kawan dosa. Pacung-
 kaerira Sang Nosa, pan ladjeng ambodjœeng ika
 mring wadjo kang kanten Panijo, lan kanten
 nja sampun propda, pan Gitaloe kang winar-
 na. (110) Binodjœung mring hoesar ika. Kolang
 denira gamelira, lan ladjeng hoetjoel soka-
 la, medas pison gamelira, ladjeng kinipang
 kerola, Gitaloe dosan koemama. (120) Kapis ka-
 kong koel badaja, ajeda lawan koeranggo, da-
 dipa dosan anggal djanma, mih propda lipin
 soka, Gitaloe kapelaek ika, pan ladjeng polos-
 kranira, nanging da pan anggal lila, wolandi
 sokawan ija. (130) Kang pedjak ning sandingira,
 wongkara wos lan winarna, Kangdjeng Soel-
 dan kang winarna, ngalih Sosang groh anira,
 tadina dina ngajeda, pan dèring wanten ko-
 peira, apan aneng Groetjoek ika, kapis Mangir
 Baris ira. (140) Kipas giris manehira, soben di-
 na mijosa jeda, dadijo rembag ngalih Panijo,
 daemadeng Koeloe badaja, wongkara wos-
 dan winarna, kabarna ingkang jeda, Djeng
 Soeldan, osring koetjira, pan kongsi ngajeng
 Peraga. (150) Pan sampun ngalih psenika,
 Djeng Soeldan Sosang groh ija, Djeng Sange-

ran Ngabehi, ka, houwatoer lawan ki Hadja.
 (235) Jén pareng karsa Merindra, prajogi kaulja -
 Boelkija, paenika kinimbalana, kinien mebaek
 jaidanira. Daemoteng kopir paenika, Kang-
 djeng Soeldan ris ngandika, mapan Kedoe di-
 poenapa, bilih kopir malid ngret da, wadijs awrad.
 Panggenira, Pangrau Ngabehi atoenja, tinatoen
 kang Sinopotija, kadoeg: loewin bosenja. Poe-
 meksa bawad paenika, kolih sampoen kolohira,
 di dholom Kedoe sadaja, kados jén bosen pepi-
 ka, wemeksa Kedoe kiwola, tinilar kaulja Boel-
 kija, doeji kawela karsap, lan sampoen rem-
 bag sadaja. Sagenging kaulja paenika, kinar-
 jo ngirit soeda. Djeng Soeldan noeroed loewira,
 kang paman lawan ki Hadja, ladjeng kinien
 nimb-alana, Gandek kang loemamproh digra,
 gagangangan lampohira, dotan winarna ing
 marga. Ki Sasandien sampoen propda, gan-
 deng panggil lan Boelkija, ki Ngoesman ki
 Basonika, ladjeng mekok Sinopotija, ing
 Kedoe pinara ligo, sokileu ngeloe paenika,
 pan kalih Sinopotija, nenggih Pangrau
 Nosopraaja. Mapan kalawan kang raka, -
 hang koe ditingras paenika, kang wanten ngeloe.

sadaja, Jangraan Lakoeningros ika, tinantou
 samis kadaga, wemaksa kedae sadaja, ki spes
 man ki Basah noelija, Soedalan sakan tani-
 ra. Saking jasadieu ika, kang ngurid Pan-
 dek poenika, dosan winarna ing marga, mang-
 kana pan sampoen propia, wos hpaendaek.
 Djeng Salsan samis, bagaeng pradijerit Baek-
 kija, sampauira ngaras pada, ladjeng pina-
 trahan kaja. Kapis Wangir barisnja, dadija
 namoeng let Peraga, noelija pirem bagan noelija
 jæn nyabet ming kapis ika, sampau dados rem-
 bagira, Djeng Pangraan Dipanagara, lawan ing-
 kang ijangira. Kandi pradijerit Baekkija, ma-
 pan kinen medol ika, ing goegaloa pangirid-
 nja, ki Soechamad Ngasman ika, Lisesah wos
 mangkat samis, saking ngarsaning Narendra,
 Rahadin Djaja nagara, Radin Pangalasan ika.
 Wos mangkat sakanjauira, ingkang dadija-
 hindihira, Kangdjeng Pangiran poenika, Nga-
 lichi lawan kang poetra, Pangiran Djaja kacae-
 ma, medol ing Hjidjilan ika, wos samis nab-
 rang Peraga, ladjeng sampoen ing ngajeda.
 Kolawan kapis poenika, opan samis poeroeni-
 ro, samana ingkang winarna, Pangiran Dipa-

nagara, lawan padojari Baekija, sampun a-
 nyabrang Peraga, noelija na rumboel ngajweda,
 wang kopir langkang bingoenyja. Dadija -
 boebroh kalunira, mapan kalah kang palos -
 kra, wang Islam slamet sadaja, dadija kalin -
 dih joedanja, kopir laemadeng sadaja, ngoeng-
 si doemadeng Ngajogija, pan kakitjer bang-
 ke'nira, binoedjeng samarga. marga. (250) Ka-
 nging kalih marijem uja, apan woes abser aen-
 muga, doemadeng Djeng Soelkan noelija, sedak
 nyabrang ing Peraga, dinerik en pra Ngaela-
 ma, ladjeng masang grahan ika, aning Sekar-
 ageng noelija, wadara sadengah Djendra. (251) Ko-
 pir pan medali joeda, angetasi ban kaenira,
 ing kang saking Soerakarta, saman pan sam-
 pan prapta, sadaja nagri Ngajogija, aneng-
 ngena kang winarna, ing Sekar ageng poeni-
 ka, apan pepak pra Ngaelama. (252) Waceng: Noe-
 loed waelanja, dalak sagoeng pra Ngaelama,
 kalawan wadaja Baekija, samija solabalan-
 ika, seh Ngabdal Raes ngandika, Ngaelami
 ageng paenika, hih ka kaulja, sapa ija, ne-
 dija marga kang aelama. (253) Pan iki kapang-
 oega. (254) Kang djeng Rasael babarira, pan lawan

Apadilaan pada, mang gibek kaen kiwala
kalaman sabil selama, sabil sabikna bi-
nira, dadja rembag galang samija, san a-
na kaemambang dija. "Kas kaemambang"

"Kang Pandita Ngelama kalawan kadji,
sedja sabil samija, Ketib Islam. madaera
ris, sampajan paenapa pisa. Kartini-pa-
in kapis medali djaerit, apan sampam la-
ma, kapis kan paenau ngedali, lan parlae
grebeg paenika. Kijai Ngobdael Raes mi-
sem ngandika ris, ya adi Ketib Anam, ma-
jan waes ngraengae pawarti, sesock Gae-
lag wang Gagija. (3) Lawan bankoe Iderakar-
ka pan waes, propi, dadja rembag samija,
meneng na kawarna inding, Patjalang abae
oeninga. (4) Meng sah kapis Ngajagijo lamau
ngedali, lang kaeng agengira, gijo nembang
Kengaring djaerit, nanging kelangkang ka-
sesa. Kangdjeng Soellau mapan logijo
nias iki, saking pakarangan, ingkang meng-
sah sampam propi, baris andier ning pa-
siban. Ladjung Djampokh lawan Boelkija-
noeli, lan pradjoerit samija, pan namoeng
pawanten niki, sanjota lis ardi rebok.

- (7) Kalang kaeng peleng kaekoesing sandjoda iki;
 dadijo noesup sumijo, sadaja pangamuk nê-
 ki, ang lis bantjeng kewan brana. Manging
 sanget ginira karaban kanding, kapis kakah
 pedjah, mapan peksa ang oerogi, pati daema.
 beng wong Islam. Kijai garoe kasongan -
 Ngabdoer Raopi, datang sabil lolah, Radisa
 Sih Ngabdoel latip, kadji Sasantien pan tiga.
- (8) Loerah kaem wasta ki Machamat Santii, Toe-
 menggoeng sakoenggal, Radin Fjandra namant-
 ki, ingkang datang sabil lolah. Mandjeng -
 Soeldan kalang kaeng bundaeniruki, gija njame-
 ki koeda, apen arsa njarirani, ingkang koeda
 ginindolan. (12) Marang tagoeng kang poetra, san-
 kana Sami, kan api kang paman, Kang djeng
 Pangiran Hangabêhi, kalawan kijai Madjo.
- (9) Mapan sanget ang aboeni maendoer Sami, da-
 dija Kang djeng Soeldan, narimah kakdiring
 Widdi, radisa noeraet kang paman. (14) Sam-
 pan maendoer wadija Islam meloe Sami, -
 mangkana winarna. Din menggoeng partala-
 jêki, kalawan Sih Abachaloh. Ngabdoel
 rachman kinepang datang wong kapis, da-
 djeng ngamaek sumijo, ketiga ses nedijo

sabil, kopir saja katoh pedjah. Manging-
 dering daemading bakdering Widdi, katiga
 samija wal, belasah bangkening kopir, da-
 dija sapih ing kang jaeda. Kapir maen-
 daer daemading Ngajagis malih, lawan bek-
 ka samija, bangkene pangagen niki kang
 alit samija tinitar. Manging, saelkan pa-
 runtah kinen ngakoehi, muring koenar panira,
 ingkang sampun samija sabil, gaudanira
 warna. warna. Ana ingkang lir garas dju-
 dana iki, ana kang lir sekah, mang kaha was-
 pan winarni. Mangding saelkan kawarna.
 Pan tinita mangging potang grahan iki, pe-
 jok kang saenewa, ki Hadjo kang aneng ngar-
 ti, lawan Sangran Belitika. Sek Roschamad
 Ngasman Libotah koer njo ris, jin anarengi
 ngapa, kawala naewen samit, lawan sa-
 kantsja tadoja. Samija ajaen weringa da-
 beng nak rubi, mupan sampun lama, di-
 mrojan ngantas sapriki, dering wanken pisa-
 grijs. Jata misen Djeng saelkan ngan-
 alsa ris. kados paundi paman, koenapa di-
 pan koereti, Sangran Bei akeria, kados pan-
 di paman. Lan iki Hadjo prajogi dipan sae-

roeti, nang ing Djeng Padoeka, kawula ngataeri
 ngelik, ning ngrika sang watunja.⁽²⁵⁾ Hob di
 dhalem ktdael kadas sajak samu, jen pareng
 Norindra, di dhalem taler nagari. prajogining
 ngaben joeda.⁽²⁶⁾ Sampun lami lan Rangket
 rami lan kapis, Kangdjeng Sultan lan da-
 dja, noero di aloeririki, kang paman lan ki-
 faj Modja.⁽²⁷⁾ Moelja boedal saking sekar ageng
 iki, sareng lan Boelkija, kang derik Djeng Sol-
 dan aning, di dhalem lebet sadajo. Lawan
 poetra Ngoclama santana Modja, kang pradi-
 ritika, mahan mandang namaniki pang-
 rid Din Mertalaja.⁽²⁸⁾ Sampun prapta ing-
 daesoen Djemmenang moeli, ngedatan Djeng-
 Sultan, nimbali pratwa samu, kang ning-
 ler kiler Ngajagja.⁽²⁹⁾ Angkang roji Djeng Sangran
 Ngab doerakini, Harjo Hadisaja, lawan ing-
 kang pra Boepati, Sangiran Soemanagara. Pa-
 pan beka pradijeris siwo kang lindhik, Faem-
 menggoeng sakawan, kijai Tjokronagoriki, lan
 kijai Wirjanagara.⁽³⁰⁾ Mangkoejoeda Marsadipoc-
 ra poeniki, siwo pradijerisija, kang dados-
 pangirid niki, Faemenggaeng Karlanagara.
⁽³¹⁾ Lan Faemenggaeng Lesjanagara poeniki, siwo-

pradžaeritja, kang dados pangirid niki, Was-
 Toemeng goeng Djapanaawang. Was Toemeng-
 goeng Waradawirja lan maning, Was Toemeng-
 goeng Bradja, Goeda kalawan kijai, Toemeng goeng
 Bantadrija. Was Toemeng goeng Seljadiri-
 lan kijai. Was goeng Gondalika, lan Toemodi-
 wirja kijai, lan meng goeng Saema meng goela.
 Sampun pepok tawan mring Djāemendang Sa-
 mi, noeljo dinawochan mring Mangdjeng Pa-
 ngaran Ngabehi, sadaja madaer Sandika. -
 Pan raemeksa daemakeng Djeng Soelkan Sami,
 Boris mara Niga, kinien boelahan la Sami, ana-
 ka Seljalang Samija. Noeljo ana bandar sa-
 king Medai prapti, medal ing radinan, gang-
 sal adas kabah niki, prapta ing Legarak.
 prapta. nolijo. Peneboeken mring Marka-
 nagaro djairit, langkaeng ranienira, wang ka-
 pis-koedjira iki, mapun kabah ing kang pedjah.
 Boekian njo kan kodah pinilar Sami, lae-
 madjeng mring Begijo, wang kinja belasan
 Sami, lan ketsir. Samarga. marga. Namong
 kedik ing Ngajogjo, bola kopir, lan pradža-
 rit Samija, dadijo lina bijas niki, sembrana
 kabrak kivala. Datan njana teu kopir.

ngantep ing djoerit, katalah man lock samijo.
 pitang dina winatawis, kapis propa mara
 ligo. Pan sadaja ing kang baris sèn medali
 pan Islam koejiwa, sabab katalah man lock
 samiji, Djaum mang pan sam poen propa.
 (44) Kang Patjalang sareng ngaloei aedani, mi
 sareng kewola, lawan kapis propa niki, dadi
 sange goegohira. Ing kang warden mang
 ki Djokro nagareki, lan sapladjoeriteja. La
 djeng kinen metak naeli, lan pradjoerit ke.
 boet samija. Kang djeng Seldan lang koeug ka
 pesa tijas niki, gènira boesana, mapan kala.
 wan laumaris, lilitan lagija gènsejang. Sam
 poen mios sadjawining doesoennaeli, kang li
 kian propa. Kang Seldan moelja widih, ngan
 dika dateng kang paman. (45) Kangdjeng Pa
 ngran Ngabehi lan ki Moedja, Was Bei sam
 pejan, ngadjenang na ngedan poeniki, lan sira
 Dipo nagara. Pengalasan ing kang saupé
 jan bindihi, lan poen Bertaloja, ki Moedja di
 ka nindihi, marang Djokro nagara. (50) Pan mani
 ra kang dadija dada paenika, lan poetra pa
 kana, sandika samija kaer niki, ki Moedja pen
 djawat kanan. (51) Pangran Bèhi ing kang da

dejo pandojawa kuring, mapan sampun dadjo,
 noeljo pisah inggènihi. Djeng Soel dan Raki
 boe nala. Sabab kopir kalingalan namang
 kedik, wes karsaning Soekma, ki Djokro na.
 gara iki, sareng dijolak kopir noeljo. Dipan
 edri pradoerit laemadeng Sami, dan kuring
 ngabena, nangung kesamaer paeniki, baleddeg
 katiga dawa. (54) Kijai Hadja daban ngadoeri
 vedani, Djeng Soel dan pan dadja, kinepang
 doemaking kopir, moeng lawan poetra Sami.
 Rana. (55) Jansakawan kalawan gamel Boepali
 kan sages medallo, margi sampun den eugèni,
 doemaking kopir sadaja. Loeroh gamel lan
 loeroh Soerjagamèhi, pan Sami karoena,
 Hangdjeng Soel dan den hangisi, ing ngadoer
 dan moindoe noeljo. Ang kang minis pan
 dawah kadjo garenis, Djeng Soel dan ngan-
 dika, moindoe paran marganihi, adoe-
 baje ang amoka. Loeroh gamel has Kar-
 dja widjaja iki, loeroh Soerjagamèhi, has kadji
 Soehamad Sami, kalih anaeng keni pada.
 Pan kawela dawa Dji, ngadados margi, Sa-
 lil sampun rila, moeng pandjanga padoe-
 ka Dji, wes noeraet Djeng Soel dan noeljo.

(60) Noelija ngamauk mara djang kahir kang banic,
 amboendoni, marga, kelasoh bangke nja kofir,
 Djeng Soellau wes anggal marga, sampun
 moendoer kang poetra sen laniki, kindel
 ing srijana, angasokoken poeranggi, lawan
 ngendasi kang paman. Dakan dangoe kijai
 gadja anoli prapti, pan kadja kasesa, noelija
 warden prapta malih, Sangran Dipanagara.
 (61) Kang djeng Soellau kagiat noelija abanija ris,
 erdi djangira. Djeng Sangiran saer w. sari,
 kawela boden weninga. Eksthipan ka-
 lawan ing sabilipam niki, pan wae kinepang
 gih doemadung wang kofir, kawela kinin
 loemadjar. Pan makaden Djeng djang kin-
 bolan niki, poedoe loemadjar, malija ing soen
 pribadi, mas poedoe ingkang wes laca. Kang-
 djeng Soellau sareng mijaksa abar niki, wae
 ingkang poetra, semoe doeka djroning golih,
 miring Sangran Dipanagara. Ladjung moen
 doet poerangga sinoesoel malih, inggih ing-
 kang paman, kan antara Sangiran Bihi,
 prapta lawan Sangalosan. Waralaja sin-
 doeroja wes pepak bami, lawan pradoerit-
 nja, mang kana ingkang winarni. Sangiran.

Mangkae dining ras. Harso Landoe wae prop-
 la ngarsa Kerpati, lan sapadjoeribuis, tang-
 djeng Sultan ngandika wis, wae adi ing saen
 larima. "Mapan tanggung ixi, adi lan wae
 wengi, lan kapih toin daga, kapih wis maen-
 doer saiki, sabab tanggep roesakira. Tang-
 djeng Sultan noelija wae den aderi, masang-
 grah ika, daemateng ing Langon noeli, noe-
 roeli kang raji noelijo. Baedal taunig pasa-
 nian Nglangan propiti, Djeng Sultan paréntah,
 kinèn mariksa kang sabil, lan sami aning
 pasjoedan. Lawan ladjung wae kinèn anja-
 ini, Rahaden Ludoerdja, lawan loean Sam-
 par wadi, kang laendun poh sampun jrapta.
 Noelija madaer di dholun kang islah sabil,
 Boepati pam kakang, Taemenggung Dika-
 dirdjaki, lawan loean Larik Rosan. Lo-
 ran Saugagama nenggih loean kadji, Gacha-
 mad paenika, loerah gamel gas Bih, Hardja
 widjaja paenika. "Mapan sampun sadaja koe-
 la saeni, Djeng Sultan ngandika, ijo al cham-
 doelilahi, noelija ngali masanggrahan.
 Salak mam beng mangkana rembaggan
 noeli, padas masanggrahan, ingkang pro-

jagi kinardi, atala-kala ing bala. ⁽⁷⁷⁾ Kang-
 djeng Pangran Ngabchi ingkang laemaris, pa-
 das Sasanggahan, lan winarna anggal noeli.
 winas lanan doesoen Djekta. ⁽⁷⁸⁾ Noelijo wangsal
 sowan doleng Sri Baepati, moles sampain ang-
 gal, sang kala dipan adoci. saking Salak mam-
 beng boedal. ⁽⁷⁹⁾ Lan winarna ing marga Djekta
 wes propti, doesoan langkung gung uja, lan-
 ingapit dening kali, ingkang rama hingodae-
 ran. ⁽⁸⁰⁾ Panembahan lan sagung rerepot sami,
 saking keluar boedal, lan winarna sampain-
 propti, mapan ladjeng ingodae ran. Sasanggah-
 an aneng ngardi Sweta Sami, pan wes lan wi-
 narna, sagbung ing rerepot sami, Kangdjeng-
 sulkan kawarnahe. ⁽⁸¹⁾ Bimbali sagung ing-
 kang Senapati, pan aisa kinata, mangkana wes
 samija propti, pepak neng Djekta sadaja. ⁽⁸²⁾ Ing-
 kang mengtah mapan lan saged midjil, sa-
 nadjan medala, ladjeng jimeboeking djoe-
 rit, nring Pangran Adiberja. ⁽⁸³⁾ Mapan wang-
 sal maksih sangeit kambrok niki, mangkana
 Djeng Sulkan, apan karya Basah malih, pan
 Rahadin Aladidjo. ⁽⁸⁴⁾ Pinaringan nama H-
 man machamadi, Ngabdoelkanil Basah di-

gang a saes kang pradjaris, pinilih lawan-
 saeroja. ⁽⁸⁴⁾ Faemenggang uja pinilih mamamirē-
 ki, Dijan Prawira diidja, Dijan Nola prawira
 ngaeui, pinaring nama poenika. Kang sae-
 roja faemenggang Boesingih iki, pradjaris
 Boelkija, faemenggang ira kakalih. Lih Kadji
 Doelkadir ika. ⁽⁸⁵⁾ Lan Lih Kadji Moeslafa Ba-
 soh iriki, Lih Moehamasoesman, Libasah pradjari-
 rit niki, kigang a saes tiga welas. Kang pra-
 djaris mandang sataes lindih niki, Dijan-
 faemenggang Herla, laja mantri libet iki, -
 Dijan faemenggang Fadoet Lawa. Kawandasa
 mantri libet katoh niki, lawan saerjagama,
 poenika pradjaris kadji, katohira kawanda-
 sa. ⁽⁸⁶⁾ Findihira Doellah kadji. Badaruedin, ma-
 pan Soeranata, kawan dasa lindih niki, dene
 laean sarip ika. ⁽⁸⁷⁾ Sampar wadi kijai Hadja
 pan pinaring, pradjaris ika, bar Djoesmaeah
 mamamiki, kawan dasa katohira. ⁽⁸⁸⁾ Pangrau
 Ngabdoer rachman Harja Hangabihi, pan-
 pinaring ika, kawan dasa kang pradjaris ma-
 pan nama Djagasoera. ⁽⁸⁹⁾ Panembahan sataes
 pinaring sataes pradjaris, nama Djagakar-
 ja, namong kengga reropot panu, lan gaeroe

Keweran ika. (94) Kang papatih Dijan Rija Nala-
 haradjiki kalih Taemeng gaeng uja, Raden Paerwa-
 serdja iki, kalawan ipes Mangoen pradja. (95) Kang
 Boefati libet maeng roemaksa Radji, Dijan
 Harija Sindardja, lan Raden ajoe Nalajodeteki,
 lan Raden Dipawijata. (96) Dijan Taemeng gaeng
 Kerta pangalasan iki, karsaning Warindra,
 djinaendjeng namamiriki, Ngabdellahip Aga-
 li Basah. (97) Hangreh aken sadaja kitening pra-
 gi, siwae pradjoserit uja, sadaja Taemeng gaeng ni-
 ki, kadji kalih pamamang uja. (98) Kadji Ngisa-
 kalawan kadji Abraham, sakidol Ngajogija,
 kang dados pangageng niki, Taemeng gaeng Dja-
 jangara. (99) Apun siwae katalah ingkang pra-
 djoserit, nenggih Taemeng gaeng uja, Raden Tae-
 maduringrasi, lawan Raden Djawinata. (100) Ra-
 ngran Saizabrangda lan ki Radjaniki, Ra-
 den Soemadirdja, lawan Raden Dinxang iki, lan
 Raden Sena kasesama. Ing Djimatlan lih
 kadji Hoeda paenika, satoes pradjoserit uja, a-
 nenggih ingkang ngam bari, Rahaden, Rosa-
 kasesama. (101) Kida ageng Boellah Reksa sen-
 tikiki, satoes pradjoserit uja, kang neng wé-
 kan Ngajogija ki, anenggih pangageng ira.

Dijan Saemenggaeng Soeranagara poenika, lan
 Sangren nagara, Soediranagara iki, kalawan
 Nini nagara. Soeraharaja lan Saemenggaeng
 Ranae pati, nenggih pradjoeritaja, jitaeng abes
 wisan nagri, Remani lan Prabalingga. Sa-
 menggaeng uja Raden Djaja pernahiki, lan
 Sek Ngabder rachimau, Wiraesja kang pradjo-
 rit, ligang abes katalah ira. Ing Jaglen ma-
 pat luga Bosah uiki, ujewae pradjoeritaja, Sa-
 menggaeng ujadasa Sami, Rahaden Dawa koe
 trima. Raden Djaja toedarga lan Sangren iki,
 Soerjo koesoemeka, dening kang mündili, -
 Kangdjeng Sangiran Dipadjo. Ing Lawa-
 nae Saemenggaeng ira kakalih, Sek Djaja-
 maes kopa, lawan mas Saemenggaeng iki, Dj-
 ja prawira poenika. Bosah kalih ingkang
 ning ngarsa Narpoti, lan pradjoerit Sami,
 Djero nenggih karjaniki, mapan antan-
 koe kiwala. Poehdining kang kawradan di-
 joen bantani, wae dadajo rembaeng ujo, dadajo kae-
 sa Narpoti, noelija kinen man koe Sami. -
 Noelija bibar wangsoel muring barisan Sami,
 pernah sowang-sowang, kapis langkoeng ring-
 kes uiki, taben anedal kinakenan. Rpan man,

kock kadis ing Lilarang ngami. Djikra lang-
 kang kerta, kapi daban baget iki, jèn medal
 kedih kwala. ⁽¹¹⁹⁾ Femah kadis kalah kija be-
 kabur niki, mangkana noeljo na. beben doe-
 nira Hajang Widdi, ing Lérang mapan woes bedah.
 Pangran Lérang loemadjing mring Lokawati, doe-
 mateng Madiam ika. ⁽¹²⁰⁾ Dijan Foemenggaeng Ma-
 ngom nagara den oengsi, noeljo sabil loloh, lan
 Raden Foemenggaeng iki, ing niten Soeradirego. -
 Sabilloloh wang boel dateng Lokawati, was-
 Foemenggaeng Karta, diroja lan Pangiran iki,
 Lérang mapan ladjing joeda. ⁽¹²¹⁾ Was Foemeng-
 gaeng labet mimi wentis njaki, mapan ladjing
 ika, katjokok binek la noeli, daemateng ing
 Soerokarto. Pangran Lérang loemadjing da-
 beng Holawis, lan Dijan Soekar ika, lawan-
 ng Soeri pedani, ing Padjang ingkang winarno.
 Was Foemenggaeng Djokradipera pan sabil, -
 lan Djaja dipera, kanton Was Foemenggaeng
 iki. Karadipera loemadjo. ⁽¹²²⁾ Mring Mataram
 dadis dnakrik nglem pak Sami, daemateng-
 Ngajogijo, dadis kapis agaeng malih, na-
 ing ing nek sa malih kodadahan. Gaeng-
 kidol ingkang dados Lina pati, Pangran -

Singasekar, deno ing kang ngembani, bolim-
 bing Yama widjaja. Ladjeng sabil maedaen
 Pangran Singesari, mring Hagiri ng lempok,
 lawan kadji maeda sabil. Pangran Singase-
 kar, lan Dén Pasakaesuma iki, pan Hagiri
 pan king gahan. Ladjeng becah Boelloh
 kadji maeda sabil, Pangran Singasekar, lan
 Dén Pasakaesuma ki, loemadyeng mring Djaja
 nagaran. Pan sadaja poenika kang panija
 sabil, langkaeng kotalira, ang sal uja bel-
 aung kopir, Toemunggaeng Djaja nagara. Toer-
 seninga noowan babandoe Berpati, noelija bi-
 nantanan, Mangdyeng Soelbau kang kinaeding,
 kijai Ngoesman libasah. Ladjeng mang-
 kat sagung ing Boekija Pami, boedal ta-
 king Djeksa, ang laerok daling Hagiri, la-
 wan Dijan Djaja nagara. Pan winarna ing
 marga Hagiri propi, ladjeng ham poek joeda,
 langkaeng rami, den uja djaerit, wong Sola-
 mapan Koedjira. (29) Kotal pedjoh anaeljo-
 loemadyeng Pami, Dijan Wijakaesuma, bi-
 nojong nok rabi niki, ladjeng kotal daling
 Djeksa. Pan ing kinal kinarja Laris wong
 kopir, langkaeng agengira, Karnel Kises tin.

dihi niki. Senapati kan koewawa. Hapan la-
 djeng Roer sening suring Djiksa noeli, noewoen
 bendoe noeljo. Kangdjeng Soeltan amarungi,
 Djeng Goesti Hoechamad Imam. Ngob doel-
 kamid kan Raden Marsalajeki, boedal saking
 Djiksa, kan api ing kang pradoerit, kan winer-
 na marga propda. Pan ing lingol lodjeng Djam-
 poeh ing ngadoerit, langkaeng rami nira, manging
 kerdjawa wang kopir, Karnil Kibes kan loe-
 madjer. Hapan kotah langki nira lingka-
 pir, Islam madojeng samijo, ang sal bandang
 mrijem kalih, woes koboer mring Kangdjeng
 Soeltan. Perambuan kinarija baris wang ka-
 pir, Hajar leger anja, ingkang dados bindih-
 niki. Kangdjeng Soeltan gijo haesoesan. —
 Kinen ngam boed pradoerit witan nagari,
 Dijan Goeranagara, kalawan sakan Djauiki,
 Boepati witan sadoja. Pan Kaliban kalih
 kang kineng ken djemengi, kalawan Ngocla-
 ma, kang wasta kijai Djoli, kalawan
 Den Hakra sarana. Mangoen joeda, noeljo
 Djampoh joeda djoerit, langkaeng rami nira,
 belasah lang kining kopir, Hajar leger pan
 katjandak. Pinedjahan suring Raden Soer-

ja nagari, Islam maladying Panijo, ang tal ma-
 rijem satoenggil, sampam kabaer inring Djeng
 Sultan. Djendral De Kack lang kany bi-
 ngoeng kijas iriki, Pangran Harlasana, lowan
 Pangran Hangkoe baemi, ing ngaben kinandau
 Panijo. Den kadoegi meng sad Kang djang Sol-
 dan moeli, kinandau ken moelija, kalih nija
 sagah pami, kinandau ken sampam propda.
 Pangran Hangkoe baemi, neng Soerakar leki,
 Pangran Harlasana, ing Ngajogjo sampam
 propdi, lading ngalik namanira. Pangran
 Maerdaningrat dadijo Senapati, ana ing Ng-
 jagjo, nang ing meksa lau wigati, mang ka-
 na ing kany binarno. Pangran Hangkoe di-
 ningrat seding kijas ieki, sareng propdanira,
 Pangran Maerdaningrat iki, mapan asring
 ambélica. Mring Djeng Sultan anaeraw
 nama pamiika, Pangiran Dipatija, Djeng Sol-
 dan amarengi, dadijo kendo, djoeritika. Ma-
 pan asring ing Lengan kiny gahan kopir, da-
 dijo repas Panijo, aneng Soewila kawolir, a-
 moelija ing ngelik ika. (47) Pansewija Sasang grohan
 kila Gire, Hangkana winama, ing kany gang-
 gerah iki, Mangdjang Pangiran Achamad.

(148) Abobakar mapan ladjeng koendor iki, sa-
 leng rachmadhoellah, ladjeng smarikken iki,
 ring wewek gedarung ika. Kijai goero Kewe-
 ron neng kida Giri, ladjeng sakis ika, sampun
 prapta djandji niki, mantak datang rachmad
 hoellah. (149) Mapan ladjeng sinarikken kida Giri,
 wanten malih gerah, neng gih Djau ojae Aga-
 lichi, kang mara sepoeh Djeng Pangran. Mapan
 ladjeng kaindoer mring rachmad hoellahi, sin-
 rikken ika, wanten Fjelaring paeniki, mangkano
 ingkang winarna. (150) Sengsoh kapis saja kadoh
 kang prapti, sagang Senapatiya, samijo ngadjen-
 ken pribadi, sadina-dina ojaeda. Datan sajet
 kadoeng. Sinocloengan samu, wadija lebet ika, ka-
 lang koeng bingang ireki, paendi-paendi ingkang
 awrat. (151) Sinocloengan wung kapis kaedjiwa sa-
 mi, mangkana winarna, Ngaelami ageng paeni-
 ki, ginameran samijo Ngaelama. (152) Ing Cjeradjen
 wis manjo namandiriki, Sek Samangil ika, -
 Sinockoep mring liang kapis, Sinapati kan aen-
 ningo. (153) Ladjeng ngamok kadoh kapis ing-
 kang mati, Sek Samangil naelija, doemaleng
 sabil lolohi. Sek Belawi ing Saesakan. (154) Pan-
 tinockoep Sek Belawi ladjeng sabil, kapis ka-

tak pedjah, mangkana ingkang winarni. Faemeng-
 goeng Kartanagara. Lagi sakit bedih ing-
 ngadeh pradjoerit, namoeng kawan dosa. Rinoe-
 koeff daemabeng kapi, ladjeng paras sakit ira.
 Tjampach ing prang kapi kalah ingkang ma-
 li kapitanja pedjah, kalawan lidnaniriki,
 kang kiri laemadjing samija. Ladjeng kalae-
 kang socrat mring Sri Baepali, malih kang winar-
 na, Faemenggoeng Mandaliki'ki, sakit Rinoekoeff-
 Walanda. (16) Ingkang ngadeh namoeng sadirik i-
 riki, ran Maridwidjoja, ran ingadeh mring pra-
 djoerit, makasih kinitar barisan. Ladjeng nga-
 mock mapan namoeng Rijang kakatih, kapi ka-
 lah kang pedjah, ki Maridwidjoja iki, ladjeng-
 propia sabil kalah. (17) Ki Faemenggoeng Mandali-
 ka sareng aening, mring koenar panira, pin rusak
 arinitiki, apan langkang pangamuknja. (18) Ka-
 dijo banting kalawan Brana poeniki, poctang
 lawangira, kiji Faemenggoeng poeniki, ngamuk
 lan keris kewala. Langkang kalah ingkang
 pedjah Riang kapi, ki Faemenggoeng ira. Bedil
 pedang sangkrah iki, apan ran wunden kama-
 ma. (19) Dadija gila samija laemadjing wang kapi,
 mapan winas kaman, ki Faemenggoeng dideidjan.

mi, lajeng sawan daling Djeksa. Ngadoeraken
 sirah kapalaning kapis, lajeng tinimolan,
 damaling Sri Narapati, ki Tolmenggau ngadar-
 ira. Lamun gancang mapan naewon angobekti,
 misen kang djeng Soelkan, mangkana waes den
 rilani, lajeng ngaras ingkang pada. Wring
 Djeng Soelkan ki Tolmenggau mapan naeli,
 kinèn manboek naelijo, ~~manboek mring naen~~
~~mad~~, mring ingking manawa watir, ki Tolmeng-
 gau apan naelijo. Sakit mahib sampain-
 karaning Hising Widdi, ki Tolmenggau naelijo,
 manboek mring rachmad baellahi, apan mang
 oemah satjandra. Ing Lawanoe kanggihahan
 dining kapis, pinboek ing joeda, kalangkang
 rami ing djerit, kapis kabah ingkang pegah.
 Wes Tolmenggau Djaja prawira boemiki, wes kar-
 aning Soekma, damaling sabillolahi, ing Lo-
 wanae pan kanggihahan. Apan warden Ngae-
 lani ageng satoenggil, wasia sih Ngadael-
 lani, ing Paprungan wismaniki, sawan dama-
 ling Djeng Soelkan. Apan noedjoe Djeng-
 Soelkan luggah pribadi, sih Ngadaellohika,
 koemmen beng waspaniriki, kang djeng Soelkan
 angandika. Ana poran Ngadaellohika sirah a-

anangis, Lih Ngabdoellah Roeraja, kawola ma-
 loer sajekti, roosing manah kawola. Jan ing
 karsa pandoeke inggih Dewa Dji, pidojeng
 kolintang daemaling ki Hadja iki, dalan pe-
 lak sadadas njo. Jan pamiaka agadah kadjeng
 pribadi, mesem Kangdjeng Sultan, lawan angan
 dika aris, deni ka kang ara-ara. Lira pikir-
 lah wis moelika siriki, manloek Lih Ngab-
 doellah, mapan dalan lama roeli, manloek-
 daleng rachmad doellah. Jan ing Ladak
 kang gohan meng sah kapi, ladjeng Hjam-
 poeh toeda, kapi kalah ing kang mati, Mos-
 toemenggeng Undakara. Sabillolah mang-
 kana ing kang wirarni, Djeng Pangran Di-
 paljo, kaundoer daemaling Halawis, sam-
 pan lami ing ngaberaan. Marang bagaeng
 Basah ing Bagelen iki, nangeng dalan aesa,
 ing kang rami Sri Baepali, ngabag miksa
 dalan arsa. ⁽⁸²⁾ Hadjo sampun karsaning
 ing kang Hjang Widdi, Kangdjeng Pangran
 ika, remen aneng kita Giri, kalawan sawa-
 djanira. ⁽⁸³⁾ Marang gohan kunggil kang i-
 tang iki, Kangdjeng Panembahan, roemiksa
 reripad sami, Basah ing Bagelen samija.

244
 ala kindo kang
 ika, nolija
 ika. ⁽⁸⁴⁾ Pang
 inggih, pradjo
 kapi, ing
 kang nagara
 kalam m
 Marang gra
 aning. ⁽⁸⁵⁾
 ika, lang kau
 kapi sadaja wi
 ngim iak
 Dji
 kalah meng
 kapi rolu di
 kapi. ⁽⁸⁶⁾ Dede
 mi, Gamping
 ika, The
 ing Halaram
 Basah kapi
 kapi, Moahamad
 meng sah
 kapi, Dji
 kapi. ⁽⁸⁷⁾ Gae

Dadija gela kendo kang Rijos mapan samu, ing
 ngadjoerit ika. noelija kalebetan iki, mengsah
 ing Bagelen ika. Pangran Saemajeda kang
 dadija pangirid, pradjoerit ing Solo, apan ka-
 lah lawan kopir, ing Molawis kang winarna.
 Pangran Mangkoe nagara ing kang ngadani, pa-
 risir sadaja, kalawan mantjo nagari, kinezig
 Ngajoeqijo. Masang grahan Djeng Pangran
 Mangkoe nagari, aning Saendjeng tirda, kalawan
 sadadja niki, langkaing ageng barisira.
 Mang Boepati sadaja wikan nagari, an koe-
 wawi samija, nglem rok muring sakidul nagri,
 ngengsi muring Djeng nagari. Ing Garam
 langkaing kalah mengsah iki, Bagelen mang-
 kana, dadija roben dina dyerit, sadadjan da-
 la mangkana. Dadan pagid jin dalaing ci-
 noeleng samu, Gamping gang barisija, kala-
 wan ing Timpil iki, Terajim Bageliga Balé-
 ga ika. Ing Molawis kekagkan kang meng-
 sah kopir, Basah kalih ika, paman ngadjoeng-
 ken pribadi, Machamad Ngoesman Libasah.
 Ngadjoengken mengsah ing Terajim iki, apan
 Binabang, Radin Rija Sinderoje hi, lawan
 Radin Martaloja. Gaesti Inan Machamad -

Libasah iki, Ngab doel kamit ika, ngadjeng
 aken mengsoh kapis, kang baris Baliga ika.
 Paning Timpil Taemenggang Kartanagari,
 lan sokantjanira, lawan andjagani margi,
 Gamping Pangran Adi Soerjo. Namang kan-
 nam inggih kang Basah Subaenggil, Ngab doel
 latip ika, ingkang dèring ang sal kardi, kinoe-
 ding dading Narendra. Hambantani Boe-
 pati Pawelan nagri, ngadjengaken iken, Pa-
 ngeran Mangkoe nagari, mang kana pan la-
 djeng boedal. Saking Djeksa pan sewae pra-
 djoeritjaki, mapan sumpoen propba, peli-
 rit pinclack djoerit, mring Pangran Mangkoe
 nagara. Langkang rami Mangkoe nagaran
 kalindih, Pelirit kangginan, dading Basah
 Ngab doel latip, Raden menggang Djanaagara.
 Sakantjanja dadan baged koeleng iki, nga-
 djengaken ika, mengsoh kang aning kagiri,
 lawan Goenaengkidoel ika. Dadijo dadan
 koelaeng kinaelaengan sami, ing sobanoh-
 ika, Malaran rami ning dyacit, marijen ma-
 pan bandongan. Sengjasa lid berandongan
 kang labri, kan wanken kaestjawa, kensel la-
 man sojah sami, marijen apan mangkana.

Raden Ngabael lasih Libasah paeniki, lan-
sopradjoeritja, Kadatan kang den sugganī,-
aning Salirih paenika. Kang Boepati sada-
ja wilan Ngogijeki, sopradjoeritira, kiner be-
ris wanten Djawi, mangkana ingkang winar-
na. Pangran Mangkoe nagara pan san kae wa-
wi, neda bandae ika, daling Djendral De Kack
aglis, apan moelja binandanan. Djendral
Wan Gin Ngogogijo kinerig samu, kapis lawan
moektot, sampain kam poel dadi sidji, lan-
baris Mangkoe nagaran. Langkang agang-
sampa wilangan kahiksi, Raden Libasah,
mapan ingoderaan midji, nanging meksa-
dadan aisa. "Kedah manpen samu rempae
dyonring poeri, Selirih paenika, ngantos samu den
kangisi. Den Basah kan kolih wendat. "
"Pangkoer" Raden Basah proe manabda,
jèn san wani pada meloea aglis, mapan ing-
pau wos san ajau, kang kaja remboeg ira,
mengrah agang sapraplana ira pan sampain,
ladjeng pinelak ing joeda, mring sagang-
kang pra Dipati, sawisan Ngogogijo ikae,
saking koraban lawan, pan kalimbik pra-
Dipati djoeritipau, ladjeng ngasari wae.

ninga, sadeng. Roden Basah aglis. Hiu sampau
 datan karawa, ingkang mengoah langkang a-
 gung niki, Dijan Basah ngadoeran medoe, mangin
 dan mekasa arsa, kedah rempah kiewala neng djo
 Kadatoen, mangkuna mengoah was propka, Pa-
 liet kinepang kikis. (3) Ladjeng reme marijin-
 an, wantoemra selabel tiang Djawi, dan lahan
 moeljo laemajoe, marijin was den pilar, ka-
 pis tanget ngumpul pager banan sampau na-
 ngung datan saged pjalak, saking lebet den be-
 dili. Kadah kapis ingkang kana, ngandas da-
 ngoe saemunya tiang kapis, kapak ingkang
 sampau. Sampau, moeljo sareng adijeng uja, kang
 sandjola mapan was karengsal ikal, kapis
 moerdas opan samijo, depetil pager baliki.
 Kalawan amasang anda, nangung Islam lak-
 sih panggoh ing djoerit, kapis lamoun mihak
 ikal, djinojah was samijo, saking lebet ing
 banan sadaja sampau, lebet banan propiti
 samija, dadjo kapis kedah mati. (4) Bua ing-
 kang ngagung kine lawang, kapis moerdas na-
 ngung kang kengga kari, kalang keng saedi-
 panipau, Doelah Kudji Brahina, lan kas
 Sandji Djaja saemitra poenikae, lan pan-

di Panawidjojo, lawan pradioerike' jami.
 (7) Sabas wang kauler sadaja, langkaeng pang-
 gah kapi, katalah lang mati, ing kang beng-
 ga kori kidol, Raden Saemenggau Wija, di-
 dia sabas ing kang pradioerit panitakoe, wang
 keranggan lawan sadalah sindiknja pan-
 di kakalih. Mas Pandji Soeja sentika, lan
 Rahaden Pandji poenika sami, sadaja pradioe-
 rit ikoe, samijo moengging plataran, Pandji Kong-
 ga Saemenggau sindik-poen, moebeng diro ka-
 datan ika, ing djawi mangkawa matih. Kapi
 moebeng pangamsekija, mapan sami depesil
 baka sami, sadina ginija prang poe pueh, ka-
 pir lan saged ngrang rang, saban mienik diwo-
 djoh ing wos lam poe, dadija banon pinen-
 deman, damakung sandawa sami. (8) Pan sa-
 reng panjamedira, kagijat kang ning plataran,
 pan sadaja anarka jin bala roebek, pradioerit
 pan moedaen samija, kapi saged mungah sa-
 mi. Sareng lan kaekoes sandjaba, langkaeng
 pedung Islam datan oedani, kapi sareng ing-
 gahipau, wos samija ning plataran, ladeng
 moedaen Islam sareng andoe doeloe, kagijat noe-
 lja kinadahan, wos djaroeh Islam lan kapi.

Nami aeleng aelengan, joedamira Islam kala
 wan kapi, aning sadjroning Kadaboen, kapi
 was mandjing samija, wadja Islam asang
 karoban mang saek, kapi namong kandaen
 hoesar, lan Djendral Van Gin ning dyawi.
 Kabawan marisemira, ingkang saksa Djén
 drupoen langgan, dadja Islam kataba i-
 koe, kang samija sab il lolah, mapan amar-
 lambung keni kapi ikoe, mangkana par-
 maning Lektma, Islam ingkang dering prop-
 ti. Ing djandji medal sadaja, madojang ba-
 ris hoesar lan Djendral Sami, Radin Basah
 mapan sampai, bingka medal melija,
 marang Daetah Kadji tiga apan langkang,
 Radin Basah kesajahan, ingan sas dolan saget
 angling. Djendral Van Gin kang winarno,
 mapan langkang doekaning kijas neki, ana-
 ka jin Islam sampai, sewe kumpul sadaja,
 sabab doeloe kaperpa kataba ikoe, samadjan
 ana aripa, maradjoa namong kedik. Sa-
 ring kinitian sadaja, ingkang kataba namong
 bangkening kapi, lawan miver das poenika,
 Djendral lega kijasira, ing Palerit was kang-
 ginan kapi sadaja. sampai kataba Djén-

Soellan, mangkana salahireki. (1) Khan Doel-
lah Kadji tinga, ingkang sawan mataer mring
Djeksa iki, Kangdjeng Soellan mapan dangoe,
kirdel daban angandika, langkaeng ngae-
ngoen rekasan mangkana dangoe, kadji ana
ngendi Basah, Lih Kadji tinga sawan ris.
(2) Abdi dhalam Radin Basah, sapamika pan-
dereng saged angling, rangos kami inggung-
tahn, warden dilarang gennja, Kangdjeng Soel-
lan andangoe kang sabil ikoe, Kadji Ngisa a-
durira, di dhalam djadjar pradjarit. Mahan
sadaes kalih dosa, pangagengnja abdi dhalam
kang prapti, ing sabilaloh tinocahn, Doel-
lah Lih Kadji Soera, him kolawan den meng-
goeng Wirja dirajikoe, Pandji Was Djaja suwai-
kra, lan Radin Was Pandji Kan Djil. (3) Was Pan-
dji Wanawidjaja, lan Was Pandji Soerasenlika a-
dji, Was Pandji Fraena dirajikoe, Pandji Soehidin-
nata, moeng poenika di dhalam pangiridipam,
ingkang panija sabilaloh, Kangdjeng Soellan
angandika ris. (4) Was Kadji Ngisa moelia, nga-
fannana sakihé kang pradjarit, ingkang pada-
sabil ikoe, waes pada soelih ana, mring anaké-
jen anaké maktih kanggaeng, sadawoeri goeman.

lia, sandika loer nja Lih Kladi. Sampaen limg-
 ser saking ngarsa, kawarna sogaeng ing Sena pa-
 ti, samija alit manah ipaen, sareng sakawanira,
 Raden Basah ing ngaprang Palerik ikoe, Boepati
 sawetan Jagija, sadaja pan suwun samu. Mapan
 daemabeng ing Djiksa, mataer liwas anelwou den
 iindih, daemabeng Sangiran ikoe, Nalapradja dae-
 rira, pan sadaja paenika panawou ipaen, Djeng
 Soelkan maeradi noelija, setoesan kineu nimbali.
 Uring Sangiran Nalapradja, ning pandakan da-
 lan dangoe gija propdi, ing ngarsanira Sang Pra-
 boe, Sri Barendra angandika, sirikoe ja Nalapra-
 dja pan djinaloek, ming Boepati wetan Jagija,
 apa kadoega siriki. Mangsoek lan Sangkoenagara,
 lawan sira ja ing taen Candani, si Djajanagara
 ikoe, Sangiran adae tembak, saer sandika poekoe-
 laen namaeng pangisdae, padoeke Déwa Dji ing-
 kang kapandining siang robri. Mangdjeng Soel-
 kan angandika, jin kadoega noeli mangkada ma-
 adi, Sangiran Nalapradjekoe, anelija angaras-
 pada, sampaen limgser saking ngarsunja Sang-
 Praboe, noelija baedal saking Djiksa, ing ngiring
 saking sogaeng Dipati. Pan winarna sampah-
 ira, Sangiran Nalapradja mapan waes propdi, sawi-

laning Praga ikoe, djoedjoeg ing tamen waes pang-
gijo, lawan Raden Djodjanagara naelijekoe, gan-
dik dawoekken himbalan, mring Raden Djodja-
nagari. Boedal Pangran Nalapradja, saking
tamen lawan sawadjaniki, Raden Djodjanaga-
ra waes, derik sakantjanira, sampoen propa-
Djolatoetra lamipahipoen, mapan lajeng-
masang grohan, ligang dinten winakawis.

Mapan lajeng inginggahan, saking Joendjoeng-
kirta langkaeng gung niki, Pangran Mangkoena-
garikoe, lan kanti kapis noeljo, Pangran Na-
lapradja, rembag pra Farmeng gung, apan ngoen-
doeran kewala, joen meloekken lan kadoeqi.

San lajeng ingeloet noeljo, ngantos propa-
sakilen Praga malih, Pangran Mangkoengikoe,
mandjing potang grohanija, aning Resjakoe.
toma kang wadeja sagoeng, baris sawetaning
Praga, dadeja sagoeng Senapati. Samakesis-
an ing bala, mapan koloh ingkang samija a-
ngili, ngoeng siken nak rabinipoen, ingkang
kabeloek samija, api kelok Pangiran Nala-
pradja koe, baris sakilen ing Praga, lan sagoeng-
ing Senapati. Ingkang lis Ngagijo mangka-
na, Senapati kesisan bala tami, sampun kar-



aning Hijang ageng, pradioerit lit kijosira, a-
 pan katos ingkang ngopi. api belok, namong
 katon Pandji, Pangga, Ngabih paenika, maksih.
 Sanggil lawan Samenggagengja, giris saking ka-
 lohing mek sah kapis, kalawan moerdas sadaram,
 sampun katon Djong Seldan, namong katon
 kakalih Basah paenikoe, pinilih lawan Baekhi-
 jo, ingkang kaksih kedah baris. ⁽³⁴⁾ Lan Sang-
 ran Bedisoerja, barisira apan winten ing Gam-
 ping, sang daloe akrang paspoeh, mang kana a-
 warna. Djendral mupan arsa ngantep dyo-
 ritpaen, kerigzan kapis lan moerdas, saking
 Ngajoegijo wos midjil. ⁽³⁵⁾ Terajim Baligo nbel-
 ja, blantanau langkaeng, karni ing dyoerit, ing-
 kang mudihi paenikoe, Terajim pan Baekija, la-
 wan mandoeng Soeraja pinilih ikoe, madahi kapis
 lan moerdas, kang baris Baligo iki. Sang daloe
 kausoh joeda, langkaeng rami kanana ngoetji-
 wani, apan daban njana ikoe, kapis lan moer-
 das ika, medal Gamping ingkang ageng da-
 dija ikoe. Sangdjeng Pangran Bedisoerja, sa-
 madahi daban koetjiwani. ⁽³⁷⁾ Pinilih lawan Baek-
 kija, pan kotoeng koel wae den nira dyoerit, sam-
 pun karsaning Hijang ageng, kapis lan moer-

Lat. Praking Wajogijis waes midpil. Terajem
Baligo noelija njabrang. ing Peraga mangka
 na ing kang winoewoes. Kang djeng Soelkan ing
 ngabauran, aeninga ieu meng sah pami. Sampun
 anjabrang Peraga, ing kang paman Kang djeng
Sangrah Ngabehi, mapan noedjoe sehi ikoe,
 poewi muring ripotira, ing kang wanken na-
 mang kijai Hadja, ikoe, lawan sagreng pra Ngoe-
 lama, pradoerit Soerjaganiki. Lan pra-
 doerit Soeranata, mantri lebet namoeng kan-
 toen sak edik, djadjar kang ngolit kijasipon,
 pan sampun ngeli pamiya. Kang djeng Soelkan
 ing kang ngader wabarikoe, kalih aloes sadaja
 njo, kijai Hadja waes san keninging. Finari na-
 mang soemangga, noelija wanken ing kang nga-
 daeri oedani, kalamoen kang meng sah sampun,
 propia ing pandak ira. Kang djeng Soelkan noe-
 lisa nitih soeranggakoe. kang nama Widjaja-
hjoepa, pan aesa meloek ing djöerit. Ing kang
 derik mang pamiya. kalih aloes, kalamoen wi-
 nabasis, propia doesaen Dandaeng sampun, ka-
 pir propia ing Pandak. sareng aesa maedoen ti-
 pui kopir ikoe, Kang djeng Soelkan apan noel-
 ija, kineu meloek aken noeli. Kang pra-

sjoerit Soerjagama, Doeloh Hadji Badaruedin
 poeniki, kalawan sokandjampam, kopir wang-
 soul anoeleja, lawan molih sampam kasapoel-
 ing daloe, kopir ladjeng masang grohan, aning
 doesoen Soedok iki. (43) Djeng Soeldan neba ki-
 wala, sawadjanja nang ing makasih let kali,
 dadja djeng-adjengan ikoe, kopir langkoeng
 gungira, koempoe lawan moertol wang nga-
 jagijo ikoe, pasisir mantja nagara, Djen-
 dral Tan Gin kindah neki. Moertol Pangrun
 sjoerdaningrat, pan poenika ing kang dadja
 sitindih, lan Pangrun Panwelar ikoe, kopir maer-
 hat pan Samija, soeka-soeka langkoeng rami
 swarampam, Kang djeng Soeldan kang winar-
 na, sare ing ngandap warseki. (44) Apun lagijo-
 gerah ika, Kijai Hadja sange adoeiraki, nga-
 boeri lolos poenikoe, Kang djeng Soeldan lan ar-
 sa, Gaesti Anam Moehamad Libasah ikoe, sa-
 reug amiasa warta, kang hijas kalang koeng
 kewadis. Waae doemoeng Djeng Soeldan, sa-
 bab geroh anoeleja koendoe noeli, moeng kala-
 wan Doeloh ipoen, kalih ing kang Ginekta,
 kang pradoerit sadaja kintalae ikoe, namoeng
 kanton Pandji Rangga, poenika ing kang sin-

dihi. Sasanderan lampahira, dan wama
 ing marga sampun propti, moelab mengsoh-
 langkaeng ageng, ladjeng noeng kani pada.
 Kang djeng beldan ngataeran lolas poenikae,
 rang ing daban arsa, kedah melackaken djaerit.
 Samana ing kang winarna, Kang djeng Pangron
 Ngabdoerselman Ngabih, bengah dabo sawoh-
 ipan, ladjeng panija ngataeran, haematoer Djeng
 Pangiran noelja hemaen doek, ing ngarsan-
 ra Djeng beldan, mapan sangat aboer niki.
 Sri Hendra angandika, ing gih paman gae-
 ming sir, dabung poendi, sèn sampun ing djan-
 djinipam, apan mangsa wan deja, Pangron-
 Ngabdoerselman aris aboeripam, ing gih le-
 res sèn sampun, warden kang binoedi ma-
 lih. Ing gih kang mengsoh poenika, pan do-
 wela wae mijarsa pitadi, ing gih langkaeng
 agengipam, sarengan warden marga, kanko-
 wela medal ing ngardi andoeloe, kahir po-
 nika sadaja, abdi dalem namoeng kedik.
 Kalih pandagi kawela, béndjing indjing san-
 tugamaeng ben poeniki, sanadjan kaloh sinoe-
 naen, sèn panija djeng-adjengan, boden dados
 kwerados ing tijas sadaho, poenika poen solé

Basah, sampun winten ing ngarsa Dji. Kafir
 ing Baligo Basa, baten wande naramboel sa-
 king wari, laenika watas ing kalawe, nadijau
 inggih wintena, ing kang gadah adung-adung-
 an paenikae, pinilih lawan Socraja, daban wan-
 ten kundihi niki. Tuen Solé Basah paenika,
 lan Doeloh kalih uja sampun ning ngriki
 kados daban nged sampun, lamane kedah
 jodhanta, opan namane lindih Rangka Pau-
 di iki, lan abdi dalem Boelkija, lamane
 mureng cindjing cindjing. Ang ngriki rane
 sandjaja kiji Boelman kados libroh tijos-
 niki, Kang djeng Sol lan dadya dijo noeroel,
 muring abadi kang paman, eis ngandika jiu
 mokalen paman sampun, angder sampujan
 ang ngriki wos kang yinan, dalem kafir-
 mesapaki kasae pit, sampujan parungi weroch
 jiu koele sampun kesah, dalem ngardi rada-
 ja samija kiu noesoel, Kang djeng Pangran a-
 boerira, sandika oelaesan nali. Kang djeng
 Soelkan naliya baedal, saking Djiksa la-
 wan wadjan niki, lingtir daloe watahi paman,
 muringgah dalem ngarga, baten kang wane. Kang
 djeng Soelkan sampun rawoeh, sareng cindjing-

moelija ledak. Kangdjeng saking ngardi.
 (56) Masanggahan lèpin Soka, animbali wae-
 daling kang raji, Pangran Ngabdoerachim i-
 koe, Pangran Soemanaqara, lawan sagang-
 ingkang pradjaeris padaraem, lan ngentos
 propelanira, Boel kija lawan Pinilih. (57) La-
 wan kinin nimbakana, Basah Ngabdoelastip
 lan pawadijiki, Nan antara propela sampun
 kinin baris warden Pandak, kalawan sawa-
 dijaniki. Kapis maerbat warden Djeksa, da-
 dijo gentas nenggih panggenaniki, nging-
 kapis Patjalarangipam, aning Bandaeng pemi-
 ka, dadija samijo djeng-djengzan, berisipam,
 lawan ingkang aning Pandak, Kangdjeng-
 Soellau kang winarni. (58) Boedal saking lèpin
 Soka, masanggahan aning kamal pami, sa-
 mana ingkang winawar, Basah Bagelin samijo,
 liga pisan pan kalindih, joedanipam, ngang-
 si doemabeng sakaran, kapis maerbat masan
 samu. Ngeloet lading baris wadjo, Pangran
 Soemajoeda pitindih niki, mabijo loer aininga,
 ikoe, doemabeng Kangdjeng Soellau, Pangran
 Bèli mangkana ing abaripam, katjawi Ba-
 sah sakanggol, pinetih saking ngarsa Dji.

Ngab doelatip Abibisah, mang paenika ing-
 kang dados prajagi, sabab paenika reh ipoen,
 pan ladjeng dinawahan, moelija bedat saking
 kamal sawadji unipoen, ngadjingaken meng-
 sah wadja, lan Basah Bagclen samu. Ning-
 gih Pangrau Batapradjo, ngadjingaken meng-
 sah sawetan pragi, lawan Bepati paenika
 ing sawetan Logis, kidoel Logis pan sampun
 ngempak sadaraem, doemakeng sakileu pra-
 ga, Kang djeng Soelkan kang winarni. Nga-
 djingaken kang aning Diksa, lan Bepati
 liu kileu Logis samu, samu djeng adjangan
 sampun, samana Kang djeng Soelkan, daloe
 lenggah aning Patunggahan ipoen, lan inga-
 dep dening diilma, pan wes sumija nindro
 iki. Fitakaer sindiran saka, apun bating
 sengkawaning panggalih, mangkana ingkang
 winoewes, moelija na ingkang propda, kadjo-
 daroe padang posanggrahan ikoe, moelija leng-
 gah ngarsanira. Djeng Soelkan winarni paves-
 ri. Salih ingkang ngiring ika, samu is-
 ri dini kang warni samu, lan daban kena fi-
 rabaer, mapan koliga pisan, wenda sespek la-
 wan kang den iring ikoe, Djeng Soelkan da-

ngoe katanja, kami lenggung nungali. Lawan
 maspaas ken ika, gienjo lenggah daban kang-
 prah ing sili, Kangding Soelkan ngandika roem,
 nika krama kawela, lan padaeka sampun djan-
 di. Ing lenggung jin sampun mangsa, lan pan-
 daeka waden wade kapaungih. Kangding Soel-
 kan ing lisanipun, mangkana lisanipun, bapa
 iki kang ingaran. Padoe kidoel, deni kangel anam
 nira, Kangding Soelkan ngandika ris, "Pan-
 sampun inget kawela, Kangding Padoe pan-
 aris adar niki, jin pareng anisa loelaeleng.
 inggih dateng padaeka, nging kawela ane-
 wen djan di sadoel, jin sampun sirna
 padoja, jagung ingkang laka kaper. Ka-
 wela loelan soluma, dateng Alah ingkang ro-
 bel alamin, manloeka malih puenikoe, inggih
 dados manoengeta, deni jagung adaja padaeka
 padaram, sampun waden loemaet pada, ka-
 wela ingkang ngagahi, Sirnanipun lanat
 loeloh. Kangding Soelkan apan ngandika a-
 ris, kawela lan uida loeleng, inggih suring
 pama-pama, jin agami nambeng pilaeng
 kisan. Widdi ageng, Kangding Padoe nok-
 ja moesno, mangkana ingkang winarni.

Kafir lanat toeloh Samija, kang ming hasa
 ngantep ing djoerit. Djendral Van Gijn kindih
 ipoen, sogeng moertat sadaja, Pangran boer
 dan ingrat lan Pangran poenikoe, Panacloe
 kindih ira, indjing noelija mangkat djoer-
 it. Ingkang caris ariing pandapa, Pangran
 ngab doerachim sawadja kiki, lan Pangran
 saenra nagrikoe, lan lajeng sampok jõe-
 da, langkaeng saking kikel gangsal handing-
 ipoen, dadijo Islam manoes Samija, kan-
 keuwawi anadahi. Kapan noelija Raer aeniga,
 daling kamral jin sam poen lan keuwawi, ka-
 fir langkaeng kakahipoen, Kang djeng Soel-
 lan anelija, noeding ingkang kinien nadahi
 prang hoepok, Pinitih lawan Baekija, lan-
 sogeng kang pra Dipati. Kang ter Ngajoe-
 gija sadaja, Kang djeng Soeldan mijat ngè-
 ring - ngaring ngardi, pan kotungal dalingi-
 poen, woe da ingkang mungtah, lamoen imam
 kadjo gaenseng alalakoe, kafir moertat ka-
 kahira, rahara kibekau sami. Gendéranya
 Mangkoejeda, katoedotan déning hoetar-
 propta, ing Kamal dipan sadahi. (76) Da-
 leng pra djoerit Baekija, lan pinitih lawan

Kartanagari, hoesar mapan kalah lampoes, ka-
 lindihi kapis Samijo, apan ladjing binoesjing-
 hoesar loemaje, ingkang ngagong roetija prap-
 la, Djeng Soeltan marna ing Ngabdi. Apan
 kinin maendaer Samijo, kan kolilan kalamam
 mangledi, sadaja kan kinin ladjoe, maendaer
 pradjerit Samijo, Kangdjing Soeltan maetija ing
 ngadoeran Samipam, woe adematung kang pa-
 man, masanggrahan Funggoeng Moeli. (10) Djeng
 Funggoeng api rembaggan, Sih Hoeschamad Ngoes-
 man Siorsoh iki, apan sangat abaripam, kan
 saget aprang ngarga, pan kawela, paenika kang
 wos sepehi, panadijan inggih kalah, paenika
 lauat kapis, (11) Apan Samipam kinemaha, gih
 prajogi ngapados papan radin, Kangdjing da-
 dijo moeriet, mring aboei Sih Ngoesman, Ali-
 basah nging mekra sumelangipam, kang da-
 das saliring dija, Djeng Soeltan mring ripat
 Sami. (12) Djeng Pangiran Ngas doerachman,
 ris koeira inggih lamam marengi, pan Hoes-
 laja pamikoe, lawan sakan tjauira, kang pra-
 djerit mandang saloes molihipam, kaban da-
 sa, Soerakarta, lawan koean Samipar wadi. (13) La-
 wan pan Fokranagara, kadas Djekap roemeh-

sa repat sami, lawan angamping i'koe, mring
 kangmas Panumbahan, sam pain dados rembag-
 gira Dyan Saemenggageng, Harla Laja dinawoh-
 an, lawan loean Sam parwadi. Baedal man-
 nung Soeranata, saking Punggageng daemalang
 kida Giri, Kangdjeng Sultan kang winawes,
 saking Punggageng wes baedal, proping Sela
 masanggahan sadaja wes, kapis maerlat
 mahan samija, wang soel datang Djikha ma-
 lih. Pangasing nja anung Pandak aning Pan-
 dak, Pangran Ngab derae man Harja Ngabehi,
 haemataer daemalang Sang Praboe, ten marugi
 Baendura, lahaeng ladjeng daemalang wetan
 Pragekoe, vanden ngrihi kolanggelan, katih
 silih kida Giri. Bilik karja saesah samija,
 mring rerepat prajagi ing kang lebih, sandijan
 ngan tep prang pae pueh, sae sawetan praga, sa-
 mija rembag sadaja mring adoerthoen, Kang-
 djeng Pangran Ngab derae man, Kangdjeng Soel-
 lan aneroeti: (8) Bidak saking Selamirah, sampoen
 proping kapis maerlat apan langkoeng kolahi-
 pain, dolengira maratiga, nang ing dalan den
 sang ledi. (9) Apan ngandoean kibola marang
 Bardjo andoeira Sang Ngadji, pan ladjeng-

kinin ngadol ikoe, moendoer malih Narendra,
 datang Bandoet mangkana Sang Nata doeloe,
 bang- ngobongan langkaeng gungu, pemohe
 ing kila Giri. ⁽⁸⁷⁾ Kangdjing Soelkan angandika,
 suring kang paman Sangran Herjo Ngabichi, pa-
 man paendi besmen ikoe, li kila Giri paman,
 Sangran Ngabdoerachman aris aloeipaen, ka-
 das niggih leresira, poenika ring kila Giri.
 Kangdjing Soelkan angandika, suring kang pa-
 man pin esloe kila Giri, kawela paman poen
 wang saul, datang sakileu Praga, namoeng poe-
 tra sampajan kang dados koloe, pin ngan-
 las kapegak kapar, angaer sirna paman ma-
 mi. ⁽⁸⁸⁾ Sangran Ngabichi abanjo, lamau sam-
 poen makaden karsa adji, prajagi ngriki sa-
 loehoe, kinarjo ngantep joeda, nanging tjaba-
 ning Hjang Widdi. ⁽⁸⁹⁾ Kang wadijo belos sabaja,
 ing bejasira katoh piapi balik, dadjjang-
 kang derik ikoe, aning Bandoet pamiha, na-
 moeng Bosoh belet kolih pamihae, aning ben-
 deng Bandoet pamiha pradjarit namoeng Boel-
 hjo, mantri lobet lan Pinilih. ⁽⁹⁰⁾ Soerajo lan
 Soeragama, nanging sampoen kantoen kedik
 kuetami, ki wadijo sakantjanipaen, ing kang

para Ngelama, kang Tamenugung ter Ngaja.
 gija sotoenggol ikoe, wasta has Djaja panawang,
 nging wes kan ngadeh pradjoerit. Kanluen liga
 rintjangira, kang djeng soellau ing sijas wes
 sedija sabit, Diendral bin gin baris ipoen, aning
 kedeban ika, kan kemiri ing ngadikau niga-
 rikoe, kapis moertal mara liga, ang chanz ing
 Bandaet tami. Lih Nachamad Ngadocel Besah,
 ris doerira daling Pangran Ngabehi, jin pareng
 koele naemawau, prajogi kados papan, ing-
 kang radin wanken ngriki, panggel buchoe, jin
 kinarja ngan leh jaeda, ing kang papan kirang
 radin. Ekan sampau tami sedija, sabitlah
 kang papan ling keloetik, apan samija rem-
 bagan sampau, kang djeng soellau ngandika,
 inggih pamau ing paendi kang radin ikoe, Pa-
 nggran Ngabehi oboernja, kawoele dering sedani.
 Ing dandah ngriki sadoja, has Tamenugung Djä-
 panawang baer uja ris, jin pareng korsa tinoe-
 hoen, prajogi ing Rosoeran, inggih radin la-
 wan ageng ing kang daisaen, pan sampau.
 rem bag sadoja, Pangran Ngabehi baer uja-
 ris. ~~Jin sampau rem bag pamikoe, in-
 djing daagi kawela, kapis moertal kan wan~~

(a) Men sampai rem bag saenika, qih prajogi nam-
 ben laemali, lamau ngantos sapaeukoe, in-
 djing daegi kawala, kapis moertat lan wan-
 de prapla sadaraem, ingkang baris mara ti-
 go, kang djing saellau ngandika ris. Paman
 ing mang ki kawa, dolae lamau sampai
 sadari pati, lagi saugestarih saehoe, saka-
 dah ajam nindra, ngantos waktu padjar iki.
 Saking saugestarihira, dolan wantu saeroen
 mangok en iki, sampai samek la sadaraem.
 Samiyo ngadeh kawala, kijas godja, lan pangran
 Ngasiri ikoe, pan samiyo irin kawala, kalih
 arsa amangoe adjarik. Kajibat wengoe kang-
 djing saellau, pan saemungal lamau wos pa-
 djat sidik, pan lungkang kasesanipau, Dji-
 saellau uelijo solat, bakda saekah Djing sael-
 lan saesana sampai, boedal saking Bandoet
 uelija, propda gening mengroh sami. Ma-
 pan sampai indjing ika, manging wantu
 purnaning Hijang Widdi, pedoet ageng propda
 ikoe, ngalingi miring Djing saellau, saadaja-
 nja kapis moertat saua weroeh, jin Djing sael-
 lan sampai boedal, saking Bandoet saadaji-
 hi. Badijo kapis moertat samiyo, saking-

indjing papan k'etjalan samu, kang d'ing
 soellu kang winoewoes, sampun prapta ka
 soeran, sakadijanja panadjoé Djäemoeah-
 ikoe, Sri Warindra angandika, muring sagoeng
 pra Ngaelami. Doesto pada Djäemoeah,
 apan ingsoen ingkang amatjalané, mangka-
 na Ngaelama sagoeng, apan samijo Djäemoeah,
 sareng bedog, moelak kapis prapta sampun,
 mapan ija mara tiga, ingkang Djäemoeah-
 pan samu. Malangkang den ija kasesa, ing-
 kang kaedbak namong preloe n'iki ki godja-
 ngimami ikoe, ajat koehoe kiwala, sampun
 bakda lajeng sowan mring Lung Praboe, ki la-
 djo sakantjanira, Sri Warindra lenggah iki.
 Lawan sindenan kirisau, Basah kalih ing-
 kang manggèng ing ngarsi, lawan ingkang-
 paman ikoe, Sangiran Ngabdoerachman, ing-
 kang mengsah mapan sareng praptanipun,
 mrijem sampun kan moelaga, mang kaubèn
 sandjala alit. ⁽¹⁰⁵⁾ Basah kalih matoer samijo,
 noewen pamit arsa onetok ing Djöerit, Kang-
 d'ing soellu ngikda roim, menenga bal'pa-
 da, dimien arep wong wis pada sabil ikoe, moe-
 dak sajah lokoentira, lawan saksenana ma-

mi. Ten ana piloclaung Soekma, ingsoen kje-
 koer lan wos. Lan medija mani, goemingsir gan-
 ingsoen laung goeh, hoetar noelijo kalingal. Djin-
 dral Van Gin ingkang; dadijo kindih ipam, apan
 kjeneng koedantira, kang mengotah moeng mara-
 kalih. Kang pelang kis medal wisan, ingkang
 hoetar medal wisan pan sami, mimis langkaung
 deresipam, mrijem wos lan moengela, namoeng
 kantsam pandjato lit kang koeuira boeg, Batoh
 Ngas dael kamit noelijo, naesam kamit muring-
 Lang Hadji. Ingkang hijas lan pan derana, wan-
 kamira maksih anam poeniki, lawan kotih Dael-
 lahitan, Raden Pawira diraja, lawan Raden koe
 Soengis aramipam, panijo kadoek paerom ira,
 Kangojing Soelkan ngandika ris. Mengko anti-
 nen padela, dinien harek nang ing mekasa pan-
 kenging, lisa nitih koeda sampam, lading-
 nander kirota, melackaken ingkang hoetar
 priedanipam, Sek Maesman Dibatah naelija,
 anembang engaring djaerit, Gaeureg aet ba-
 la Baekija, lan Pinilik Saraja apan sami,
 rempek harung adingipam, Sek Maesman de-
 lisasa, kang nindih samana pan lading-
 sampam, kalawan hoetar padaja, wos garm-

ingkang ngadjaerit. Kangdjeng Soelban lang-
 kaeng muma. noelijo ngabag mring ki Mojo
 poeniki, kinien boeloeleeng ing poepoeh, lan-
 sagaeng pra Ngaelama, noelijo madjeng meng-
 pah bating dilan rawoeh. Kangdjeng Soelban
 noelijo ngabag, mring Sir Madji Badaroeidin.
 Lan Soemenggaeng Soeloeblawa, Soepagama-
 yantri lebet tami, noelijo jam pang prang ing
 poepoeh, ladjeng weket kiwala, kang pelang-
 kir kalangkaeng pangedrilipau, nging Soemeng-
 gaeng Soeloeblawa, lawan Boeloh Badaroeidin,
 Kalawan Soekadjanira, tami, mampel mring ko-
 kesing kang bedil, Batan kalih kang winse-
 wes, ingkang ngadjengken hoetar, lan ki Mo-
 dja. kalawan Soekadjanipau, kalangkaeng ra-
 maning joeda, Djapanaawang kang winami.
 Kandjaja wes kateh prapda, apan ladjeng
 naram boel ing ngadjaerit, sampun kate-
 ning Hijang agaeug, hoetar pelang kir katas,
 Djendral Van Gin lamrajae noelija kimpang,
 hoetar mamp kanteu takawan, Djendral
 ladjeng antingah ngardi. Lawan kang-
 hoetar litiga, sering pentang kasapoet da-
 loe iki, Pangran Ngobehi ing ngoesoes, ngaeu-

daeraken kang joeda, jén sampurna Kangdjeng
 Sultan karsanipun, pinapit ingkang uga
 joeda, Djendral Van Gijn kados kari. Ma-
 pan celasah langkinja, kapis moerlat amor
 lawan jelan kir, Islam hilobang hijang a-
 greng, inggih laedjeng sadoja, ingkang lalae
 kebola kan ana ikae, Kangdjeng Sultan lang-
 keng wilas, mingali kang langki samu. Pan-
 sampack neng jatabinan, ara-ara lèhin sa-
 inggin niki, dadijo kan saged andoloe, Djeng
 Sultan nadijo boedal, saking soeran ahan ia
 daloe-daloe, angalih kang pasanggahan, ing
 daeran kandungan iki, Kang wadijo wos
 kados prapta, Pangsan Bèhi mangkona a-
 soer niki, jén hareng karsa tinoban, sal
 laedjeng kersala, mamajang angsal manah
 kang wadijo sadaram, Djendral Van Gijn
 saenggènja, prajogi imanlak noli. Sam-
 pan dinohar abarnja, Pangsan Bèhi kinèn
 bungara noli, Cirihi kang moenggèng ngajaw
 tinambangan Baelkita, hareng prapta Djèn-
 dral Van Gijn kersipam, kopang gih sepi ki-
 wola, pasanggahan laja hoerip. Kangdjeng
 Sultan angandika, kados paendi paman.

lampah paeniki, Pangran Bilir ataeipam, sae
 lading kinata, mring Terajem soekasr Djendral
 warden ngrikoe, anaelijo kinin sungara, baedal
 saking Bangoeaerip, Prokling daesam Gandi iko,
 kindel ngaso naelijo alae adani, lamaan wan-
 in mungsah rarah, pan sewae eataranja, ke-
 dikipam ingkang mungsah gang sal alae, da-
 lan ngantos dinawahan, pan lading sungara-
 sami. Pan daban kinging kinata, relas ngo-
 djeng sageng ingkang pradjaris, saking sumi-
 bis kiasipam, pan mentas ang sal manah,
 mungsah kages pan lading ngadil paeni-
 koe, apan daban tinagawi, waes sampah
 ingkang ngadjaris. Waes laran sungkrah
 ika, pan an'cara naelijo kelas wang kapi, -
 kanton ingkang mbersak ikae, lawan haesur
 paenika, Basah kalih aros dinira andaelae,
 kalamam ingkang santsana, Kang djeng sal-
 dan pepok sami. Kang djeng laran kang
 jaman, sami, ingkang raji Basah kalih anae-
 li, ngandakeroken pradjaris sageng, arsa
 alae aeninga, manging sampam pradjaris
 ian kening ikae, kadiji waes karsaning Soek-
 ma, sadaji prapda ing djandji. Pangran

Bihi lau ki Hadjo, propda ngasendaeraken mek-
 sa dan keni, saganing pradijerit was wae, li-
 banting laran brana, pangamacknja Daelah
 Prawira dirdjoe, labjing njander loer aeninga,
 damsting Djeng Sri Boepadi. Lang Wala me-
 ajoe barisan, aning sela pinggir lapih paeniki,
 kagijit maelat propdani-poen, Daelah Prawira-
 dirdjo, labjing matak pin meng sah paenika be-
 hoc, sandana dhalam sadaja, nanging saganing
 kang pradijerit. Sanpau lau kenging ng-
 lampah, Kang djeng Sultan naelja maendak
 saerang gi, Kijai Panes rassanipau, saking
 ing marga warajo, laran nakan kaeda him-
 bruni paenika, dahan andara was prop la,
 ing lingshang, Sri Boepadi. Abdi pan kan-
 sam sadaja, sanyo naesael nanging propda
 pribadi, was kolanggih lang ki lampah, ko-
 fir laran maelat, apan selas Islam wisodjeng
 sadarem, kang talac bae lau ana, kadip was
 karsaning Biddi. Lang Wala sareng miarsa, da-
 leng lang ki kapih lau maelat pami, apan
 alampah- sinampah, lapih sabin rahara,
 Kangdjeng Sultan kendel lang kaeng wela-
 ipan, kami denggengau dan ngandika, Pama-

na kang paman propi. Pangran Bèhi lan
 ki Hadjo, Basah kalih ngabser ken raji adji,
 lan kang paman kalih ikoe, kang ngareng-
 si Basah Inam, daban pedjah, kang lija
 ares telos ikoe. Kang djeng Soedjan noelja le-
 dak, miring pakek daesaren mudi. Ang Lèng-
 kang neng Djatinata, daban saget ringali
 bangki Sami, Sri Parendra lenggah sampam,
 Pangran Bèhi neng ngarsa, lan ki Hadjo Ba-
 sah kalih mirah ngareng, Boepati andir ing-
 ngarsa, kang Sami san menang djaerit.
 Ki Hadjo aris adser njo, Basah Inam ngabser-
 ken raji adji, Pangran Bèhi aris ijkoe, lan ka-
 lih paman Hada, Pangran Marlotano lan Na-
 kabajikoe, kang pamakawan sadanggul, neng-
 gih wasta, rem palimin. Kang Soemadje-
 mak siki getang, namoeng gangsal pratilani pami.
 Sami, lija paenika tinochaen, sasat pedjah sada-
 ja, Sri Parendra, opan badjing kinen dangoe,
 miring. Pangran Soerja widjaja, rupa kang Soema-
 jic aerip. Laga kang masi kalih sapa,
 Pangran Soerja widjaja is koe niki, ing kang-
 Soemadjeug jaekolaen, paman Soedawidjaja
 lawan paman Soerwakastama paenikoe, kalih

pan Belanda hoer, satoenggil pan rintjang neki.
 (135) Inggit haman sberdainingrat, deni haman inggit
 sampam ngemasi, lawan jang Pandoelar idoe, lan
 jang Dandakajo, haman sberdainingrat molih ipam,
 inggit haman sberdainingrat, Bapadi ligo ngemasi.
 Kalawan kalih paenika, ing kang ka-
 kah paenika opan mantri, lawan pasisir sada-
 raem, Bomban Belanda sarijo, Kangdjeng Soel-
 dan naelja anin sarijo goepoeh, marang Dandak
 Soerjagama, senggil Kadi Badaraldin. Ka-
 lawan sakan sakan, opan kinin ngemasi kang
 ngemasi, Kangdjeng Soedan sberdainingrat sampam,
 saking Linggang paenika, Sri Karendra ma-
 sanggrahan ing kencaer, ngatakaken ing-
 kang wadijo, pitang dina sberdainingrat. Pan
 sampam sberdainingrat, sberdainingrat Dipati, kang eler
 Ngajogip ki, lawan Bapadi ing Kedoe, Kang-
 djeng Soedan ngandika, mping kang haman
 Djeng Sangran Ngabehi idoe, kolawan kijai
 Hadjo, man Hadjo ing karta mantri. Sada si-
 ra sberdainingrat, sberdainingrat Ngajogip ing kang ing-
 poen hilani, ing hilani sberdainingrat Dipati idoe, ipa-
 si Dipahawan, lan sberdainingrat sberdainingrat sberdainingrat
 nengitoe, ipa Dipati Kaerawan, sberdainingrat sberdainingrat

moerang Sami. Diut si Hartanagara, Djana-
gara karo saen sondaer iki, anidjija laé maring
soen, saen lilani parentah, karo ikoe ija pra-
sacrit anaeng njadaes ki sadja madaer sandiko,
Sang Raja ngandika anah. Caran pada rem-
boegira, apa pida bedah Terajem iki, dadi la-
limanah ikoe, sadaja saer Samanagga, Tang-
djeng Pangran Ngabéh aris haemataer, pin ma-
rengi Sri Marindra, prajogi ladjeng laeniki.
Ipan Terajem panika, hamba lakir san wader
paedahanja, nang ing namaeng pinengga ing sarada-
dae, inggih amamel panapa, loehang moelaeng,
ana Sami. Di dhalem kidael sadaja, ko-
djeng ipan Sami maenten adangi, jardihi.
Pain kang lir sampen, inggih tangi sa-
soja, Kangdjeng Sultan Ipan dahar abar-
ipen, lan Sami rumbag sadaja, mring a-
boering Pangran Béh. Sang Raja anaelja
baedal, sing Kemoesoch ingkang dadija pa-
ngarsa, Dipati Kaurawan ikoe, lawan sakan-
ganira, sam pan poelih wadisanira kang sin-
moehaen, malah werah kang Rijas Samija, san-
loc mentos anggal ati. ⁽¹⁴⁵⁾ Kandel sadaloe ring
marga, pan kibeg an ngaeug rahora Sami, mi-

wah ingkang darsun. darsun, Pangiran Hadi-
 soeja, lan Pangiran Sumanagara waes maesol,
 mila raja kalahira, mangkana Djeng Pangran
 Bichi. Ing ing daloe mapan aeloesun, gas Taemeng-
 gang Mangraenhardja tinarding, kinien dawochi
 paenikoe, mring Pangran Malapradja, teu -
 Djeng Soeldan ing mangki kaisa Saebeloeng,
 manging mijas iku Praga, Pangran Malapra-
 dia iki. (11) Ipan kinien angkidika, inggih sa-
 king sakilening Pragi, kang Laris mangir-
 paenikoe, gija mangkat Mangraenhardja, saleng
 indjing Mangdjeng Soeldan Badal sampoen,
 mias ing raja Sempang, mangkana Pangran
 Dipati (12) Maesol Sawadja balanja, kigang-
 aboes lan Raden Sindoe djeki, lawan Mangdjeng
 Soeldan Saendoeck, samana sampoen prapla,
 ing Djipangan Djeng Soeldan ngali sadaloe,
 indjing Pangran Bichi maelja, anata sampah-
 ing Laris. Langkaeng mirandi ing bala, Pa-
 ngran Ngab doerrachman Harja Ngabichi, pra-
 dyerit pinora seloe, ki Dipati Harawan, sa-
 kantsanja kinien medal ngaweng - aeraeng, -
 kilindih Pangran Dipatija, andjagani meng-
 sah kabih. Ngajogijo lan Redjasuma, bok-

manawa ana pumbael ngadati, ingkang me-
dal lungguh ikoe, Pangran Soemanagara, pan a-
ngirid pradjoerit kiliu Jengjèkoe, kalawan
ing Kedoe, ika, kundi Pangran Ngabderrah-
kum. (51) Basah Jinam Basah Ngasmanu tin-
nidihan Pangran damadeng Sri Brepali, lan
Susa gama panikoe, pantri lebet ki Kasja,
Pangran Dèhi medal ngiring-iring gendeng,
sapa ingkang namoe Kasja, pama dja na
pradaeli. (52) Hofan ija wae baboehan, pan pan-
dika sadaja abael niki, naliya linengeran sam-
pau, bedal saking Dihanang, mara tiga a-
pan sampau kabah ipau, Kangdjeng Sultan
kartanira, ngumpiri Biting ing ngardi.
Ing Silarang binibingan, sapa ija Yangkae-
nagaran pami, aneng sanging giling gendeng,
pan makibedjika, Basah kalih kang kining
ngerang sang ikoe, Jirilih lawan Baekija, Kang-
djeng Sultan Pandjenggi. Baekija kang me-
dal ngarga, pan jirilih medal ngiring-iring
pami, naliya den marejen ikoe, namang mas-
ngel ping tiga, saking deni pami, rikad a-
djengipau, sadija mrijem wae kalibas, na-
lijo ngedrit pandjasa lit. (53) Langkaeng pe-

kang kaesira, nang ing sampun lan winten
 pradadi, pinitih pan inggahipam, moerak jod-
 ajean, kang landejan sami pinerit pemitikae,
 pan kineupit gadinira, kang aning djo bi-
 ling sami. Giris moelat landangira, mring
 pinitih samana kang ning djeri, kang maer-
 las haesat sadarom, waes dem pakeh lan Boelki-
 ja, lang kaeng rumi, sakedah gija kelas ikoe,
 kang gebang laemajoe samijo, apan ladjeng sen-
 loe loeki. (159) Dabeng Basah Anam moelija, la-
 ran Doelah sakawan apan moeli, pinedangan
 samijo lampoes, kekistjer lang kinira, sagang
 moelat ing kang aning biling beleng ikoe, a-
 pan waes kelas sadaja, ing ngamok dabeng pi-
 nitih. Ing sal maripun sadaenggal, gundja
 la lit kateh datan kawilis, kalawan koeda jae-
 nikae, moelat kampoek lang kinira, kang-
 ning biling Mandjeng Soelkan ladjeng sam-
 palm, kindel ing darsaen Soelochan, ngantasi
 kang dereng rapdi. (159) Lan ngasakken kang
 pro wadijo, pan dmangae samijo ladjeng-
 laer ldeki, namoeng sadaenggal kang kotae,
 mapan datan poenapa, kang pradjoerit djadjar
 pinitih pemitikae, mangkana anaetija propda,

kang medal maigi gung pami. Kijai Dipa-
 li Houawan, fakah paja lan Pangran Ngab-
 soerakin, kalawan padojieritpam, Kang-
 djeng Pangran Dipalijo, apan ngantam an-
 djagini meng sah paengkaer, manawa na ban-
 loe propia, pamiika kang djagini. Aba-
 ris aning pamanan, kawadja uja lja pami-
 ka pami, wes propia ngarra pang Praboe ki
 Parendra ngandika, mring kang paman-
 Djeng Pangran Ngabichi ikoe, paman pama-
 pa pamiika, kerdel daban ladjeng djerit.
 Pangran Bichi olaerija, pan ngantasi daegi,
 kawola kien nitik, meng sah nenggi kabae-
 ipoen, mara kalih baris uja, pan ing Wokir
 kalih ing lipen latikoe, paendi kang ageng
 baris uja, kandaen nata wrating djerit.
 Pan antara uolija propia, kang inggoe laes-
 wara Daeng fakir ting, mangkana pan a-
 deripoen, kang ageng lipen erat sewoe lang-
 kung kedik pan antawisipoen, kindik Pang-
 ran Kiliqa, marjemipoen kakotik. Mengoi
 gang salaloes mapan, daban mawi Pangiran,
 kindik niki, marjem salanggol ikoe, Pang-
 ran Bichi mabda, nantam marang Lih-

Ngasman Libasah ikoe, mangkana nuga-
 boerira, inggih kalamaen marengi. ⁽¹⁶⁵⁾ Pan tam-
 pam kang gel poenika, pekoe lochoer sahi-
 salat roenijin, kalih samija kadjengipam,
 ang sal ngaso sokedap, Sangran Bichi sam-
 pam binata sami. ⁽¹⁶⁶⁾ Menggih Sangran Hadi-
 soerja, bingobohan nyabet kang basis Ma-
 ngin, kalawan sawadjanipam, kilin Ho-
 gijo sadaja, sampam pagah ki Haerawan
 lawan pagang, sakalanira sadaja, pradjoe-
 rit ter Ngasogijo ki. ⁽¹⁶⁷⁾ Linen nyabet ing-
 lepen bas, Basah kalih kang kunoeding mindih,
 Boekija Pinilik ikoe, lan pradjoe rit soerja,
 banki dero lan soerja gama poenikae, Sangran
 Ngasohi ki Hojo, katiga Djeng Sri Boepoti.
 Sampam dados rem agira, lodjeng baebae
 salat lochoer sami, sareng sampam bakda
 lochoer, lodjeng mumbang sugara, noetija
 kala pagang pradjoe rit sadaraem, ingkang
 kijas samija gambira, wantoe mentas ang-
 sal ati. ⁽¹⁶⁸⁾ Sampam mang kas malih noetija,
 Sangran Hadi soerja munggeh ing mangir,
 kalawan sawadjanipam, ki Dipoti Haera-
 wan, mring lepen bas kalawan sakalanira.

mpaen, hindih, Inan Nlibasah, lan ki Ngos-
 man Basah iki. (170) Bpan sampau pradyandji-
 an, adjo ana pada kalaelang samu, anurik
 pantasaning poepoh, pan was pada laelae-
 lang samu, limbang ujo, malah ngrobi pada-
 ja pan sampau sagoch, ing lipen sat sampau
 propa, lagi djieng-adjiengan djoerit. Ing-
 bangir was djamboch pada, lang koeug rawe
 apau swaraning bedil, baring lan marjem-
 poen. Djieng Bangran Hadisoerjo, pan kabe-
 reg pradyandjira was mawot, sabab pangan-
 djoering ngapung, ki soeradjieng gala karin.
 Kanging mriem dadanira, nging bampa-
 sah ki tuemenggang kan eking, kambul bi-
 rekta loemajoe, daemang kanti-janira, ka-
 warna aneigzif wanken Gantri bepoeh, was-
 ia los Probaleksana, ngander matair Sri Bae-
 pati. (171) Sinawaen roji padaoka, mapan sam-
 paen kebreng djoerit niki, Kang djieng, loel-
 san ladieng, nantam, was dadieng kang pa-
 man, lan ki hadjo mangkana kalih laeripau,
 kados jaendi jèn nganlasa, mimboli wadija-
 kang samu. (172) Ngadjiengken mengsoh lipen
 sat, kados mimbok kiran Ngasipau samu,

pan sampun be bahanipun, kang djandji
 wae ana, dahan kenging poenika koeloeng-
 linoeloeng, pin pareng karsa Barindra, mapan
 winang soelan malih. Kang djeng soelan es-
 moe duka, mring kang jaman lawan ki Modjo-
 iki, dan ngandika, malih ikoe, ladjeng nilih
 boerangga, ki Widjajatiapa mapan ladjeng
 mamproeng, ingkang pareng lan sang Neda,
 moeng benggoeng Poetaes lawiki. Lan Rang-
 ga Poetaes goeresna, Raden Djajanagara anoe-
 loeti, nganderaken kaedantipon, pan djagael
 wasdanira, Kang djeng soelan esroe ngandika
 areem, nih ira Djajanagara, kaja daedae anak
 djalmi. Dijan benggoeng Djajanagara, pareng
 nijaesa sim belaning karpati, ladjeng narik
 pedangipun, nander wae manggung ngarsa,
 mapan lawan Taeminggong Poetaes lawikoe, lan
 Rangga Poetaes goeresna, kang manggung ngar-
 sa karpati. Sabanggol kang raji ika, Pangran
 Saja widjaja kang naloeti, prapteng gangir
 ladjeng sampak, kinaroesoeg sandjola, lan
 marjem moengl koping seloe namoeng, -
 Djajatiapa dahan kema, ing ngamjah anoe-
 lisa prapti. Parang gen marjem ika, si-

kabelejo sadoja, lan waes mati, winas miring
 Dijan Menggoeng, Poelaelawa koenika, lan-
 Cangga Poelaelgaerena apan sam kam, mae-
 jem buekka ngiwa, doemateug Djeng Sol-
 lan nati. Kavaraha Basah Anam, mijarso
 warda pin Djeng Solkan ngirani, ladjeng soe-
 je wadijanipam,, lan simitar sadoja, namas
 katin. Drelah kang derik iko, Boe Tangib
 Prawiradirojo, niga ladjeng ngamoek tami.
 Bueing salochoering poeda, ngagun lan pedang
 lan Djaja ngaguni, Poelaelawa ngagun
 lawoeng, lawan Poelaelgaerena, sadijo ne-
 nem lang kung iwaeng pandang ipam, waes
 soep'ing wela, tita, kopir maeraca koloh
 mati. ⁽¹⁸²⁾ Sug kang ngasara wari pang gijo,
 lan palang kung kopir iangedrel neki, si-
 nilih borojo iko, naelaeli jan waes propda
 ladjeng ngamoek, roeraet koekaes sandjotikoe,
 mangkane ngaesman Libarah, mohan la-
 djeng propda tami. ⁽¹⁸³⁾ Lawan pradijeris
 Boelkija, baeug ngamoeki koerawan no-
 iati, boedatan Pakantjanipam, ing tetau
 lod simitar, mantri boro Loejapama so-
 reng ngamoek, rempeg naesoch koekaes ta-

mijo, ki yado lan Pangeran Bili. "Pan tami-
 puen prapla sadoja, kaper moerlat gang sal a-
 laes firnandung, ing kang langke' opan laem-
 poek, pua ing ara-ara, warden ing kang sadoeng-
 gal kolih laemajoe, linedjahan mring wang de-
 ra, mang kana satoam abniki. Dene wangi
 sare pada, taen kan ngerit lawan ngisemi ken-
 di, ana ngenam widig ikoe, jira ara poewola,
 bak den ching warno. warno sambotipau, wang
 desa tamiyo sahaeraja, ija wangi ikoe wedi. Gae-
 kining taen doerang prapla, pan ing meng ko
 ing taen waes ara wedi, opan tamiyo ladjeng men-
 daeng, dadijo kelas sadoja, gang sal odae taen-
 jes sadoja lan kantoen, mapan waes karsaning
 Soekma, tiam wilaedjeng jira tami. Pan a-
 mang salae sadoeng gal, poma kwanira Pa-
 ngran Dijiati, nang ing taen paenopa ikoe, pan
 kosrempeit kékola, dening minis Kang djal
 taeldan sampau aboch, marjem kinen ngem
 taengno, ing benmoer ladjeng nungali. Be-
 losoh gangkening moerlat, ara-ara mapan
 kékog kan tami, pan kaemur lung waspanipau.
 Kang djen taeldan saemingal, ladjeng marang
 pidjeman ngiring wadijo gaeng, udiyo ngasak-

aken bela, wadija mung daesaen iki. Pinih
 lawan Baekija, pan sadinten sjaeda kaping
 kah, dadija sanget roek ihaen, mangkana
 kang wirama, kahis mardas kang baris tepen
 sad ikae, span waes mirsa wada, ten laempes
 kang baris sangir. Lawan ing nitarang iko,
 ing kang biling span waes sedoh iki, lawan
 laempes kan tjanipae, dadija lambach po-
 lohnya, lading sedal san medal ing margi
 agaeng, pan panu laemajoe ika, samarga la-
 wan mirjumi. Lawan kinadal ika, mung
 sangiran Nadapradja piniki, kalawan tokan-
 tjanipae, Baepati wedan sagijs, kidal to-
 gijis pan panu ngadal sadaraem, dadija-
 sang samarga marga, inging san sanget
 roeket iki. ⁽¹⁹²⁾ Namang bedilan kiwola, pan
 kakitjer sangke ~~ti~~ mardas roet margi, Deng
 Souldan nungali ikae, ning pinggir padasaen-
 an, lawan sangang ingkang radjoerit sada-
 raem; harsa malih binandjerna, uging-
 menggah bijas karpoti. ⁽¹⁹³⁾ Dinaagi sanget
 roekanya, angandika lawan mesem sang-
 dji, heh Basah Ngoesman pirihae, dimen
 kame Nadapradja, pan ing wen arsa seda-

ni. Ikihi Djampoh ring joda, jin bedilan o-
panara ngadili, alih sapira ikoe, Basah Ngos-
man alarnia, lan garmajoe pampapa dipaen
ken lampaes, wang sawidji kinin ngagal, muring
kapis siwe ning margi. (13) Pan latjing garmoe.
djeng samis, Sri Narendra ingkang paman ki-
naeding, kinin karmas ngadal ikoe, muring
Pangran Nalapradjo, Pangran Bihi wes leng-
sir sakung ring ngajau. kalawan sawadjanero,
Djaga sora karan desi. Samana wes kan-
winarna, Kangdjeng Sultanahan ngare sawe-
ngi, ning doesaen pidjanan ikoe, indjing an-
moelja bedaf, mahan latjing majang groh-
an liwerikoe, pan sedjo ngosokaken ba-
la, Pangiran Ngabehi propa. Latjing-
matari muring Narendra, Pangran Nalapra-
da wes kinin caris, ning Bantol sakan-
djampasen, ngiras dados kadjalang, lan bi-
nandan Faemenggang Djawinadikoe, lan
Raden Sumediningrat, mangkana ingkang
winarni. Kapis kang caris ing wadja, la-
wan Diksa samis mijasa warli, jin le-
pen sad dadal sampoen, kangir Horang
Rachin pesan, dadjo giris sadoja kang ma-

nahipau, lau dalac asring nging gahan, ma-
 rang Basah Habbellatip. Baglien kang-
 Basah ligo, pan ing Diksa apan mangkano
 agi, asring rimahan ikoe, marang Faemeng-
 goeng ligo, yang koejeda lawan Wija nagari-
 koe, Faemeng goeng ligo, Fakronagara, dadija
 sareng dadal niki. Hadja Pangran faemajoe
 da, marang Kedoe neng gih sendaeriki, ki-
 nodal Baglien sareng, Diksa Djendral poe-
 nika, Jan Gin maender damateng Ngajogjo
 ikoe, kinodal Faemeng goeng ligo, Hardjakoe-
 Soema winarni. Pangran yang kumagara, sa-
 reng propia kang poetra waja samu, saking le-
 ren Las haenikoe, kaplojoe lau laer priksa, jin
 kang baris Silarang yangir sadaraem, apan sam-
 poen sampes samu, pedjah lau kauloen sawi-
 di. Dadjo giris manahira, Pangran yang-
 koe nagara boedal noli, saking Hardjakoesoe-
 mekoe, sapoetra waja ira, sampoen propia
 Ngajogjo Djing Pangran Gaendaek, lawan
 Djendral De Raet naeljo, kiranga lau saged
 ang ling. Jan antara propia, Djendral
 Jan Gin lawan sa Opsir niki, saking Diksa
 lau kabedjoeng, naeljo anodaer soeras, saking

Kedoe jin Pangran Soemajoedekoe, Jan kaboe-
 saking wadja, maring wadja Bagelen tami.
 Djendral De Taek langkaeng koeda, Djén-
 dral Van Gin ingkang dipaen penguhi, moe-
 lija adadanya ikoe, Pangran yang koenagara,
 Jan ing meng ko Soedan neng ngendi gin ipaen,
 Pangran yang koenagara, ris den ira maeu.
 Kabare' aning Lipoera, nging si adi Nalopra-
 dja abaris, ijo ana bantael ikoe, Padilang ka-
 rangnangka, Djendral De Taek noelija asrae
 denija moepes, hih Jan Gin langgaren noe-
 lija, mangkaba sawengi iki. Lan Pangran,
 yang koenagara, wang prajajo, miloe kabek-
 tami, ijo saanane' ikoe, mangkana noelija dan-
 dan, Jan padalae dohan ana wang kang saerwe,
 maring poekael lima mangkas, saking bagja-
 gija tami. ⁽²⁰⁷⁾ Djendral Van Gin pangirid-
 nja, langkaeng ageng neng gih dadamelneki,
 prapta Karangnangka ikoe, poekael pitoe wa-
 bara, ingkang baris karangnangka Jan kinem-
 poek, Radjanili Jan koewawa, noelija Soemajoed-
 eoe oening. ⁽²⁰⁸⁾ Pangiran Nalopradja, noe-
 lija kala badaja melbek djoerit, lawan koer
 hoeninga ikoe, daemabeng ing Lipoera, Jan-

antara mengorok apan katingal ikoe, hoer-
 kang dadija pangarsa, lajeng djampok ing ng-
 djerit. (209) Finadahana pra Dipatija, lan kaewa-
 wa haesar laemajoe ngangsi, doemateng jelang-
 kiripoen, noeljo ngediel pra samija, lan pina-
 rung kalawan marjemipoen, pra Dipati lan
 kaewara, lan Pangran Kalapradjéke. Kaelja
 ngaloei weninga, lamain sampoen lan ka-
 awi nadahi, nalja Basah kalih ikoe, kinae-
 ding nadahana sampoen baedal Soeraja Bael-
 kija ikoe, Pinilik propa Soemoeran, kape-
 laek djampok ing djerit. Kalangkoeug ro-
 mening toeda, swaranira marjem sandjela-
 lip, Kangdjeng Soeltan baedal sampoen, sa-
 king doetoen Lilaera, joen kamingal daema-
 deng ing kang prang poepok, propa doesoen
 Soemoeran, Baelkija lawan Pinilik. Soeraja
 kaserer ing prang, Kangdjeng Soeltan aelae-
 an kinin sami, maddjeng maddjeng malih
 aloeripoen, Sri Narindra angan dika, dakeug
 Kangdjeng Pangran Bihhi. Saman paraning
 prajaja, ing kang kinin nadahi djerit, Pa-
 ngran Bihhi aloeripoen. Paetae Pangran Di-
 patija, pan poenka sadaja doring prang.

poepoeh, Kangdjeng Soelkan ngandika, paman
 sampisan dawoehi. Hongki neng poendi ing-
 ginnja, inggih poenika nunggang karis ing woe-
 ri, Pangran Bichi nander sampoen, saking ngar-
 a Warendra, sampoen panggih lan Pangran Di-
 padi ikoe, paman wae dinawoehan, Kangdjeng
 Pangiran Dipati. Ladjung mangkat sawadjo-
 nja, prapta sampoen kam poehiring ngadoerit,
 rami malih sandjakikoe, misem Djeng Soel-
 kan nae da, paman Bichi pin wajah sampisan
 poeran, apan kenging luringalan, mangkana
 Djeng Pangran Bichi. Soemingal iringing-
 ngarga, pin kang wajah nunggih Pangran Dipati,
 wae aning ngoringing gending, lan Pangran Bida-
 praga, sawadjo nja Pangran Bichi haemadwer, poe-
 nika poetra Warendra, lawan paman Bida pradiki.
 Sampoen nungguh datang ngarga, Kangdjeng Soel-
 kan apan sareng ningali, doemadeng kang poetra i-
 koe, tingsem datang kang paman, ki Widjajadja
 pa gija kinasab mam prang, ladjung ngalwat Dja-
 ipana, harsa njarirani doerit. Muntri Giro-
 Soeragima, mapan ladjung sarung angroemijini,
 Bossah mam sareng doeloe, kalawan Bossah Koes-
 man, pin sang Bida harsa njarirani poepoeh, -

dadipo sareng adjingira, Baelkija kalawan Pi-
 nilih. Soeragama gemreges samija, pada-
 ngoenja mapan ingkang ngawali, mring jode-
 ne kapis ikoe, Raden Lia Tindoerdja, ipan amoeng
 kiwala aning lebet doesau, marna kapis dan-
 waeninga, jèn ingkang ngawali kedik. Finar-
 ka kalah kiwala marna munggah ing kijas
 moerdal lan kapis, dasar maksih mamboe i-
 loe, samana sareng moelot, mring Baelkija Pi-
 nilih pan sareng madjoe, lan sagueng wadija
 sadaja, goemrah kang kaboehan moeni. Sa-
 king kidol witan ika, lawan kilin sareng a-
 djeng iriki, kapis ngedriel mripan ikoe, pan wos
 lan keni legiwa, Djendral Van Gin maksih sa-
 ngat kawoelipam, mijat Islam adjingira, rem-
 peg wos lan adjirik bedi. Adat Islam jèn-
 mangkana, ora waeraeng laempes kabèh kangka-
 pis, Djendral Van Gin noelijo moendoer, kapis-
 moerdal sadaja, gagandjangan akan sanya re-
 bat ngajaen, binoeve mring wadija Islam, kang-
 djeng belian kang djeneugi. Kapis moerdal
 mogok koental, pan samarga mangkana pe-
 rungiki, Islam lamoen likas paeam, lan ke-
 na sinawawa, kapis moerdal lan kelas nadahi

ikoe, mimmisnja wes kampa kaja, mring Slam
 lan mijalani. Kapis moerdol bangke nipaen,
 pan kekikjiran nengih samargi. margi, Kang Heng
 Soedan kindel sampam, mring darsain Kiringan,
 pan ngendasi tradiserit kang laktih boedjeng, sa-
 reng sampam sanni prapla, ngaso madoer Pangran
 Bihni. Lir marugi Sri Perudro, sal ladjeng ma-
 sang grahan Pendawi, Kang djeng Soedan sampam
 jairan, mofang grahan Pendawa, sampam pepok
 sagunging wadija koes bekoe, nang ing Djeng Sol-
 dan Djodjo, djeng limg sem mring Sri Boepati.
 Wang sal mring sakilin Praga, lan kang jaman
 Pangran Soering lagiki, mangkana wos kani kpi-
 nadoer, kawarna ing Pendawa, mapan kinien ija
 ananaka sagung, Kangdjeng Soedan kartanra,
 ladjeng daling samiradin. Pepok sagung kang
 sandana, mijang pratira Pangran Basa pradeti,
 kinandau makit loeroen, dadija pang riding,
 prang, Kangdjeng Soedan mahan narsa kedok
 keloep, ija maring tamba rasa, tira den angali-
 ati. Baris saking Perambanan, lan Boepati
 sawelan Gagajiji ki, lan ingpan bantani koe-
 loep, ija Soemadiningrot, djeng Natarodja, Dja-
 winata Radjaniti wis ka keloep, tira ditingin-

amangkada, nging jama den ngati adi. Lan
 Fanninggang Soeraredjo, Ranae jati bari Panjam-
 plang iki, Pandika Panija Kaer Panu, Pangiran
 Nala pradjo, nocljo boedal takung Pundawa nyang
 jagung, Pangiran Bichi ngandika, mring Pang-
 ran Ngak doerrakim, Enak mas karta Kareu-
 dra, Djingandika kinen lengga ing tingking,
 lan jagung nijaka ikoe, ingkang sokilen jagi,
 namung boeda Soemanagara jaimida, kala-
 ran pradjoeritiro, kang kiti Pandirid iki.
 Ang bingking mangsa badaha, lan sadaja nak-
 mas kodempok Panu, mupan ing pangrek Panu-
 joen, Djing Pangran Editarjo, Ngak doerrakim Pan-
 dika Panu ataripam, Kang dene Sultan Ladjung
 boedal, takung Pundawa jaimiki. Pradjoerit ji-
 nora tiga lampahira lan langgal marga Panu,
 Djeheti Korerawan ikoe, lawan sokadjanira, Radin
 Djijonagara sokadjanipam, takung prajiduaning
 boja, Mangdjing Pangiran Ngak diti, Kang-
 loenggil marga Karendra, Basah kotih lan Pa-
 ngran Panionagari, Samarga Soebahan hoem-
 nijaeng, kofis maerlot Pan lagjo, tanget-
 kander kan binarna marga rawah, Djing
 Sultan neng Sambirada, ladjung natanggroh-

an Hadji. Was demenggang Soedjoea, Soerwoe-
 nings daemalang Pangran Bèhi, ing Kadiwan
 beris ageng, makibedi joenika, wantun wing-
 king saking ngriki prenahipau, Kangdjeng Pa-
 ngran noelja matak, daemalang ki Hadipati.
 Soerawan Soekandjania, ingkang ngirid was Soe-
 menggang langarsi, Soedjoea mapan sampau,
 kada Pangran ngandika, hèn Soerawan pèn ana
 siking Kising ageng, sira sandises abarisa, Ka-
 diwan den ngati-ati. Lawan Soekandjania,
 ki Soerawan mudika aloer niki, gija nembang
 lungara haemipang, sampae Soedat Soedjo, saking
 Samudra Soekandjania, sampau propda ing-
 Kadiwan, kang beris Kadiwan Sami. Sareng ing-
 ngapi kerola, pan sinarka kangdjeng Soekau ngan-
 dika nindaki, gija Soemajoe resect dyoe djeng, wa-
 dijo Hongkoenagaran, langkang pangat Soe denira
 ekasoes, pan lading inwendeng Sami, Kadiwan
 was den andjiki. Wring Soekapati Soerawan, Soe-
 kandjania lawan aloer oedani, mring Pangran Bè-
 hi was Soer, daemalang Tri Warindra, kavar-
 naha Pangran Natasradjiko, ingkang beris Pa-
 ramanan, lawan ageng pro Dikati. Sama-
 na pan ing nginggahan, mring wang kapi-

moersat was kjam poek djaerit, langkoeng ramé
 swaranipoen sandjasa lit kolawan, mrijem ba-
 reng kadjo ambroek a poenikoe, kang djeng Soelkan
 angandika, muring kang raman Pangran Bihi.
 Kolawan kijai djojo, akan was kinin samija -
 noelaengi lawan Boepati sudaroen, kang mang-
 ging ngarsa Naba, Pangran Bihi lan Basah ka-
 lih hoemataer, manging panawoen kawaela, pa-
 doeka kindela ngriki. Sampun ngantos ka-
 maet joeda, teu kawela diting atou vedoni, gih
 raman gijo kengarikoe, sambam Soelal Badaja,
 Pangran Bihi ki djojo litindihipoen, Kangdjeng
 Soelkan mang sinengga, Doeloh kadji Badaroe-
 din. Lawan Doeloh Soelal lawa, sakan kjo-
 nja mangkana Pangran Bihi, lawan mang-
 joek was kakelaek, dadija kang praosjerit sa-
 mija, loding boeroeh lajaniki. Pan amoen
 Kardanagara, lawan Djajanagara kang nga-
 wali, mangkana Kangdjeng Sinoham, dalan
 itja bijasira, moelje maendoet didian pan sam-
 pun kadoer, nunggih ki Widjojatjopa, akan
 ngawal lampah niki. Mang dadija kandaen
 Badaja, Soelal lawa lan kadji Badaroe din, kala-
 wari sakandjanipoen, samija moelaeti ika, Kang-

Djeng Soelkan ingkang dirik namaeng keloe, Pangé-
ron Laria widjaja, lan Djen Hario Lindsjoerdjeki.

Lan taumeng gaeng Tjokro dirdjo, hoesar Samijo loe-
locojeng kang radjoerit, samana sampam kapang-
gach, hoesar lawan Djeng Soelkan, ki Widjajato-
pa anaradjoeng boerou, hoesar sanget kadjajira,
gung hoesar loemajoel gendring. Lan Saking ta-
ngit panas ira, lan kaledaeg margadalan ka-
eksi, lamau Kangdjeng Soelkan ikoe, kang der-
ik namaeng tiga, pan sinnerak pradioerit pada-
ta wang soel, hoesar maksih kawes ira, sogaeng
maerdas lawan kapis. Samijo soepi paladjoeng-
nia, sogaeng hoesar koendjoeng. Linoendjoeng Sami,
kalak kiba pebiak ikoe, kiles Samijo kaudjoeng,
rontekira tiga welas ingkang rontek, mang-
kana noelija ana, hoesar ting kidoel nadoeligi.
Lapan Saloes Winatara, pan waspaas pin Djeng
Soelkan pribadi, ingkang nyarirani kachoe, kang
derik namaeng tiga, hoesar Samija nander la-
wan ngedrit misthel, Kangdjeng was kaledoh,
ki Widjajato-pa, anaeli. Kalaempas ing pager
diarak, pinggi lifin was kalaempasan Sami,
hoesar Samitra wegah ikoe, lan saged nadoelana,
dadija Samija soepi kasapoeting dalae, Kang-

ging Soelkan apan naelija, kandaan masanggrah-
an matih. Pangran Ngabih wes propia, lan
ki Hoaja lan api Basah kalih, mijang sagung pro-
Dipolijo gang, Pangran Batapradja, sampau-
propia naelija dinauehan ikoe, kinin wang-
sal barisira, marang Parambanan matih.

Nging den ngali-ati pira, adja kaja kang waes
kolakan dingin, koelap den propitring ké-
wach, kangging Soelkan pan haesa, ladjeng de-
dak marang ing Kadjawan ikoe, wes koelap
mara dingina, sandika gija boedal weli.

Nging gih Pangran Batapradja, sakandjaja-
miring Parambanan matih, endjing, kangging
Soelkan sampau, boedal saradja koeswa, sa-
king Sambirata ing Kadjawan rawach, apan
ladjing masanggrahan, ing daesaen Kaesau-
nen naeli. Naelija Pangran Takaeningrat,
naesal lawan saderekiki, lawan laer auringa-
ikoe, kalampau ing kang roka, Pangran Wang-
kaediningrat wes balik ikoe, apan daemotung
Magelang mungana ingkang winarni. Lanat-
kapis lawan anaerbat, anochoteli miring kangging
Soelkan mapan mapan lagijo salak ikoe, lan-
sagang wadaja sadaja, apan ladjeng den mri-

jemi. Ingkang pelor panija dawah, kiwa kengen
 ira Djeng Soelkan iki, pareng sampoen bakda sa-
 gaeng, ingkang salal sadaja. Kangdjeng Soelkan
 anaesja panuntah ikoe, wae daimateng kang pa-
 man. Kangdjeng Pangraan Ngabih. Mapan
 kinin metak jeda, lan ki Hadja gija rembang
 ingara gis, wae laba gija mandak ikoe, ki Di-
 jali Haerawan, sakan kija pan minger ma-
 ngilen sampoen. Basah Anam lindihira, soe-
 roja lawan Pinih. Din Benggaeng Djajana-
 gara, Jonagara Harlanagara sami, mapan
 minger medal kibael, lawan sakan pinira.
 Basah Haesman ingkang dadja lindihiraen,
 lan sagan wadja Baek kija, ingkang dadja
 dada dada iki. Rahadin Maria Sindardja,
 lan Pangraan Samanagara sami, Pangraan Pa-
 kacuningrat ikoe, kalawan sadirikuja, kang-
 nindih. Kangdjeng Ngabih ikoe, kalawan
 kija Hadja, sampoen sampoen ing Ngabierit.
 Mapan saeng propandea, ingkang medal el-
 lan lan kien sami, kang lir Radin Rija i-
 koe, ingkang minang ka dada, lanat kopir
 lan anaesat awar ing daesren, kelang kaeng
 denira panggah, sasara panija katon nini.

Pan wæs þan ana kang kœdiera, dædan þœraen
 ingkang madjunga þami, kalih þamija wægh
 iðæn, lant kapis þan Islām, ngandas da-
 ngæ þan amœng pandjatan iðæ, ki gadja
 alaci æninga, damaseng Sri Parapati.

Þin ing iðeda lampa wækos, mapan lammaen
 namœng pandjatan iðæ, kungjeng naelja
 bendæ, nidið Widjajatiopa, mraung boja man-
 Sri lebet mœngjeng ngjæn, þan þradjœ-
 rit Soerjunggama, Basah kalih æninga.

Kalamœn Sri Parahita, apun arsa njarira-
 ni ing djarit, mraung soæng Dipati iðæ,
 dadi þœngan niba, rimpeg madjeng sareng
 þan þradjœritipam, lant kapis lang kœng
 kodok, moertod ngedrit pangkah þami.

Sinaunda þan marjem nja, soæng moertod
 wang Gadæra þœniki, ingkang ngæmpingi
 sudaraem, mapan þigang landera, marna
 elia goeng lant pang edrelipœn, lang-
 kang þekeng kœkœsira, wadja Islām a-
 pan þami. ⁽²⁶⁴⁾ Wæsoep kœkœsing pandjata,
 Basah lawan soæng kang þœ Dipati,
 þan wæs dædan wadja mœndaer, tinindihan
 lang Nala, ki Widjajatiopa wæs þan kena-

ikoe, ing ngamphok lan ginindolan, marang
 gamel, lan kaendal tami, kabih silih. - Pa-
 nging ki Kiojaja djoja, ara kema gamel lan
 kaendal tami, lika silih sian tami sian,
 nunggi Kiojaja djoja, lan panggiman ma-
 rijem ingkang djimodjoeq, sabdjira Kialanda,
 kalawan ingkang ngamphingi. - Lan Kialanda
 salawe prah, sampun iwas sedjoh dihaen -
 saemboki, marjem lan kenging sampoen,
 tiga alit samika, ingkang kabah lanas ka-
 pis kapis sampoen marjed, tiradahan pro
 Dihakija, maeng kedik kang maundak aeris.
 Wang moerlat Hadara kabah ingkang sedjoh,
 canderanira kenging, mahan tiga pisan ikoe,
 saembok kapis sang kija, lawan maerlat.
 ana kang kakidjer ikoe, sian pak anggim-
 inggira, lanas moerlat sang kineki.
 Nunggi ki Kiojaja djoja, kang saradja loka
 van gaeboq gedik, lading kasapoeing daloe,
 kapis ingkang saemadjar, lawan maerlat na-
 maeng kandaen kedik ikoe, ngamphing silih
 ing Kolasan, wang slam kasapoeing tami.
 Khan wos wangaei podaja, tangding kien-
 del asalos makrit, aeng ara-ara ikoe, lan

Sawadja sadaja, sampoen baka tri berenda.
 lading ndangie, apa na kang sabilalah ki-
 kocravan aboer niki. Kandja kawela sadang-
 gal, apan kanga ingkang wasda Lih Edris,
 lan kancu usel paunike, wasda Lih Gjinan-
 Imam, pamakawan, basaripi watanipam, kang
 ngamipi Lih Gagaswara, wawan kaladung sa-
 mi. Pan inggih pangamack ira, dados laung-
 gi lawan kang kuring kopir, apan noelija kinin
 maundaes, tinuinan sadaja, kang maripam panjo
 kinin mendum ikal, noelija kaundaes masang-
 grahan, mring kawani Lih Bepati. Endung
 Pangran Naka pradi, ngalseraken kabandan-
 maerbat panu, kawan dasa kadahipam, Wadara
 Baegis ika, lan Lih i ingkang pisah kanti-
 pan, lading kinin ngaswela, megatrah
 ingkang gaemawati, "Megatrah" Ka-
 wamaha waela ingkang anaesael, kawan
 Larik sampar wadi kang kinin kungga
 Dling Radoe Kadolan pan sampam propi,
 kawan Waralaja mangko. Sakandjaja-
 mandung lan Lacerandekoe, asos propi ngar-
 pa Narpoti, kawan aboer salanipam, Ditan,
 Neng gang ingaswing pada Dji, Sang Naka ko.

- gijat boemedot. Ladjeng inget mring kang
 raji Mangdjeng Rasoe, kadatan mision kaja-
 ris, karau sarik ing warlamot, ing pan ditingi
 pan mih kali, paman Ngabe' ing kang kockoh.
- (3) Batjoeleki ngantep prang wetan Prag'ekoe, -
 marmané kalakan eki, jin noerwisa karep ing-
 soen, apan mih kaliroe jekti, baweng moelot
 geni ingang. Raja sega koda Giri geni ikoe,
 kolan Sarib alae bekki mila paenika saesoe,
 kinepang pan kida Giri, moelot lan kapis
 samiji wor. (4) Mang den angkah raji dholem
 Mangdjeng Rasoe, apan inggih wardiniki, kang
 sarbe rembag kothoe, Pangran Adiwinaleki, -
 mring Djendral Van Gien kjarijas. (5) Pandoeke
 Dji lamoen kenging Mangdjeng Rasoe, sampau
 Kamboe lamoen gam pit, marmanga ladjeng ki-
 nepang, nenggih hardi kida Giri, kempact lan
 kenging maradjol. Mangdjeng Panembahan ma-
 pan ngantos moewen, ngalaeri inggal boemaris,
 mengsoh pan katingal sampau, poerak lawan
 ngedreli samu, malah kandel raji Katang.
- (6) Lho lawan aris pangandikanipoen, kifai ke-
 soh dading paendi, roemijin kawula sampau,
 moewen mring roboel ngalaman, pan ajoen-

ginepok muring wong. Lanang lija poetra pa-
 daeka satochoe. poenika malih wong kapis, jin
 sageda ksilok ikoe, kawela pan ngandel jekti,
 inggik daemabeng Hjang manon. Lawan poe-
 tra sampi jan saestoni pan, kalamain kan dja-
 jeng, djaerit, loehang kawela reemachau, man-
 loek muring rahmat boelahi, naelija kapis boe-
 roe brandang. Lawan maerbat kados sampau
 mijarsa loehae, lamaan raji dholem jekti,
 indawis oeka kalangkang, kados warden ingkang
 warti, dinoezi daban maradjol. Lawan Kang-
 djing Panembahan sampau kanda, kotjakaep
 pangraos niki, raji dholem Kangdjing. Radoe,
 apau angket den stoeri, angimpang margi gjo
 mijas. Ladjing naerwet mandjing wana kang-
 djing. Radoe, nging kan lebih raking margi, ka-
 das pamaning Hjang Agang, kapis maerbat
 kang naetoeti, sadaja pan daban anan. Djor-
 ning wana ingasak-asik sadaraem, pan la-
 wan den Panjatanu, kados kaken manahipau,
 ngoelati daban kopanggi, naelija ~~naelija~~
 djo wana den abang. Panembahan kawela
 laha madig dikoe, mopan sampau nyiplo
 sabil, nging raji dholem Djing Radoe, kan

mantra mesak kang galih, pan ita lenggah ké-
 mawan. Sampun belah wana kajoe lepinipon,
 sadaja sampun tinesmi, pan amoeny kedik
 paenikoe, karwela daban andoezi, kaelokaning
 Hujung manon. Daban pasak lobae lang-
 koeng agengipoen, pasangran kita giri, pan
 welah sadajenipoen, sareng lila dan kopang-
 gih, kapis maekas lading badal. "Kangding
 belsan atanja ing mengko ikoe, sakih repot ma-
 ngendi, apa isih mangran ikoe, ana kacla giri
 maning, bocan sarik malar alan. "Pan nga-
 lih dakeug Redjasa sadaroen, sabab sampoen dan
 karwatis, mengdah sampun belah ikoe, kala-
 wan Begelin samu, Ali Basah mun loek grepok.
 "Apa ara ana kiper repot ikoe, bocan sarik a-
 laer niki, namoen niri dhalen ikoe, "Nai
 Djawinata kenging, binekta maring Logjo
 mengko. "Kangding belsan saelija angan-
 dika araeu, mring kang paman Pangran-
 Bih, man Bih sampian manlaek raemi-
 jin koela wangen, gih pitoen dina kimawon.
 (12) Lawan Pakaningrat kalih sadaloer mae,
 awes pada meloa moelih, angendin ana siri-
 koe, mring Hengkoe ditingrat ikoe, poma a-

dja abah mengko. Pangran Pakoeningrat
 sandika karipam, Djeng Sultan ngandika
 malih, paman Bichi lamau sampam, kilen
 kedik watir niki, jin wang soel sampajan ma-
 wan. Basah Ngabael lasip, sapradjeriti-
 poen, ~~was lengis~~ sampajan bekka mariki, -
 sandika Pangran karipam, wes leng for Pa-
 ngran Ngabchi, taking ngarsanja sang, Kolang.
 Lawan Pangran Pakoeningrat daban kandas,
 baedalan sadirik niki, taking Kowanian sada-
 roem, samana wes lan winarni, sagoeng kopis
 moerdot mengko. Apan langkaung sanijo
 kelas manakipam, samang kandas ajilal-
 ki, taken Senapati ikoe, samu kinibanan ke-
 lis, den haek-idjek mijang din anggrang.
 Djendral De Koek Van Gin wes aning Soli-
 koe, Ngajagijo apan wes sepi, kopis moerdot
 pan ngalaem poek, sadaja ning Solo samu,
 ingkang baris rigang enggon. Singasari
 ing Langge' lawan Delanggoe, lan poeroen-
 anadjeng a malih, daemaling Kowanian ikoe,
 apan panget kawes niki, wang Padjang, prapto
 Barobol. Samip sawan daemaling Kowanian
 ikoe, noelijo Kangdjeng Sri Bepati, anweding

ki Hadjo ikae, kinen gilik sagoeng baris, anael.
 ja wakil kemawan. (30) Kijai Hadjo kan poerom
 lebih sang Prabae, wakil ki Kasan beari, kala
 wan pradijeritipae, baris Djoeengah samu, a.
 ngirid wong Padjang badol. Kangdjeng -
 Soeltan apan amaringi bantae. Hoerawan sa-
 kantjaniki, gijo wemibang tengara demijaeng,
 boedal sagoeng kang kinaeding, saking kolwan-
 nen gemalang. Pan winaerna marga sangge
 prapta sampai, mapan dotan ngandi djal-
 rit, saeng kalingal poenikae, dadamel ageng
 kang prapti, kinarka Baekija mangko. (33) Ka-
 pis moerdas maksih sanget kawesipam. San-
 ngitan dan dahan samu, laemajoe arebaet doe-
 bjaeng, marjem uja tiga kari, sampai kasaer
 Djeng Sang Sang Kolang. (34) Ladjeng kinen ang-
 gilik mring Singasan loen, pan mangkano ing-
 kang baris, Singasari lundik uja wong. (35) Sugris
 Stever apan da sareng andoeloe, daemateng ga-
 man Wuntawis, sangkoeng ageng marko ikae,
 Djeng Soeltan kang mindaki, dadajo dan lina-
 wan poepoh. (36) Pan laemajoe dotan ugilang do-
 ujanipam, marjem menem kang kari, dadajo sa-
 doja angampail, mring Delanggoe dadi sidji,

pan Samijs sedijo rerempau. Sagoeng poedia pan-
 kana Soerakalakoe, pro pradjoerit lan Boepati,
 Kalandu pan sampau koempou, ing Delanggoe
 sada baris, nging sedijo sadah rerempau. (39)
 pan rakot bareng lan marjem sampau, kalih
 belas mrisem niki, dadamei sadapanipau, koem-
 poelja maerdas lan kapis, sangang swae spo-
 jih ing wang. (39) Pan kawawi sagoeng wadijo kang
 roemachoen, dadijo kindel Samijs baris, moeng a-
 dyeng-adnyeng sampau, Rosan bewari, Ros oening,
 lawan ki Hoeraban mengko. (40) Lan ngatoeken
 pandangan marjem sagoeng, kiji dadi angatari
 mring Kang dyeng Soeltan pan tadjoel, kan arsa Sri
 Para pati, ing entasi Sang paman Kalang. (41) Kang-
 dyeng Pangran Hangabehi rawach ipau, Kang dyeng
 Soeltan pan sajekti, kolamoen kan ana ikoe,
 kang paman Pangran Hangabehi, ing kang bijas
 kalang kaeng gijoh. (42) Datan saged mrasikel-
 kel kang prang poepoeh, salijarja Pangran Behi,
 dini ki Wadjo poenikoe, kan kening binarri
 kardi, kolamoen katingal mengengboh. (43) Jiu-
 kan ana kewala sanget kekaboe, marma Kang-
 dyeng Sri Boelati, mahan kiyas gelo deehol,
 mring ki Wadjo ingkang galih, langkaeng adyih

muring Hyang manan. ⁽⁴⁴⁾ Wék boe ikoe ki Yodjo a-
 sying tinendoe, daemateug Sri Narapati, dené-
 katohen kekaboe, nangang katoh kang ban jek-
 ki, adjiuh sakedah kimanon. ⁽⁴⁵⁾ Saking katoh
 ing kang dadjo sockanipaen, mangkann woes kan
 winarni. Sangran Ngabih woes sawoek, ngirid Ba-
 sah Ngabaelatip, lan pradioeritja gemolang.
 Ladjeng alae salam muring Kangdjeng Sang Ra-
 broe Basah ngaswa pada adji, nwoes Sangran
 Bihhi matoer niskara woes katoer samu. Djeng
 Soelkan sockoering manan. ⁽⁴⁶⁾ Disawasonja Kang-
 djeng Soelkan Ladjeng katoen, muring kang pa-
 man Sangran Bihhi, lan sampam pinaring weroek,
 sadoja pratingkoh niki, Sangran Bihhi matoer
 alae. ⁽⁴⁷⁾ Lamoen pareng lan karsa Kang-
 djeng Sang Raboe, di dhalen Basah satoenggil,
 paen Ngabaelatip, tinochaen, lawan sapradjo-
 rit niki, siboe pinaringna Katong. ⁽⁴⁸⁾ Menggih
 dateng paen Neda pradio paenikoe, di dhalen-
 Baepati kabri, sakidoe Ngajogijikoe, ngalem.
 jek wanken ngarsa Dji, dados baten Kjiweng-
 mengko. ⁽⁴⁹⁾ Kalih Basah Ngabaelatip mapan
 sampam, piroa pakibet pan samu, sawitan mar-
 ga geng ikoe, Kangdjeng woes marengi, gijo ki-

rien dawach ken goepah. Basah lawan Tangran
 Talapradjo sampain, kinen ladjeng baris Ba-
 ki, lan angradini pamikae, subitan margi goeng
 samu, sandika Basah loer uja lan. Ladjeng
 boedal Basah lan pradjoeridipam, saking Koe-
 wanen wos prapti, Surambanan sampain pang-
 goeh, lan Tangran Talapradjokoe, ladjeng di-
 nawachan goepah. Ing sabarang karsa uja-
 Kangdjeng Sinachan, Tangran langkaug boe-
 kaneki, binantunan Basah ikoe, pun siwae pra-
 djoerit niki, Baepati kabri wos wijos. Sareng
 lawan Gandik apan lampahipam, Samad-
 mingrat korniki, lan Raden Djawinadkoe,
 tiga kija Raganiti, kabarna Kangdjeng Tang-
 Katang. Apan boedal saking kalawanen Tang-
 Praboe, lawan rawadijo kalswiki, ing Genda-
 ren sampain rawach ladjeng masang grahan
 Hadji, Tangran Bihimatah goepah. Ing-
 kang kinen roemaksa pakiswet langkaer, Ra-
 den Lija Sindardjiki, baris dasa sila ikoe,
 kalawan Samunggaeng Boemi, Was Soelajaeda-
 ka Djamban. Tangran Nasa pradjo lan ba-
 kanjanipam, Baepati wisan Ngijoki, lan
 Raden Basah pamikae, Ngabaelatip koe-

dal sanni, saking Parambanan mijas. Datan
 winten ingkang metak ken prang hoepach, oha
 lading kelaek sanni, wong witan Radinang ikoe,
 prapting Baki kala baris, sola langaeng-
 geger gijah. ⁽⁵⁹⁾ Heneng ana kawarna Ing-
 Parèn ikoe, Kang djeng Soetan naelijo moeding,
 mring sogaeng Boepalilikoe, pan kinèn gē-
 rik sanni, mring baris Belanggoe, eng gan.
⁽⁶⁰⁾ Pangran Samanagara pangiridipain, lan Pa-
 den Djajunagari, mijang sogaeng pia Djajijē-
 koe, apan sise kang pradjjerit, saking Genda-
 ren wus badal. ⁽⁶¹⁾ Embanani mring Kasan-
 Besari ikoe, neng Karipan baris niki, kan-
 winarna, prapta sampun, nanging samijo we-
 gah niki, dadijo jæn-ajaman mawon. ⁽⁶²⁾ Ti-
 Haeraban karsanja Kang djeng Sinachan, ma-
 pan kinèn mandak iki, lawan sapradjjerit-
 ipaen, gilir raemaksa ing wungking, lan-
 Pangran Soerjadi anana. ⁽⁶³⁾ Nanging Pangran
 Adiparja dèring rawach, dadijo kang raemek-
 sa iki, moeng Basah kalih kœmikoel, aneng
 Gendarèn Warpati, Pangran Bihit Hadjo ka-
 ro. ⁽⁶⁴⁾ Isan Larip Saemenggaeng Soelaet lawa-
 koe, Daulah kadji Badaroedin, lan sogaeng

Ngaelami ikoe, piwe mapan lang kung kedik,
 ingkang rumeksa Sang Kobang. ⁽⁶⁵⁾ Ning Gen-
 daren samana ingkang lirachau, kalamau
 kang baris Karipan Sami, ingkang rumbok
 daban ngampol, apan pitah-pitah Sami,
 badaja kang baris manggan. ⁽⁶⁶⁾ Waes kaper-
 sa doemabeng ingkang lirachau, kalamau
 mangkana Sami, harsa dedak Djeng Sang-
 Kobang. ⁽⁶⁷⁾ Basah kalih apan dinawahan
 sampai, uclijo atengara Sami, Badal fip
 Gendaren sampai, sawadijo caeswa dan kari,
 lerep aneng ngambel mangko. ⁽⁶⁸⁾ Andjing-
 mangkat Karipan mapan, waes rawach, dyan
 sawelas wanyiniki, dadijo kendel langgel ikoe,
 nimbali kang pro Dikati, Pangran Bili a-
 ning wijos. ⁽⁶⁹⁾ Lan ki Madjo Basah kalih ta-
 wan sageng, kang para Ngaelama Sami, lan
 kang pratwa maing. anaeng, Djeng belan a-
 ngandika ris, mring kang paman Ngabehi-
 lan. ⁽⁷⁰⁾ Paman Bili sampai kaba paenikae,
 badaja rakiking djeris Pangran sandika boer-
 ipan, uclijo nantau Pangran Bili mring-
 Ngasman Libasah, alan. ⁽⁷¹⁾ Basah Ngasman
 mangkana ing ngakaripani, inggih kalamau

marengi, mangke jén, wae salat lochoer, lan
 ang tal ngaso bakedia, wae marengi Djeng-
 Sang Kabang. (1) Wring abare tih Ngasman
 Licasah ikoe, nalis Djeng Pangran Bihé, an-
 dangoe mengtah Delanggoe, kadahya mijang
 apit nini, kasan Betari laur ya lau. (2) Ang-
 kang wae mengtah apan walaeng choe, sareng
 Pangran prap ting Babi, lan Basah Delahé
 ikoe, mengtah toeda siwae mangkin, dedas kan-
 lam pitang ipan. (3) Seng maripen lakitih-
 kahé wela ikoe, lawan Djendralihon, lakitih,
 mijang toeda santana sagang, lan Ngasagijo
 warden dani, ngalemah Delanggoe Kabang.
 (4) Ang Kalahin apan lakitih kedih ikoe, mijang
 Kalitan inggih lakitih, lawan ing Karlasoe-
 rikoe, apan Delanggoe lauriki, nro tiga-
 berise manggan. (5) Djendral lawan lae-
 tro santana padaroeni, warden lengah beris-
 nini, ing kang kidal padadade, kang jér-
 sagang pro Dikati, Pangran Bihé sanja
 lau. (6) Kondja Pappung apan pinter ka-
 risipam, padaja kang dika irid, kasan be-
 tari karitien, apan inggih siwae nangin, ka-
 dani padarénit Kabang. (7) Sdi padaja kan-

Ijo bar Djemoeah ikoe, kang minang ka olos
 neki, kanti ing Padjang padaroen, mesem
 Kang diting Pangran Bili, moelja angandika
 alau. Basah Inam Basah Ngasman rem
 lagipen, mapen waes karoean iki, ing kang
 mengtah amrabeloe, karaning prajogo neki;
 Ngasman Libasah kaer nja lau. (88) Lamaen
 pareng prajogi bahan ikoe, sawpaen laeng
 binoclaeng nenggi, angrih manes kikatip
 paen, rihning wang karaban danding, lau
 kaedjira ing kang enggan. (89) Lamaen baten
 makaten wande ikoe, iren dados ngapirani,
 dené kawalo saeslae, baten ngelawen ban-
 dae malik, maeng kanti kawalo mawon.

Kang Baekija mapan mapan tigang akes,
 sawpaen, dené kang kawalo pilih, kengah
 gen werohanipen, sadas damolenga sa-
 bil, apan waes binedjieng bates. Lawa sae
 E ing wungking patipantipen, Basah Inam
 pan amilih, kang pangginan barodadoe, dené
 Larising Boepati, lau sagang ing kang paki-
 wach. Apan kawalo saemangga padoeha
 sampam, Basah kalik aker neki, Pangran
 Bili ngandika saem. pin mangkono pro-

Dipati, dadijs katempok maring ngang. -
 (85) Hia' akeh kantijs Boepati Halaroen, nang ing
 daereng mijalanu, pin kinarja ngan kep-
 puehach, Pataet Basah Ngabael kamit, a-
 koe djaloek Realoeng kang wang. (86) Fradjoe-
 rit Soeraja Liraeni Hagsaen, mandang an Soe-
 ranatiki, Soerjagama ikoe pataet, ing kang
 derik Sri Boepati, Hockach mantri djero-
 kang wang. (87) Samel ngampil poenokawan
 ikoe pataet, anak mas adinas iki, prandé-
 ni wos pada naesoel, Basah Hnam ahoer niki,
 ofan pemaanga kemawan. (88) Pangran Bichi
 moht angandiko ikoe, diha ki Kasan Besar,
 kang pradjaris Padjang djero, lawan bar Djoe-
 moeh jami, sampam warden miloe pataet.
 (89) Ing Delanggoe, peris Sawijagang ikoe, nga-
 rehenan meng sah kalih, Katulan Karlabé-
 rehoe, Pandipa Kasan Besar, nging pama
 diha den haekach. Murit sampam nga-
 urani, kang prang pataet, Djajunagaro si-
 riki, lawan Karbanagarikoe, kateloe Sijjo-
 nagari, pada baris Soereng manggan.
 (90) Gede is ngarehenan ing kang maeng sah, ing
 Kolaten sok melant, nging pama pada

den kockoch, waes pada bebaewan lada iki,
 Pandika olaeraja galang. Sampan ram-
 pang nalijs kinen mangkat gaekoch, neng-
 gih ki Kotan Basari, lan Padjang pradjoe-
 rit siwa, lan api Saemenggaeng kabu, ing
 Karipan sareng badol. Graemifini ing,
 sijagang prapta sampam, neng gih ki Ka-
 pan Basari, ladjing cada baris nglaeraeng,
 den kang prapali kabu, ing Lanogor prok-
 ka lora manggan. Sekan ing gih ladjing
 Jamis baris nglaeraeng, Karipan ing kang,
 kumari, ladjing pamiyo salat lahaer, kab-
 da Basah noli kalih, gyo nembang pengaro
 gaekoch. Sapan sampam pradjarit ladjing
 maderal, Basah Luan pradjarit kamil,
 sapan kang badol raemachan, Pirihi kang
 manggeng ngarsi, Radin Prawiro dirajo non.
 Ing kang dadis pang iriding prang laenikoe,
 nalijs mandang kang namoan, Saemeng-
 gaeng Markalaja koe, Deldah Kadi, sada-
 roeni, pradjarit Soerjegaming don. Tae-
 m Liri, sambar wadi ngirid ike, pradjae-
 rid Soeranabek, Gesti Basah manggeng
 laengkoer, amareng sandaeni, ing lir-

Dijan Bimanjoe kaad. Ipan nilih kang lae-
 rangga poen prang gemaen, noelijo Kang Djeng
 Pangran Bèhi, baedal lan ki Hadjo ikoe, kang
 dadijo poeljeking, pradjarit, Pangran Saema-
 nagara nam. Lawan Radèn Baetangib sae-
 roja sagoeng, noelijo Kedoe kang namboenji,
 Seh Ngab daerahan panikoe, lan Dijan-
 Saemadinengrodi, Radèn Djawinata anam.
 Radja nidi noelijo Djeng Pangran ikoe, lan
 ki Hadjo maengging wari, ginare beg ngela-
 ma gaeng, baedal sing, Kartan Panu, noelijo
 Baekija baedal. Ing kang dadijo pangiriding
 prang panikoe Seh Doelah Radji Doelkadis,
 noelijo Seh Doelah panikoe, Radji Baestapo nam.
 boengi, Ngasman Basah poengkoer kang gon.
 Kang kugaro kinabach swaranja hoemijaeng,
 apan langkoeng gigitisi, mangkana Baekija i-
 koe, sampun karsaning Hijang Widdi jin baed
 lanang palogon. (103) Kang kugara lir moeni-
 ngawijat sagoeng, noelija moeni poestakadi, wa-
 as ki Baroetoebikoe, Baekija pancija oedani,
 samam moerob kadjo obar. (104) Pan mangkano
 Baekija kengeranipen, laboean lan was niki,
 dadija kan adrik pakewach, sagoeng Baekija-

pan sami, Delanggoe kang winiraas. Apan-
 sampun seninga kang baris ageng, mara siga
 den inggih. kapis maerlak sampun, nadija-
 ngedrel mijem sami, apan sareng prop laming
 gon. Basah Inan lawan Basah Igaesman
 ikoe, kan api Djeng Pangran Bili, dadija kan
 laelaeng - inelaeng langkaeng rami joedaneke,
 sandjoda lit gelaeng roepreh. Ing kang baris
 wijaga mangkono ikoe, lawan ingkang lajoe
 pan sami, dadija lauko roengan ikoe, aenine
 sandjoda lit, larang kan marjem brandong.
 Kangdjeng Soelkan kan dukdja galipihem,
 kandaen pasanggrahan iki, aning kari pan-
 paenikoe, nadija maudoet kang laeranggi,
 Djaja tjapa kadoer gepoh. Sampun sinit-
 tihan mantri lebet maenggwing ngajen,
 Soelolawa kang pangirit, lawan Soelalge-
 retmekoe, gamel ngampil aning wari, lawan
 paenokawan galang. Kang Paulana Pangran
 Soerjawisajekoe, Pangran Soerjadipaeriki, Pa-
 ngran Soerjadi, paenikoe, Pangran Adinagare-
 ki, Pangran Topatandan mangko. Pangran
 Moedjel Pangran Mangkoe dipaerikoe, ning mar-
 ga kapetaek, salanggal Soeraja kakoe, kenging

mimis dadaniki, boetoe nanging datan la-
 jōn. ⁽¹¹²⁾ Kang Sinochoen ing kang kijas saja ka-
 langkaeng, koewasir ginelak propiti, Boelkija-
 panggenanipaeu, Ngasman Libasah daek aen-
 ning, lamaan Sinochoen Sang Kadong. Lang-
 kaeng kang adjrik Boelkija ligang ngataes, nir-
 baya woes kan kaeksi. Panija rempeg adjeng-
 paeu, nging kan saged sareng pami, pan ko-
 roet galeng kemawon. Ing kang sabin lang-
 kaeng lebet palaek ipaeu, marma boeroet galeng
 pami, pradjaeris Boelkija sageng, ing ngedril
 den marijemi, Boelkija pan kan medija nan.
 Ing kang mimis pan woes kanpa karya boeroe, da-
 deja kahir maerdat pami, kalangkeng giris an-
 doeloe; pro Boelkija adjeng kiki, apan langkaeng
 gija boeroeh kabanja kadol. Sakaeng poeria
 Pandana Soerakarlekoe, ijaroe kalawan Walan-
 di, ingkang ageng-ageng ikoe, apan langkaeng
 giger niki, panija ngelboet kaeda gentos.
 Wopon dadajo kahiran kan anggal ikoe, ka-
 kielak Boelkija propiti, pan boemajoe reboet
 daekjaeng, mangkana Sangiran Bihit, ing Soera-
 karta pan kadan. Palajauja panoejoe ka-
 jelaek ikoe, lan Boeloh Kadji Boelkadir, la-



djeng hingandjaran sampun, was nae da, Pa-
ngeran Bihir, lah Baladadkadir sira non.
Epa pangling sira ikoe, maring ingsoen, Del-
lah Delkadir naeri, ingging mapan beku
pandaeng, uging padaeka papenika, pan sam-
paen maerlat sajeklas. Kangdjeng Pangran
anoeleja winaas ikoe, maring, Delian kadji,
pan dawah kantal pamikae, wengae pan bi-
naas malik, nanging karsoning hijing man-
nan. Pan pan baban saemama madjeng Pa-
ngran ikoe, ngandas haegoet was neki, Kang-
djeng Pangran gijo tinesoet, marang saeang
inghang ngas di, gijo buekda majoet goepah.
Ingkang ngas di langkang kepah ingkang
lampas, panggil lan langkeping, kahir.
Kang Panijo moenggang pamikae, kareka
kabaeach Panu, tinaeoechan pan Panijan.
djog. Pan was bedah ingkang baris be-
ngah ikoe, maripen nem ingkang kari,
kareka bitiga ikoe, samana ingkang wina-
ni, kang baris Panijo reremban. Goeng
Baepati ing solo bitindihipen, kalawan
Gandjarogari, anenggih Raden Paemeng goeng
Sasrawinolo nansikt, kang raji Patih Solo-

San kalang
Raden Baepati
manik, pan ka
drii-drii
inghang soal k
ki, Pan nael
windaes d
igisoh. The
Dipan L
pan pan lae
manu, nganlip
wongip we
kapla noli,
Panijo medire
ing manap.
ka pamikae, ka
pan beka
i saaja was.
ing kang lam
ing kang, li
kang kidael
ing gijoh.
pan ikoe, do
ing saeng

mom. (110) San kalang gar pang gih Doeloh Soera-
 jekoe, Raden Baesoengih poeniki, apan bamijs
 poeroenipoen, pan kan nedijis maendoer kalih,
 dangae dril-drilan kimaawan. Ngantos be-
 las ingkang abot kalihipoen, Raden Sasrawi-
 nataki, apan moelija njandak lawang, Bae-
 soengih moendae laemaeli, Dijan Sasrawina-
 la ngawoh. (127) Hih pradioerit Baekija abja
 loemajoe, Dijan Doellah Baesoengih angling,
 ing saen pan ara loemajoe, harsa dioepok laem-
 bok manni, ngantija sadela kono. Raden Doel-
 lah Baesoengih wes talin lawang nigra wang-
 soel propka noeli, qibung. qinebung adangoe,
 pan bamijs poedirauiki, nang ing karsaning-
 hijang manan. (128) Dijan Soemenggang Sasrawi-
 nata poenikoe, kastiring winaos kenging, apa-
 dianira pan Soeloh, nira lodjing angemasi, Boc-
 pati sadaja awar. (129) Para mantri mapan ka-
 lah ingkang lampoes, marjem, tiga kang
 kari, ingkang ler wes bedah ikoe, maning kan-
 saen kang kidael iki. Basoh Anam kang-
 koeng gijoh. (130) Dining kiwran pan kima-
 ja lisau ipoe, daban tagid mandjing iki,
 apan langcaeng iwedipoen, joeloch lawan den

baringi, kandel pager uja pan atos. Kang
 pradiaris Tinitih Pandjatanipoen, mimit uja
 pan panjo kardi, bagang wang saumeneh ikoe,
 pasaka. Poekaniiki, ngang salken Pandjatan
 keran. Lan marjem saeken saumeneh-
 pan lungkoeng, poekadaira oedani, pradi-
 rit Tinitih ikoe, ohan kodah ingkang kanin,
 pitakas kang Tamijs roebah. San sabanggal
 Ngabehi Tinitih kalae, ki Surawana wastehi,
 inging Tamijs san paenafidoe, Rangka takawan
 anangis, jakeng keroeneh lejos kiron. Lada-
 nganjo kinarja lesan paenikoe manding da-
 lan faged Tami, dening barang lawan palak,
 joen madaer Rangka Tamijs dirih, mring Gaes-
 Li uja Basah anam. Raden Basah Pra-
 wiradirdjo hoemadaer, dalem Basah Nyobdoel
 kemil, apan sarwi nangis ikoe, ngataeri man-
 doer roemijin, apan faget ewedting gan. -
 Dakan faged males dados lesan anikoe, apan
 rangka Tamijs nangis Prawiradilaga ikoe.
 lawan Prawira Djajeki, Baesjedodjodro-
 nom. Basah Anam ngandika san hie-
 noe berdaer, lomaen pada wedi mati, wes
 maendoer kabeh ikoe, ingkaen san nedjo goe-

mungsi, apan ka wos djandisingan. ⁽¹⁰⁷⁾ Dael-
 lah Radji Boean tarip panjo molaer, mung
 meksa kan pinardeli, Raden Prawira dirdji-
 hoe, latjeng njander alar aening, daemabeng
 Kang djeng Sang Ketang. Lawan Raden
 Djaja pentana panihoe, mangkana Kang-
 djeng Sri Baspati, apan lagijs lenggah noedjoe
 aneng sang andap waringin, kagijot propiani-
 ra karo. ⁽¹⁰⁸⁾ Raden Daelah Prawira dirdjo hoe-
 molaer, poekolaen poetra Baspati, Djeng-
 Gaesti Basah panihoe, kan kenging anba,
 alari, kang pinilih katoh roeoh. Pan di-
 narsa lesan ing badangamipam, males da-
 lan baged tekti, kan langkaeng, pekewedi-
 laen, mimis langkaeng deres nehi, poetra-
 dhalum maktih ueng gan. Wanden aae-
 da kawela alari maendaer, poetra dhalum
 doean hopti, inggih langandikanipam,
 lingsem ginsan gladan ini. Baris Djang-
 goe pin kan badol. ⁽¹⁰⁹⁾ Kang djeng Soelkan pa-
 reng mijassa alari poen. Raden Prawira dir-
 djeki, apan langkaeng ralesthaen, naelija
 maendaer kang peranggi, ki Djapdjops azes
 mijos. Jampam milih lawan ang andika.

aroem, karaja kene siriki, kabeh oja na miloe
 muring den, Indika samija der niki, noelja-
 mangkas Djeng sang kabang. Ingkang de-
 rik mang Dijan Prawira dirigikoe, kabeh-
 Djaja sentikiki, san antara noelja rawah, gen-
 wa Basah Ngobdael kamik, Kangdjeng soellau
 anab da lan. Wesa koeloe oja maendaer-
 dingin ikoe, loeroe dalam ingkang belik, Ba-
 sah Amam dahan malar, maloh dalam aning-
 ngali, doemoleng Kangdjeng sang Kabang. -
 Sri Narendra dados langkaeng watasipam, noe-
 lja moenawaen mring Widdi, samana lan ana
 lises, saking kidol wisan iki, lan brama-
 sakanya kanboh. Ladjeng besmi sadaja wis-
 ma Delangga, lawan pager-pager enting, soe-
 menep kalempeh ikoe, ahan kaboh ingkang ma-
 ti, kobang geger langkaeng gijah. Kang pra-
 djerit pinilih sareng amadjo, ngamok la-
 wan was sami, sareng lawan brama ikoe, soe-
 menep laemajoe aglis, mangalar bjinegat-
 nanggar. Wring Lih, Ngoesman Libasah, sa-
 kangjanipam, Boelkija samija naemboki,
 sang soel kinabahan gijah, marang pradjo-
 rit pinilih, dadijo kedik kang maladjo.

Langkaeng kakah langking Saemeneh ikoe, wæs
 bedah Delang goe Sami, mangkana ingkaeng
 boeloeaeng, saking kalatien wæs prapti, la-
 djeng kini tihan gaepah. Barang Djajana-
 gara Setjanagrikoe, katiga Karlanagara,
 Bantoe dan koewawi, wangsoel, ingkaeng lir
 mangkono malih, jien Karloeng sing Kolitan
 brol. Lan ing Karlasoera, sareng praptani-
 paen, wijagang wæs den kadahi, mring kasan
 besari ikoe, lan pradjæril Sadjang Sami, sadijs
 sareng maendoer djawoh. Kawarwoha Kang-
 djeng Soeldan lan wæs koendoer, daemabeng,
 Karipan malih, lodjeng masanggrahan, ikoe,
 Sangran Samloen prapti, kalawan ki Hadjo-
 karo. Basah kalih lodjeng Samijs Sawani-
 koe, dakeug Kangdjeng Sri Boepati, ngadoer-
 ken pandanganipaeu, mrijem lawan Sang
 Kolang. Radjs brano apan langkaeng kadahi-
 paen, nanging kan kadoer Sang Hadji, mang-
 kana kanya ris, mring kang paman Ngabeli
 ikoe, jaenapada lodjeng Sami, kang Samijs
 mapan lodjeng sindeng, kang Samijs angpal
 pribadi, nging mrijem lawan Sangsong.
 Lan gundera ingkaeng kadoer mring Sang Pra-

boe, mangkana misem lanjaris, muring kang
 paman Kabili ikoe, joenapa ka loedjing ta-
 mi, kang samija sprang rerempou. Pangran
 Bili mangkana ing acaeripaeu, sadaja sami
 basochi, inggal langisdoe kang kabae, namong
 kabah ingkang kanin, gijo laeoeug ingkang
 gremados. "Betjeug" Handja hoeloen-
 fan tiga ingkang kabae, nging lodan joenapa
 sadaja djedjar kabaeis. Kedae kalip veraja
 ingkang tabainggai. Kang becija wilae-
 ping sadajanipaeu, nging mas. paetae basoh,
 kaljanipaeu kabah kanin, kang kabaeis-
 pinilih etan pitados. Becaenja sadang-
 gal Soerawan ikoe, samija kan pamiapa, Dug
 Soetan misem nae daris, sampau paman sa-
 goeng kang kabae sadaja. Sampejan ken a-
 ngan doekaken soemoe-nae. Pangran Bili-
 taenja, Handika wes loear Hadji, motang-
 grohan ramana woet kan winarue. Sampau
 sami Handjing Soetan kan warden ngrikoe,
 etan tidaeng dina, kahir langkaeng kendaakul-
 ki, loban moerlas kan paerben medali fiedo,
 etan mumpen aning, kaitan laenikoe, ki ga-
 bjo acaerija, daemadeng Sri Nara pati, ing-

Holidan ngalawan bedah pamiha. Kang djeng
 Sultan aneroedi abaripam, boedal ping Karip-
 an, sawadijo kaeswa kan kari, prop keng lung-
 ging sham naelija matanggrahan. Ening
 ngambael nenggih kalangmanipam. Djeng
 Soeharna sala, ing kang Raja langkaeng wening,
 mima kabah Kangdjeng Sultan pan katjar-
 tan. Dadjo inget miring kang raji Kangdjeng
 Ratae, pan waes digang boelan, Kangdjeng Soe-
 dan ngantek djent, ngantos soehi mijing inget
 ing hijas sira. Sareng moelat Raja wening
 oemboel ageng, pan kabah minanja, lawan-
 wanken Soelaes niki, sila gilang dadjo inget
 selaradja. Dadjo ewah Kangdjeng Sultan
 sham minna gila Soehol, damadang ki Hadjo,
 Raja kabah sekaboeer niki, dent kabir lan-
 moelat pan waes sira. Saman medae Pa-
 ngrang pangkoebae mi sampam, solo sampam si-
 da, kenging minis wendis niki, marmamira ki-
 Hadjo pang Raja dadra. Sokobae rija mangkana
 pangsoeholipam, soepa den endel na, wang ing
 solo kabah iki, Soekadane pan moeridi kopak-
 ingwang. Ang niki opan kabah moeriding-
 boen, mangkana Djeng Sultan, kijai Hadjo-

den dackani, mo fan namoeng kindel sakepoh
 kivala. Sabas Padjing lau sampam radin
 sadaraem, namoeng karitau ~~hato~~ solo, la-
 van ing Katidan iki, Bajalali poenika lau
 sering bedah. Manging apan sadajo lau sa-
 get madae, marma kijai madjo, kolangkeng
 bekaboe niki, pisen dina ngalaei bedah Ka-
 tidan. Namong ligo poenika kang sering rem-
 aeg, Teh Ngesman Litatah, lawan Inam Ba-
 lah iki, Sangran Bichi bedah ing ngantos ki-
 wolo. Kijai Hadjo apan sangat adaripam,
 noeljo timacraean, gijo nembang dengaring
 djaerit, pmariga lampoh wadijo sadajo.
 Saking pangei prodjaerit Padjing sadaraem,
 lawan bedah ita, apan kataba naesae samu,
 waes linata Kijai Hadjo sindihira. Lawan
 Kang djing Sangiran Ngabichi ikoe apan sam-
 paen bedah, wadijo gbang kang saking Sangging.
 Kang djing Soedan eras nunggi kivala. Papan
 mijas radinan agung poenikoe, ing kang dierik
 ita. gamel pamaakau ngampil, proping-
 pengasas Ngosem kindel Kang djing Soedan.
 Papan lungguh sangandaping esem itoe. kang
 ngloerog waes propia, Katidan sampah ing-

isrit, lang ro
 nika. Kang
 lan bara
 ingali, kang d
 ngia. Kan
 isan mitsak
 man mantri
 nna malang
 penta panipa
 kalla koleso
 kang kalih loe
 ngatunja Kan
 urira, di de
 kang kuesar o
 ing djing Soe
 nung alaeira
 israng ana k
 isrit sine da
 mundaer, kan
 ngang prodjo
 lau tring ngar
 me lingsem
 radan meda
 litan. Widoj

djacrit. lang koceng rami swarani kang san-
 djata. Kang marjem lawan sadjato lit
 ikoe apan barandangan, san dangoe noelija
 uingali, kang labemien Bahrawa langkaeng
 gengira. Kang djeng Soeldan noelijo hoe
 koesan mirsakoe, loerah nangong ika, ka-
 lawan mantri satoenggil kakopolan kang
 nama malang prawira. ⁽²⁵⁾ Prabakisa mantri
 poenika ranipoen, kalih sasanderan, was-
 propda kopesoek noeli, lawan koesar kinsan-
 djeng kalih komadjar. ⁽²⁶⁾ Wangsoel propa-
 ngarsanjo. Kang djeng sang Praboe, kasesa
 kaerira, di dhaleni mandae pami, ng-
 kang koesar baedjaeng mariki sadaja.
 Kang djeng Soeldan koesmae maiben poenikoe,
 marang ataeira. Malang prawira poenika, deni
 doeraeng ana kang adae oeninga. Lan pra-
 djacrit deni doeraeng ana kang adae oeninga.
 mandae, san dangoe katingal, sondaerjo
 agaeing pradjaerit, medal galeng sabtu la-
 wan ring ngarga. ⁽²⁷⁾ Kang djeng Soeldan es-
 moe lingsem dadijo bendoe. deni sendaerira,
 sadan medal marga pami, noelija maendaes
 titian Widjogotipo. ⁽³⁰⁾ Noelija koesar tri-

Narindro milih sampoen, mring ki Djajotja-
 pa, ladjung anaradjang, paloch galeng lipin da-
 lan mawi wangwang. ⁽³¹⁾ Kang pradoerit sada-
 ja sareng anderoe, daemateng Djeng Saellau,
 samija kendel langkoeng adjarh, Sangran Bi-
 hi daemateng Kangdjeng Sinochaen, basah ka-
 lih samija, propda sagaeng kang pradoerit,
 samu kendel dedeg aning ngara-ara. Sareng
 baris daemingal Sang Nata bendoe, daemateng
 kishadjo, kalawan Djeng Sangran Bihi, soe-
 pangan dika dini pada kan angapaa. ⁽³⁴⁾ Maen-
 dak gamé gedi mring abining maengsoek, ka-
 maengkoel ki Hadjo, lan Kangdjeng Sangiran
 Bihi, langkoeng adjarh kalih kan saged ma-
 laera. ⁽³⁵⁾ Basah Ngoesman mangkana ing alor-
 ipoen, kawoela kan hina, lan sakantja sam-
 poen ngrampit, ing kang béteng lan anak-
 Kertanagara. Grija sampoen amba ken-
 besmi sadaroem, pan kandaen saloenggal,
 panggènan weraha Gaesti, kan waeninga-
 jin kantja maendoer sadaja. ⁽³⁷⁾ Maender am-
 ba kalayan anak Saemenggoeng, pan kan ang-
 gal marga, kapih sampoen ambandani, ladjung
 ngamoek morina amba anggal marga.

Mangdjeng soellan mangkana ladjeng anda-
 ngoe, sapa ingkang roesak, sapa ikoe kang ma-
 kahi, Basah Ngoesman haincaroe baden waeni-
 nga. ⁽³⁷⁾ Pangray Bihi lan ki Madja daban ma-
 paer, kaimangkoel kiwala, Doellan kadji Bada-
 roedin, ris koerira kawela ingkang aeninga.
 Ingkang dados marginipaeu samija moendaer,
 lan sareng aeninga, warden habdi dhalen fa-
 bil, maeng kolih ladjeng bibrah katanira.
 Mapan Kangles kalajan hoesar Sinchoen, kala-
 jan kawela, takantja badaja samu, ingkang
 hoesar mapan sampaeu kalah pedjah. Maen-
 den ab di dhalen Sih Wataroen ikoe, prop-
 teng fabilalah, kaladjing hangamaek niki,
 ngoelami gung ingkang moelang wana krama.
 Lan sadunggul ab di dhalen loerah mandoug,
 paen Gagak Saroen, ladjeng ab di dhalen samu,
 maundaer bibrah mapan lan kenging kinata.
 Sri Narindra sareng nijarsa adanipaeu Sih-
 kadji paenika, lamaan Sih Wataroen prapti, fa-
 bilalah dadaja medal ingkang saeka. ⁽⁴⁰⁾ Pring-
 kang paman lapan hijai Madja ikoe, lan ki-
 men mang soelwa, sapaengi ingkang pradjaerit.
 Sri Narindra arsa djeneugi prijangga. ⁽⁴¹⁾ Gija

Ananda kang pradjaerit diro sami, Basah ka-
 lih ing kang dadija pangiridnya. Gijo lima-
 la kang pradjaerit pinarbeloe, jagaeng pra-
 Dipalija lakaram lan Kedoe iki, apun kinin
 medal ing kidal sadaja. Wadja Fadjang
 kinin medal sadaraem, ing kang dadija dada-
 jagaeng pradjaerit diro sami, Basah kalih ing-
 kang dadija pangiridnya. Gijo sungara-
 mangkade sareng prop sanipam, ing Kolitan
 Samija, pan ladjeng kinehang kikis, nangung
 kapis pan ladjeng kandel kiwala. Dotan
 poeraen metak amang baris ikoe, langkaeng
 kesidjra ligang abas winabawis, pan kale-
 bet kolawan ingkang arahan. Lawan ka-
 lih mrijem kang den adep ikoe, pan poeraen
 ngagel na, lir kami senggengen sami, di-
 pan lidik ngung kapis kandel kiwala.
 Basah kalih Samijo ngadas mring Sang Praboe,
 harsa rinabasar ngung Sang Pata dan ma-
 rangi, kinin nganti haengeling mrijemita.
 Kang djeng Sultan langkaeng welas galih i-
 paen, mring kapis paenika, kadja waes kar-
 taning Weddi, pan mangkana Sri Narpa
 asiking drija. Lampaen ing paen roesak.

kapasti jén gempaur, ija kadar pira, nangung
 kang taen kaenasteri, ara waerang pasti bantjoer
 marang solo. Lamoen kampoer ijo apa kang
 taen seboet, ara waerang ika, kaja dek Seleng-
 kang ngoeni, kang taen beda kapis moerbat. -
 maeng cilinga. Lan waes bengi Djeng Soel-
 dan min bali ikae, daemadeng kang paman, -
 Kangdjeng Pangeran Ngabehi, lan ki Hadja ka-
 lih sampoen prapting ngarsa. (56) Ri ngandika
 paman Bèhi mapan pogoeng, pradjoerit Hadja,
 sampoen kèn moendaer pami, sampoen saloe ma-
 nah kawela waes gila. Bèndjing-èndjing kè-
 wala mapan rinimbag, Pangeran Bèhi kaeraja,
 andika gijo marèndahi, marang pogoeng pra-
 djoerit kinen ngandaerna. Gijo bengara -
 pradjoerit pany pami moendaer. Kangdjeng Soel-
 dan moeljo, kaendaer marang Punggung matih,
 kapis mapan ngoeng elken mrijem ping lisa.
 Sareng sampoen rong dina andaranipen, -
 kija Hadja ngados, kalawan Pangeran Bè-
 hi, badak karsa pamoha lan diroegikna.
 Laggih bedah ladii Halidan Binchoen, mè-
 jay Sri Marindja, lawan angandika aris.
 boten paman koela pan arsa aeninga. -

Kardasora paman pundi penehifan, de-
 ne kapis ika, kaatinge paman noelati, Pa-
 ngran Bili atanja dading ki Hadja. Paendi
 daesaen kang islok Kardasora koe, ki Hadja
 atanja, kaajari Kelanggin iki, noelija kinen
 karya pasanggrahan ika. Sampai dadija gjo
 alae aeninga ikae. Diting Solcan was crebal,
 boking Dugging Sawadijeki, dan binarna ing-
 Kelanggin sampai paplo. Diting ka-
 pis kapis sampai sili manahitan, dan pa-
 raen madunga, kangding Solcan kang winar-
 ni, djo nung djoja, dan maeng Diting Kadoe
 kewolo. Kasa kaendaer diting kanten mar-
 ginihan, ngantos lilaeng dina, nung Kelang-
 gin Si Baejodi, Pangran Bili lan kinsadi
 asring ngatas. Bagoes joeda nging sang,
 Jala daban atani, samana kang paplo, kang
 diting Pangran Ngas daerachin, Hadisoerjo
 andesof sawadijowira. Gjo diuangoe ing
 paniskara was kadoer, sang raja Diting Sol-
 can, honengaja dading kang roji, nging ri-
 namaer parisi mèsen angandika. Pan-
 dangoe mring ki Rotanbesari koe, keni pan
 winastara, sanging Patjau kabek iki, la-

wan jira kang dadi pradijeridita. Ing kang
 jira jikel dèwi Padjang, ikoe, Santerori Sar-
 nja, apan jèwe kang pradijerit, dèwi Padjang
 Pan, Sampau radin sadaja. Ing takipen mar-
 gi, kawula sadarem, Djatinam wangkitusjo,
 kang ier jaco gedang Hadji, wèlan margi-
 nenggih Pangran Bata pradija. Apan sam-
 poun Sinohou radin sadarem, Pang Bata
 ngandika, daemadeng Pangran Bèli, paman
 Bèli Hasan Isari Iamika. Apan hoe-
 laen gandjar nama Basah ikoe, dèwi pradije-
 ritusjo, sampoun djangkeh jèwe ikoe, Pangran
 Bèli adarusa sandiko. Woes macjakos sa-
 gang pradija noeng-apoeng, Pang nata anoe-
 jo, andangoe dading kang raji, Ngas saerakim
 jira gawa kala jira. Pangran Hadisoerjo
 mapan atarigam, gang sol aloes Bata, sa-
 pak pam Jokranagari, amba Bitor adeng-
 ga wunden Redjasa. Pang raja maes Pang
 Bata mring Kangdjing Raloe, mesem angan-
 dika, dading kang paman Izabichi, Paman
 be ing Padjang Sampijon Periggo. Pan da-
 dasa rakil kawula paerikoe, ing Padjang sada-
 ja, sampijon kang misisani, sampoun joeda la-

main kapis dalam prapta, Dhan koele ien
 mantak daling Galaram, ngalawari hoelaja-
 daek mung Kosoeran ngenti, harsa bykkan het
 Kosoeran Hira, Ipa waes kadaga dainggoe
 kawahmae, lamoen rimasochan, ija marang
 ing si kapis, Basah, Kosoeran madaer kadu-
 ga. Lemau laktia linengga pradiaris
 koele, Sadaris laenika, sagendinge laos.
 kapis, lan kadaga mitem Kandang Sri Be-
 rendra. Angandika malih mung kang laman
 ikoe, lan si Kelapadja, laman sampeyan lin-
 ali, witan marga laenapa sampeyan den kada.
 Pradiarisna laen linien kalahipau, Sangran
 Bili laenja, Sandika na da Sang Ngadja, pad-
 doeracim sira daerang habih kaja. Ang-
 ien tunggal lawan laman Bili ikoe, lan si
 bertalaja, roma den ngali-ali, lan sadaja a-
 laenja samija Sandika. Wang Galaram-
 lan kedoe ien gawa maendaer, ien daega,
 waes sajah, noelja Caedal Sri Kaejadi, soking
 Klanguen sawadija koeswa sadaja. Ipa mi-
 lih ki Djohadjo Sang Gabae, ing ejaos uja Ba-
 rendra, daja- sasa prapta aglis, ing Redjasa.
 Kandang Kadoe kang nung daja. Didejosa.

mijo kantoen kang beadjerit jagoen, lan ngam-
 pit kirola, kimadja kang dalan dari, Basah
 Kamil lan Roden Prawiradirdjo. Abes be-
 ngot panijo koedantipen, sokawan paenika,
 prang gemaek paen madrasiki, lan paen
 Lemar lan panijo koeda lajoedan. Sa-
 king Blagin lalam pahan, ligang daloe, ma-
 rang ing, Redjosa, sadina kirola kapdi, lang-
 kaeng kagis, Panembahan meksek noelija.
 Lan Pangran Ngab dal beadjid lawan ikoe,
 Pangran Difa, Hema, opan ikoe nembé mudi,
 Pakung Nagjo beadjing ingkemi lada. .
 Tanging maksik neng, lochoer lairangga ikoe,
 padanja Djeng Soelkan, kinaeng kem kanan
 kering, mring kang api lan api lawan kang
 joekra. Ki Sawes nja Pangding Soelkan
 noelija ladi, Pangding Panembahan, ka-
 lingal gijo malabjengi, Sri Parendra noeli-
 ja bedak Pakung koeda. Panembahan -
 Djeng Soelkan noelija rinang koel, lan semoe
 kardina lir soekena ing kijas niki, opan leng-
 gah sakedah aning pandapa. Kang pro soe-
 noe sadaja nja panijo meksek, beadjing laka leng-
 gah, nging Djeng Radoe lan kaitse, Panem-

bahan aris den ira katarja. Dine' Sultan
 kaendoer ngiring wadijane koe, lan ngam pil ban-
 ana, ki Gadjah lan adi Bihhi, apa sira Sultan
 kasesering yoda. Ingkang ngiring pan amoen-
 gjaranan beloe, sandjoer saban ana, dadija -
 maeng prapka pribadi, lawan gamelan sawidji
 pan ara gawa. Bangel kenen ing kagiti a-
 lining boen, mesem Sri Varindro, lawan ang an-
 dika aris, poeka dika kijatam warden kati-
 ngal. (96) Kang pro poetri paenika pepak sadaraem,
 ingkang sepaek samijo, lading ataur salam sa-
 mi, ingkang anem sampun ngabekki sadaja.
 Raden ajoe Panembahan sepaek madaer, pan ra-
 ji padaka, Djeng Ratoe kawula adari, mijas
 dalan horsa mesem Sri Varindro. Kis ngan-
 dika kijai sampijan kandaen, neng ngriki ki-
 wola, kawula kan kawan sjaeris, selak arsa-
 weninga poeka sampijan. Parma kandaen
 paenika sadaja sagaeng, mangki ingkang prap-
 ka, jin sawan dika panggihhi, naelija kaendoer
 mesem Kangdjeng Panembahan. Kangdjeng Sol-
 ban kang derik Dijan ajoe sepaek, dalam kan
 kapanggih, lading miring panepin naelis, lan
 Varindro kangdjeng Ratoe wae kapanggih.

Jan winarna sadaja mis karani paku, mopan ja
 mangkana, Djeng Radae salaminiki, lamayu
 lami kan kapanggih lan kang roko. Pan ka-
 langkaeng Kangdjeng Radae ling semipaku, -
 ingkang dirik samijo, para poetra mangsali
 sami, Kangdjeng Soel dan Kangdjeng Radae
 dan winarni. Ingkang lagiyo samijo sangek ho-
 nengitaku, mangkana winarna, kaji sadja la-
 gijo propi, lawan ngampil mijang sagaeug
 para poelami. Lawan poetra sandana lan
 pratiranaeng, rami kang kabekhan langkaeng
 kakah kang ningali, ing samarga langkaeng
 asri lamahira. Kang Boekijo Radjoeris
 similik sagaeug, waes propi sadaja, Basah
 Poellak sampan panggeth lan ki sadja la-
 djeng sawan mring Lung Wada. Panimbahan
 ingkang manggih sadaroem, aneng ing panda-
 ra, ing ngani pan waes wineling, Panimbahan
 waes damateng kang poetra. Kijai sadja na-
 lisa aloer salam sampan, mijang Seh Basah, -
 Ngoesman, lan sagaeug poelami sami, kang
 pratirana samijo mabak bekli sadaja. La-
 wan ingkang poetra pro sandana roko, Panem-
 bahan anak da, aris sarwi mesem iki, kijai po-

dja ing mangki Rutae andika. Ora kena la-
 mau tinitaa ikoe, lagija anangoen Rapa, pa-
 manira ingkang wakil, apan kinèn nemani ma-
 rang andika. (109) Ruclija Samija pinaring dahar-
 an sagaeng, waradin sadaja, lawan pagawjengan
 sami, apan sampun daban wanken kinèn man-
 daek sowang-sowang. (110) Dadija Samija inggar
 Rijasira sadarem, apan badi panggiyo, lan a-
 nak rabija Sami, sampun mandas sing ngar-
 sa Djeng Panembahan. Kang bradjerit sa-
 mija nembang lungarikoe, bagal sing Redjasa,
 Samija mandak wismaneki, sowang-sowang
 mangkana ingkang wirarna. Kangdjeng
 Soeklan mapan sampun parasikoe, ing bak-
 da Djemoeugah, dadija sami bala iki, sagaeng
 Islam pan sampun koekeer sadaja. Ing sad-
 rem Sadjang kalawan ing, kedoe, Bagelen sa-
 daja, kedok gawang djawi kari, pan waradin-
 wos samija koekeer sadaja. Pijang pakatla
 boeroch keri bala koekeer, paenika sadaja,
 daban mawi den dawachi, kadija sampun-
 kasané Allah sangala. Sagaeng Islam di-
 nengeran Samija gaendael, moerdal rejab-re-
 jab, babilan sagaeng wang kapi, wekloe-

ikoe dengrana mangkana. ⁽¹¹⁸⁾ Datu' lamir Pa-
 ngran Bihi prapta sampae, lan Pangran Djaer-
 ja, lawan sapradjaerit niki, lajeng sawan dateng
 Klaujeng Sri Warendro. ⁽¹¹⁹⁾ Sapanadjae lenggah-
 ning pandapi ikoe, lan Djeng Panembahan, ki-
 Hadja kang moengging ngarsi, lan ngoelama mija
 sagang poeka banisana. ⁽¹²⁰⁾ Pangran Haria Ngab-
 daerachman Ngabih koe, noelijo aboe salam,
 daemaleng Sri Warapati, Pangran Haria Ngab-
 daerachman Hadisoerja. ⁽¹²¹⁾ Ngaras poekoe riwoes-
 kala lenggah ikoe, Sang Nata ngandika, seni pa-
 man inggal prapti, kadi paudi ing Jadjang sa-
 pengker koela. ⁽¹²²⁾ Pangran Bihi mangkana ing-
 ngatoeripae, lajeng sapoenika, manging ba-
 ris baris maendoer samu, paking Klaujeng opan
 baris wanten Hadja. ⁽¹²³⁾ Natapradjo inggih moen-
 daer baris ipae, wanten Hadjoraga, lan sam-
 pae koele pirsani, ing sawetan radinan radin
 sadaja. ⁽¹²⁴⁾ Kang pradjoeit mapan sampae tj-
 rih siwoe, kopir sapoenika, pan datan poe-
 roen ingedali, marna mantoe kawaela joen
 tjoekeer ika. ⁽¹²⁵⁾ Lan anak mas mapan sam-
 pae samija mantoe, sawarining kijang, a-
 pan sampae tjoekeer samu, Sri Warendro-

mesem aris angandika. Paman padjang poena-
 pa lawasos ikae, Pangran Bihhi koeraja, mapan
 koela kan laen samu. Basah Kasanbesari lan Ma-
 lapradjo. Sanijo bagah jin kungga kalijani.
 poen, manging lamau minggah, kalih uja de-
 ring koewari lawan Basah Ngobdaekasip-
 Waralaja. (120) Paendi ingkang awrat koela ken ko-
 koelang, jin kedik kewolu, kadas sampau kan
 matasi, naelija koewar Sang Nata den uja sine-
 la. (121) Basah Niga Bagelin pan sanijo naewen
 kindih lintanira, Kangdjeng Pangran Dipa-
 ti, kang den naewen Djeng Pangran Dipanaga-
 ra. (122) Kangdjeng Sultan apan waes marengi ikae,
 nging panawamiza, Djeng Pangran Dipanagara,
 kang pradioerit Galawis Babas Cinekla. (123) Waes-
 kalilan Kangdjeng Pangran boedal sampau minggah
 Bagelin ika, marna samijo naewen kindih, Ba-
 sah Niga pan asring soelajanira. (124) Ruengena Ba-
 sah Kasanbesari, mapan asring kinggahan minggah
 kopir ika. (125) Lawan maerlat pan asring kose-
 seripau, naelija koerwaeninga, dadija Djeng Sul-
 tan mindaki, dateng Padjang kalawan Ngwadjo
 koewa. (126) Sampau rawach ing Gedari kang Li-
 nachau, ladjeng masanggahan, samana kopir

347
 paking Bayolal
 Piding mahan
 mung
 kaly kang linoe
 mangkal Enilih
 Bakijs, sam
 Pirok goelam
 jida. Langk
 ikae, apan kalat
 dal samu, pan lae
 ing ligo. Pan ta
 ikae, brakla sab
 ang iki, Dipared
 Basah kahi a
 mang, lan takand
 iki ngatoerakeu
 kendo k mali
 sam medala, nae
 ming Redjasa
 Pangran Bih
 mifang bagam
 ing samu, jing m
 luyangga.
 pa kaljakoe, me

datengi, paking Bajolali langkoeng agengira.
 Wadjo Radjang mapan kan koewari ikoe, noelja
 kaer waninga, mring Kangdjeng Sri Warapadi.
 Basah kahik kang timoeding, melack ma. ⁽³⁴⁾ Noe-
 ljo mangkas Finilih Soeraja sagaeng, mijang
 wadijo Baekkeja, samana pan sampam prop-
 ki, ing Djeroek goelaeng kapelack gijo tjane-
 pan joeda. Langkoeng ramé pan kapih koe-
 tjiwo ikoe, apan kotah pedjah, kalawan kang-
 moertak bami, pan loemadjeug kening ingkang
 mrijem tiga. San sabaenggal pradijeris Radjang
 paenikoe, propa sabilaloh, Rangka ing Kc-
 lowang iki, Diparedjo nenggih namane poeni-
 ka. Basah kahik wos maen dwer sing Djeroek-
 goelaeng, lan takantjanira, wos propa Ged-
 sen iki, ngatoeraken bandangan mrijem tiga.
 Radjo kendok molih kapih manahipam, san
 poeroen medala, noelja kaendoer Sri Baepa-
 ki, mring Redjasa pan winarno marga prop-
 ka. Sangran Bèhi rem bag lan ki Radja
 ikoe, mijang sagaeng pratiwa, ingkang agaeng-
 agaeng bami, jing manggaenga Sang Nada ke-
 dok prijangga. ⁽³⁵⁾ Radjo sagaeng pratiwa
 kanpa kajakoe, mangkana simeumbak, kang-

wadijo Nalaram Sami, mapan gilir abagaer doe
 mabeng Padjang. Apan sewae pradioerit gilir
 paen, ing pawolanira, bantani Nalaram besari, Pa-
 ngran Nalaprado mahan bantaniira, Gilaeng
 alais sabab kedik watasipae, gaeng kidoel
 ika, mapan sampae radim Sami, ing Padjitan
 lon Ngawi mapan wae bedah. Basah Ngab-
 doelatip apan rem bagipae, pinandoet paenika,
 wadana ngarsa, Barpati, dados djangkot Basah
 tiga malih ika. Ingkang paupjin paenika
 djag: Saetoe laeng, gijo kadoer Narendra, mang-
 kana rem bagija Sami, wae marengi mapan
 samijo dinawahan. Pangran Haria Ngabdar-
 rochim amoeng lainggoe, ing lounah kiwala, sa-
 kilin Ngajigijo Sami, ingkang kidoel Pangeran
 Soerja widjaja. Ingkang gilir pan amoeng Temeng-
 goeng ipan, kang kidoel paenika, Rahaden Djaja-
 wari, ingkang kilin Pangeran Soemanagara.
 Ngirid jagang pradioerisan pro Temenggoeng,
 mangkana wae dadijo, baben wolau gilir Sa-
 mi, lawan malih karsanira Sri Narendro.
 Ingkang raji Pangran Ngabdoel makodid ika,
 mapan kilin Rengga, ing karsanira lawan
 malih anampini lapaneran Padjang sadaja.

(151) Ang kang poetra Sangran Dipa koesoemikoe, kedah
 noewera medal, mangkana waes den lilani an-
 nindih baris aning Basasela. (152) Kang Boepati
 Raden Haria Sindardjike, jelamang barisnja
 pan langkoeng Pantosa Sami, ingkang eler Djolas-
 aniem pan Sadaja. (153) Barisipam Basah Kasan-
 besari koe, mapan pinan lanan, Sami. Perwa wadijs
 ing Galawis, ingkang wilan rodinan mapan sa-
 daja. Ngantoe doegi ing redi kidoel paenikoe,
 Sangran Nalapradja, mapan ija den Cantani, pi-
 koeng ngoloes nenggih pradjaerit Galaram, pan-
 paenikoe opan giliran sadaraen, narmanya pan-
 kasa, mangkana naedjoe marengi, Dijan Joemeng-
 goeng, Mangkoedda ika, opan lagis Djajanagara
 gilirnja. (154) Pan parengan kalawan kiji Joemeng-
 goeng, Mangkoedda ika, opan lagis oso Sami,
 pan kalawan pradjaerit ira sadaja, Neng-
 Djolasniem Basah Kasan besari koe, kawo-
 boeng ang mengjah, mangkana palaminéki,
 kapis mardas pan ngindjen kiwola. (155) Laman
 mantok pradjaerit Galaram ike, gilir dereng-
 propda, mapan ladjeng am bedili, kapis mardas
 Basah pan ing ngajek-ajek. Ngentas propda
 Djolasniem paladjenipau, kapis ngidoel ika,

mangkana wang Padjang tami, bareng moelot Dja-
 losnem ana barisyo. ⁽¹⁰⁸⁾ Pan timarka meng soh ing
 kang nyegati koe, kam saeh palahira, mengidap
 wges den djegati, saking saras pradjoerit nja yang
 koejoeda. Pan ing ler panggeman baradadae,
 mangkana na wikan, mara Tambama kaeksi uo-
 lijo, moelja warki jén Radén Djajanagara.
 Basah Padjang mapan arep manahipau, la-
 djeng lampahira, lawan pradjoerit uiki, sam-
 paun ~~pisah~~ lawan panggih lawan Dén Djaja-
 nagara. Manapi lawan ki yang koejoeda-
 koe, kahir moelot propa, aneng djawi doe-
 soen sanni, ladjeng ingepang saking ler kan sa-
 king wikan. ⁽¹⁰⁹⁾ Basah kesau berati pan lang-
 karing gaesep, pripaen adi anak, Djaja naga-
 ra nab davis, mangke koelo kijai badé rembag-
 gan. ⁽¹¹⁰⁾ Kados paendi ki yang koejoeda paenikoe
 mengsoh sampau propa, nging paenika mara
 kalih, yang koejoeda mangkana ing ngabairira.
 Daweg anak pan sanni boebawanikoe, gih sam-
 paen kabegdjan, jén maender dading paendi,
 mapan sampau panja kabetoh paenika.
 Pan kawela ngadjengken kang pedik ikoe, ing-
 kang saking wikan, paen anak ngadjengna.

iki, ingkang katalah pan inggih anggih paenika.
 Kartjo Padjang sampun wanten koemoet. koemoet,
 pan mindak kapihan, mapan sampun rembag-
 sami, mengolah ngedil lawan marjem ika.
 Raden Djaja nagara ngabani sampun, njalam-
 priet sampun anelija, lawan nambaer Kala Sami,
 langkaeng gregoes wadijo Prawiratanama. Mang-
 koejoeda naelija animbangi nambaer, daepi indjing
 ira, sareng medal kampil naeli, kapi maerlat
 sakalangkang panggediljo. Mang marjem
 apan waes ladjeng kalokaeng, Prawiratanama,
 ladjeng naesoe kakaes Sami, lan pra bida ka-
 lawan iki Mangkoejoeda. Naelija roket Pandjo-
 ka lit pedjah sampun, nging waes kewala, a-
 jarok lan bangkoe Sami, pedang jarok ka-
 lawan daewang paenika. Mang paerem ka-
 jir maerlat gijo laemajoe, belasan bangkeng
 Slam apan ladjeng Sami, wamaeng tiga ingkang
 prapta sabitira. Ikan samijo pradyerit-
 dyadjar laenika, kalin kang Sami sama, pen-
 dang pitoe kang salawggil, wadijo Padjang la-
 djeng ameredjeng sadaja. Pan mangkawa
 jin toeda salaminipun, moeng baedjeng lan
 ngegat, wos paerem kadah pribadi, marna sa-

ja kalah kapis bangkenira. Ingkang aneng-
ngadjeng samija glasoh ikae, ingkang kistjer-
kalah, wadija Padjang kang medjabri, Radèn
Djoja nagara bandanganira. Ipan antak
kalih marijem paenikoe, kijai bang koe joeda,
pan solowongal mrijem niki, bang ki marbat
mantjandagara pan kalah. ~~Pan nagara~~ kala-
wan Kadiri ikae, apan mandri samija, ing
sola mangkono maning, sampun kolar da-
lung Kangding Sri Narendra. (18) Kang ban-
dangan marijem kija paenikoe, mapan kijai
Hadjo, bang Soja kekaboe niki, jo da mesem-
Djing Pangran Bih ika. Woes dinaega
jèn gesèh lajapanipoen, pan adas mangkana
laman ana mangtack prapti, wadija Padjang
apan loemajoe kibola. (19) Basahira ingkang-
marahi loemajoe, pan salaminira, katang-
gar wadija Hadawis, jèn woes menang ng noe-
lipa ing ngakoe kibola, (18) pan ing bedan ra-
dion mangkana ikae, Pangran Katoepadjo,
lang kung sami djeris niki, apan mengsoh
lan Pangran bang koe nagara. Ipan sa-
rang similar Basah paenikoe, Hob dailodip
ika, wonging Padjang paeroen malih, gae-

noeng kidoel pan ike. pada mangkana.

183) Nalapradjo namoeng kandaen kanteipipam,
 Was Faemenggoengia, mangalenagara kang dadi;
 paman bangkoenagaran asring koedjiwa. Ba-
 wot Nalakra djan pan kalih Faemenggoeng, ing-
 kang jabillaloh, Masaran lan Werahiki, da-
 dja pangran maendoer jasangrahaira.

184) Beng Fimbajot nanging lamain propda ike,
 padjoeris Madaram, madjeng dadeug hadjaragi;
 Bosoh Kasan Isari apan mangkana. Lamaen
 daerang propda ingkang gilir moendoer, mapan
 karisira, pan mung nglanggi paeniki, lamaen
 propda madjeng daemadeng ing padja. Kawar-
 naha Spindral De Koek kang winalawas, lang-
 koeng kloranira, jabat asring kavan djoeris,
 mapan ampaeng kandaen dihiluja kiwala, sa-
 goeng ingkang sinapati ingkang ageng, kang
 pan cosa prang uja, pan pinoe kan boerol tami,
 nanging moeng el boking Residen padaja.

185) Lola Kedoe Tegijo mangkana karjikek, kang Re-
 sident tami, angidjaek lan ngelang tami, ing-
 kang boerol padaja tami sengeluja. Nanging
 sageng kang liniban boerol ike, ladjeng ka-
 ber ike, kang boerol mring Sri Boepati, molok

ingkang kengkehan sring pinedjohan, Pan
 tangsaja Djendral kewiran ing kijasipaeu, noe
 leja lojauira, Pangran Mangkaediningrat ing, ki-
 noen daer ken kang den Soeprih poekranira.

Pan sadaja paenika sagda seloek, nang ing
 meksa nora, sadaja kang djeng soellau naeli
 ing kang sepoeh mahan kinan daer ken naelija,
 Pan mangkana Djendral De Paek istinipaeu,
 mangpa kan kenaha, sabab ikoe opan tami, sa-
 gaeng ing kang pro poetra wajah sadaja. Lawan
 ing kang sadi paenika sadaraem, kang Boepati
 samijo, wadeng kang kamandoe ikoe, poetra wa-
 jah Boepati mahan ija ana. Sareng sampae
 prapta Ngajogjo koe, kinempoh ken ika, mring
 Djeng soellau praptaneki, sageng ing kang poetro
 wajah praptanira. Niyang kameunggueng sadaja
 ing praptanipaeu, sialoe niyang wanoedjo, pan
 tangsaja ikoe tami, poetra wajah Linachau se-
 poeh sadaja. Naelija tami pinoring Soerast-
 darau, mahan hingandikan, sageng poetra
 wajah tami, sialoe istri lawan Boepati sadaja.
 Eblaneki Kangdjeng Panembahan ikoe, samijo
 storerira, adirih mring kang wajah iki, Kang-
 djeng soellau mangkana wang soellauira.

(191) Pimaring sadaja wangsoelanipaeu, mring Djendral mangkana, moelija Djendral aben malih, -
 kang singhaen sepoeh kinin kintan seras.
 (192) Spring kang waja Kangdjeng Soedan propta sam-
 laen, kolawan brabela, jén Djendral san lepat
 aegi, ingkang lepat pan inggih Residen ira.
 (193) Dene iki Residen oewis dèn aeksem, poelae wis
 moelija, pan adja kadawa iki, malih poelae-
 sira maring ing wang. Kangdjeng Soedan pan
 awrat amodae laenae, maloh daban arsa, mungali;
 soerat jekdi, wes dinaegi jén Djendral karembi-
 ra. (194) Ingkang éyang pan boking kapijipipaeu, -
 marmaja mangkana, ingkang paman Sangra-
 Bili, ingkang kinin amangsoeli mring kang éyang.
 (195) Kangdjeng Soedan mahan adrih kalatipaeu,
 dalmadeng kang éyang, marmaja kan arsa m-
 ngali, dadjo sampam pitadjeug dabeng kang-
 éyang. (196) Maloh seras wangsoelan kan arsa doe-
 loe, Kangdjeng Sri Narendra, mangkana pin-
 balaniki, mring kang paman Lawan Kang-
 djeng Panembahan. (197) Éyang jagaeug ingkang
 para Ngaelami ikoe, pada soktenana, pan-
 nawaen ing paeu mring Widdi, lamaen is lae
 lochoeri ing panah Djawa. (198) Kangdjeng éyang

maega menangana ikoe. abja goeroe seda, pan-
 ingboen arsa ngobekti, lamaen ara awija menang
 Djeng djang. Dadi ingboen maendak karja sae,
 pahipoen, badajo paenika, sandika aboerjo bami,
 noeljo ana kang panis mring Sri Parendra.
 Ipan ingkang kibi kang djeng Raloe Hae, neng-
 gih namanica, Djan koe Haswaraningih. pan
 kalilan ladjeng kinin derik ana. Koendaeripoen
 daemateng Ngajogjo ikoe, lan wineting ika, mring
 Kang djeng Sri Kerapati, mapan kadjo kang mae-
 ngel ngadyeng paenika. Propanipoen Ngajogjo
 wes lan kjinsoer, mangkana winarna, ki Hadjo
 tangget kaer niki, Kang djeng Soeldan ngadoeran be-
 dah ing Solo. Sobal daban wouden bekasanipoen,
 jin baten rinoesak, goeng maerbat ing Solo bami,
 mindak dadas wadaho kapih paenika. Ma-
 manipoen ki Hadjo tangget kaeripoen, wadase pa-
 nika, wadas mring Kasanbesari, sobal asring
 keseser gembira jeda. Lamaen dering prop-
 la pradjerit Botaraem, lan asring Soelajo, sogaeng
 ingkang bantoe bami, pan badajo Rjasera gela.
 Demangela. Lamaen kangket wang Padjang
 asring laemajoe, anilae kiwola, badajo kolom-
 pok Hadawid. Saben-saben pradjerit Padjang

...kuna. Kijai Ma
 ...ikoe, ingkang a
 ...adjo Botaraem
 ...bi Raloe. ...
 ...Parendra, wou
 ...kineira ki Hadjo
 ...kang Raloe apun p
 ...damateng kijai
 ...maring sogaeng
 ...ingkan Biki at
 ...Kerapati, jin
 ...Kasah Ngadjo
 ...daling jalen
 ...saka, kang Raloe
 ...daling kinin dawa
 ...wistina, Brela
 ...inggih ning g
 ...muga lampah
 ...lan Pangra
 ...daseki, jin
 ...Pradjerit
 ...plapradjiki, sa
 ...kinin ngigga dan
 ...ki wisan ikoe,

mangkana. Kijai Hadja pan sampun wal-
 nung ikae, ingkang dadija gela, mring pa-
 gaeng wadija Walawis, marna adrik Bilih ka-
 jijarsa Sri Nata. "Sinom" Manging Kang-
 djeng Sri Narendra, wes lami dalan noeroeti,
 mring atocira ki Hadja, mangkana karsaning
 Widdi. Sang Nata apun gampang, anoeroeti atocir-
 paen, daemakeng Kijai Hadja, pan samija kinen
 dawachi, marang pagang wadija Makaram Hada-
 ja. Pangiran Behi atocirja, dateng Kang-
 djeng Sri Boepati, jin pareng karsa padolka,
 inggih Basah Ngob dailatip, binek takaken
 matik, dateng paen Natapradjika, amrik sa-
 mi saniosa, Sang Nata sampun marengi, ma-
 pan lading kinen dawachi paenika. Lawan
 kinen roemajina, Boepati wisan toqijaki, ka-
 lamoen panggi neng gijja, padaja pan kinen
 ngerig, sarenga lampah niki, lawan Dijan Ba-
 sah sadarum, lan Pangran Natapradja, pan la-
 djeng kinen dawachi, jin Sang Nata karsa bedah
 Saerakarda. Pradjoeris. Padjeng paenika, kang
 bawah Natapradjiki, pawikan margi padaja,
 mopan kinen ngigga sami, lawan mandjinga-
 iki, ing Baki banisan ikae, Basah madoer sandika,

moelja alengaring djaerit, pan soemahap pagang
inghang wadija kaeswa. (4) Dajan Basah Baalatip
baedal, kalawan sakandjaneki, samana waes kan
winarna, kawarnaha Sri Baepati, ngrosoek ba-
saneng djaerit, wadija gang soemahap sampam,
basah kalih paenika, kijai Hadji Sangran Bichi,
waes Panekka Rangdjing Ratae kang winarna.
Sadangenera paenika, ngladosi kang roka iki, wa-
re dinira baesana, lamau Djing Ratae ningali,
daling Sri Narapati, pan kaembeng waspani-
naen. Sri Narendra laemingal, lamau kang raji
prihadin, gija Binamboed pinangkoe Sang Sir Koe-
soema. (5) Sada angeloes Sri Kala, Sri Warpa ngan-
dika aris, nah anggir inlen kamala, pamaka
kang dadi roedjid, kaja kepijeringati, mas mi-
rah pan kakang istoe, naenawaen ngandikaa,
lamau dasih pedani, inghang dadija roedjid ka-
ja elo. elo. Jén kan kalilan Boudara, pan
kakang laenakjeng djaerit, sajekti masa sidda
Rangdjing Ratae mataer aris, naenawaen ngapaenlen
Hadji, kolamaen pan saesoe, ing kijos pan daban
nedija, jén kaja kiran Tijas Hadji, namang sidda
kang kedah medal Ladjana. (8) Pan pisa kesa-
Blajang Soekma, kawela lamau ningali, inggih-

daemaleng padaeka, nika kedah brebes mili, misem
 Sri Perapati, poenapa wandeja maskoe, poen kokang
 manggoet joeda, Kangdjing Kalae molaeraris, jin-
 wandeja Dewa Dji kalangkoeung nika. Pan abdi
 sampau samekda, mang kana Sri Perapati, ri wae-
 njo mit mijas noelja gijo nembang lengaeng dje-
 rit, boedal wadeja langarsi, Belkija kang moeng-
 gung ngajren, anaelja tinambungan, Soeraja lawan
 Pinitih, Pangran Bili ki hadja nambengi noelja.
 (1) Kang manggung ngarsa Narendra, mandeug man-
 dri lebet iki, wari ngampil Soerantanda, lawan Soe-
 ragama nenggit, mijang poetra sandana niki, Boe-
 pati Diji sadarom, sampau boedal sadaja, so-
 king Redjasa poeniki, lampohira kadja wredae-
 hangga sosra. Dine sagseng tenapadja, sadaja
 wae kinin dingin, mang kana wae san wina, -
 ing marga Sri Perapati, tropda sundarin iki,
 masang grahan Djing Simachan, lan sagseng wa-
 deja bola, ligung dina wina davis, kaba-bola la-
 wan ngasokaken bola. Pangiran Dihakoesoe-
 ma, Radin Ria Lindaer djiki, lan Saemenggung
 Soedajoeda, kan kolikan derik sami, kinin mak-
 sija baris, ning dasasila poenikoe, sampau-
 kartaning Leksma, Kangdjing belkan karsa-

neki, kang katingal dijaning daja moeng kang
 garwa. Ana ing Daren Jamikoe, lan doloe ki-
 nen mekeki, kang sajugaan njanjak Tina, kang-
 ayung Saeldan solah kardi, soking dijaring mring
 kang raji, kinarja langlipaer waejaeng, endjing-
 anvelija baedal ngare Hadja Sawengi, Basah Ka-
 ran csari sakantjanira. Pradjoerit Padjing bade-
 ja, mahan kang kinen roemipin ing kang dadaja
 lundikira, Samengyoeng Paralaajiki, lawan sa-
 kantjaniki, kang pradjoerit mandaoeng sodes,
 lodjing kinen gisika, ing kang Laris meneng i-
 ki, sampau propda ing Yeueng Djampoea nga-
 joeda. (15) Lan pradjoerit Socrokara, Kame moeng
 sakedap iki, pradjoerit Sola kaeljisa, lauma-
 djeng lodjing den inggiki, ing Yeueng Laris u-
 ki, mring Raden Paralaajikoe, noeljo aboe de-
 nunga, gijo baedal Sri Kerapoti, soking Hadja,
 kalawan wadeja koetswa. Sampau propda Socra-
 radja, masangrohan Sri Baepati, pradjoerit Pa-
 djeng badoja, kinen Laris Gabok Sami, Pangrau
 Sabapradjici, lan Basah sakantjanipoen.
 Ngaboe lotip poenika, kinen Laris madjing
 Beki, lan winarna kawarnaha sakaradja.
 Loreng endjing inging gahan, kapih lawan moer-

Adh Sami, saking nagri Saerakarta, ing Jawok pan
 sampun prapti, ~~saking nagri, Saerakarta~~. Basoh
 Kasanbesari, ingkang metak joedanipun, lan Ra-
 den Hartalaja, sampun njam poek ing ngadherit,
 pan kadyawa pradyarit Padyang poenika. ⁽¹⁵⁾ Lawan
 mandaug mandae Samijo, kalawan aker hoefak-
 so, daemoteng ing Saekaradjo, lamun sampun-
 lan koewari, kang mungah ageng iki, Djeng Sa-
 lan noedingi sampun, mring pradyarit Baekija,
 Saeraja lawan Finilik, lan pradyarit mungah pra-
 Prawiradama kama. ⁽¹⁶⁾ Anneljo nembang kengara, boe-
 dal ting Saekaradjeiki, Macchamad Ngoesman Li-
 Basoh. lan Djeng Goesti Inam kamit, Libasoh
 kang mindih, lan Den Djajanagari koe, samana.
 sampun prapta, ing pakilèn Jawok Sami, wes ka-
 petak lam mungah ~~gimpoh~~ ing joeda. ⁽¹⁷⁾ Pan-
 anraeng Rami sakedap, mangkana saeng sedani,
 mungah kapis lawan moertol, kalawan kang
 Basoh kalih, ingkang metak ing dyerit, mohan
 maksih manboe iloe, kaper kalawan moertol,
 anneljo loemojoe Sami, andoerira mring nagari
 Saerakarta. ⁽¹⁸⁾ Kapan dan kenging linata, mang-
 kana Radjan Dipati, Sasra kandaan sang sangira,
 langkaug geger karawani, lawan kang djama-

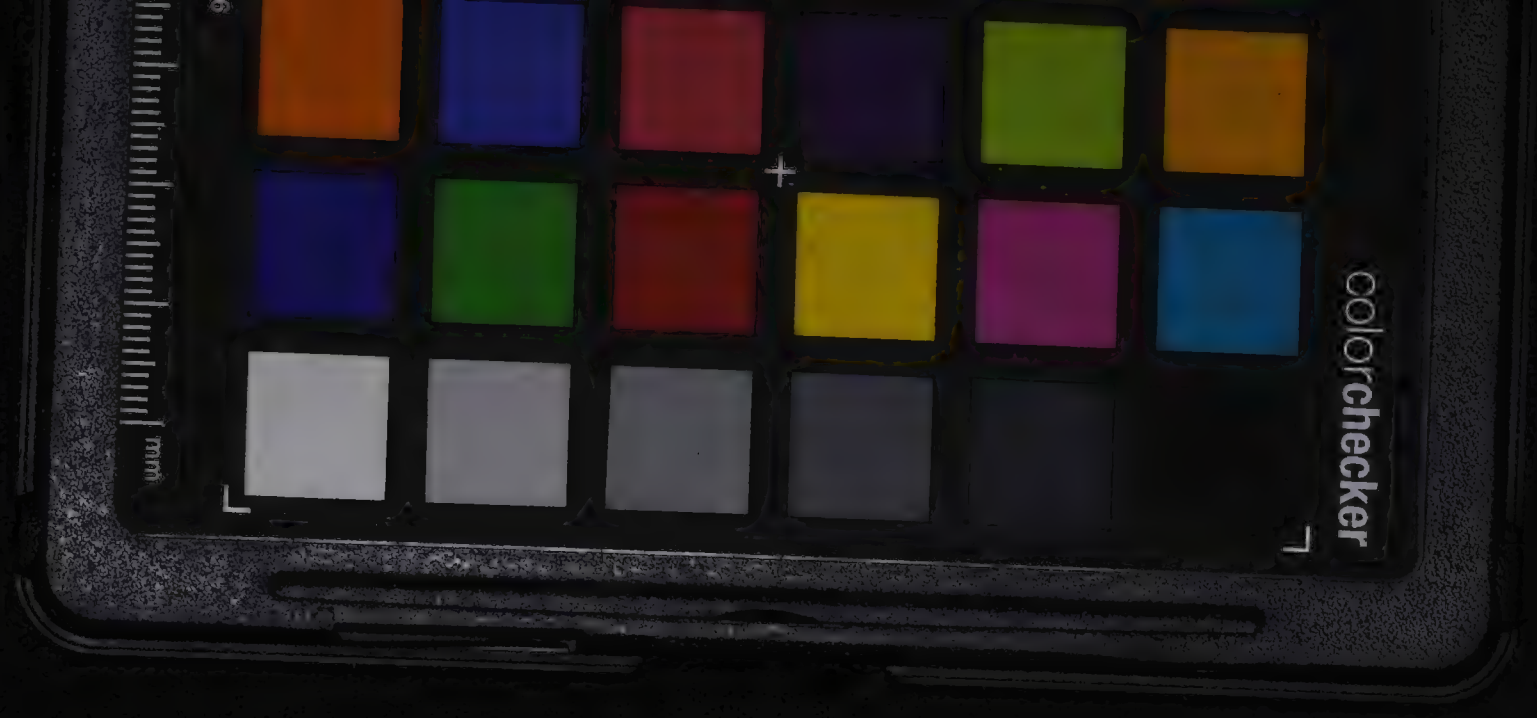
ngili, adjedjel neng ngalaen. alaen, mangkana.
 kang winarna. Kangdjing Saekhan den alaeri,
 muring ki Hadja ladjeng bedah Saerakarta. Ma-
 nging Kangdjing Sri Narendra, ingkang lijas
 pan masa kabri, kadjo waes karsaning Sukma,
 muring risoké pantaneki. mangkana Sri Boepa-
 hi, kang Sinocham mring Hiyang agaeug, mang-
 ingela kiwola. marang parentahing Gobci, pan
 padaja pogaeng wang maerlat paenika. Iya ing
 salanah Djawa, dené ingkang kahing kolih,
 adyih bilti manggih halat, daemadeng kang
 Panijo Swargi, mahan ping liganeke maksih i-
 ngel waspanipoen, doek rjo angkatira, saking ing
 Redjasa ngaeni, dadi kang lijas pan rangae-
 rangae kiwola. Manging kisan Hadja mekta, asangel
 alaeririki. Kangdjing ing ngalaeran, mahan bedah
 andjengugi, saking rangae laer niki. Sri Narendra
 dadjo noeroes, Sangran Gobchi maelja, adjaesan
 haring odani, marang Basah lan Pangiran Pa-
 sapradja. Kinen madjeng malih ika, neng-
 gih ing barisaneki, mangkana waes pan wi-
 narna, ing Saekaradja winarni, inget endjing
 pengara nider, waes baedal kang wadija agaeug,
 saking ing Saekaradja, Sri Narendra aneng-

waeri, ginarebeg mring sagaeng poetra sandana.
 Samarga kapetak joda, wang sola wos lan ngom-
 dili apai laemajoe kiwala, prapta kidoeling-
 Jimani, kindel Sri Narendra, mapan asa-
 solat Loehaer, lan sagaeng wadija bala, mapan
 Samija solat Sami, bakda solat pan sedija nga-
 saken bala. Mangkana kang baris ngarsa,
 pan Basah Kasan besari, kalawan sokan Djimira,
 pradjaerit ing Padjang Sami, kadatengan poeniki,
 mengsah soking sola ikae, kalang kang dening
 kakah, kapis maertat solo kerik, pan laema-
 djing sarla ngataeri waeninga. Pan Asar van-
 Djimira, pan wos Djera ing ngadjaerit, Samana
 mengsah gijo prapta, sagaeng maertat lawan ka-
 pi, pinelakaken naeli, mring sagaeng kang pro-
 faemenggaeng, Raden Gjojawinoda, lawan mas
 Kirjanagari, kiji langkoejaeda lan Gjojana-
 gara. Pan lagijo adjing-adjengan, sandjolan
 sokapaf Sami, naelijo Kangdjeng Sri Narendra,
 kaendaer mring Soekaradja, sagaeng kang pradi-
 pati, sadoja pan kinien moendaer, kosopoel ika
 saloe ika, sampae sapik ing kang djaerit, wang-
 soel manih masanggrohan Soekaradja. Solae-
 hoe kang Rijas Narendra, pan amoeng karya-

ngitjani, muring pansewaene ki Hadja, mang ka-
wa Sri Narapati, Pan etja ingkang galih, ning
Sekaradja paenikoe, nging lingsem Pan ngandi-
ka, ing ngataeran madjeng malih, muring ki Hadja
Kang djeng Soeltau dadasu harso. Samana opan
antara, sigang dina kapis prapti, kalawan moer-
bat paenika, medal margi ageng niki, Basah Ka-
panbesari, Pan paerem meboeken nikoe, nomaeng
ataur aeninga, Lang Naba dyod noedjoe pinisi, ki
jai Hadja kang maenggeng ngarsa Narendra.

Lan bagoeng pra Ngoloma, atanapi Pangran Bèhi,
Pangran Ngobdoel na dyidjka, kalawan kang Ba-
zoh kohih, mijang bagoeng pra Dipati, ki Hadja-
meksa koeripoen, Kangdjeng Soeltau ngataeran,
ambedoh ing Karla wani, Sri Narendra anausaen
kang paman, ⁽³³⁾ Lawan Basah sokalian, mang-
kana samija koer niki, Pan abdi dhaleni sadaja,
Habarwis dereng pedani, Sola pakiwed niki, Pan
~~abdi dhaleni sadaja~~ kalawan kang gampil ko-
hoe, inggih lamani waudena, ingkang pantes da-
das margi, Pan prajogi dadas ingkalahi karya.
Pan wauden ngriki kebola, jèn kaudja Padjang,
ngawani, Pan inggih ~~zan~~ masa panisa, ki Ga-
dia panget bias niki, dadas Pangran Bèhi,

dering daemoegi poenikoe, gin njo imbal watjana,
 kang kinien hoer oening propdi, lamaen mengsoh
 sampoen propda ing Wijagang. (2) Kang djing Soel-
 dan ngandika, mring kang kaman Pangran Bihhi,
 lusan Basah sokalih nja, pan kinien anelacki dyoe-
 rit, lan sagaeug pra Dipati, Basah kalih adaeri-
 saen, nangung paoeroen amba, padacka sampoen
 mironi, aleng gaha aneng ing ngriki kebala.
 (3) Dene di dhalen sadaya, pan kawala, soruan sa-
 mi, lindih ana ki madia. Kang djing Soel dan wos
 mareugi, ing kang kan laen ngartadi, namoen
 pamokawan, ikoe, gamel nganepit poenika, wos
 dadija rembag nja sami, noelija samija maendoer
 sing ngarsa Warenda. (4) Noelija anembang deng-
 ngara, lan antara hoesar propdi, noelija pinetack-
 ken ika daemoeng wadija Finilik, hoesar loema-
 ioe kati mring Wijagang neda hoelaeng, dateng
 jelang kir ira, mang kana kang Basah kalih,
 Pangran Bihhi lan Raden Djojanegara. (5) Soedoes
 lara Djabinoda, mijang pradjaerit sami ka-
 lih, ngilin noeroet padoesoeman, ki Hoedja nga-
 lir iki, lan Pangran Ngob doel ma dyit, mijang
 sagaeug ngoelama ikoe, Soerawala ikoe kalawan
 Soerjagama dadan kari, sampoen keta kaper-

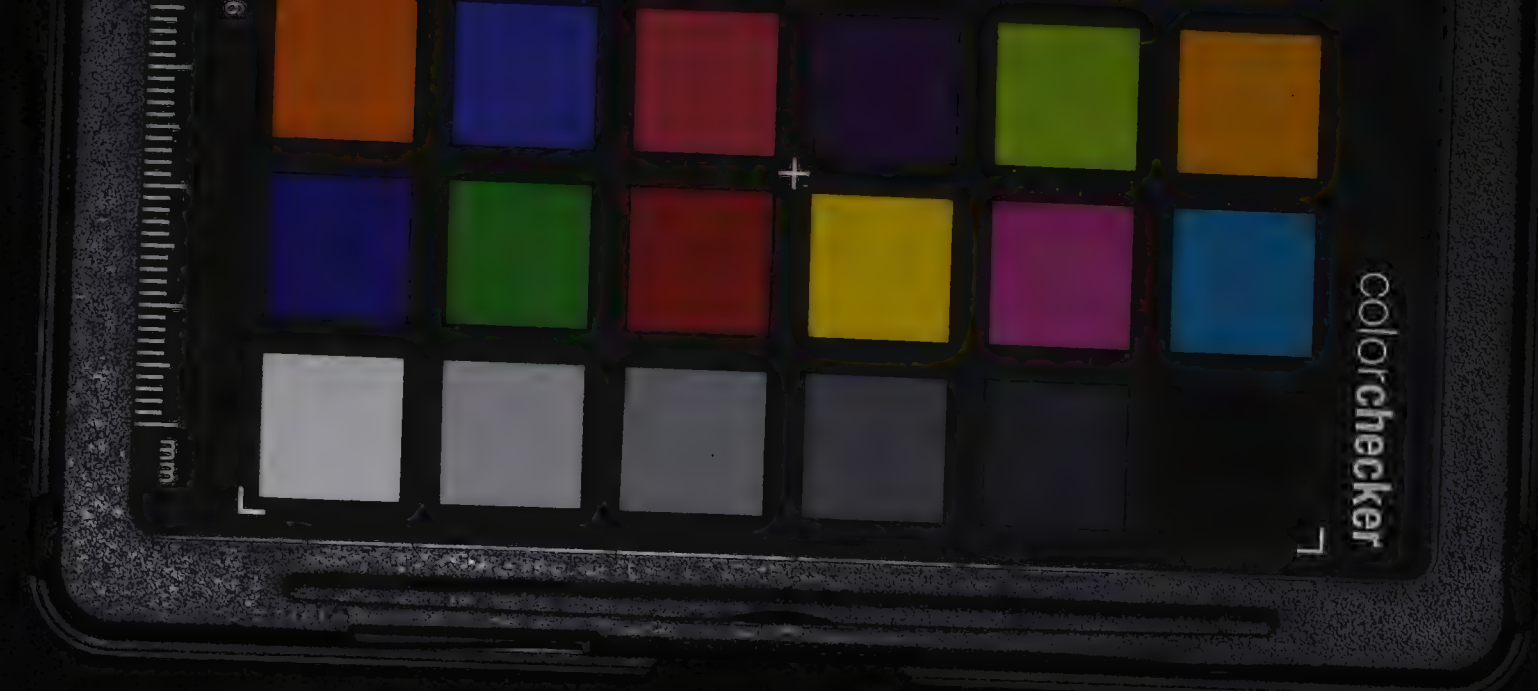


moertat noelija prapda. Saking Wijagang pa-
daja, anglem pak daessen sabaunggil, noelija kang
urijem paenika, dateng pasanggrahan Hadji,
ahan pinidi. Lihir, kang mimmis langkaung dresi
paen, boeber kang paenakawan, ampungan la-
djeng kaesani Sri Parindra Samana Paemoel
ampungan. Lawan kang paman sabaunggal,
angkang rama Pangron Wistil, langkaung andaf
alitira, rebatan kadjeng kaeweni, kalawan Sri-
Varopati, mapan gemaedjengan ikoe, mangka-
na akerira, gih sampoen koela neng wing-
king, aloh kajoe seni kalingan Parindra, Paer-
ikoe maza kabana, dadaja Samija Soekaniki, -
mangkana woes dan winarna, kawarnaha ing-
kang djerit, neng gih moertat lan kapis, lang-
kaung kagiat sareng doeloe, Islam malis pa-
enika, noelija kapis mora kakei, mapan sam-
paen pinelaeken sawang-sawang. (42) Kang ki-
doel kilen paenika, kapis moertat lan Sami, kem-
poeh kalawan Belkija, Pinilik Saeraja iki,
Samana datan kari, kapis moertat mamboe
ikoe, pun kaboeroe padaja, ngawengi marang
urijem niki, noelija ngangseg Pinilik lawan
Belkija. (43) Saeraja lawan Samana, kapis

maerdad lung koeng giris, badjeng berandung
 sandjada, binedrang merijem tami, nanging
 kang Basah kalih, Riga Djsjanagarekoe, woe
 daban mardoelika, lawan sakandjariiki, na-
 moeng kandaeng ngentasi kijai Gdja. Kapir
 maerdad sakandjarija, sandjabauja woe dan moe-
 ni, mapan saking kasesanya, lan Basah Ka-
 pan sari, Iwedanira kalindih, pradioerit Pa-
 djang sadaraem, lan sagaeng pra Dipatija,
 ki Gdja loemase gendring, coer seninga da-
 king Kangdjeng Sri Warendra. Ing ngaboer-
 an manggoet joeda, mankana Sri Warapati, apan
 maksih ping-ampingan, ana ing aewit koewini,
 lungkoeng Kijasnja Warpati, mapan kan sakidja
 ikoe, nging lingsem ngandikaa, mangkana ngan-
 dika aris, heh ki Gdja apa ingoen sira tarka;
 Hja wedi ing palastia, nodja loemam jah lung-
 hadji, ingkang derik moeng kang paman, inggih
 Kangdjeng Pangran Widji, gumi kalawan ngem-
 pit, loemakawan samija kandaen, pan maksih
 lit sadoja; Kangdjeng Soelkan daban nitih, kang
 soerangga apan kinaroeng kiwala. (17) Keng wing-
 king ki Djsjadjapa, nanging asring magak uki,
 paemika sagamel samija, mangkana sareng sede.

mi, kapisan moerdas samu, kalamaen. Ingkang
 Linachoen, uarirani ogeda, nobija kang anarjem
 samu, ing ngadjenken kinaroebes Sri Merendro.
 Pan ures margi ageng ika, lampah nja Sri Para-
 pati, pan kadja kinaro lisan, ki jodja wos san
 kareksi, lan isahan aningali, nung swaraming,
 mimis ikae, dadja njampang ki jodja, mangka-
 na ingkang winarni, Raden Dweloh Prawiradirdja
 dock moelod. Lan Raden Djojjanagara, kala-
 maen Sri Parapati, anjerirani ing jodja, daras
 lan nidi laeranggi, langkaeng hijasira kalih,
 moedam saking kaedanipen, laumadjen prapting
 ngarsa, lawan ngemo waspa kalih, kandi nira
 mapan similar sadaja. Ien maloe langkaeng
 diri samija, dadja laumampah neng ngarsi,
 kaenggawa kalih laenika, sadaja samija neng
 waeri, mindak waspas niki, kapis ing pan
 njipatipen, kang den angkan hirahija, lae-
 nika, kaenggawa kalih, sabab samija andap a-
 lit kalih ira. Dadja leres djadjanira, nang-
 aing pibaloenging Widdi, mimis dalan ti-
 ling djadja, sampejan kang asring kenging,
 kandi nira nisan, Sangraan Widdil emuan-
 paen, ladieng padoeng jekoenia, qija ing-

ngaendaer ken moeli, pan mangkana Dijan Doel.
 loh. Prawiradirdjo. Lan Raden Djajanaagara,
 Sri Barendra sabu kenging, mimis kolih sam-
 latira, nanging Goestikoe pan fami, lan ken-
 del aningali, daemateug hus kang Simohsen,
 dadja dangoe lampahusa, Sri Barendra ngan-
 dika ris, heh sa Sumbat adja mandeg majong
 sira. Wes sjo bandjaer kiwala, mangkana-
 karsaning Widdi, kenging malih Sri Barendra,
 mapan angras Barpati, li ginebag ajaniki,
 ing kang mimis wadja rembol, aning, dadja we-
 nika, mapan ngandos ing kalit, dadja
 sampisok kang djadja ~~lanika~~, medal lo-
 dira. Sareng misarta Barendra, apau kang
 rasoe kan abrit, noelja inget mung kang gar-
 wa, mangkana isehing galih, paran kalohi-
 riki, lamaan ing saen inggal lampoes, lawan
 maning den nissa, lamaan ing saen mali dingin,
 bja, doerang kalilan Allah Ta'ala. Erdiki
 kapih kwe ia, mangkana Sri Barapati, apau-
 langkaug lingsemira, maendaer ing lajedaan nol-
 ti, laumang koel lampah niki, sap-oesof kinarja
 koedang, daban ningali djamma, samana gamel
 oedani, pin sang-beda linggal abrit kang djadja.



Belia kija *Djojatiapa*, ing ngadoerken gija ni-
kih, mangkana ki *Djojatiapa*, ahan kadeja-
waes sedani, lin kamin Sri *Baspati*, ladjeng bi-
nekta laumajoe, mahan lan medal marga, ngi-
soel ngiten lambah uiki, daban ngitang la-
lach djoeorang *Djojatiapa*. Hekan lin ngam-
lah radiman, saking marmaning *Hayang Widdi*,
kadeja na kang laedach marga, samana ingkang
winarni, *Daellah Wira dirojaki*, lan *Djojana-*
gara ikoe, saeming al mring *Narendra*, kala-
man kang djadja kamin, lan laemadjung war-
si mring *Basah kalihnja*. Sadoja ambeg na-
losdra; kalih wardi panija nangto, mangkana
Ngoesman Libasoh, lah *Gaesti* lin *Basah*
Kamil, dedjo ngamaek lan jani, *Baelkija*
abing, greng, *Soraja*, lan *Timbama*, lah
Ngoesman Libasoh iki, sampun maudi wa-
as kija *Baracoea*. Basah Imam kija,
ladjan, mahan umpet madjung jani, lanadka-
hir laudirangan, lan pra sida moerlat uiki,
ananging ngroetang bidil, kolawan maripani-
poen, kang iweri, ngelipek panija, samana
na *Gendik* prokti, ahan munda adaejan Sri-
Narendra. Dewechi *Basah kalihnja*, lan

kalilan manggoel djoerit, sadoja kinen ingaen-
doerna, sagoengi ingkang kang pradjoerit, deni
Sri Narapati, pan maksih waloeto ikoe, sado-
jo ing ngandikan, mangkana kang Basah ka-
lih, langkoeng hjoewa inging adjirih jiu ngla-
djengna. (51) Mang kaitan kedik kiwola, indjing
aja pan gahas Sami, apan moelija dinawachan,
sagoeng kang para pradjoerit, marang Basahnja
Sami, sadoja pan kinen maendoer, sadoja kalang-
koeng hjoewa, sagoengi ingkang pradjoerit, sadoja
maendoer adjirih kimbalan Sang Nala. (52) Kapir
moerbat, apan Sami, daban poeraen anoeboeti,
mangkana ingkang winarna, ki Hadja sareng oeda-
ni, maendoer sagoeng pradjoerit, Sri Narindra-
han kadoeloe, mopan kambaek poelahnja, kolda-
nira han kopanggi, dipoen bekta loemadjing
gamelira. (53) Koldanja Seljanagara, ki Hadja kang
den kanguhngi, han boking kasesanira, mopan
ngander anoeboeti, dabeug Sri Narapati, han Pangran
Doel ma'djid ikoe, mangkana woe opanggijo, neng
ngagi han Sri Baepati, ladjeng kandel sokedap
ika, ing Daren Sri Narasoda. (54) Pan kandel sa-
kedap ika, nenggi Pangran Ngabdoel ma'djid,
ingkang ngatoeri poenika, ngambeni Brona Nar-

pati, srebanira kinardi, Pangran Ngab saelma-
djid ika, mapan parwi karöna, Sang Naba mi-
sem nabdaris, waes da adi ija ora dadi apa.

Noelija mangkat Sri Vareindra, kang ngabdi-
waes kolah propi, lan antara propi noelija,
kaewanen Sri Warapati, Pangiran Ngab dael-
ma'djid, apa boeri njari ikae, Sri Vareindra
kan arsa, pangandikanja Warapati, ing soen
adi kaewadit bak ojaenira. Kolamam angroe-

ngoe warta, jén ing soen mangkeni iki, pasti i-
ka lamaen bela, kan woerang ~~menendak~~ warta-
ki, dadi sangsaja iki, akarya ~~wasah~~ soesah-
mring sagoeng, waes aja adi mangkat mengko
jén dadari pati, lawan padaa sembahyang di-
ngin ija. Kiwaes lakda salad panija, noe-

lisa kang pati dadari, waes padang mangkat
Vareindra, ing marga daban winarni, endjing
propi Keniri, anenggih basisipen, Pangiran
Hadisoerja, kagijat Pangran Ngab daerahim,
jén Vareindra kanin djadjo ing ngumbanan.

Mengkemi pada Vareindra, nenggih Pangran
Ngab daerahim, Sang Naba mesem ngandika,
waesira menenga adi, pan ara apa iki, waes dja-
mak pratjoerit ikae, dangoe kendel Vareindra,

aning ing doesaen kemiri, pan sarajan aning -
 ngandap lelem ika. (72) Kataeran ming pasang-
 grohan, Kangdjeng Soelkan datan kapti, mang-
 kana ingkang winarna, Pangraan Bihit laqija prof-
 ti, lawan kang Basah kati, mijang sagaeng pra-
 djeritipoen, ladjeng sawan ming, Parpati, abar
 dalam Pangraan Bihit, Basah kati samija aneug-
 kemi iada. (73) Katiga angemoe waspa, Kangdjeng
 Soelkan ngandika ris, lah wisda pada minenga,
 pan ara ngopaa, iki, kang wingking kadi paendi,
 Pangraan Bihit madae, mila kandaen kawoela,
 mapan anada kang wingking, deni mengsah pan
 ladjeng wang sael kewala. Namong poen Djaja-
 negara, lan Basah Kasan Besar, kacla kin caris.
 Karipan, mangkana ingkang winarni, Redjasa
 mijassa warti, jej kanin ingkang Sinochoen,
 klinging mirjem kang djadja, dadejo sagaeng pa-
 ra poetri, pan karaena lawan Panembahan ika.
 Namong Kangdjeng Rodoe ika, kang san saged
 moerven ikoe, waes sirna sagaeng kang kalingal,
 mapan sedija sabil jekti, dateng Sri Parapati.
 lamaan istoe pabarlekoe, namong ki Saroelama,
 mapan wes ing ngagem iki, manging pamar
 lan ana djama peringa. (73) Sinasapken ka-

semekan, pan warden kang den cutasi, oesoesan
ira kang rama, Panembahan diring prapti, ki-
nen jeklasna iki, istaening pawarta ikoe, mang-
kana kang winarna, Sri Narendra baedal iki,
mapan saking Beniri, sadija koeswa. Pan
iwah kadija ang katunjo, oesoesan kopeloek mar-
gi, wangsoel prapta madaer moelja, jén kan
iwah kadija ngoeni, sadija kindel prasami,
kang pra poetri, den ujo moesoen, lawan Djing
Panembahan, wes ilang boengkawaneki, na-
moeng kaulaen angcutasi rawachira.

Mangkana Sri Naramata, apan nibik bandoe iki,
sampang prapta ing Redjasa, sarejan genira ni-
lih, kagjos Kaparak sami, ing kang samija me-
loek ikoe, ladjeng samija karana, Panembahan
maladjengi, mring kang poetra mapan sarwi
ngemoe waspa. (76) Wes, tjendaek lawan Naren-
dra, ladjeng ngandak bandoe ikoe, angrang-
koel sarwi karoena, Panembahan mring ber-
padi, Sang Natas ngandika ris, kijai bak-
sampang moesoen, karoela kan pamapa, sam-
paen limrah ing prodjoerit, pan poenika-
kijai dados prodanda. (77) Sarwi mesem Sri-
Narendra prapta posanggrohan nocti, ke-

dak saking landar noelija, Panembahan kang ngam-
 jingi, samana para poetri, sadaja sareng andaelae,
 ingkang djadja Berendra, mapan makasih den
 ambeni, dadija malieu malih pro poetri sada-
 ja. "Kang djeng Soelkan sampun lenggah, ning
 djo pasanggrahan iki, Kang djeng Radoe kang
 warnana, sareng daemungal Warpati, kang dja-
 dja den ambeni, dadija mesem Kang djeng Radoe,
 mangkana djiplawira, inggih daega salah kar-
 si dené ikoe enggané kali kawat prana. "Sawe-
 ngi ara dadija ja, Sri Berendra ngandika ris, ja-
 gini dan ing ngadjaelan, pan tangan inggih ka-
 kalih, lan bisa kaseh iki, mesem ngandika Djeng
 Radoe ikang bibi kinen ika, Panembahan sepeh
 ikoe, angadjaeli Kang djeng Radoe noelija kesoah.
 "Sri Berendra angandika, daemateng kang rama
 aris, kijai sampejan medal, poenika kang sami
 propi, gih sampejan pang gih, ladjeng sampe-
 jan kien mantlek, Panembahan daerira, sandika
 apun waes andjil, amanggih marang ingkang
 sami propda. "Samana waes pan winarna,
 pan kalihan mantlek sami, kawarnaha Sri-
 Berendra, ngandika marang kang bibi, poe-
 tranda marang paendi, mangki mindak kaela-

lampoes, Dénajoe Panembahan, mèsèu kèsòh
 angatoeri, Kangdjeng Radae mangkana inga-
 daerira. Mapan lan kangge karoea, samp-
 san dipam kimsali, Kangdjeng Radae noelja
 propa, samana roes lan winarni, Djeng Ra-
 dae Hoe iki, mapan sanget gerahipam, ing-
 ngatoeran woeninga, lamain ingkang loekra
 karin, gijo laemadjing propa lan ladjeng
 karoea. Mangkana sakaen daerira, saja sa-
 ngat gerah niki, paenika dadija marganja, kae-
 daer mring rachmad koellohi, sinareken Hagiri,
 Kangdjeng Saeban gerahipam opan sampam
 waloaja, samana ingkang winarni, Sangran Ma-
 da pradja kabadjing joedanja. (85) Saking ing Sa-
 djang paenika, lawan Basah Ngab daekalips-
 pantes daemaeji Maberam, Talmeng gaeng sael
 satoenggil, pakarangan wis niki, lan Kang-
 ga Salerit ikoe, djadja radjaerit iiga, ladjeng
 dandan wangsoel malih, dakeug Padjang sa-
 mana ingkang winarna. (85) Sangiran Dija-
 koesaema, opan asring soelaja iki, lawan ing-
 kang Basah Padjang, roewen adiling mring
 Warfadi, kang rama lan ngadili, opan ting-
 sem Roehoenipam, daemadeng kipsi Hadja,

Kangdjeng Soedana was sedani, prang resake pa-
 ceaping. Padjeng Soenika. Kimadja ing ngae-
 laesan, saking adarna pribadi, sabab ngaken
 aditika, marna karsanja adarna pribadi, sa-
 lab Warpati, ki Hadja den aiani, sakabeh-poen
 linaerwet, mapan sabab haenira, leres kang poeka
 pribadi, lan marina mring sagung wang desa
 sumija. Dadeja Pangran Dipatema, lang-
 kaeng gerah ing tijs niki, wae damateng kang
 rama, lingsun mring ki Hadja iki, Kangdjeng So-
 ngran gijo lalik, damateng Soerakartikoe, Djen-
 dral lan Kangdjeng Soenan, langkaeng soeka ing
 tijs niki, lawan poeka santana ing Soerakarta.
 Sug wari pan sinelikan nenggi Pangran Had-
 daelma did, lan Raden Rija Sindardja, ing Pa-
 djang kang misetani, kidol Djodasnim sami,
 deni sawedan margagang, ing kang medeki ika,
 pan amang Soemenggang kabu, wasda Djaja-
 dipaera Djakra dipaera. Kalawan Warlatipoc-
 ra, ing Bagelen kang winarni, mapan was gan
 anama mengsoh, namang kaulan Tjina iki,
 pan edja edja sami, ing kang Basah tijs ike,
 Pangran Dipanagara, naewen Basah Had-
 daelotip, lindhana lawan ngembani ka-

woele; mangkana ing abaeira, mring kang-
 gang Sangran Bichi, moelja kabae mring Pa-
 endra, Sang Bata sampoen marengi, Dijau
 Basah Ngab dael latip, dadija karsanja Sang
 Praboe, apan Basah haedoesan, paendi kang-
 kendo sang niki, mapan Basah Ngab dael-
 latip kang laupah. Pradjoeritan pinaring-
 an, kapolan wiong desa ki, wasta pradjoerit
 Djoeringan, sadaja sagoeng pradjoerit, ing ki-
 lin Praga iki, pan pinaringaken ikoe, mring
 gandi Basah Imam, Ngab dael kamil mapan
 Sami, Basah Ngab dael latip pan boes kinien
 mangkat. Mring Bagelen ngembaniba, Sang-
 ran Dipanagari, mangkana wos lan winarna,
 ing Kedoe ingkang winarni, Was Toemenggoeng a-
 beris, Kardanagara poenikoe, ana ing ngardi ro-
 tan, Lan Toemenggoeng Kedoe Sami, ngab dael roh-
 man kalawan ki Wiraredja. Sanana ian ing
 nginggahan, mring kapis lan anbertak Sami, -
 mapan pinadjoeng tiga, anaelja pinelaek djoerit
 sampoen sampoen pan moeli, lan ana kaetjisa
 ikoe, sangek karoban lawan, Was Toemenggoeng sen
 aberi, moendoe pangung wantaeni Kardanagara.
 Pan etang kabeh kedik nja, lamaan mengsah lan-

nat kapis, pan naté madjung prijangga, kapis
 mapan lebaer samu, dadija kaendangi kapis, pan
 langkaeng geringen sampoen, pan amoenng likel
 tiga, wang kapis kan ara wani, anang inggahi
 dabeng was Hardanagara. Dadija wos karsa-
 ning Leksma, was Temenggong papéng djang-
 dji, antaek marga sabil lalak, labet kenging mi-
 mis alit, walikat ingkang kanin, pan kinepoeng
 saradadol, nanging sapik kang joeda, kapis moer-
 lat kabah mati, mapan gangsol Islam kang
 sabil sakaka. Pan ing kedae sakawan, Galawis
 ingkang satabinggil, apan Rangga panidjah-
 an, Wirapati wasaniki, ingkang tiga Ngaschi,
 den Galawis hoenikoe, mapan djadjar kewala,
 pradjaerit ingkang winarni, was Temenggong Kar-
 lanagara. Binekta maulaek was krapla, dan
 harsa den asadani, dadija badjing sabilira, wos
 katoer mring Sri Baepati, langkaeng pengaengon
 niki, mapan dereng darbi saenoe, pan ija sadè-
 rik nja, maksih alit karsa dji, pan pinaring-
 moenggak semi mamamira. Temenggong Kar-
 lanagara, apan wos daban winarni, Pangiran Bi-
 hi ki badja, hoematoer dabeng kirpali, mapan-
 ngadaeran ngalib, ning Ridjasa kirang djackoep,

jagung rehat poenika, dan saged dados sabaeng.
 gil. Toja kidoel poenika kadas prajoga. Pan-
 saged dados sabaenggal, sogaeng ing kang rehat
 samu. Panembahan sampun rembag, noelija
 kinu undandani. Toja kidoel wes dadé, noel-
 ija kedad, kanga Praté, dan sogaeng rehat sa-
 muija, saking Redjasa wes prapti. Toja kidoel
 masanggahan Sri Narendra. Mangkana.
 ingkang winarna, Bagelen kang ginan mati,
 doemoteng kahir poenika, Karnel Kleres kin-
 dih niki, dan Pajar Biskis iki, Van Etak-
 Kapitanipun, sèwae kahir lanat moelat,
 noelija pinetacken djoerit, mring Bagelen sa-
 gaeng ing kang Basah tiga. Span kang-
 nindih ika, nenggih Basah Ngabdellatif, Pa-
 ngeran Dipanagara, poenika ingkang djenengi,
 rami sakedap iki, kahir mahan lodjeng ikoe,
 malebet lodji djana, pan lodjeng kinepaeng sa-
 mi, marang sogaeng Bagelen sadaja. Manging
 tanpa wekas ika, rinang sangken lan kadoeqi sa-
 gaeng Bagelen poenika, Djeng Pangran Dipanaga-
 ra, rembag lan Basah samu, oetaesan anawam-
 bantoe, nenggih dateng Wataram, namoeng kinar-
 ta pangirid, sampun kotoer doemoteng Sri Na-

ranada. Marengi woes pinaringan, anenggih
 ingkang kinceding, Toemenggoeng Setjanagara,
 lawan sapradjoerit niki. ingkang kinarya kin-
 dih, anenggih ki Wargajoe, pan loerah kola-
 widja, mapan sainjoe baedol samu, saking
 Taja kidol Bagelen woes prapta. Patan-
 ngentas magoet joeda, wunden pitaelaeng Kijay
 Widdi, kapis moertad lodjeng bidal, kang Ji-
 na binekla samu, lodji tjana paeniki, pan-
 sampain kinilar ikoe, aprang samarga marga,
 Bagelen kang ngidol samu, mring Tjajanas.
 kapis moertad andoerira. Mapan keketer
 bang kinja, kapis lawan moertad samu, Bage-
 len padang sadaja, sabedahi djana iki, maris-
 jim ingkang kari, apan salikoe paenikoe, a-
 yeng elit sadaja, sampain kadoer mring Warha-
 ti, anengena Bagelen ingkang winarna.
 Djendral De Raet pan keng kinan, doema-
 lung Sri Warahati, kintoen doerod abedama,
 Sang Wela dipaen adoeri, nang ing wamaniri-
 ki, mapan maksih kang sineboet, Pangran
 Dipanagara, kang kerat woes den wangsoeli,
 mring ki Wadja mangkana wangsoelanira.
 Sainpamipam kabé kaela. Djendral mapan

kintam doelis, mring Sangran Dipanagara,
 mapan boden wanten ngriki, Bagclen suggen
 niki, Sangran Dipanagrikoe, kaela namaeng
 saeng warla, mangkana pan kindel lami,
 noelija malih wanten soerat ng kang propda.
 Pan inggih saking kang raka, Sangdjing Sa-
 agran Paerbajiki, mangkana idjem anira,
 sampaning kang salam baklin, katoer di Pa-
 boe oegi, Jien kenging pan kakang mataer,
 dering wanten adalija, Djomeneng lawan
 pribadi, marmani pan mawi bedami profo-
 ga. Amrik idja ngasuja samija, pan kalah
 kang sinaelis, namaeng parloe uja kiewala, ki
 Hadja noelija mangsoeli, mring Sangran Paer-
 bajiki, mangkana wang soelanipau, sampau
 karsa lan danga, kawola nenggih raji pan
~~sakaki~~ Hadja adae kaelis mring Sangran Paer-
 bajik. Pan inggih raji padocka, daban djoem
 meneng pribadi, sinochau soeldan paenika,
 Ngabdoelkamit pan pinaring, saking roboel-
 ngalanin, djinaendjoeng ngoelama sagaeng,
 sinaidan lan aprang, djoemeneng Roboe Aga-
 mi, mapan koeran paenika ingkang parentah.
 Mangkana opan lan lama, noelija wanten-

soeras malih, saking Djendral Di Roek ika,
 paenika idjaman neki, manging datan kinwelis,
 kang soeras padajanihaen, ingkang parloe kiwola.
 sampaihaen ingkang labik, kalah. kalah.
 kabaer daemaking padoeika. Pangiran Dipa-
 nagara, djae djelackira raemijin, mangke waes
 rimilan Soekoma, djipandjeng bra ngelami,
 djemeneug Robae ika, Islam tanah Djawa ikoe,
 nadijan inggih kawela, kan bade ngislakaken
 sami, djemeneug uja Robae Islam tanah Djawa.
 Kang Samana Sinoeham Soeldan, ngabdoelka-
 mit jin marengi, kawela moewen paenika, lau-
 ing paendi gin koela pang gih soemangga. Pang-
 kana wangsoelanira, kipsi padja seras neki, sam-
 poene labik kawela, djengandika moewen
 pang gih, sajek das derteng kenging, djengandi-
 ka dadi Robae, Sinoeham Kangdjeng Soeldan,
 pan sampai, pidajing galih, mring kawela
 ingkang sade manggihana. Dene bab ken-
 oeling joeda, Kang Sinoeham pan marengi,
 mangkana waes dinawoehan, sagang ing kang
 Sinapati, lamaen kendeeling djerit, lau Ba-
 gelen mapan sampai, Pangiran Dipanagara
 kinen kendeel mapan sami, angliu pendoek din-



wam ber peksi parkara. "Dandang goela"
Tala. lila ing kang kindel djaerit. Djendral De
Kack waes dawachi ika, marang sugaenging Kar-
nile, sadija kindel sadaraem, ngantos lami kan-
wanden djaerit, mangkana bob panggihan, ma-
pan boden kamdoe, nging. Djendral wakil ke-
wala, hijang Sugris Stever wastaniriki, lawan
Boengali ika. (1) Mula wande Djendral a-
manggihi, muring ki Hadja, waes pitadjeug ika,
marang kalih ing wakili, barang sijanbeni-
pau, jén waes kanggé daban tinampik, Djén-
dral panggih priyanga, lau ki Hadja ikoe, sa-
mana sam pau panggihan, pau Stever kala-
van Boengali kelip, Pangran Bihi ki Ho-
dja. (2) Pau Stever kemboengira manis, kijai
Hadja, kiningken kawoela, datang Djendral
De Kack mangki, kinen anerang kaehoe, ing-
kang dados karsa Lang Ngadji, saemangga den-
dawachna, pau Djendral anaeraet, deni ing-
kang dados doeka, marginipau pau saking
hijang kakalih, Hajaar lawan Dinaeroja.
Sapemika saemangga karsadji, pau kawoela
kinengken ngadoerna, lamain pinandoet pe-
djohi, pau pinedjahan kaehoe, jén saemika pi-

maen doet serip, ing ngadaerken gesang, lan lo-
 di sadaraem, jin Sang Nata dolan arsa. kinein
 boeboh solumika den boeboh, soemangga
 den dawohna. Kijai Hadja gaemojoe ndaeri,
 apa amang ikoe sira gawa, djalaek meneng perangka-
 lih, Siewer ris loeripoen, lamaan wanten pinandael
 malih, soemangga den dawohna, kawola hoema-
 laer, nenggih daling laean Djendral, kijai Hadja
 mapan Bengis saderuiki, Siewer dingin moela,
 Sang Sinochaen dolan ana maning, karsanira
 boehoering Ngama, Islam kanah Djawa kabih,
 lawan Danoeraja ikoe, sira loerki karja paenapi,
 sadadijan lodji ija, tanpa pidah ikoe jin waes
 lochoer kang Ngama, pan sakarsa. karsanja-
 Sri Parapati, ija mangsa loepoda. Ijah Siewer
 noelijo pamit iki, dolan kangge sagabung kang
 Citjara, noelijo sprang malih mangki, Djen-
 dral lan mawi soeng broch, lang kang resoh
 perang iriki, wang ngili lumedahan, lanang-
 wadan ikoe, nadijan basjoh jin katjandak,
 pinadengan sadaji kalah ing kang pahit, ka-
 roh Djawa badaja. (7) Kopir langkaeng
 resoh perang niki, mapan ngawad sedijda
 poelika, sabab kang prang kabih, kopir ka-

lamsen Djampok, lan wang Islam sring koem-
 pes niki, mangkana kang winarna, ing prang
 mapan srageng, sampun samija kaladahan,
 ing prang ngira wang kapis asring katindh,
 jaba ingkang winarna.⁽⁸⁾ Sangran Dipa koesa-
 ma pamiki, aning lola langkoeng kinasihau,
 doematen kang roka mangke, lan pisok si-
 ang doloe, dahar sare' pan asring noenggil,
 lawan Kangdjeng Soenan, Djeng Sangran anoe-
 wen, mandak ing djawi kewala, ingkang ro-
 ka Kangdjeng Soenan kan marengi, lamsen
 pisok sadila, Kangdjeng Soenan madasi
 pribadi, mapan sowan doematen kang oewa,
 Kangdjeng Sangran Soerbojané, mapan samija
 pamikol, lan kang roka derira osih, mapan
 asring ngandika, sira ikoe kaeloe, besjik a-
 ning kéné kewala, banggalan saen ning ka-
 dalan rikoe ikoe, lan saroe sawangira.
 Sangran Dipa koesaema madoer niki, mring-
 kang oewa soemangga kewala, mapan kan doe-
 moegi mangke, noelija ngandikan ikoe, mring
 kang roka Djeng Soenan noeli, noenggal samija
 ning krida, maeling lodji koendoer, samana
 Djendral winarna, langkoeng watas Djeng-

Pangran maclija limesi, daemoteng Kangdjeng Soe-
 nan. Ngeng Djeng Soenan apan angkakhi, lan
 imang gei lamau dedenira. Pangran Dipa-
 kaesumari, makan ameksa ikoe, djewia djaloek
 Djeng Soenan nacli, kang raji ing ngandikan
 mapla gija rimangkall, mapan parwi kinenggan,
 wis la adi angker maclija siriki, ja marang ka-
 karam. Apan ing pan waes kan bisa adi, ang-
 ngokoechi adi marang sira, maempagug dae-
 reng gaji kowe, ing mengko bengi ikoe, beljik
 sira mangkata adi, Pangran naengkeni pada,
 pan pan amoeaen, Djeng Soenan mapan mangko-
 na, ri paroesija Kangdjeng Soenan animbali, ma-
 rang Majas Tambama. Mapleng ngarta Djeng
 Soenan mabda ris, heh ka majas adimas aterna,
 ja marang lajjer bai, poma den panti ikoe,
 lawan sira den ngati-adi, mengko bengi mang-
 kata, sandika Roeripoen, mangkana waes-
 pan winarna, sareng daloe lakda Ngisa,
 mangkat roeli, Pangran sing Saerakada.
 Kangdjeng Soenan ngabeken mring djawi,
 ing kang raji waes mapla Tambaman, mapan
 maclija mangkat agi, panijo kapalan ikoe,
 jin kinanga sandi agilir, marang lajjer-

paenika, apan propia sampoen, Djeng Sangran
 noelija haebesay, mring Maripen mang kana,
 pinodjoe iki, kang Paris ing Maripen. ⁽¹⁵⁾ Mas-
 Faemenggoeng Wirjanagaraiki, maendoes petoek
 Gas Faemenggoeng noelija, metoek lawan pradjoe-
 rité, endjing propia ing ladjaer, Djeng Sangran
 wos den alaei, ien kang metoek wos propia,
 nenggih Mas Faemenggoeng, Sangran Dipakoe-
 poema, noelija mangkas Raden Hajar anadati,
 lawan bediti ika. ⁽¹⁶⁾ Lan sang wikan mring ka-
 mendaneki, lamaan minggat Sangran poenika,
 noelija kinae laelan age, mring sagang sarada-
 dae, wos kotoek lawan pradjerit, Wirjana-
 gara noelija, ingkang saradadae, ladjing bjam-
 poen ing ngajada, saradadae katjipahan moen-
 daer samu, Sangran Dipakoesoema. ⁽¹⁷⁾ Sam-
 poen punggih lan Wirjanagara, Kangdjeng Sa-
 ngran noelija ing ngadaraan kaendoes mring Da-
 baselane, apan wos kan kjinadae, Djendral
 langkaeng hjoewa hijas neki, noelija karya kar-
 enah, Djendral malih ike, nenggih Sangran
 Beda pradjep, kang ingitpaek lan den bang ka-
 oeng neki, pan sagah kinaerolan. ⁽¹⁸⁾ Karnel
 Bahuis kang kinen ngagahi, Kangdjeng a-

han waes mijarta, nging api dan sening bal, Pa-
ngran Nala pradika, karsanira Sri Warapati,
han kinin nging gahana, marang ngardi kidoel,
han Bepati wikan sagijo, haadi kidoel ipan mo-
gak haroen malih marma kinin ngrabina.

Pangran Nala pradja sandika is, noelja sagoen-
g Bepati sadaja, ing sawetan sagijo kaseh, han-
kinin minggah sagoen, medal Terang Wara-
nja Sami, Pangran Nala pradja, han medal ki-
doel, ing Terangga karsanira, han winarno ing-
kang sagoen, ha Bepati kang medal Terang ika.
Sampai minggah kang dadija langarsi, aning gih
has Foemenggoeng, Ranaepati ngirid ing Giring,
mang kana kang winarna, haadi rokit sampai,
pradjaeriding prang Wadanan, mapan karya fi-
ranti gelar waes dadi, has Foemenggoeng han wi-
kan. Laman kapis lawan moerdas sami, ma-
wi gelar mapan wantoenira, neng gih has Fo-
emenggoeng koebe, laman minggah maengsach,
kapis lawan wong moerdas sami, han anawi-
bebe, hila, mapan nradjang poeraen, pradjae-
ris kantoen sadaja, han namaeng has Foemeng-
goeng Sacrapati, ing Giring kang baet moen-
kas. Lan sagoen padirik ireki, mak tih alit-

pan laemajoe panija, kapis kang kadingal kabéh,
 Yos Faemenggaeng amboedjœng, datan wikan den pa
 ekani, kapis lawan markat, kang delik sadaram.
 pan lodjeng nang kepi panija, Yos Faemenggaeng
 dadjo hisah lan pradjæril, sampen karsa-
 ring Soekma. Yos Faemenggaeng pan man-
 dang kanin, wentisira lawan ingkang diadjo,
 nang ing maksih katal bae, dawah bing koe.
 da sampen, koedaira opan ngemasi, sadèrik-
 nja laek moelat, anang keni ikoe, kang pada
 sarwi karana, Yos Faemenggaeng pangraen naga-
 ra nabda ris, sarwi ngempati brana. Woes
 da adi moelja siriki, mapan ing saen karsa-
 ring Hiyang Soekma, marga sabil aning keni,
 iki prabandaning saen, keris sira anggonen adi,
 malaira muring Varendra, lamaan sira ikoe,
 kang saen selwaen gentinana, marang ing-
 saen lan sakiki kang pradjæril, was dyoken
 bali pada. Marma Yos Faemenggaeng meling,
 Yos Faemenggaeng Ranaepadi moelat, mapan lang-
 kaeng pangamoeke, pan katal kilanipoen, sam-
 poen pripta sabil lolohi, adjoer karnarpanira,
 mang kana winoewes, nenggih Yos pangraen-
 nagara; kinangisan ngalari moendaer kan-

kapti, kapti gijo ngelung samja. Saderek uja-
 was Taemenggaeng iki, saged awal was karsaning
 Soekma, was Taemenggaeng kari dewe, lengah-
 sindiran ikoe, apan was lan nedija gaenang sir,
 angastawa has sira, nangin was Taemenggaeng,
 sampun lan saged laemampoh, sadangseja
 pan kinarja lisan iki, pan lan paerem tjelaka.
 (2) wimisira was daban ngoendili, nawaeng kolih,
 pocuka lobesja, gija Pangran Prang Wadana ge,
 wadja sinopih sampun, ingkang samja was,
 bedili, Pangran was prapti ngarsa nira was
 Taemenggaeng, nacijsa aris adalanja, apa sira-
 kang ngaran langgen nagari, bagas anan-
 prawira. Laman sira glem belack iki, apan
 ing sira kang ngelirani ija, mring kamodentira
 kolih, pan sira ekol sadawer, was Taemenggaeng
 sogol den uja ngling, pan ing sira iki ija, ngab-
 di mring Sinachau, ara sedija loeroc daenja, lan
 maninge ara korang mangun dingin, mapan
 pan sira Ngabdoel. Korang kang denja Sad-
 lan danja-ekir, mapan iman kang sira rebes
 ika, laman belacka mring kari, manawa lan
 den akoe, laman besok prapta ngokir, ma-
 rang Sinachau Soekma, Ngabdoel kamid ikoe,

pira laraning paloskra, mati kapi Pangran-
 langkoeng doekanjaki, noelija ngabani bola.
 Nos Faemeng goeng pangau nagarihi, waes boe-
 meka marang sabilalah, apan den djoer koe.
 narpani, dening kapi poenikoe, meng engua
 kang waes aetami, gantjo kang winarna, kang
 pradjaris ikoe, pangau nagaran samijo, waes
 kapesoek waes kalawan kang raji, Nos Fa-
 meng goeng poenika. Pan loemadjeug sarwi ka-
 wan kangis, lawan bekda bjoera wang poelira, lo-
 wan goelak roh pendaki, kandel pradjaris sa-
 gaeng, apan noelija dipoen wartani, Nos Fa-
 meng goeng welingira, samijo kangis ikoe, Pan-
 di Rangka Ngabehi ika, apan samijo wal-
 poel ngamack langkoeng adjeih, ngelir ken we-
 lingira. (34) Nos Faemeng goeng noelija wang poel
 samu, anapan langkoeng prihatin sadaja, waes
 kapesoek sogaege, ing kang pea Dipadjeikoe,
 winartanan gijo wang poel samu, ladjeng adjeih
 sadaja, itgal bandeng ipoen, waes samijo moedaen
 sing ngarga, kang Dipati Sabitan Ngogagijo
 samu, lawan sapradjarisija. (35) Nos Faemeng goeng
 Soer nagarihi, waes baer Soerak marang Naba-
 pradjan, Pangran noelija wang poel bai, kang-

poeras ladjeng kabaer, miring sang Mata lang-
 koeng kijas Kaji, miring mas Sangren nagara, di-
 ring gadah pameo, dadijo tinoraet kibola,
 sapelung nja paking jik ira Karpali, miring
 mas Taemenggaeng ika. Kamanira daban den
 iwahi, kawarnaha Sangran Matapradja, ma-
 ran lang koeng djik isini, daban ing koeng
 Sinachau, ing sabile Sangren nagari, kadijo
 kenging karapan, marna djik kalangkoeug,
 Sangran daban Sang djeng Soeldan, dadijo
 istoe Sangiran denira kalik, daemabeng ing
 Ngajagijo. Pan pineloek lang koeng kengah ne-
 ki, Dendral De Raek denjana poenika. Sa-
 ngran bekla sakanjaua, kanjana lamaan
 kandaen, sagoeug ing kang para Dipati, welan
 Hagijo sadaja, lan pradioeritipau, sama wos-
 ten winarna, mas Taemenggaeng Soerana gara
 laer rening, daemabeng Sri Perendra; Laman
 Sangran Matapradja kalik, Kang djeng niesen
 angandika, wos ran dadi ngaka koewe, na-
 nging sama sirekoe, sakanjaua den ngafi-
 ati, ara weroeng ka ika, tinempukken ikae,
 marang kabih praptanira, mas Taemenggaeng
 Soerana gara laer neki, inggil mawam sudi-

ka. ⁽³⁷⁾ Rpan naelija kinien manlaek iki, Has Toe.
 menggaeng wos lingtèr nging ingaesa, propla
 lan winarna mangkè, Pangran Nola bradja koe,
 pan kinempahoken paeniki, proplani kausja.
 nira, Boepati sadaraem, ingkang sawitan Ngo-
 jagijs, sabab ngaeui Pangiran sampai uja-
 gahi, marna kinagih ika. ⁽³⁸⁾ Badja taben
 dina kintan laelis, marang sogaeng kang la-
 ra Dipoleja, nging wangsoel keng kinanè, pan
 kinedjahan ikoe, hijai Hadja lan Pangran Be-
 hi, ingkang gadah paréntah, soking kaseni.
 paen, pan sinaspruh kapokira, ingkang keng-
 ken lawan kang kining ken panè, marna sa-
 gaeng mangkana. ⁽³⁹⁾ Senopati pan ing paendi.
 paendi, lamaan kampa boeras mangkana, a-
 wis wan gsoel keng kinanè, mangkana ingkang
 winaewas, Pangran Nalapradja niki, pan ki-
 nien ngloeroeg ika, mring wetan Jagijs koe, sa-
 bab Boepati sadaja, wetan Jagijs sampai lida
 paeraniiki, lamaan bedik kewola. ⁽⁴⁰⁾ Kapis-
 maertos nenggi ingkang ngiring, marang
 Kangjeng Pangran Nalapradja, mapan asring
 kabereki, kapis maertos ken lampas, ma-
 pan lamaan dipaen, agungi, sogaeng kang pa-

Dikabiji, lanang ike ike, mahan ng aindoe ke-
 wala, dadijs gelo Djendral mang kana lamoun
 bangkal kardi Rjas niki, mring Pangran Naba-
 pradjo. Dipoen njana lamoun bangkal kardi,
 sabab Djendral amang gagae wara, lamoun poe-
 nika aken diti kang djeng Saetan kang bochoe,
 marna pangit pang bang ike, wekasan dadijs
 beda, kewala kaenikoe, pan kinen beris kewo-
 la, aning djawi Pangran satan kadoegi, na-
 nging neda pangginan. Kita ageng poenika
 bandane, gageng a pang poenikoe, lawan da-
 das pang ang teneke gageng sijang sadaja,
 lan kinarja ike, pakendelan Sena kabija la-
 moun gilir ing ng rikoe pang teneke, sada
 mimis lan abad. Pangran Nado pradjo den boe-
 roeki, marang Djendral kita ageng noelija, a-
 sring ing ng ing gahan mangke, deni pangiribi
 poen, nenggil Pangran Nado pradjeke, nang ing
 kan sagad, munggal, mahan asring wang soel,
 pinetaka ken ing ng ajeda, neng bintikan ka-
 jir maerak kalah mati, pan asring kaboe-
 djeng uja. Hug kang kengga kita ageng ike,
 kas Toemeng gacag poen Nisapentana, apan ka-
 lang kang pang gahi, awis anoesoen bantae,

mapan noelija dipaen ing gahi, Djindral De-
 Kock pijambak, kang mindih ikae, lan Soelben
 Soemenep ika. nenggih Pangran Dipati ing Madae-
 riki. Was Toemenggoeng koetjiwo. Keng per sa-
 king kita agengiki, Djindral ladjeng karja bi-
 lèng ika, aneng Danalaja manggiu, Umakinau
 paenikoe, marang sagaeng para Dipati, kidoel
 Hogijs Sabaja, lan wisan Hogijskoe, ing kang
 dadajo mindihira Pangran Saerjawidjaja Soer-
 jadi, lan ana kang koetjiwo. Pangran Saer-
 jawidjaja pau aening, marang Tojakindal la-
 moen mung sah, mapan kalang koeng ageng,
 Sang Nata paring Cantoe, Basah Agabdoela-
 lip sinodding, san kinin mindih ana, kang
 pradjeries ikae, siwae Bageten kang lungah,
 pangiridusa Raden Basah Agabdoelmochi-
 jing Tojakindal Soedal. Tan pinarna mar-
 ga sampoen propki, ladjeng lala nenggih baris-
 bira, neng kilen Danalajano, Dajan Djaja-
 nagarekoe, kinin ngalih deniro baris, Jaki-
 lin Bahalaja, lan fakan Ganipoen, Pang-
 ran Saerjawidjaja, kang mindih ing kang ba-
 ris wisan iki, nenggih Soeranaqara. Tokan-
 ganya Pangran Soerjadi, kang mindih la-

Heng Kampoeh pida, Pan Ramana koedjawan,
 Heng daloe rang loepoeh, kapis maepoet titing-
 ita, moeka lanis samana apun kiverik, sam-
 paen prokta sadajo. ⁽⁴⁹⁾ Langkaeng kalah Ba-
 sah Ngab doelatip, apun noelja ngaloeri oeninga,
 jien sadaja kalah bantaeni, lanatoelah poenikoe
 Sri Narindro noelja mindaki, lan sagaeng bola
 koetwa, Basah kalih ikoe, kang dadija pang-
 riting prang, sampoen bidal saking Raja kindel
 iki, lir werdoe hangga sasro. ⁽⁵⁰⁾ Pan wimarna mar-
 ga sampoen prapti, Sri Narindro lodjing ma-
 ranggrahan, ing doesaen sang kal namani, sa-
 gaeng Basah poenikoe, linim balau mapan-
 wes prapti, Pangraun Soerjawidjaja, Pangraun-
 Soeryadikoe, lan Radin Djajonagara, Kang-
 djeng Soeldan ngandika mring Pangraun Bihi,
 paman sampajan kaba. Sagaeng baris kang
 dering prajagi, Pangraun Bihi sandika aloer-
 nja, gijo kinembok prajagini, lan Basah tiga
 sampoen, dadija lintan kang baris sami, Pa-
 ngraun Soerjawidjaja, lan sakantjipoen, Toe-
 menggaeng Djajonagara, baris kilen renggih
 Basah Ngab doelotih, mahan baris renggih we-
 lan. ⁽⁵¹⁾ Kuindih Basah Ngab doel maeji, kang

pradjacrit Bagelen sadaja, dené Gangran Soerjā-
 dūnē, mangaler barisipam, pan angirid para
 Dipati, welan Jagijo sadaja, lan pinaring ban-
 sae, Gangran Dipakastama, lan Gas Boellah
 Raksasentana poeniki, Basah kalih minong-
 ka. Dadijo dada mohan anggenasi, barisiro
 Dijan Gjojo nagara, mapan ing kidoel parnahé,
 waes dadijo rembag saseng, noelija baedal sing
 sangkal tami, lintoe panggenan tamiyo, Sri-
 Narendra baimoes, aning kidoel dadijo dada,
 soruan saseng wadijo Gjojo lan pro ngoelami,
 apau waes tamiyo propa. ⁽⁵⁴⁾ Sug parnahija
 sorwang sorwang tami, ladjeng kida baris mapan
 tamiyo, sang Naba potunggrohane, aning Barén
 poenikoe, namoeng eler kang pasesen kalih,
 kalawan Donalajo. tamiyo kaulam ikoe, kang
 Basah kalih djedjeran, mapan lidjeng sadina
 dina adjoerit. Djindral kalakayang kiwan.
⁽⁵⁵⁾ Ngaler ngidoel ngitan ngilen iki, kinadahan
 lauat kalah jedjoh, apau jien ngandep perangé,
 iwet giragolipam, dering dados kaulam sa-
 iring, Boellah Riksa Tentana, boer waninga
 sampam, mring Gangran Bihri ika, jien get-
 rogal mapan moeng kaulam sairing, Pangé-

ran Bihi noelija. (55) Rembag lawan sagang-
 pami, madyang sareng wæs dinawahan, praedjoe-
 rit anijang Dipotini, sareng endjing pan sam-
 jaen, samija nembang kengaring djærit la-
 nat nimbangi noelija, wæs pinara seloe, pan
 dodan wunden koeljiwa, samija uja praedjoe-
 rit Islam lan kapis, noelija kiampean ing-
 joeda. Tanpa roengan swaraning kang bedil,
 barung lawan kang marjemira, pan kadija
 roking wockire, gaulija boeroe bineroe, dodan
 wunden koeljiwa pami, kapis kalawan Islam,
 mangkana winoboes, Toemenggoeng Soeranaga-
 ra, kang medal ter sakantjanja samhaen-
 kropti, neng gih ing Dahalaja. (56) Hing panggen-
 nan geragal pami, kang djinodjaek lang,
 kaeng gogirira, sagang rikat lanat mangke,
 namiaeng kabalau sagang, ing kang darat pan
 dering kropti, Djendral lang kaeng goegoe-
 nja gijo marjem goepach, mangkana kang
 aprang ngasta, pelangkiraja solang maendoer
 anadahi, la djang angedrel samija. (57) Dadija
 maendoer anadahi, Soeranagareki, sakantja-
 nja nging anggal gendera, kapolan lang kang
 kakueni, kang darat mopan dangoe, den endasi

pan diring propi, apan kapeloh marga, ing sa-
 aenderipam, lawan kang adarat samija, ka-
 pis aneeras ing kang baedjeng wang soel samu,
 mang kana ing kang joeda. Diring wouten
 kang kaedjiwa samu, sadangajenja san djatan-
 kiwala, kan saged tjampah joedane. Basah
 kalawan ikoe, langkaeng kakoe bijasira samu,
 lanat kan saerom uradjang, kan waes ering-
 ikoe, lawan kakah kenging ika, lanat kapis
 Gaesti Basah kang winarna, ngantos uradjang
 prijangga. Ing kang derik maeng Daelah
 satoenggil, koe saengil apan saeprih ira, Djeng
 Ggesti kinarada bai, morang pradjerit sagaeng,
 kadija sampam karsaning Widdi, ing sadinben
 paenika, daban saged tjampah, lanat koe lah
 wadija Islam, malah ladjeng kasapaetung
 daloe iki, pradjerit maendaer samija. Da-
 dija kaulan Gaesti Basah kamil, lawan
 Daelah Baesangeb paenika, kinaradeng-
 sandjatan, mring lanat koe lah sagaeng,
 kang djeng saelkan langkaeng bijas niki, dadija
 karmoes paenika, nengganu pan ngantam, man-
 djeng wak tae mah'rib ika, karmakawan kang
 pawan namang satoenggil, Lengkaeni walla.

nira. San ing ngadaes ngoendaer ken nimbali;
 marang Basah Lengkaeni paenika, adirih mring-
 nimis derese, deses ampingan kajoe, nadeja
 Kangdjing Sultan pribadi, nimbali mring kang
 poetra. Basah Kamil moendaer, mangkana
 waes san winarna, saban dina aprang neng Pa-
 nalajiki, ngantias satengah Pandra. Adjan
 daloe swis kendel niki, dadija katoh laos
 ing kang pedjak, nging waes dadi ing kang bi-
 king. Djaganagara ikoe, weling adae mring-
 pangran Bichi, jin marengi Narendra, jan pra-
 jagi kaendaer, sabab bising sampean dadija,
 jan kawela ngagali ringga pribadi, niggih
 kalamau medal. Weklae ikoe panija poeda-
 niki, paeruinipae kapis lawan Islam, karsa-
 ning Hijang waes papastin, opau san nati jam-
 poeh, namaing panija bedilau iki, laos lan-
 wadeja Islam, saban dina ikoe, kang pandja-
 ka baraudangan, lan marjam ngajagij mang-
 kano aegi. Djeng Pangran Aditoerja. Ngab-
 daerakim, wae diujis ngampil, mofan wa-
 moeng bedilau kowold, ing Garok mangko-
 na mauik, ki Kerawan paenikoe, morma
 panija san andak kardi, dadija chaer pada.

ja, nenggih pradjoeritipaeu, samta ingkang
 sinarta, Pangrau Bili molaer mring Djen
 Sri Baejati, lamau Djojanagara. Jan-
 mangkana ing paoeweniki, babab biling
 mangke sampun dadjo, sagah kengga sa-
 tanjanira, mangkana kang winae waes ma-
 pan lodjeng kinin nimbali, ingkang Basah
 sakawan, prapta gijo kinantaen, lamau-
 Djan Djojanagara, pan mangkana adaeja
 marang Werpati, Basah Ngasman adaeja.
 Apau inggih kalangkang prajagi, kalih nga-
 so kang kanti sodoja, nging jén pareng pra-
 jaginé, pan saé mawi pangae, ngantek dyo-
 rit ing béndjing-éndjing, Basah rembag sa-
 doja, sakair inggih lamau, warden, pida-
 leung Hajang Sakoma, sagah bedah angala
 jorjos samu, sampun inglaha kiwala.
 Kaudja Basah inggih béndjing-éndjing, a-
 pan samija dadosa pangarta, lan Daelah
 Rangka Pandjine, kidael Ngabehi sagoen-
 kaudja diadja kang aneng waeri, sampun rem-
 bag sodoja, noli samija moendoer, sakung-
 ngarsa Narindra, endjing noliya nembang-
 kengeraning dyerit, apau kadja sumajan.

Sanas daelah pan mangkano oegi, ladjeng sam-
 poeh nenggi ingkang joeda, kaperack panija
 madjeng, murjim kan ngantos ikae, maengel
 ladjeng arakes nali, sandjida list panika,
 mang sakedap ikae, pan ladjeng tjarak ke-
 wala, sangkrah lawan was wang kahir katin-
 di, belasan sangkrah. Pan kaperie-
 kahir joedaniki, ladjeng ngenggi mandjing be-
 hing panija, lawan ngadul marjeme, tiam
 pan menggoh pageng, gijima, ladjeng pan
 wang sul jini, mangkano ingkang krapda,
 menggi sabitjia, ta mas Daulah Djeng
 djo, pan las sandji Bundera lawan kaperie,
 Tinitik Saema dingal. Lawan kadji ing Ga-
 ding sakaenggi, tih moehamad kahir nama-
 nira, pan kaperie kaperjadin, pan sandji Tam-
 samakoe, eian kahir kang krapda sabit,
 Kangga Bagien tiga, kang tiga panika,
 tiam wilaoting sadaja, sanas daelah kang-
 belasan sangkrahiki, ngang aoes kaperie.
 Kengena kan was kan pinami, kawarnaha
 kang kaper kaperja, mas Daulah Sasantane,
 pan tinindanan ikae, kiperi menggi kan-
 pan kaperi, kaperie aoes mangia, mahan-

Langkoeng hoeraen, Djendral De Laek kang
 aiharna, sam laen mannaek pasing Dana
 iata ixi, alau dabeug Ngajogjo. Apau, da-
 loe boedalira iki, Sri Narindra was ngalaeran
 wikan, jén Djendral was sepi ngang ké, kan-
 laen kang kengga ikoe, Danaloja lawan paeni-
 ki, Pangeran Kalapradja, Kiowa lijas sang
 Proboe, Basoh, Ngabdaellatip lawan, Basoh
 Ngabdaelmachji kinen mannaek noeli, lau sa-
 radjanitira. Spring Bagelen mangkana Ner-
 pati, ladjeng, boedalan sabala kaeswa, kaendoer
 mring Tajakindeli, ing Danaloja ikoe, mohan
 ing kang kinen ngenggini, Pangeran Soerjawi-
 djaja, lau Raden Soemenggeng, Djaja naga-
 ra kienika, sakandjaja ladjeng dadan soed
 mitjil, kang aning Danaloja. Kawarnoha
 woe Sri Soepati, kendaerira ngabengi Ngajo-
 gjo, Djeng, Pangeran Bichi akaere, manawi-
 Djendrale koe, maktih laeraen ladi ngel-
 dali, kang sinakria, kienika, mohan kang-
 sineroet, ladjeng. Kang djeng Sri Narindra,
 ameng-ameng mring Soedjäng njari' Nibanggi,
 andavis pidaeng dina. Lanat taelah lang-
 koeng kendoek niki, kang kamargin pan ken-

del kiwola, lan winarna nis karuno, Lang Nasa
 sampain rawach, Toja kéndel sawadjaniki, ma-
 pan waes lan winarna, pa ka kang winocwaes, wan-
 ten Djéndral molih propda, Commissaris De-
 Buist wostane jaeniki, lan ang larad Djéndral
 De Koek ika, wakil Radio Walanda. Bek-
 labala lang kaeng katoh niki, lan ang larad -
 Djéndral De Koek ika, ladjeng akindaen soe-
 tade, kerdas ageng jaenika, lan prabanda a-
 geng jaeniki, daemaleng Handeng Soeldan,
 waes kinampin ikae, nenggih dajeng Kijai Nodja,
 ladjeng kasoer daemaleng Sri Warapala, mang-
 kana Sri Warindra. (78) Apau lagi ja pinarok
 pandapi, lan kang rama Kang djeng Panembah-
 an, Pangran Ngobichi ngarsane, poetra panta-
 na sag aeng, miyung prodawa moeng anoen sa-
 mi, andek saenirweng ngarsa, nira Lang Linae-
 haen, ki Nodja ngaserken serat, apau jaking
 nenggih Djéndral Commissaris, wakil Ra-
 dio Walanda. Apau noelja kinien maos-
 iki, apau katoh kang satai sinacerat, pan a-
 maeng parlaeni lae, mang kana oeng elihoen,
 sasampainé nenggih kang baklini, kawoela
 katoh katoh, Djéndral De Bus xelaen,

400
projagi maegi kabara, pan daemateng ing-
kang sahadaora ngoeni, Pangran Dipana-
gara. Ingkang sampau linilan Hajang
Widdi, pan djaemeneng kang Sinchoen Soel-
lan, Ngabdoel kamid paparabé, kang djinou-
djaeng mring sageng, ingkang para Ngela-
mi, mijang kang para Padika, Larip Soehadi-
koe, Hadji lawan Moelana, sinaidan kala-
wan kang ageng iki, ngangkab Boer'an nga-
dilnja. ⁽⁸¹⁾ Lochoeripatu Islam kanoh Djawi,
kang Kalipah Kangdjeng Rasolilah mas-
sam ing kanoh Djawa kabéh, marmas-
perat oelaen, pan kinarja lochoer sojekté, da-
teng Radja Djawa, Wanda, mapan badé sageng,
inggih ngisak ken sadaja, djaemeneng uja
Rasol Islam kanoh Djawi, lan badé derik
ika. ⁽⁸²⁾ Ing lochoer ken mring agama Nabi,
sam ingkang wonden ing kanoh Djawa, ka-
wela anaenawen manéh, ing aprang kerdéli-
paen, lamoan pareng medija bedani, mapan
inggih kawela, binklanan sampau, ing-
kang Djap Radja Walanda, marmantipau
soewari, pan papanggih, amb a ngaroh-
kang kassa. ⁽⁸³⁾ Kang Sinchoen Kangdjeng-

Soelkan jekti, pan ing paendi kawela soemang-
ga, liti soeras idjawa, Kang djeng Soelkan-
gijo nandau, mring sagenging siwaka samu.
Panembahan alauja, pan prajagi ikoe, ija Soel-
kan manggihana, wos prabala jén ikoe wakil
sajekti. Pan wos ara koedjwa. Nadijan ka-
his pay pada Warpati, Soelkan Radoe Islam
sanah Djawa, Djendral Commissaris koebé,
apan wakil satoehoe, ija Radja Walanda jekti,
pratanda ingkang esjap, wos protila ikoe, da-
dija wos doean koedjwa, Sangrau Bichi mijang
sageng rembag pan samu, namoeng kijai-
Radja. Doean rembag mangkana koerni-
ki, mofan ewed ing dalil poenika, Radoe
Islam satoehoe, pan wanden samini poen,
nadijan inggih Radja Walandi, pan doleng-
nga priyanga, doean anggol koehoe, pang-
gih lawan Sri Narendra, sampoen malih Djén-
dral Commissaris wakil, poenika jén anggola.
Lamaen Kangdjeng Soelkan ngantós panggih,
dadas ngasarakén kang Agama, apan ageng
satoehoe, dadija kéndel sadaraem, sobab-
Dalil ampenganiki, mangkana pra ngola-
ma, pan adirih sadaraem, makéni Fki Radja-

F marang.

sabab ikoe kang waes den lilani dingin, ma-
laer mring Sri Narendra. ⁽⁸⁷⁾ Laman warden
kang Ngelama iki, poerom madaer pan pina-
brae moelja, marna adirih sadojana, mapan-
ing waktos ikoe, kijai padoja teleaniki, kaloh
belesrepdaja, lan bekaboeipaeu, mapanta-
sodina. dina, nadajan bitih anak moerid-
nja pribadi, jin asring ngandikan. ⁽⁸⁸⁾ Pan
sinoloe marna sami adirih, Panem bahu
aris angandika, paran dadi prajogani, tra-
ling kok Agametakoe, jin ing ngadal kang di-
ngin. dingin, koela dering beninga, lis loel-
lan panukoe, kang sinebael Radja Landa, wa-
kil monten jin paen gawa stjap neki, poeni-
koe san pra beda; ⁽⁸⁹⁾ Lan wadojaede ingkang
den wakili, marna koela ngadaeri prajogo,
soelkan jin kanggih dawe, kan koela de-
ring werda, wardenira Rasae kang dingin,
awit gang hangkoraat sapariki nikoe, ngan-
di moedben Radja Landa, jin adole maeng
Djendral kang neng Badari, De Kaek ni-
koe kunkangnja. Ingkang ngangkot Ra-
soe dawan Djawi, marna ing kijas koela-
loevih lega, pan paendjoel laban adole, dam-

lani ljas sadahoe, gih lannikoe lochoer agami,
 mi, kiai, badja loerira, pan sarri kasengas,
 kan maksih saes lannika, Rodae danga ka-
 lawan Rodae ngakir, Rodae danga kang ngang-
 kad. Lannakelah pan Rodae agami, ing-
 kang ngangkad pan sageng ngaelama, loelia
 dalam og lannine, inggih ngantos sopang goeh,
 laban kapis datil dan kenging, ngedakokan
 nagrahan, bedara madipau, Panembahan
 angandika, mangsa sadaya kaela dan ngardi
 datil, macug adat lanch Djawa. Dering
 wonten lir loelkan pweniki, Sri Narendro arisa
 ngandika, sampainda kiai kadjengi, lamma
 datil saestoe, ingkang njegah parintah niki,
 saestoeni pwenika, loer an kang kaela naet ki-
 nadja pan mang kana, langkaeng bingah ing
 ngilonan kadjeng niki, ngraos jiu angkal-
 karja. ⁽⁹³⁾ Kangding loelkan angandika ma-
 lih, hih ki Madja paran projaga, ing Datil,
 loer an soeroepi, mapan pwen iki lochoe, ing eang
 dadija gistinging ngari, namoeng darma kewolo,
 anglakani ingsoen, sabarang parintahira, la-
 muen loer an ingsoen benedija gaemingir, -
 kiai Madja loerira. ⁽⁹⁴⁾ Pan inakaten parintah-

ing Dadi, bolen kenging padocka jien langgijs,
 jien kapis paenika dereng, aharrah badan paen,
 nadijan sampoen posrah aepanin lamoen wakil
 kiwala, bolen kenging buchoe, jien dede Raja
 Wplada, papoenika pan sampoen bidila jekki
 candaping sanakbulah. (95) Seratipam Djén-
 dral Commisaris, ofan sampoen bidila pae-
 nika, ang larat Djéndral De Raack, Djén-
 dral Van Gien pan sampoen, dadan warden-
 ing kang kawarti, Djéndral De Raack paeni-
 ka, ang gencose isloe, Djéndral Van Gien ker-
 tanira, mapan Djéndral Commisaris kang
 ang gencose, Djéndral De Raack kang karya.
 Dadas dereng mindak lir wemijin, kala Djén-
 dral De Raack oloer overat, ngting sampoen-
 ofangkep, samangke, nenggeh wotjolani paen,
 padang lawan bidjaten neki Commisaris-
 paenika, omba, timbangi paen. Doek Djén-
 dral De Raack paenika, timbangi paen la-
 wan Pangeran Bihhi, mesem Tri Nera Nola.
 Eeh ia awis tira pan kaerodi, lamam mikoe
 paréntah ing Boer an, nging den pada man-
 sek, sae, karpaha ang sel - ang sel, lajang ma-
 kang ing Commisaris, ki Gođa boer paenika,

soes loewar Sang Praboe, ki bodja karja noewola,
ang soel-ang soel marang Djendral Commisaris,
winaasan lan kena. Ang kang paroe mring Sa-
ngeran Bichi, mahan lawan kang djeng Panem-
bahan, ki bodja engis aboe, rumpelan tam-
paen lamboe, dereng tersa sisikaeniki, meng-
gih ing dalam Koer'an, mijang ngalama ta-
ngeng, laenika mangsa pirstaha, lamoen de-
ring ngas nan sikh man soek niki, ojeoning
Koer'an esmara. " - Remaradana - " Sangran
Bichi langkaeng adjeik, lawan Kang djeng Panem-
bahan, taboe Koer'an ampeng an, dadja na-
maeng kijai bodja, kang mangsoeli laenika, soe-
raban prabandani-paen, marang Commisaris
Djendral. (1) Haengcluja soerakiriki, mapan
dadja soerira, ki bodja marang Sang Kolang,
dadja langkaeng soerira, mangkana bob-
ing soeda, laenika kang kandel esdoe, dotan
leuli anabanya. (2) Khan banten soerak malik,
ing kang kakalih poenika, De Raek lan De Buis
soerak, mangkana idjemanira, mang parloene
kewalo, Djendral Commisaris ikoe, samam-
mangke karsanira. Kang parendoh wangsoel
malik, mring Djendral De Raek padaja, ma-

lah kang pratanda mangki, Djendral Cam-
 misaris ika, pan mawi ing ngatingan, kinae,
 keng djimarek ikae, pratandane wos pratija,
 kerang Djendral De Koek matih, Djendral
 De Koek pratandau njo, apan ing nginggil dan-
 dani, uwerinja amalang kadak, ing ng toeras
 makih ika, nambakaken ngadjak pangreh,
 lan maengul kang wos misisa. Deras saga-
 na mijang wrekis, lan ngadjak samija dajanja,
 ki Hadja pan wangsoelani, ngadjak panggih Di-
 ha lanang, mangkana kang winarna, wos prop-
 ta samajanipau, ki Hadja moelija parindah.
 Nenggih Basoh Ngabdulmoehji, Bagelen
 pan kintimbalan, mapan siwae pradjoerite,
 mangkana parindahira, nenggih kija Hadjo,
 kalamben bisa kapinggoek, lan Djendral a-
 djo koedjiwa. Daban tiga Tri Boepate, wa-
 se damadeng ki Hadjo, sang Naba pan daemoes
 mangko, ananging anamoeer kewola, jèn sias
 saba panggija Djendral lan ki Hadja ikae,
 sang Naba mapan mangkana. (8) Karsanja
 wos kan winarna, saking Tojakiindel baedel,
 mijang sawadja kaeswa kabih, wos propda
 ing Djishalalang, Djendral moelija oedarsan,

anerang kang kumbae panggah, paenapa Djeng
 Sri Warindra. (1) Kalamoen Sri Warapali, Djeng
 aral pan sawan priangga, lamoen kithadja ke-
 mawan, mapan ngataeran panika, marang-
 klaten kewala, sabab sae inggijipen, dados
 leuak kang bitjara. Ki Hadja soegal naeri,
 mring klaten maek oha, gelem lan gelem a-
 keni, Djendral mapan kacla aendang, sabab
 sampen, diandjinja, Djadikrama dika ma-
 taer, jén makalen karek kacla. Djadikrama
 moeli bali, warti mring Djendral kalih nja,
 maksih neng Bojalali né, mangkana waes pan
 winarna, kumbae wakil kewala. Stewer malih
 laemadoe, lan Beengali ketik ike. Pan a-
 mang werah sabanggil, sarik kasan wasta-
 nira, papat kadji solo mangki, lan wis bi-
 mekdan prabanda, namang stjap kewala,
 kang Djendral kalih laenikoe, kadiga Ra-
 dja Wolanda. Sabab samangpané dadi, sa-
 berang pataeranira, Stewer wineling baé, pan
 sadjeng kinien naewena, nenggil ing kang
 narala, serot parintoh laenikoe, marna
 binekdan prabanda. Djadikrama moelija
 warti, daemadeng kijai Hadja, jén Djendral-

wakil kénarau, namaeng poen moel lak poe-
 nika, ki godja opan noelja, prindah pka-
 so panikoe, posang grohan Djénar ika.
 Bedékinorja manggih, pan sampau soema-
 das dina, mangkana propa mangpau,
 kijai godja opan noelja, kamit mring Sri-
 Varindra, lan Pangeran Bichi ikae, Pangeran
 Ngobdoel kamit ika. Gaesti Inam Ba-
 sah Kamit, lan Basah Doel moehji ika,
 lawan Klihasah mangko, lagijo rakit mar-
 manira, daban wauden poenika, mijang sa-
 gaeng pra Dipatijikoe, baedal saking Djaha-
 lanang. Pan antara propa noeli, ing Djé-
 noet kijai godja, mijang jagaug pratiwa, ka-
 béh, ing kang samija derik ika, mangkana
 lan antara, Steer pan propa sampau, mijang
 sagaeng skantjanira. Noelja Kaba leng-
 gah Sami, ri ares Steer manabla, kijai ka-
 wela kiningkén, daseug Djéndral sokalih-
 uja, anawoen kang paréntah, lawan ngodae-
 aken sagaeng, poenika ing lanoah Djawa.
 Soemanggeng karsa Kerpati, wilan wangkid
 Balamangan, kilén ing Bauden wangkid,
 Djéndral pan sampau soemangga, ing karsa

Sri Narendra, lawan Sola Ngajogijokoe, poemi-
 ka inggih kotoera. Daemaling Sri Narapati,
 uging Djendral gadah paneda, namaeng si-
 gang prokawise, ingkang roemijin poemika,
 lamaan jagagung Kalanda, kinèn laemaes man-
 djing ikoe, Agama Islam sadaja. Inggih
 den pilaaer madi, deni kaping kalitira, jèn
 pereng Kangdjeng Sang Kodang, apan pasi-
 sir sadaja, dipaen sae wau poemika, ngadosi-
 lir adadipau, paos dalem Sri Narendra.
 Inggih kaping tigawiki, jèn daban pereng-
 poemika, namaeng Djendral lanpawani, lak-
 sih kenginga poemika, ngamalah ing sauh-
 Djawa, namaeng ngawau dagangihau, lawan
 koela sampun bekda. Alau kang prasanda
 sami, awarni edjak itiga, jèn sampun pa-
 reng sang Kodang, ingkang sae wau poemi-
 ka, kinèn ladjeng ngedjaka, laean Djendral
 priantahiaen, kan inggih dalem kawula.
 Ki Hadja saeget nahoeri, ikoe cudi pasrahira,
 apan kabih sajek dind, kagengane Sri Naren-
 dra, iki ing sauh Djawa, ane deni solo ikoe,
 apan kang padra jirangga. Ngajogijong-
 kang nagari, kang linaen kangdjeng Soel-



416

dan, ana dené, Sata koe wé, lamoen era mi dœ.
roela, mring kartano kang rama, akoe bae ja.
wis sam poeng, amboebron ing Soerakarta. Ba-
lik pasrahnja kang endi, jén aepama wang-
sodahan, daeraeng ma kaekoe paus, iija ing-
pakalih ira, Selèwer noelja nob da, kijai koe-
la san soemaeraep, ing kang dadi karep di-
ka. Harma kaela niki propi, kining kin-
Djendral kalihnja, apan inggih masrahaké,
ing tanah Djawa sadaja, apan sampun soemang-
ga, nging Djendral parintahipoen, inggih dœ-
mateng kawoela. Ihan kinien neda jekti ing-
kang parintah Barendra, Djendral noeroes sa-
karsani pan amoeng paoewoenira, moeng el-
ngadjeug joenika, paendi ingkang linjilan i-
koe, soewawi dipoen, dawoeh na. Harmané-
kaela kijai, kinektanan an djaj litiga, paendi
kang dadas karsani, kang dinawoeh ken ka-
woela, ladjeng kinien ngetyaja, ki Yodja soe-
gal soemaaer, hie Selèwer ija apa. Ingkang
joen dawoeh ken iki, sira daeraeng pasrah ka-
dan, Selèwer alau adaei, badon penika poe-
nafa, dan soemaeraep kawoela, kijai Yodja
soemaaer, mengko joen soeroep ken sira.

Jén woes eklas sira iki, noeli soen dawochi sira,
 kang dadi karsa Sang Kabang, lawan paren-
 lahing Coeran, Baengali Kelip nyandak, koe-
 an pan iwet paenikoe, projagi malih aneang.
 Soean Djendral Commisaris, kawela adjit
 paenika, Setewer direngeraki, mring Baenga-
 li Kelib ika, kagijo Setewer nabda, kiji Ya-
 djo keprihipoen, maendow kadjeng andika.
 Prijadi kang den soeweli, ing ngadjeng wawe
 paenika, Djendral dados pandawont, den-
 lampoe kalim pes sadaja inggih mangsa pe-
 roena, jén dika prih Islam kachoe, ki Hadja
 soegal saerjo. Kang endi pradan iki, sira
 sagah noewen karsa, Setewer soegal saeri, a-
 pan pasisir paenika, jén marengi Bariendra,
 linados ken paasipoen, jén marengi Soemang-
 ga. Mung kenging dagang iki, anenggih
 neng lauah Djawa, ki Hadja bengis saeri, da-
 dja aprang tanpa karja, jén kaja karepira,
 kan paedah ijo ikoe, ngakoe meelik ujo pri-
 jadi prijadijo. Dené kangdjeng Sri Bae-
 pati, sajekli daban kagengau, ijo soen pa-
 doe kije, pan meelik Sinapatija, Setewer
 soegal nabda, jén kadas makodou sampoun,

dados dika ing kang karja. Paenika sogaeng
 papati, ing lanan Djawa sadaja, lawan kang
 watesan glesih, pasti a Kempaeh andika, sa-
 bab dika kang karja, ki Hadjo lengis soema-
 per, sanadajan pada wotaha. ⁽³⁸⁾ Pan glesih-
 kanti manni, dadi djibat kastoerika, mati-
 swarga gaudjarane, Sederas asroe manab da-
 gi kiai kawoela, apan Goleu miloe-miloe,
 lamoen kaja kareh dika. Pan wisoch koele
 kiai, anang ing 5 mangsa badaha, noelijo ja-
 mit sakanjane, Sederas wae moendoer sigro,
 saking Djenoet paenika, lan warna prop-
 tampaen, kawarna kiai Hadja. Baedal
 saking Djenoet naeli, bangsal dabeng Djaha
 lauang, mangkana wae Lung Kabang, pan-
 lenggah aneng sela, ngadeng-adeng ki Hadja
 samana pan propa sampoen, ladeng sowan
 Sri Perendra. Pan api Gangran Bihiga-
 ngran Ngab dal keddjika, lan Basah Ngab-
 dal kamite, Basah Kasan saika, mijang Ngab-
 dal keddji Basah, lan kang pratira noenga-
 naeng, Sri Perendra angandika. Jaran ing
 30/ Lakawiraki, ki Hadja madoer risikara, lang-
 koeng ngengoen Lung Kabang, dangoe apan

dan ngandika, iwoes noelija atanja. marang-
 kang paman Bichi koe, opani kunoedana.
 Sederer panika makasih, Pangran Ngabchi
 atanja, kados sampun lebih Kalang, wala-
 wisi Lampohira, pan ladjing sasan deran, ka-
 dos banget nabaeunpoe, Sri Varindra angan-
 dika. Kadas lamaan mapsoe iki, ki Hadja
 kang kababijan, kadas paendi watawisi, poe-
 mapo dan macosana, Pangrian Belu kanya, doe-
 maseng ki Hadja koe, kadas paendi kijai Hadja.
 Pandoen' bndjing. indjing, poenapa dan dabeug-
 ana, ki Hadja mangkana pperé, inggih watawisi ka-
 wola, kadas bolen paenika, lain lauat kaper poe-
 nika, moeng kantan aengas kawa. Sandejan
 koeraena matik, pan lauat doelah paenika, -
 mangsa koeraba mangke, mapan kanti Basah
 tiga, kang nindini paenika, tang bala maclija
 kaundoer, ewa dabeug kijai Hadja. Propla pa-
 sangrahaniki, noelija pari Sri Varindra, wos
 luewar mapan ngaeugé, mring pandokan so-
 rang. mung, mangkana indjingira, kaper-
 dan medali puepach, kijai Hadja pan sang saja.
 Ekabaeira andadi, kabija wos karsaning soeks-
 ma, pan daban kenging winaon, malah malah

ing pangakomira; apan amoeng pribadija, mar-
mané lanang paenika, sogaeng klam awerit-
ira. ⁽⁴⁹⁾ Pan bating pisanibaknehi, sobab ing-
ngaken prijangga, lamam omijan hijang-
manon, marna sareng slojanira, lan Pangrau
Bihika, mijang sogaeng pro Dipatijikoe, -
adrijit geting muring ki Hadja. Sareng wan-
hji asar iki, Patjalang alor aeninga, jén lanat
medali mangke, langkaeng goepber kaer waeni-
nga, dadeug Sri Nara uata, ki Hadja waes ki-
nin ikoe, parentah magoeding joeda. Sa-
nging sogaeng pro Dipatija, pamae gela kijas-
nja samija, daemadeng kijai Hadjane, sobab
sacedjarnja ika, dan ana ingkaug njala, uging
adrijit muring Djeug Soetan Sinachau, marna
kumba adjingira. Samana lanat waes krah-
ki, pan Hadjeng pinedak joeda, marang ing Ba-
sak Hadjange, Kasan berari paenika, lawan pa-
kendjanira, manging den mrijem ping keloe,
padjaerit Hadjang daemadja. ⁽⁵³⁾ Basak ira kang
marahi, anggendring palajenira, ngoeng si-
muring Basak katiji. Bagelin lawan Hadja-
ram, lanat waes kaladahan, pan sapih ka-
sapaes daloe, lanat mandak samandak ing

Kewidjan. Basah kalih mandak sami, a-
 ning Kedjamban loenika, lawan sagang pra-
 diaerit, Basah Kasan Serika, kinen Seris-
 ning ngarta, lan pradioerit Padang sagang,
 daloe sagah ngeljoeka; Adang ing lan
 dosan sekdi, endang ladjeng djampah joeda,
 ingkang dadas pangadeng, has Toemenggoeng
 Soedajaeda, ing Kedjamban loenika, lawan has
 Rangga loenika, ing ngeljoet prawira sata.
 Lawan has Rangga loenika, ing Goelang Djaja-
 sika, lan has Rangga Soelang, Kijakusika
 namono, ladjeng ktwoeling joeda, samija kini-
 lar loemajo, sakawan kaladjeng samija. Pro-
 ka ing sabil lalahi, lanas apan kakah pedjah, ka-
 dija was karsaning manan, siraeng pametih-
 loenika, lan pradioerit Soelaram, lawan ing
 Bagelen ika, ing ngeljoengken wa kena. Apan
 kedah maendak sami, ri Parendra ing Soa-
 roeran, jirsa mring kang raji mangke, Pang-
 ngran Ngabael ya' dika, samoen pradioe-
 rit samija, lagijo lan kening ing ngadol,
 apan kedah maendak samija. Lawan nga-
 daeri pedani, has Toemenggoeng Soedajaeda, lawan
 Rangga kodigane, mapan propa sabil lalahi,

Langkaeng ngengren Narendra, ramahas sam-
 pi Visikoe, dading Kabakalamina. Sapa-
 ting hitadjeng neki, salaminja muring ki ya-
 dja, kalawan tinading mangki, pradioerit So-
 lam lan lawas, kadja likel pokawan, dadija
 angles kijas Sang Proboe, dangux dotan angan-
 dika. Langkaeng adjria muring Khijang
 Wodi, salaminja wadija Selam, dotan mang-
 kana Jerangé. prabanda dinoekan Soekma
 Sang Wada wis ngandika, muring Sangran Pad-
 ma'djid, ikoe, hie Njabdoel ma'djid, ka sira.
 Sanake' kang pada sabil, kabéh sira gentek-
 ma, adja awoh sadjengé. Djeng Sangran ma-
 kar sandika, Sang Wada proelija baedal, saking
 Djohalanang ikoe, kan kan laen sabala kaes-
 wa. Jan koendaer Sri Baepati, muring Taja
 kindel sampain propa, kawarna lawas Soeloh,
 mahan sareng aendoeripau, lawan kangdjeng
 Sri Narendra. Xeng gih Sangran Njabdoe-
 la'djid, kang kengga padjeng padaja, ingkang
 kinarja kandiné, Kabadiu Kija Sindaerego,
 sagdeng kang ceris Samija, sampain mang-
 gen pamanipau, mangkana waes lan Wi-
 rorna. Kawarnoha Sri Baepati, pinarok

aning pandapa. Lawan Djeng Sanyambahant,
 kiji Madja maingging ngarsa, lau Pangran
 Ngabehika, Basah Ngabdoul Maehjika, noe
 waen Pamit muring Marindra. (60) Mandak.
 muring Bagelin iki, sabab jèn kimitar lama,
 Bagelin sanget walasi, bok bilih bibrak ma-
 nahuja, sagoeng pradijerit panija, ki Madja nam-
 baengi wewaes, sarwi gaenoejae poenika. (61) Héh
 la anak Ngabdoul mureji, dike koewatis muring
 desa, lau desa gampang kemawon, angél wang
 nata agama, Basah aris loerira, mofan angél
 nata doesoen, gampang anada agama. (62) Ki Mo-
 djo njentak sive angling, saweg pada lilintan-
 nan, dike nata agamané, kaelo ingkang nata
 desa, Ngabdoul maehji sadernja, apan kaela-
 dedi kaaem, sang raja srengén ki Madja.
 Socwawi Pangiran Bihi, panapo lerep poeni-
 ka, desa sunding agamané, Pangiran Bihi-
 ngandika, inggih pangrosa kaela, kiji gih
 pada poenikoe, nging beda kang doewé kaja.
 Dadjo raja moering moering, ki Madja sanès
 sampaja, jèn makaden kampa gawé, sagoeng-
 ing kang prang poenika, mindak anggal-
 doeraka, lauraen desa kang den rembag, mè-

sem Mangdjeng Sri Warendra. Welja angan-
dika aris, ikoe pada laupa karja, mangkené
ikoe, roeroesi, lamoen badan laupa njawa, opa
aransi ika, njawa lamoen kan kadoeloe, ara nja-
sa roepanisa. ⁽⁷²⁾ Apun naelija kindel sami,
Basah Ngabdoel Welji ika, wes hiilan man-
sack agé, mring Bagelen lèng ter naelija, sa-
king ngarsa Warendra, kan winarna prop-
katipben, mangkana Djeng Sri Warendra.
Kadija wes karsaning Widdi, linebaer ingkang
paetoka, kiga karsa nja sang kotang, dinda-
dosaken sadjaga, nenggi ki Sarokama, lau
ki Barokaba ika, kiga kijai Abiddjaja.
Kijai Barokaba iki, lih Goehamad Ngoli-
Basah, Ngaesman kang pinareng aki, neng-
gih kijai Sarokama, Mangdjeng Rasae paeni-
ka, kijai Abiddjaja ika, mapan agemija pi-
ladija. Apun masoer samija adjrik, Bagelen
ingkang winarna; Pangran Dipanagara, ing-
kang garwa mandang gerah, langkaeng saungé
paenika, kinaendoerken mring Mataram, ing
Taja kindel wes propda. ⁽⁷³⁾ Apun dados seda-
meki, sinarikken ing Djimatan, dadija ing-
kang roka mangké, Pangiran Dipanagara,

woe daemadeng kang garwa. mangkana woe
 dan djinotae, Kang djing Rasoe kang winarna.
 Jan lagijsa babad nem iki. sampoen karganing
 Hjang Sukma, mapan ladjeng girah mangke,
 sanget apan dan kabara, nanging ing kang sa-
 rira, apan sanget risakipaeu, nging kan boeda
 ngikadahnya. Mangkana welas ngingali. Kang-
 djing Rasoe mring kang roka, ing ngatoeran
 ngingkang mangke, mring dilaran nya kang pu-
 man, Fangeran Dipajana. Radin Koe Relna.
 ngingraen, pinaring nama poenika. Nanging
 ingkang Rijas Nappati, apan kan mareu poe-
 nika, ladjeng akarja panepin, kinarja pang-
 poer brungta, ning daeraen kabaraman, kinan-
 sha padepokanipam, lis pekapaning Gaudi-
 ka. Sasengkeran warni. warni, mawi lunggar
 alitika, mapan kinaebengan tepin, aning ngè-
 ring, ering ngarga, kan mawi kalangenan, neng-
 gth kang paksa si, perkaetoe, dené kang de-
 rik poenika. (82) Namang pamakasan alit, ing-
 kang nglabosi poenika, jin Djemwacah koendoe,
 Kabang, marang Tojo kindel salad, jin wae bak-
 da Djemwacah, ladjeng sinawa poenika, saba-
 rang paloean sumija. (83) Jan poenika weklae.

niki, kabae uja maring Sri Varindra, jén sampam
 gija kaendoer manéh, Sang Nala maring Mataram
 an, mofan salaminira, neng Taja kindel poeni-
 koe, lawan Kangdjeng Ratae gerak. Ing Pa-
 djang ingkang winarni, Basah Kasan besari ka-
 opan asring saelajani, lawan bantoe ing Ma-
 ram, miwah Kangdjeng Pangéran, Kabael-
 la djid lis poenikoe, dadija kaendoer Djeng
 Pangéran. Daemabeng Mataram iki, na-
 mang kantoen Raden Rija, Sindoe dja linilar
 sewe, sampam kabae maring Varindra, naclija
 kinén mariksa, namang ngaso abaeipaeu,
 mofan kan asa baloka. Sangkama ki Pa-
 dja iki, mofan esring winadaelan, jén bantoe
 Mataram kithér, péni kang marahi ika, inggih
 Tjakra nagara, kang kilién miwah kidael, Sa-
 munggaeng Djaja winada. Dadija langkaeng
 watir niki, ki Padja maring kakangira, Basah
 Kasan besari, mofan asring péni ajak-ajak,
 jén bantoe dèring prapta, lawan sang si-
 sinipaeu, adjrik marang Sri Varindra. Sabab
 sampam kabéh iki, kaladjeug soesambari-
 ra, naclija Tjakra nagara, ing ngawandug,
 pan sampam prapta, ngadjeugira ki Padja,

moelija kinakinan ikae, heh dika Jökeanaga-
ra. Poepäpa sing kether neki, lamaan gi-
lir marang Sadjang, dadi marahi kang akéh,
jin dika kan galem ija, angaer dika sileha
kaela bisa galéh tiroe, enggih wang kang ka-
ja dika. (88) Jökeanagara nahoeri, paenika
wanden, paenopa, dene lampah, mangki, apan
inggih datan ewah, kadja kandsa padaja,
lamaen dangoe padas bangoe, hijai badeu-
inggihija. Ki padja nabda abengis, heh ka
ki Jökeanagara, namang kerja sarat baé, ka-
lamaen, prapta ing Sadjang, dika bandjaer sem-
pelan, pan wani kademaé mang baeh, gaemoe-
joe Jökeanagara. Gih jeklas kang djeng hijai,
sinten ing kang paeroen pedjah, nanging kaela ba-
istoené, loemampah gilir paenika, lawan kan-
dja padaja, karga nja ing kang Linachgen, mang
kerja bandae kivala. (89) Dene kang kaela ban-
dani, pradioerit Sadjang paenika, nging kan-
wanden, pradioeriti, wikanan kinarja banda,
inggih sinten paeroen, raemipin doek anjar-
iphen, inggih ing Sadjang, paenika. (90) Pan sa-
gaeng kandsa Baepati, kang samija gilir pa-
enika, mapan aprang sajekdasi, pan sineng-

gaeh, dados banda, lir Bagilin paenika, we-
kasan mindak paenikae, kanteu kang kinar-
ja banda. Dadeja gela Rijas uja Sami,
nang ing adjrih jien mataera, ing mangki ka-
pareng jeklas, sampelan saaka paenika, ka-
waela lang kaeng lega, nadijan kabaer Djeng
Simachau, kawaela inggih samangga. Sam-
pejan arsa mandani, inggih damadeng kawae-
la, paendi warminé Rijaungé, ing kang Sami lan
kawaela, apan arsa paeniga, ki Hadja Asroe
amaewes, heh dika Gjakranagara. Dadi
pam pan arep jekti, anaerwes miring priutah
kawaela Gjakranagara saeri, jien ing kang leres
andika, lawan kerang ing karsa, sampelan sakit
nadijan lampas, kawaela inggih samangga.
Ing tiang kolawan Ratri, salmaos karsa Na-
rindra, pan moelot marang hijani, semoe i-
tin kijai Hadja, miring ki Gjakranagara, mang-
kana wes pan winawes, endjing malih kang
winarna. (77) Kijai Hadja ing Rijas niki, sang-
soja maring-maring uja, sam bae kang da-
di nappoe niki, samana apan lenggohan, la-
wan kang pra Ngaelana, Hadji lawan barip-
ikae, Sangran Ngobih ngalacran. (78) Finarak

doemaling Masjid, sampun rawuh Kangdang
 Sangran, ki Hadja aris akari, mapan kawola
 Sangiran, arsa sawan Warindra, ngakoe ten
 adjarang ngelmae, inggih lampah ing nagara;
 Paenijin Alam Djeng Nabi, pan sanaja moe-
 djed sadaja, ing Demak makaben manich,
 paenika kadjing kawola, badi maboer Na-
 reindra, yulwaen karsa kang satoehoe kan-
 tenani kang pakarja. (100) Sangran Ngabih-
 naba ris, paenikoe karja paenapa, koele kan
 wisaek jekkasi, deni karsani Warindra, paen
 pradija sadaja, mring kijai salaminipaen,
 dadan pisa napa. kaha. Kijai Hadja sa-
 aerniki, Sangiran babing wisesa, Sri Naren-
 dra sadajani, sadaja wakil kewola, inggih ka-
 sing kawola, noewen pandaeman satoehoe,
 wisesa salah sabaunggal. (101) Kan tenani gen-
 ngam pahi, dados tolen kipun ika, saba-
 sampun gadahani, jèn sang Nala sampun
 rila, ing kang salah sabaunggal, Sangran-
 Behi nabda raem, kijai kan sammaerap koe-
 la. (102) Nalpa karja sawidji, deni kabeh wan-
 ten dika, sang Nala barang karsani, ki Ho-
 dja pan saeripaen, inggih leret paenika,

apan darmi aelaen, koela san gadah wisisa.
 Makaben Pangiran Bèhi, sedjarang ngelmae
 poenika, kagaeng anira Hiyang Nandan, soka
 wan kang warden sanja, poenika apan sanija,
 pinaring wisisa ikoe, pakarjanira pribadija.
 Apan san dadas sabaenggal, Raloe Wali san
 Pandita, Moekmin kaping sakasane, poenika
 kadjing kawela, kang paendi kinarwanan, kang
 salah sabaenggalipae, san paendi kang pinan-
 ringna. Kandenan gennya ng lam pahi, ing-
 kang manan baten geta lamaen sampak
 gadah ane, Pangran Bèhi ngandika, jin kaja
 makabena, kaja kang kalokan ikoe, san pi-
 dah rinebaet joeda; Daban waerang nikoe
 bendjing, papat ngakoe Raloe sanija, angae
 baja kang kalokan, namang beloe Raloe ni-
 ra, pawidji kang wisisa, jin kaja makaben
 nikoe, dadi saja baten rada. Kijai koela
 san wedi, jin miloe, miloe poenika, mijang
 sagoeng Ngolama kabeh, kinadaen sanija a-
 kovernya, apan adjrik sadaja, nang ing anak moe-
 ridipae, ki Raloe kerdel sadaja. Kanden
 ngoelami pawidji, Lih Baelawi namanira,
 apan mangkana abaeri, kijai pangraos ka-

wola, sampun leres paenika, inggih klawan-
 ngelminipau, lamaan wakil-wakilin.
 Manging wedjoedja satoenggil, ingkang dyo-
 meneng wisesa, kang rinilan mring Hiyang ma-
 nan, lamaan baten makadina, apan san wande-
 sera, san dyemeneng Kratan kachae, ki Hadja
 bungis sadernja. Ieu mangkana Lih Boelawi,
 arep anggeni mring wang, adrih Lih Boelawi
 mangke, san kadjung kendil kewala, san sae-
 moegi sadernja, dadija samija adrih srageng,
 Boelama Sarik kadji uja. Dadija samija a-
 boer niki, san amoen adrih kewala, apan uoe-
 lisa bebar, mangke, mring purnani sorang-
 sawang, kawarna kiai Hadja, dadija sangit
 isinipau, kalamau, san kacakina. Ingkang
 dadija kadjung niki, ing daloe san saged ntu-
 dra, mangkana sareng indung, ki Hadja ing
 kadjungira, sawan Sri Para Nila, daemogik-
 ken kadjungipau, mam iis dalem Sangaychan.
 Samana Pangiran Biki, san noedjoe lung-
 get pandapa, ki Hadja prapda daemradjag,
 ri sampun lunggih sadala, ki Hadja, eris-
 nasda, Sugiran rangin sorawi ikoe, sa-
 moda mija sawan mring Perendaa. Pa-

ngiran Bèhi nabda ris, jaen sawan wanten
 puenapa, kijai Hadja soeri, pan inggih ka-
 djeng kawela, damagiken poenika, ing-
 wingi oedjarung ngilinoe, arsa kawela adoer-
 na. Dabeng Kangdjeng Sri Boepati Pa-
 ngran Bèhi ngandika, kijai ing wingi moe-
 lani, pan sampoen adjrik kawela, mola-
 lamden kenaha, sampoen damagik ken-
 oboer, manawi engtal daedaeka. (117) Aes mang-
 sa angbalaiki, maendok karja kadjarika,
 kijai Hadja soeri, dimoekan kenging poena-
 pa, wang molaer saleresnja. (118) Sampoen leres
 ngilinde niki, inggih pan mangsa panèsè, sa-
 nadjan Kangdjeng Sang Kalang, pan ing-
 gih mangsa kilapa, munggah raas poenika,
 ki Hadja madjar besungas, gih sampoen koela
 pribadija. (119) Hengkang sawan muring Sang A-
 dji, Pangiran Bèhi ngandika, apan saemang-
 ga kénawan, jin kenging pan koela hirma,
 mawi dados doeka, ki Hadja maelija laemokoe,
 pan mangsana oedjarira. (120) Gih sampoen
 koela pribadi, Pangiran mopan bebegdan,
 kawarna Sang Gagabang, apan lagija nga-
 os Raur'an, neng Serambiring langgar, ing-

kang winadja, pinadjae, amarengi soerat rach-
man. Ing kang samija sawan iki, sagantung
pamenakawan ika, alit-alit samija guder, -
aneng pamehny sadaraman, ki padja woci-
lja, propa, kandel neng pasawan ikae, poe-
nokawan ier seninga. Laman, kijai-
padja propi, anowam sawan poenika, semoe
kagel sang kakodang, imarka warden pra-
kara, kandel samadisa, nging Soer'an mak-
sih neng ngajoen, ki padja gija ing ngandi-
kan. Was propa ngajoe Warhadi, Sri Sa-
rindra angundika, tira propa pa karyane, ki
padja aris adoenja, ing gien san warden karya,
ing kang saking lijanthoen, mang karya ham-
ba iribadija. Gadoer ken lamahing,
ngelmi, sagantung gadungkah poenika, ka-
wela madoer satekdas, te munggal lam-
lahing Soema, ahan mawi kang kidan,
kang gadan karya poenikoe, mrih Sami Pan-
lasanira. Ihan naegrahaming Widdi kang
linahir ken neng danija, lapan irakawis
kadohi dene warnine poenika, Kaloe sawan
Olja, Pandita Sekmin sadachoe, poenika
kang pinoenng karya; Pan inggih dolenng

Hijang Widdi, san kuring lintoe jakarta, -
lawan tami wisésana, samangga, saeun mady
doe, ingkang salah sadanggol, jin Edessa
milih Roboe, san amang Raloe kiwola.

Kali Pandita mijang bekmin, suwawi saeun
milih, paendi kang kinarsakake, kantenan
manah kawola, lan saeun ngandika, kang
san kinarsakkeu ike, rosaha dabeug ka-
wola. (128) Mangkana kartaning Widdi, Kang
djeng Pangraun dock mijarta, marang ki Ho-
dja alaei, djadja bang mawinga. ringa, opan
osroe ngandika, heh iki dingin sirikoe, dock
ngadja. koeraneira. Ira kang kaelan
uring mami, marang igat soal sira, dadi iki
wahnanan, ing saen weroh karepira, apan dja.
wisasa, kaja Saenan Giri ike, dadi ing saen-
sira kaja. Kaja Sultan Demak dingin,
ing saen daedae moeridira, kalawan iya ma-
winge, iya ing saen ara ng rasa, sira bakali
ike, dock daeraeng ana sirikoe, lawan ing-
saen wos kinarja. Marang ing roboel ngo-
lamin, sira ang lahir ken iya, kalawan ngve-
lama kabih, pandoeji - doe sira pribadja,
lawan saen dingin iya, awik wenang miring

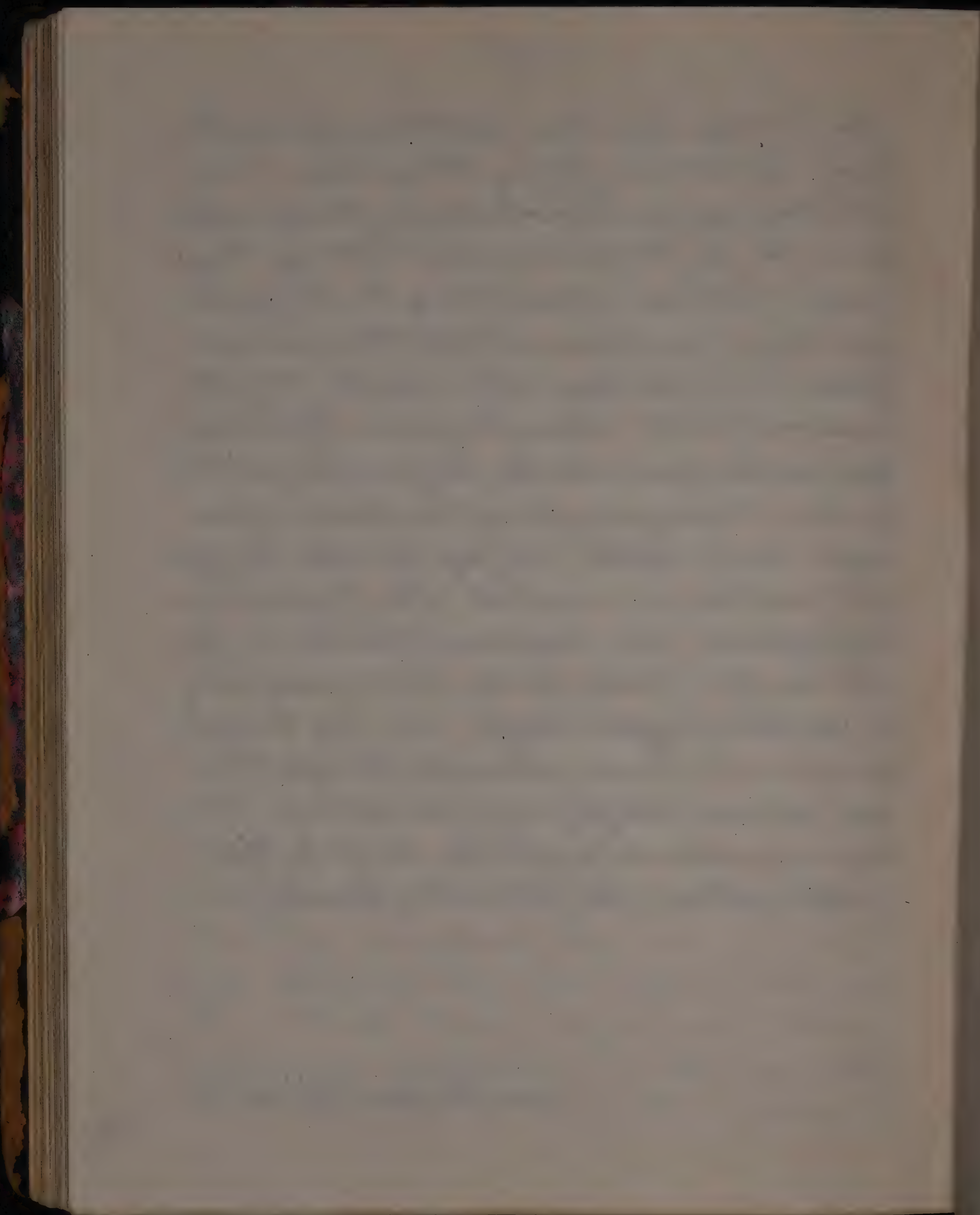
sirikoe, prakara pringahing Soer'an. Laba-
 rang paku'ah niki, sira soen lilani ja, la-
 maen madaera maring ugang, soen saepa sa-
 larnel sira, opan ingsoen kanzana, lamaen-
 mangkana karepnae, laban maringé ki-
 hadja. Ingsoen lan angrosa jekti, lamaen
 dadi karjanira, apa sekabermoe koe, ing-
 kang sakal dadi banda, saemangsoel kija
 hadja, mahan lan saged hoemataer, lang-
 saeng ing kadoewoenjira. Lang sika ugan
 dika malih, ngilmoe ing kang sira kaja, an-
 jangun karepmoe koe, opan saroeaning
 Djema, itik lan pinaringan, marang sika
 ing kang kageng, lah mara maneh madaera.
 Iki hadja sanged dinya djirih, lan saged-
 malih madaera, natiya kinen manlaek agi,
 kangdjing Soetan marang langgar, langkang
 djera lises sika, daemading ki hadja ikoe, a-
 pan sanged lan samada. Kadjengrojo lan
 jek kineki, mangkana kija hadja, manlaek
 waes profda wismani, lang kang sanged djirih
 wirang uja, kanangan kadjengira, Puncutohan
 kang winawes, opan lagija belenggahan.
 Kalawan Pangiran Bichi, Raden Rija Naka.

Redja, miggih sowan neng ngarsane, mapan
 aneng neng Pandapa, dangua marang ki Hadja,
 kang dados padoewenipam, haemadaer Ra-
 den Rija. Woes madaer niskarani ki, mitem
 Kang djeng Panembahan, deni beka kapa ra-
 re, Djeng Saekau deni wedenika, ngelmae
 mangsa kilapa, Pangiran Bèhi haemadaer
 pan boden kirang kaboela. Pan roemijin
 doek Rinar, pan boden rembag kaboela, da-
 seng kimaaja kadjeng, nangteng ngelami
 sadaja, tinandaen ahan samita, angli kae-
 la kadjengipam, kang padoewen paben sabang-
 gal. Lèh Brelawi kadjeng iki, tinandaen padoewen
 guntatana, mila samita kandel ngapan, sa-
 gang kang para Brelama, daek hara sa-
 wanira, mring padoewen pami kae, mampi da-
 seng wisma koele. Ngabjak sowan mring
 Rappati, kaele sipam kèn madaera, nging
 koele pambeng kadjeng, pan kadjeng sowan
 pribadi, mangkana kang winarna, pan de-
 ring daemoeget ikoe, kija Hadja naelija prof-
 sa. Semoe pangget padoewen pami, ribaes-
 iada samita lenggah, ki Hadja haemadaer
 alau, daseng Kang djeng Panembahan, la-

wan Sangran Bihika, ngabaran naewen ken
 ikae, ngapanden dabeug Sang Nata. Sa-
 bab tagaeng, bra Dipati, sareng sanija mijar-
 ta warta, ki padja dinaekan lobang, sanija
 meda idirihira, wae dabeug ki padja, sa-
 dya sanget abaripam, nalangta naewen nga-
 poera. Panembahan wlasing galih, wae doe-
 mabeug ki padja, lawan Sangran Ngabihing,
 pan naelija den irid ika, sawan mring Yada-
 ruman, samaya ingkang Linaehaen, apau-
 lagija maos kidas. "Jing Serambi Langgar
 iki, nasekan loel maelsek ika, Panembahan
 ing Ngaplané, lan Sangran Bihika, ki ya-
 dia kandaen djaba, aneng pasawanan ika,
 ri wae kata, lenggoh panija. Jing Serambi
 langgar iki, Panembahan ris abaripam, Saef-
 kan marna tiba ping ang, jin marengi kar-
 sara, naewen aki ngapara, mareng kiji
 padja ingtan, welas dadi kandinja.

Sambutan Hilid II.

Dae



15
14
15



END 110115

p 15
S1032074
CA 17115

mapland Hongan D. p. 1. with Sing right
along Hongan, which is a single line
land and 1000s along right, which is a single
Sing right, which is a single line, which is a single
line, which is a single line, which is a single line

colorchecker



colorchecker

